అధిగమింపయత్నించిన నారదముని యొక్క సంగీతనాదముచే ద్రవించియలరెను. సంగీతయుక్తతాండవమున, ఢక్కానాదమున శివుఁడు ద్రవించెనన్న సంగతి చదువరులకెల్ల సువిదితమేకదా!

(5) "రుత్యా = వేదరూపయా ద్రావయతీతి రుద్రః"

వేదమనగఁ బరమాత్మ శివకేశవులిరువురును బరమాత్మస్వరూపులే పరమాత్మచే బ్రహ్మాండమున నియోజితులైనవారే. వారిరువురును వేదరూపరుతిచే బ్రహ్మాండమును ద్రవింపఁజేయువారే, కాన రుద్రపదముచే శివకేశవులిరువురును బోధింపఁబడుచున్నారన్నమాట.

(6) "రుత్యా = ప్రణవరూపయాస్వాత్మానం ప్రాపయతీతి రుద్రః" రుతియనగాఁ బ్రణవము. ఓంకారము (అ+ఉ+మ్) పరబ్రహ్మస్వరూపము. త్రిమూర్త్యాత్మకము. అదిపరమాత్మనే జీవరూపమునఁ బదునాల్గు భువనంబుల వెలయింపఁజేయుచున్నది. అదియే సకలచేతనాచేతనములకును ధృతినొసఁగుచున్నది. అదియే సకలవస్తువులశరీరము. దానిరూపాన్తరమే ప్రకృతి. "స్వభావస్తు ప్రవర్తతే" అను గీతాసూక్తిలో అదియే స్వభావపదముచేఁ బేర్కొనఁబడినది. ప్రకృత్యావృతమే, సకలబ్రహ్మాండము. త్రిమూర్తులలో శివకేశవులిరువురును గలరు. వారిరువురును బ్రణవరూపరుతిచే, స్వాత్మను అంతటను జేర్చువారే. కాన రుద్రనామము శివకేశవులకిరువురకును జెల్లును.

విష్ణుసూరి భాష్యము:—

శివుఁడు రుజను, సంసారమును దొలగించును సంసారక్లేశములు కల్గించి, జీవులను పీడిపించును. అందుచే శివునకు రుద్రనామమువాటిల్లెను.

బీజాక్షరసంపుటి:—

"రుద్ర" అనునామమున "ర్+ఉ+ద్+ర్+అ" అని ఐదక్షరములు కలవు. ఇవి పంచ భూతములకును పంచకోశములకును జిహ్వాదులు. అష

ANNAMACHARYA KALA MANDIRAM TIRUPATI No........Dt........ 2912

రములన్నియును మంత్రబీజములే. విరాట్స్వరూపమును జెందిన ప్రకృతి వికృతులే. దేవతాస్వరూపములే. దేవతాశక్తిసంపన్నములుకూడ. అక్షరము లకు లింగభేదము, వర్ణభేదము, రోగనివారకశక్తి, శరీరమునకుఁ బుష్టి నొసగుశక్తి మున్నగుశక్తులుకలవు. "చతుర్థీతాదాత్మ్యే" "(చతుర్థీతాదర్థ్యే) అను సూత్రముననుసరించి, దేవతాసూచకవర్ణములు, ఆయాదేవతలకు విశేషణములై, మూలదేవతతో అభేదమును బొందును.

ప్రకృతమగు రుద్రనామమందలి ఐదక్షరములును రుద్రునకు విశే షణములై, రుద్రునితో అభిన్నములగును. వానియందలి శక్తినిగమనింతము గాక.

రేఫము:— (ర్) అగ్నిదైవత్యము; రక్తవర్ణము; సంహారశక్తి సంప న్నము. ఉకారము:- వాయుదైవత్యము; కృష్ణవర్ణము; రాజవశీకరము. దకారము:- దుర్గాబీజము; శ్యామవర్ణము; సర్వార్థదము. అకారము:- సర్వ దైవత్యము; రక్తవర్ణము; వశీకరము. పై నాల్గుబీజాక్షరముల సమష్టిరూపము; రుద్రనామము. కావున రుద్రనామోచ్చారణముచే, జపితలైనరాజులకు శత్రు సంహారశక్తి, రాజవశీకరణశక్తియును లభించును. సర్వార్థములును సమ కూరును. జపితలగు భక్తులకు, అగ్నిమాంద్యము, వాతరోగములు భూత ప్రేతాదిభయము, తొలగిపోవును. రక్తసంబంధములైన నీలిమ మున్నగు రోగములును, దొలగిపోవును దీనినుపాసించువారు, వాయ్వగ్నిభేదములను, గనుగొని, వానితో మారణాయుధములు సృష్టించఁగలరనితెలియుచున్నది రుద్ర నామమున ఐదక్షరములచేఁ దెలియుద్రవ్యములేవో, వానికలయికచే నేర్పడు రసాయనికపద్యమేమో, మున్ముందు తెలిసికొందుము.

2 వ నామము:- శిపివిష్టః-

మృడః-

"మృడయతి భక్తాన్సుఖం కరోతీతిమృడః" "మృడ — సుఖనే ఇతి

ధాతోః స్వయంసుఖీవా" అను వ్యుత్పత్త్యర్థములను బరిశీలించినచో ఈ నామము శివకేశవులనిరువురిని దెలియఁజేయును; అనితెలియును.

శివుఁడు మార్కండేయాది భక్తులకు రక్షణనొసంగి సుఖముచేకూర్చినట్లే విష్ణువుకూడ బ్రహ్లాదాది భక్తులకును రక్షణనొసంగి సుఖముచేకూర్చెను. కాన మృడపదముచే శివకేశవులనిరువురిని బిలువవచ్చునన్నమాట. "మృడః = స్వయంసుఖీ" అనియర్థముచెప్పుదురేని, శివుఁడు పార్వతితోగూడి సుఖియైనట్లే కేశవుడను లక్ష్మీదేవితోఁగూడి సుఖియగుచున్నాడు. కావున మృడపదము శివకేశవులకిరువురకిని వర్తించును.

విష్ణుసూరి:-

ఉపాధియైన మాయనుదొలగించి జీవులకు మోక్ష సుఖముచేకూర్చుటచే శివుఁడు మృడుఁడు అయెను,

బీజాక్షరసంపుటి:-

మృడ అను నామమున "మ్+ఋ+డ్+అ" అని నాల్గుఅక్షరములు కలవు. ఇవి "విరాట్, హిరణ్యగర్భ, అవ్యాకృత, తురీయపురుషులకుఁ జిహ్వ ములు. అంతఃకరణచతుష్టయమునకును జిహ్వములు.

మకారము :— మదనదైవతాకము; శ్యామవర్ణము; సర్వజయప్రదమునై యున్నది. ఋకారము; బ్రహ్మదైవత్యము పీతవర్ణము; గ్రహబాధావినాశకము

డకారము:— నేత్రము,అనగాజ్యోతిర్దైవతాకము;పీతవర్ణము;కాలజయప్రదము

అకారము:— సప్తదైవత్యము; రక్తవర్ణము; వశీకరము. పైనాల్గువర్ణముల సమష్టిరూపము మృడనామము. కావునఁ దన్నామోచ్చారణముచే జపితమైన భక్తులకు, జీవకోటికిని గోరికలెల్ల నెఱవేరును. సీలిమాదిరోగములుతొలగును. సర్వవిధముల జయమువాటిల్లును. బ్రహ్మదైవత్యమైన ఋకారము ఇందున్న

కారణమున, జపితలకు వారివారి యర్హతల ననుసరించి, వేదశాస్త్రాది విజ్ఞానములభించును. తపోజపంబులకువలయు అసనశుద్ధి, చిత్తైకాగ్రతచేకూరును. అంతేకాదు. డవర్ణప్రభావముచే నేత్రరోగములుతొలగి, దూరదర్శన శక్తి యును లభించును, డకారము పీతవర్ణముగుటచే "కామెల" మున్నగు రోగములు నశించును. అనతికాలములోనేచేపట్టినకార్యములందు జయమువాటిల్లును రక్తసంబంధరోగములు నశించును. సర్వవశీకరణశక్తి చేకూరును.

3 నామ:- గిరిశన్త:-

(1) "గిరౌస్థిత్వాసుఖంతనోతీతిగిరిశన్త:" అను వ్యుత్పత్తిచే శివుడు కైలాసముపైనుండి, జీవకోటికి సుఖముచేకూర్చునట్లే, విష్ణువును శేషాచల భద్రాచలాదులపైనుండి జీవకోటికి సుఖముచేకూర్చుచున్నాడు. వీరిరువురును బరమాంశసంపన్నులే.

(*ii*) గిరౌమేఘేపర్జన్యరూపేణస్థిత:శం,తనోతీతిగిరిశంత: అను వ్యుత్పత్తిననుసరించి చూచినచో, మేఘమునందు శివుడుపర్జన్యుడైయున్నట్లు విష్ణువును బర్జన్యుడైకలడు. "పర్జన్య:పావనోఽనల:" అను విష్ణుసహస్ర సూక్తిలో బర్జన్యపదము విష్ణుపరముగానుండుటయే, పై విషయమునకుం బ్రబలప్రమాణము. శివకేశవులిరువురును బర్జన్యరూపులై, మేఘమునందుండి; జీవకోటికి సుఖముచేకూర్చుట సమానమే. కావున "గిరిశన్త"పదము శివకేశవులిరువురను దెలియజేయును.

(*iii*) "గిరి = వాచి, వేదరూపేణతిష్ఠన్, అర్థరూపేణశం తనోతి," అనువ్యుత్పత్త్యర్థమును బరిశీలించితిమేని, శివకేశవులిరువురునువేదరూపవాక్కునందు అర్థరూపముననుండి సర్వులకును సుఖముచ్చేకూర్చుచున్నారనుట విజ్ఞులందఱకును సువిదితమేకదా!

(*iv*) "ప్రణవేతిష్ఠన్, శం = బ్రహ్మానందం తనోతి" అనెడి యర్థమును బరిశీలించినచో (అ+ఉ+మ్) అను ప్రణవమునందలి, ఉకారమకార

ములువిష్ణుశివులను దెలియఁజేయును. కావున వీరు ఇరువురును ప్రణవమున నుండుట సుస్పష్టమేకదా! ప్రణవరూపశివకేశవులు, ప్రణవోపాసకులకు బ్రహ్మానందము ఒదలించుట సుస్పష్టమే. కావున గిరిశన్తనామము శివకేశవులకుఁజెల్లును.

వి. సూరి:-

గిరివలె సంసారము దుస్తరము. దానియందు శివుఁడు జీవేశ్వరుల రూపముననుండుటచే గిరిశన్తనామకుఁడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"గిరిశన్త"అనునామమున "గ్+ఇ+ర్+ఇ+శ్+అ+న్+త్+అ"అని తొమ్మిదక్షరములుకలవు. అవి శరీరమందలి నవద్వారములకును, నవగ్రహములకును జిహ్నములు. గణపతి బీజమైన గకారమురక్తవర్ణము, విఘ్నవినాశకమును. విష్ణుబీజమైన ఇకారము శ్యామవర్ణము, రక్షకరము. అగ్నిబీజమైన రేఫము రక్తవర్ణము; సంహారశక్తిసంపన్నము. లక్ష్మీబీజమైన శవర్ణము వ్యోమవర్ణము; శ్రీకరము సర్వదేవతాకమైన అకారము రక్తవర్ణము; వశీకరము. సావిత్రీబీజమైన నకారము స్ఫటికవర్ణము; పాపనాశకము వాస్తుదేవతాకమైన తకారము శ్వేతవర్ణము; జయప్రదము. పై తొమ్మిదివర్ణముల సమష్టిరూపము "గిరిశన్త" అను నామము కావున ఈ నామమును జపించినవారికి ముద్రణాధికారము, సైన్యాధిపత్యమును లభించును. నామారంభమున, గకారేకార సంయోగమైన "గివర్ణము కలదు. దానిప్రభావముచే, సర్వవ్యాపకమైన అనగా రాష్ట్రవ్యాప్తమో, లేక దేశవ్యాప్తమోయగునాయకత్వము, సేనాధిపత్యము, రక్షకాధిపత్యమును జేకూరును. గణపతి బీజమున్నకారణమున, ఈ నామ జపముచేఁ జేపట్టినకార్యములు నిర్విఘ్నముగా ఫలించును. రక్తశ్యామవర్ణముల మిశ్రమము ఇందుండుటచే సంకీర్ణరోగములు తొలగించుకొను శక్తి జపితలకేర్పడును. రక్తమాలిన్యముచే నేర్పడు చర్మవ్యాధులు తొలగును.

"రి"వర్ణము ఈ నామమందలి ద్వితీయవర్ణము. దీనిమహిమచే, అగ్ని ప్రమాదము, అగ్నిమాంద్యాదిరోగములయలజడి, క్షీణించును. విషక్రిమి సంహారశక్తియు, విఘ్నసంహారశక్తియు, శత్రుసంహారశక్తియును జపితలకు లభించును.

"శ"అనునది ఇందలి తృతీయవర్ణము. అదిసర్వదేవతాకమైన అకారముయొక్కయు, లక్ష్మీబీజమైన శవర్ణముయొక్కయు సమష్టిరూపము. అట్టి వర్ణమున్నకారణమున "గిరిశన్త" నామము జపించువారికి, అఖండైశ్వర్యము, సర్వవశీకరణశక్తియును తప్పకవాటిల్లును. జపితలు ఓజోగుణసంపన్నులు, దివ్యతేజస్సంపన్నులునగుదురు. రక్తధూమ్రవర్ణముల కలయికయిందున్న కారణమున, జపితలకు దూరశ్రవణశక్తియు, ఆకాశగమనశక్తియును ఏర్పడును. శరీరనాళములందు, రక్తవాయు ప్రసారాభావముచేఁ గల్గురోగములు ఈ నామోచ్చారణ ప్రభావముచే నశించును.

"న్త" అనునది, ఇందలి నాల్గవవర్ణము ఇందు నకారతకారా, కారముల కలయిక, కలదు. నకారము సావిత్రీబీజము. తకారము వాస్తుబీజము. అకారము సర్వదైవబీజము. వీనిమహిమవలనఁ బైనామము జపించువారికిఁ గ్రొత్తవిషయములను గనుగొనుశక్తియు, గృహదేవాలయాదులు, యంత్రాగారములు, ఆనకట్టలు, యంత్రపరికరములు, తయారుచేయుశక్తియును లభించును. అంతేకాదు. సావిత్రీదేవతాప్రభావముచే భౌతికరసాయనికాది విజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞానము, అపారముగాలభించుటతోఁ బాటు వాస్తుదేవతా ప్రభావముచేఁ బలుపకములైన ఇంజనీరింగు విద్యలును, వ్యవసాయశాస్త్రజ్ఞానమును లభించును. సస్యరోగనివారకశక్తియు, శారీరకరోగనివారకశక్తియును జపితలకు లభించును.

పైమూడు వర్ణములను రక్తధూమ్రశ్వేతవర్ణములు కలవగుటచే, మిశ్రమ రోగ నివారక శక్తియును దప్పక చేకూర్చును. ముఖ్యముగా, శ్విత్రము, ఎగ్జి

మచ్చలు, మున్నగు చర్మరోగములను నివారించుశక్తి "గిరిశన్త" నామజపిత
లకుఁ దప్పక వాటిల్లును.

పై నామము జపించువారికి, సర్వత్రవిజయమువాటిల్లును. దానితో
బాటు సర్వవశీకరణశక్తియు, సకలపాపనిర్మూలనశక్తియును ప్రాప్తించును.
కానఁ బైనామము జపించుభక్తులు, జీవన్ముక్తినో, విదేహముక్తినో తప్పక
బొందఁగలరు. శుక్రాంగారకాది గ్రహమండలయాత్రను జపితలు తప్పక
చేయఁగలరు.

4 నామము

శివ+విష్ణు (1) గిరిత్రః :-

"గిరింత్రాయతే నివాసత్వేన బహుమన్యతే" అనెడివ్యుత్పత్తిని బరిశీలించి
నచో శివుఁడు, తననివాసమైన, కైలాసగిరిని, గాపాడునట్లు, విష్ణువు, తననివా
సములైన శేషాద్రిభద్రాద్రులను అర్చావతారమున, రక్షించును. అంతేకాదు.
త్రిపురాసురసంహార సమయమున మహాదేవుఁడు ధనువురూపమునఁ జేతనున్న
మేరువును రక్షించునట్లు, విష్ణువు అదేసమయమున, శరరూపధరుఁడై తన
కాశ్రయమైన చాపరూప మేరువు పర్వతమునుగాపాడెను. శ్రీ కృష్ణాష్టోత్తర
నామ శతకములననుసరించిచూచినచో, విష్ణువు శ్రీ కృష్ణరూపమున గోవర్ధన
గిరినిగాపాడెను; అని తెలియును.

(ii) "గిరేర్మేఘస్యత్రాయకః వర్షయితృత్వాత్" అనెడి వ్యుత్పత్తిని
బరిశీలించినచో శివకేశవులిరువురను బర్జన్యస్వరూపులై, వర్షింపఁజేసి ప్రకృ
తిని రక్షించుచున్నారని తెలియుచున్నది "గిరిశన్త" నామవివరణమున ఈ
విషయమేస్ఫుటముగా నిరూపింపఁబడినది.

(iii) "గిరిసదృశరథస్యత్రాయకః, తదవయవానాం దేవానాంత్రాయ
కత్వాత్" అనెడివ్యుత్పత్తిని బరిశీలించినచో మహాదేవుఁడు త్రిపురసంహార

సమయమున గెకిసద్భృశరథమైనభూమిని, తదంగములైన, చక్రముల రూప మునఁగల సూర్యచంద్రులనుగాపాడెను పై యర్థమునను సరించి, పై నామమును విష్ణుపరముగను సమన్వయ పఱచవచ్చును. ఎట్లన?

"ఆత్మానంరథినం విద్ధిశరీరంరథమేవతు"

అను కఠోపనిషత్సూక్తి ననుసరించిచూచినచోఁ బరమాత్మయైన నారాయణుఁడు రథికుఁడు. శరీరమే ఆతని రథము అని తెలియును.

శ్లో॥ "భూఃపాదౌయస్యనాభిర్వియద సురనిలశ్చంద్ర సూర్యౌచనేత్రే।

కర్ణావాశాశ్శిరోద్యౌర్ముఖమపిదహనో యస్యవాసోఽయమబ్ధిః"

అను విష్ణు సహస్రశ్లోకమును బరిశీలించినచోఁ బరమాత్మయగు శ్రీమన్నారాయణునికి, భూమిపాదములుగను, ఆకాశము నాభిగను, అనిలము ప్రాణము లుగను, జంద్రసూర్యులు నేత్రములుగను, గర్ణములు దిక్కులుగను, స్వర్గము శిరస్సుగను, అగ్నిముఖముగనున్నట్లు తెలియుచున్నది.

"చంద్రమామనసోజాతః, చక్షోస్సూర్యోఅజాయత।
ముఖాదింద్రశ్చాగ్నిశ్చ, ప్రాణాద్వాయురజాయత।
నాభ్యాఆసీదన్తరిక్షం, శీర్ష్ణోద్యౌస్సమవర్తత।
పద్భ్యాంభూమిర్దిశశ్శ్రోత్రాత్"

అను పురుషసూక్తమంత్రమును ఆధారధేయయోః "ఆశ్రయాశ్రయిణోరభేదః" అను న్యాయమునను సరించి బరిశీలించినచో, ఆధారమగుపరమాత్మకు, మనస్సుగానున్నచంద్రుఁడు, నేత్రములుగానున్నసూర్యుఁడు ముఖముగానున్న ఇంద్రాగ్నులు, ప్రాణముగానున్నవాయువు, నాభిగానున్నఅంతరిక్షము, శిరస్సుగానున్నస్వర్గము, పాదములుగానున్నభూమి, శ్రోత్రములుగా (చెవులుగా) నున్నదిక్కులను ఆధేయములని తెలియుచున్నది. కావునఁ బరమాత్మయగు

విష్ణువు, సకలదేవతాత్మకమైన తన శరీరరథమును సంరక్షించుచున్నాడనుట సమంజసమేకదా!

(iv) "గిరాం = వచసాంత్రాయకః = పరిపాలకః" అను వ్యుత్పత్తినిఁ బరిశీలించితిమేని, పరమాత్మ శివకేశవస్వరూపుఁడై, అలౌకికవాక్కులగువేదములను, పరా, పశ్యంతీ, మధ్యమా, వైఖరీరూపములగు వాక్కులను గాపాడుచున్నాడనుట, అందఱకును సువిదితమే.

అందుచే "గిరిత్రః" అను నామము శివకేశవులకు సమానముగా వర్తించుననుటయుక్తి యుక్తమేకదా!

విష్ణు = సూ. భా:-

గిరియనగాఁ బ్రపంచము. దానిని శివుఁడు సూర్యచంద్రస్వరూపుఁడై తన కాంతినొసంగి, రక్షించుచుండును. కావున గిరిత్రనామకుఁడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"గిరిత్ర" అను నామమున "గ్+ఇ+ర్+ఇ+త్+ర్+అ" అనియేడక్షరములుకలవు. ఇవి జ్ఞానేంద్రియములతోడి మనోబుద్ధులకును, సప్తసూర్యమండలములకును జిహ్వములు. పై నామమున, జెప్పినట్లే, గకారేకారసంయోగమైన "గి" వర్ణముయొక్క ప్రభావముచే, మహానాయకత్వమును, సంకీర్ణరోగములు నివారించుశక్తియును, జపితలకేర్పడును. అట్లే రేఫేకారసంయోగమైన "రి"వర్ణముయొక్క ప్రభావముచే అగ్నిమాంద్యాది రోగనివారకశక్తి, వారికిఁజేకూరును. (1) వాస్తుదేవతాకమైన "తవర్ణము" శ్వేతవర్ణము, సర్వజయప్రదము. (2) అగ్నిబీజమైనరేఫము రక్తవర్ణము సంహారశక్తిసంపన్నము. (3) సర్వదేవతాకమైన అకారము రక్తవర్ణము, వశీకరమును. పై మూడువర్ణములకలయికచేనేర్పడిన "త్ర" వర్ణముయొక్క ప్రభావముచేఁ బైనామమును జపించువారికి, వాస్తుశాస్త్రిజ్ఞానములభించును. అంతేకాదు. మహాయంత్రములు, మహాభవనములు తయారుచేయుట,

నిర్మించుట, మున్నగు శక్తులు లభించును. ఎదుటవారికి తంత్రములను విచ్ఛిన్నము చేసి, వారినెల్ల వశపఱచుకొని, సర్వవ్యవహారములందును విజయము సంపాదించు, రాజకీయనీతిశాస్త్రవేత్తలు కాఁగలరు. శ్వేతరక్తవర్ణములకుఁ జెందిన రోగములు నివారింపఁగలవారలగుదు.

మొత్తముపైని, పైనామము జపించువారికి, మహాప్రఖ్యాతియు, ఆయుధనిర్మాణశక్తియును లభించుట నిస్సందేహము.

5 నామము

శివ + విష్ణు (1) గిరిశః :-

గిరౌ = కైలాసగిరౌ శేతే "ఇతి గిరిశః" అనెడివ్యుత్పత్తిననుసరించి, శివుడు కైలాసపర్వతముపై, శయనించెనని తెలియుచున్నది. అట్లే, విష్ణువును అర్చావతారములలో, శ్రీవెంకటేశ్వరరూపమున శేషాచలముపైని శ్రీరామరూపమున, భద్రాచలముపైని, శయనించెను. అందుచే శివకేశవులిరువురును దమకభిమతములైన గిరులపైన, శయనించినట్లు తెలియుచున్నది. కాన "గిరిశ" నామము ఇరువురికిని జెందియున్నది

(ii) "గిరేః పర్వతస్య మేఘస్యవా, గిరాం ప్రణవాత్మక వేదవచసాం, వా, ఈశః'' అనెడి వ్యుత్పత్తినిఁ బరిశీలించినను, శివకేశవులు ఇరువురును, వారివారి కభిమతములగు పర్వతములకుఁ బ్రభువులైయున్నారు. ఇరువురును బ్రణవమైన ఓంకారముననుండి, దానికిఁ బ్రభువులైనవారేకాన "గిరిశః" అను నామముచే శివకేశవులిరువురును జెప్పఁబడుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఇరువురును, గిరికి అనగా పర్జన్యునకు, మేఘునకుఁ బ్రభువులే. కావున ఈ యర్థమునందును పైనామము ఇరువురిని సమానముగానే తెలియఁజేయుచున్నది

వి. సూరి. భా:-

సంసారరూపమైన గిరియందు జీవేశ్వరులరూపమున, శయనించువాఁడగుటచే, శివునకు గిరిశుఁడను నామము వ్యాపించెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"గిరిశ" అను నామము "గ్+ఇ+ర్+ఇ+శ్+అ" అను నారక్షరములును, మణిపూరాదిషట్చక్రములకును, షడృతువులకును జిహ్వములు. "గిరిశన్త" అనెడినామమునఁగల మొదటి మూఁడక్షరములే ఇందును గలవు. కాన గిరిశన్తనామోపాసనచేలంభించు శక్తులు గిరిశనామోపాసనచే సైతము లభించునని తెలిసికొనవలసియున్నది.

6 నామము:—

శివ + విష్ణు : -"అధివక్తా"

భగవంతుఁడు సర్వాధికుఁడు. భక్తులకెల్లఁ ప్రభువు. కాన, నేనే, అధికుఁడను; నాపైశక్తి మెలగుడు. నేనే, మీ యోగక్షేమములను జూచుకొందును; అని చెప్పినట్లు "అనన్యాశ్చిన్తయన్తో మాం" అనెడి గీతాసూక్తి వలన దెలియుచున్నది. ఇదియే అధివక్తృత్వము అంతేకాదు. "లోకబంధుర్లోకనాథః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిని బరిశీలించినచో, భగవానుఁడే లోకనాథుఁడు అందుచేఁనాతఁడే జీవులకట్లు, అధికారిగానుండి, శాసించి, పలుకసమర్థుఁడు. అట్టి అధివక్తృత్వము,శివకేశవులు ఇరువురియందునుగలదు. ఇద్దఱును లోకనాథులే. కావున "అధివక్త" అను నామము శివకేశవులకిరువురికినిఁ జెల్లుననుట సమంజసమేకదా!

వి. స్ఫూర్తి భా -

పరమశివుఁడు, తానే బ్రహ్మాండమంతటికిని, మూలమైనవాఁడనినయు, సర్వజ్ఞుఁడననియు వేదమంత్రములచే వివరింపఁజేసెను. కావున "అధివక్త" అను నామమును ధరించెను.

బీజాక్షరసంపుటి-

"అధివక్త" అనునామమున "అ+ధ్+ఇ+వ్+అ+క్+త్+అ" అనియెనిమిదక్షరములుకలవు. ఇవి యోగమునందలి అష్టాంగములను "భూమి నీరు, గాలి, అగ్ని, ఆకాశము, మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారము" అని యెనిమిది విధములైన ప్రకృతినిసూచించును.

(i) ఇందు మూఁడు అకారములు కలవు.

అకారము:— సర్వదైవత్యము, రక్తవర్ణము, వశీకరము. త్రిరావృత్తమైన అకారము త్రిపుటినితెలియఁజేయును.

"త్రిపుటులలో" అండాండపిండాండ బ్రహ్మాండములొకటి. పై మూఁడింటియందును, అకారార్థమైన బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులును, వారి శక్తులునుగలవు. అట్టియకారము పై నామముననుండుటచే దానిని జపించు భక్తులకు త్రిమూర్తులశక్తులులభించును. అందుచే జపితలు క్రొంగ్రొత్తవస్తువులను సృష్టించుచు, వానిచే జీవకోటినిగాపాడుచు, దుష్టశక్తులను సంహరింపఁగలరు. నవీనవిజ్ఞానశాస్త్రమునననుసరించి, వ్యోమనౌకాదులను నిర్మింపఁగలరు. అణుశక్త్యాదులచేఁ గల్గుప్రమాదములనుదొలగించుటకై, నూతనౌషధములనుగన్గొని వానిద్వారా జీవకోటినిగాపాడుచు, శత్రువులను సంహరింపఁగలరు. అకారము రక్తవర్ణమైన కారణమున, జపితలు రక్తదోషముచే నేర్పడు రోగములను నివారించి, రక్తాభివృద్ధిఁగావించి, ఎఱ్ఱకణములను క్షీణింపఁజేయుక్రిములను సంహరింపఁగలరు. ఉపాసకులు దివ్యతేజస్సంపన్నులు కాఁగలరు. సృష్టిలో వారికివశము కానిదెద్దియు నుండదని తెలియుచున్నది.

(ii) ధకారము:— ధనదము, పీతాభము, అర్థసిద్ధిదము. "ధనం దదాతీతిధనదః = కుబేరః కుబేరుడు తనవశమునఁగల, నవనిధులలోని ధనమునులోకులకొసగును. అటులనే, ధకారముతోఁగూడిన నామము జపితలకు అవసరమగు ధనరాశినొసగును. "డుధాఞ్ = ధారణపోషణయోః" అను

ధాతువునుండి యేర్పడిన ధకారమునకు, ధరించుట, పోషించుట, అను నర్థములుకలవు. ధకారముతోఁగూడిన ఈ నామముచేఁ దెలియుదేవతలు దీనిని జపించువారినిఁ జేపట్టి, కాపాడి, పోషింతురు. అంతేకాదు. ధార్యధారకములకభేద మనున్యాయము ననుసరించి, జపితలకునట్టిశక్తిలభించును. కాన జపితలు, తమతపశ్శక్తిచే ఆశ్రితులను జేరఁదీసి, రక్షించి, పోషింపఁగలరు. అంతేకాదు. ఆ జపితలు, సర్వభౌతికశక్తులను స్వీకరించి, భూమ్యాదిమండలములలో నెచటనైనను నిల్వఁగలరు. ఎట్టివారికైనను దమశక్తులనొసంగి పోషింపఁగలరు; అని తెలియుచున్నది.

(*iii*) ఇకారము:— విష్ణుదైవత్యము. శ్యామవర్ణము. రక్షాకరము. విష్ణువనగా సర్వవ్యాపకుఁడు. ఇకారము విష్ణుబీజమేకాదు; శక్తిబీజముకూడ. అందుచే ఇకారముతోఁగూడిన పైనామమును జపించువారికి, సర్వవ్యాపకశక్తిలభించును. అనగా జపితలైన భక్తులకు, "కామగమనములభించునన్న మాట. అంతేకాదు. ఇకారము శ్యామవర్ణమై, రక్షాకరమైన కారణమున భక్తులకుఁగల నీలిమాదిరోగములను నివారించి, రక్షణనొసంగునన్నమాట.

(*iv*) వకారము:— వరుణదైవత్యము, శుక్లవర్ణము, రోగనాశకము వరుణుఁడు జలాధిదేవత. అంతటనావరించియుండుశక్తికలవాఁడు. అందుచే వకారముతోఁగూడినపైనామమును జపించువారు జలప్రమాదములు తొలగించుట, తొలగించుకొనుటయేకాక, సముద్రయానము, సముద్రపరిశోధనము, మున్నగు కార్యములనుసైతము అచరింపఁగలరు అంతేకాదు. సముద్రాధిపత్యముకూడవారికి లభించును. జలోదరాదిరోగనివారణశక్తియును వారికి లభించును. వకారము శుక్లవర్ణము. కావున వకారముగల పైనామము జపించుభక్తులు సాత్వికప్రకృతులై, తెల్లనితేజస్సుతో నిండియుందురు. "బొల్లి" మున్నగురోగములను, నివారించుకొనుటయేకాక, ఇతరుల రోగములను సైతము తొలగించగలరు. ఆరోగ్యవంతులగుదురు.

(v) కవర్ణము:— ప్రజాపతిదైవత్యము. పీతవర్ణము వృష్టికరము. ప్రజాపతియనగా సృష్టికర్తయైన పరబ్రహ్మ. కవర్ణము ప్రజాపతి బీజమగుటచే, ఆ కవర్ణముతోఁగూడిన పైనామమును జపించుభక్తులకుఁ గ్రొత్త క్రొత్తవస్తువులను సృష్టించుశక్తియేర్పడును. అంతేకాదు అనామమును జపించు భక్తులు మహాజ్ఞానులగుదురని తెలిసికొనవలసియున్నది. కవర్ణము పీతవర్ణము; వృష్టికరము; అయినకారణమునఁ గవర్ణముతోఁగూడిన యీనామమును జపించుభక్తులు, పీతవర్ణమునకుఁజెందినరోగములనుపరులకు గల్గినరోగములను సైతము, పోఁగొట్టఁగలరు-ఈనాటి కృత్రిమవర్షపద్ధతి అక్కఱలేకయే, భక్తులు పైనామమును జపించి, అనావృష్టికిఁగుఱియైన ప్రాంతమునందు వర్షము కురిపించఁగలరు.

(vi) తవర్ణము:— దీనితోగూడిన "అధివక్త" అను నామమును, జపించువారు, గిరిత్రనామమును జపించువారివలె, వాస్తుశాస్త్రిజ్ఞులై, నూతన భవనాదులను నిర్మించఁగలవారును, సర్వవిజేతలును, శ్వేతరోగనివారకులును అగుదురు.

7 నామము:-

శివ+విష్ణు— ప్రథమః-

"ప్రథ = ప్రఖ్యానే" అనుధాతువునుండిపుట్టిన ప్రథమపదమునకుఁ బ్రసిద్ధుఁడనియర్థము. అంతేకాదు. ప్రధానుఁడు; మొదటివాడనియు నర్థము కలవు "బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమంపురస్తాత్" అనుశ్రుతినిబరిశీలించినచో బర బ్రహ్మయే సృష్టికార్యమున కుపక్రమించునపుడు, బ్రహ్మాండమున "విరాట్, హిరణ్యగర్భ, అవ్యాకృతములనెడినామములలో వెలసెను అతడే" విశ్వ,తైజస, ప్రాజ్ఞ "నామములతోఁను, బ్రసిద్ధుఁడైయుండెను. పైముమ్వురే బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరులు. వారుమువ్వురును బ్రథములే; ప్రధానులే; ఏకాకారులే; కావునఁ బ్రథమశబ్దముచే శివకేశవులిరువురును జెప్పఁబడుచున్నారనుట నిస్సందేహము. "అదిదేవోమహాదేవః" అనెడి విష్ణుసహస్రనామోక్తిలో జెప్ప

బడిన అదిదేవుడు విష్ణువేకాదు. శివుడుకూడ; అని చెప్పబడియున్నది. కావున ప్రథమపదము శివకేశవులిరువురికిని సమాసముగనే వర్తించునని తెలియుచున్నది.

౨. సూరి:-

పరమశివుడే పురాణపురుషుడు. సర్వశ్రేష్ఠుడు. మాతాపితృరూపమున ప్రథమభూమికను అధిష్ఠించినవాఁడు; అనికాళిదాసమహాకవి "వాగర్థావివసంపృక్తౌ .... జగతఃపితరౌవందే" అనెడిశ్లోకమున జెప్పినాడు. కానశివుడు ప్రథమనామకుడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:—

"ప్రథమః" అనునామమున "ప్+ర్+అ+థ్+మ్+అ అని ఏడు వర్ణములు కలవు వానిలో అకారము మూడు సార్లు ప్రయోగింపబడినది. ఆ "అకారత్రయము" సర్వదేవతాత్మకము. ఇచ్ఛా, క్రియా, జ్ఞానశక్తులను మూడింటిని దెలియజేయును; అనిచెప్పవచ్చును అంతేకాదు, త్రికాలములను సైతము తెల్పును. అందుచే యీనామమును జపించు వారికి, సత్కార్యాచరణేచ్ఛ, సత్కార్యాచరణశక్తి మోక్షజ్ఞానమును లభించును. కానజపితలు, మహాజ్ఞానులు, మహాభక్తులు, మహాకార్య నిర్వాహకులునుగాగలరు.

పకారము:— ఇది పర్జన్యబీజము; క్షీరాభము అనగా శ్వేతవర్ణము; వృద్ధిసిద్ధికరము.

రేఫము:— వహ్నిబీజము; రక్తవర్ణము; రక్తవర్ణము; సంహారకరము.

అకారము:— సర్వదేవతాత్మకము; రక్తవర్ణము; వశీకరము

థకారము:— ధర్మబీజము; కుంతాభము; జయప్రదము.

మకారము:— మదనబీజము; శ్యామవర్ణము; సర్వజయప్రదము. ఈ నామమున వృద్ధికరములును, జయప్రదములునగు వర్ణములెక్కువగాగలవు.

సంహారకరమైన రేఫముతోఁగూడినవి కావునఁబైనామము నుపాసించువాడు వ్యతిరేకశక్తులను నిర్మూలించుకొని, సర్వకార్యములందును విజయముఁ బొంద గలడన్నమాట. ఇందలి వర్ణము లెక్కువగా శ్వేతవర్ణములు, రక్తవర్ణములు నగుటచేఁ బైనామమునుపాసించువాఁడు బొల్లిజబ్బును, రక్తక్షీణరోగములను బోఁగొట్టుకొనఁగలడు. సకాలవర్షములుకురిపించి, ఈతిబాధలు తొలగించి, దేశమును సుభిక్షమొనర్చి, ప్రజలకోరికలనెల్లనమకూర్పఁగలవాఁడగును.

8 నామము-

శివ+విష్ణు దైవ్యః:-

(1) "దేవేషుభవః" అనెడివ్యుత్పత్తిని బరిశీలించినచోఁ బ్రకాశమానులైన దేవతలలో రుద్రుఁడు, స్వయంభువుఁడనితెలియును. శివకేశవులిరువురును బరమాత్మాంశజులగుటచే దేవులలో స్వయంభువులే. శివకేశవులిరువురకును దైవ్యుఁడనునామము చెల్లునని తెలియుచున్నది.

(*ii*) "దేవనేషు = క్రీడాసు, సుఖరూపః దైవ్యః" అను నర్థమున ననుసరించి చూచినను, శివకేశవులు ఇరువురును సృష్టిక్రీడలో సమానపాత్ర వహించినవారే; సుఖస్వరూపులే. సుఖకరులే దేవమానుషానందరూపులే. "అనందో బ్రహ్మ" అను శ్రుత్యర్థమునకు ఇరువురునుగుణియైనవారే. క్రీడలలో సుఖరూపుడు, అనగా అనందరూపుఁడనియర్థము. సుఖము అనందముయొక్క రూపాన్తరము. "ఆనందోనందనోనందః" అను విష్ణుసహస్రనామసూక్తిలో అనంద పదము విష్ణుపరముగాగలదు కావున శివకేశవులిరువురును దైవ్యులే. అనంద రూపులే. అందుచే దైవ్యపదము శివకేశవులిరువురికినీ సమానముగానే వర్తించును.

(iii) "విజిగీషాయాంజయరూపః = దైవ్యః" అను నర్థమును; బరిశీలించినచో శివకేశవులిరువురును విజగీషకలవారే. విజిగీషులలో జయ

రూపులే. ఇరువురునురాక్షస సంహర్తలై జయులుగా అనగా సర్వోత్కృష్టులుగా నున్న వారే "దైవ్యః, జయః, శివః" అని ఇందు శివపరముగా దైవ్యపదము గలదు. "వినయోజయస్ప్రత్యసంధః" అను సహస్రనామములలో జయార్థమైన దైవ్యపదము విష్ణుపరముగాఁగలదు. కాన దైవ్యనామము శివకేశవులిరువురిని సమానముగానే తెలియఁజేయును.

(iv) "వ్యవహారేవివిక్తః = దైవ్యః" అను నర్థమును బరిశీలించినచోఁ బరమేశ్వరుఁడు వివిక్తరూపుఁడు; రహస్యరూపుఁడనితెలియుచున్నది. శివకేశవు లిరువురును రహస్యరూపులే. వారిరూపములుకంటికిఁగానరానివి. వాక్కులతో వాఁకొనశక్యము కానివి. ఇందు వివిక్తుఁడను పదముచే, శివుఁడు, పేర్కొన బడినట్లే "వివిక్తశ్శ్రుతిసాగరః" అను సహస్రనామ సూక్తిలో వివిక్తపదముచే విష్ణువుపేర్కొనబడెను. కాన వివిక్తుడనునర్థమునఁ జెప్పఁబడిన "దైవ్య" పద ముచే శివకేశవులిరువురును జెప్పఁబడుదురనుట నిస్సంశయము.

(v) "ద్యోతనేప్రకాశరూపః = దైవ్యః" అను నర్థమును బరిశీలించి నచో, ఈ నామము శివకేశవులిరువురికిని జెల్లునని చెప్పవచ్చును. ఎట్లన? "యఏకోరుద్రఉచ్యతే" అను అరుణమంత్రమున అదిత్యుడు రుద్రుఁడుగా జెప్పఁబడెను. ప్రణవమునందలి ఉకారముచేఁ జెప్పఁబడుతైజసపురుషుఁడు విష్ణువు. అవిష్ణుని తేజస్సేసూర్యునిలోఁగలదు. కావుననే సూర్యుఁడు విష్ణువు యొక్క నేత్రముగా "చంద్రసూర్యౌచనేత్రే" అను సూక్తిలోఁబేర్కొనఁబడెను. అందుచే శివకేశవులిరువురును ప్రకాశరూపులే. కావున దైవ్యపదము శివ కేశవులిరువురికిని జెల్లునని తెలియుచున్నది "ప్రకాశాత్మాప్రతాపనః" అను విష్ణు సహస్రనామసూక్తిలోఁగల ప్రకాశాత్మపదముకూడ ఇట్లే హరిహరులకు జెల్లునని చెప్పవచ్చును.

(vi) "స్తుతౌస్తుత్యరూపః = దైవ్యః" అను నర్థమును బరిశీలించినను బైనామము ఇరువురికినిజెల్లును. ఎట్లన? దైవ్యుఁడనగాస్తుత్యుఁడు, స్తవ్యుడు, స్తుతింపఁదగినవాఁడనికదాయర్థము. శివకేశవులు ఇరువురును, స్తుత్యులే;

స్త్వ్యతే. ఇరువురును బరమాత్మయొక్క అంశజులే. సమానులే. అంతేకాదు. ఏకరూపులే. ఇందుఁగల చైవ్యపదమును, విష్ణుసహస్రమందలి స్త్వ్యపదమును ఏకార్థకములే. కాన దైవ్యపదము హరిహరులకు సమానముగనే చెల్లును.

(vii) "దైవ్యః = గతాగతస్త్వ్యరూపః, వాయురూపోవా" అను నర్థమును బరిశీలించినచో, ఉత్తమగతియైనమోక్షము విషయమై, చేరఁదగినవాఁడని, వాయురూపమున సర్వాంతర్యామిగ నున్నవాఁడని, తెలియుచున్నది. "అగ్నిర్వాయుశ్చసూర్యశ్చ" అను అరుణమంత్రార్థమును బరిశీలించినచో, అగ్ని, వాయువు, సూర్యుఁడును ఒకటే. పైమూడురూపములును శివవిష్ణుస్వరూపములే. పైరూపములతో హరిహరులు ఇరువురును సర్వాన్తర్యాములేయై యున్నారు. వారు ఉత్తమగతియైనమోక్షము విషయమై చేరఁదగినవారే. కాన పైయర్థములందు "దైవ్య"పదము శివకేశవులిరువురికిని జెల్లును; అని తెలిసికొనవలసియున్నది.

వి. సూ. భాష్యము:-

"ఏకోదేవస్సర్వభూతేషుగూఢః" అను శ్రుతిలోఁజెప్పినట్లు, సకల ప్రాణులందును,నిగూఢముగానుండి, ప్రకాశించుటచే శివుఁడు దైవ్యనాముఁడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"దైవ్యః" అను నామమున "ద్ + ఐ + వ్ + య్ + అ" అనిదైవక్షరములుకలవు. అవి పంచభూతములను, బంచకోశములను సూచించును.

దకారము:— దుర్గాబీజము; శ్యామవర్ణము; సర్వార్థసిద్ధిదము.

ఐకారము:— వాగ్బీజము; స్ఫాటికవర్ణము; జ్ఞానసిద్ధిదము.

వకారము:— వరుణబీజము; కృష్ణవర్ణము; ఉచ్చాటనప్రదము.

అకారము:— సర్వదేవతాత్మకము; రక్తవర్ణము; వశీకరము. దకారైకారములు వరుసగా దుర్గావాగ్బీజములగుటచే శక్తిదేవతాకములు. అట్టి "దై" కారముతోఁగూడిన "దైవ్య" నామమును జపించువారికిఁ గష్టముల నతిక్రమించుశక్తియు, శత్రుదుర్గములను జయించుశక్తియును లభించును. అంతేకాదు. బ్రహ్మజ్ఞానసంపన్నులుకాఁగలరు. పైరెండువర్ణములను శ్యామస్ఫటిక వర్ణములైనకారణమున, సంకీర్ణరోగములను నివారించుశక్తియు చిత్తశుద్ధియును జపితలకేర్పడును. పైరెండువర్ణములును, సర్వార్థసిద్ధిజ్ఞానసిద్ధులనొసగున వగుటచే జపితలకు, లౌకికకార్యములందువలె ఆంతరంగికకార్యములందును సిద్ధిచేకూరును. సహజస్వచ్ఛజ్ఞానము లభించును.

వకారము:— వరుణదేవతాకము.

యకారము:— వాయుదేవతాకము. పైరెండువర్ణములును సర్వదేవతాకమగు అకారముతోగూడినకారణమున "వ్య" వర్ణముగల పైనామమును జపించువారు జలోదరము, వాతరోగము మున్నగునవి లేక హాయిగానుందురు అంతేకాదు. మహాయోగులునుగా గలరు. వాయువరుణదేవతాసంయోగముగల నామమును జపించువారు, విజ్ఞానశాస్త్రమున, జలవాయుపరిశోధనలుగావించు వారలును, జలయానవాయుయాన నిర్మాణనిపుణులునుగాగలరు.

వ్యవర్ణము శుక్లకృష్ణరక్తవర్ణములుగలదగుటచే పైనామమును జపించు వారు సూర్యతేజస్సులో గల శుక్లకృష్ణరక్తవర్ణకిరణముల ప్రభావమును బరిశోధించి, వానియుపయోగమును లోకమునకు జేకూర్పగలవారలగుదురు.

దైవ్యనామ జపమహిమచే జపితలైనభక్తులు వశీకరణశక్తిసంపూర్ణులై, శత్రుశక్తులనుచ్చాటనమొనర్ప గలరు. తాము స్వయముగారోగములను బరిహరించుకొని, మహావైద్యులై, సకలప్రపంచరోగనివారకులుకా గలరు. జ్ఞాన సిద్ధిద్వారా సర్వార్థసిద్ధినొందగలరు.

9 వ నామము:—

శివ+విష్ణు— భిషక్:-

(i) "భిషక్ = భయనాశనః" భయమును నశింపఁజేయువాఁడు; అను నర్థమును బరిశీలించినచో శివకేశవులిరువురును భక్తులభయమును నశింపఁజేయువారే. మార్కండేయుఁడు, గజేంద్రుఁడు మున్నగువారిని రక్షించుటయే ఇందులకుదాహరణము

(ii) "భిషక్ = వ్యాధితాపసంసారాదివ్యసనములకుఁ జికిత్సకుఁడు" అను నర్థమును బరిశీలించినచో శివకేశవులిరువురును సమస్తభక్తులవ్యాధులను, దాపత్రయమును, సంసారకష్టములను దొలగించుటలో సమర్థులే. వారిరువురును భక్తులవ్యసనము లను దొలగించినవారే. కావుననే శివకేశవులు భక్తులపట్లనేకాదు. సకల జీవరాసులపట్లను జికత్సకులే. భిషక్పదము విష్ణుసహస్రమునందు విష్ణుపరముగాఁ బేర్కొనబడెను. కావున శివకేశవులిరువురును భిషక్పదముచేఁజెప్పఁబడుచున్నారనుట నిర్వివాదముకదా!

(iii) "భిషక్ = భీతికల్గునపుడు మనసాధ్యానింపఁ బడిపొందఁబడుచున్నాడు" అను నర్థమును బరిశీలించినచో జీవకోటియంతయును శివకేశవులలో నేయొకరినో భయనివారణకై ప్రార్థించును అనువిషయము భక్తులచరిత్రవలనఁ దెలియుచునేయున్నది.

(iv) "భిషక్ = దేహమును భేదించి, యనుగ్రహించువాఁడు" అను నర్థమును బరిశీలించినచో శివుఁడు వ్యాఘ్రాసురాదులనువలె, విష్ణువు అహల్యాదులను దేహభేదనముచేరక్షించెనననది వ్యక్తమగుచునేయున్నది, కాన యీయర్థము ననుసరించిచూచినను, భిషక్పదము శివకేశవులకు జెల్లుననుట నిస్సంశయము.

వి. సూరి భాష్యము -

పరమ శివుఁడు భక్తులకుఁగల్గు సంసారరోగమును నివర్తించును; కావున భిషక్ నామకుఁ డాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి-

"భిషక్ అను నామమున" "భ్ + ఇ + ష్ + అ + క్" అను ఐదు అక్షరములును, పంచతన్మాత్రలను, పంచభూతములను సూచించును.

భకారము:— భృగుదైవతాకము, రక్తవర్ణము, సర్వార్థసిద్ధిదము.

ఇకారము:— విష్ణుదైవత్యము, శ్యామవర్ణము, రక్షాకర

షకారము:— సూర్యబీజము; రక్తవర్ణము, సర్వార్థసిద్ధిదము.

అకారము:— సర్వదేవతాకము, రక్తవర్ణము, వశీకరము.

కకారము:— ప్రజాపతిబీజము, పీతవర్ణము, వృష్టికరము.

పై నామమున మూడక్షరములు రక్తవర్ణములు; ఒకటి శ్యామవర్ణము; మఱొకటి పీతవర్ణము. కావునఁ బై నామమును జపించువారు, రక్తదోషమునను, చెందిన రక్తపుఁబోటుమున్నగురోగములను, కామెలరోగములను, శ్యామలరోగమును, బోగొట్టుకొనుచుఁ దమజపప్రభావముచేఁ దననాశ్రయించినవారికి, అట్టి రోగములులేకుండఁగాపాడఁగలరు. అంతేకాదు. కుజశని సూర్యగ్రహముల వక్రీభవనముచేఁ గల్గునాపదలను బోఁగొట్టఁగలరు. కుజగ్రహమండలయాత్రచేయఁగలరు. భకారప్రభావమువలన జపితలు రాజనీతిజ్ఞులును, నూత్నవిషయపరిశోధకులునుగాఁగలరు. విష్ణుసూర్యబీజములైన ఇకారషకారములుగల పై నామమును జపించువారికి, రాజరికమువంటి యధికారము, పరిపాలనా దక్షతయునేర్పడును. జపితలు సకలకార్యసిద్ధినొంది, రక్షణసమర్థులుకాఁగలరు.

10 వ నామము-

శివ+విష్ణు "తామ్రః":-

"అసౌయస్తామ్రః" అను శతపథబ్రాహ్మణసూక్తిచేఁ దామ్రుఁడు అనగా ఎఱ్ఱనిరంగుతోఁగూడిన సూర్యుఁడని తెలియుచున్నది. నమకమంత్రమునుబట్టి రుద్రుఁడే తామ్రవర్ణుఁడైన సూర్యుఁడైనట్లు తెలియుచున్నది. తామ్రుఁడుఅనగా రోహితవర్ణముగలవాఁడు, ఎఱ్ఱని వాఁడన్నమాట. రుక్మవర్ణము అనగా ఎఱ్ఱని బంగారురంగుఅనియుఁ జెప్పవచ్చును. తామ్రుఁడు అనగా బంగారురంగుగల వాఁడన్నమాట. పై రెండు అర్థములందును "సువర్ణవర్ణో హేమాంగః, విధురో రోహితో మార్గః" అను విష్ణుసహస్ర సూక్తులననుసరించి, తామ్రః అనగా విష్ణువు అనియునర్థమును జెప్పవచ్చును. "సదాపశ్యః, పశ్యతేరుక్మవర్ణః "అనుశ్రుతిచే శివకేశవరూపుఁడగు పరమాత్మ రుక్మవర్ణుఁడనగాఁ జెప్పబడుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. కావునఁ దామ్రపదము శివకేశవులను ఇరువురని సమానముగా దెలియఁజేయునని తెలియుచున్నది

వి. సూరి :-

ప్రకృతినుండివచ్చు రజస్సుతోఁగూడి, తామ్రవర్ణుఁడగుటచే శివుఁడు, తామ్రనామకుఁడాయెను

బీజాక్షరసంపుటి:—

"తామ్రః" అను నామమున "త్+ఆ+మ్+ర్+అ" అనునైదు వర్ణములుకలవు, ఇవిపంచేంద్రియములను, పంచభూతములను సూచించును.

తకారము:— వాయుదైవత్యము, శ్వేతవర్ణము, సర్వజయప్రదము.

ఆకారము:— పరాశక్తిబీజము, శ్వేతవర్ణము, ఆకర్షకము.

మకారము:— మదనబీజము, శ్యామవర్ణము, సర్వజయప్రదము.

రేఫము:— వహ్నిబీజము, రక్తవర్ణము, సంహారకరము.

అకారము:— సర్వదేవతాబీజము, రక్తవర్ణము, వశీకరము పై నామమున శ్వేతవర్ణములైన అక్షరములురెండును, రక్తవర్ణాక్షరములురెండును, శ్యామవర్ణమొక్కటియునుగలవు. కావున ఈ నామమును జపించువారు, మిశ్రమవర్ణములుగల, మిశ్రమవ్యాధులను దొలగించుకొనఁగలరు. అంతే కాదు. వాస్తుశాస్త్రజ్ఞానమును, వశీకరణశక్తిని, సంపాదించుకొని, అగ్నిభేదము లను, వానివలన ప్రయోజనములను, దెలిసికొనగలవారలగుదురు. సర్వులను ఆకర్షించి, దుష్టశక్తులను సంహరించి, సర్వత్రవిజయముపొందగలవారలగుదురు.

11 వ నామము

శివ - అరుణః :-

రుద్రుడే సూర్యుడు. అతడు ఉదయానంతరమున ఇంచుకంతయెఱ్ఱగానుండును. కాన సూర్యరూపరుద్రునకు అరుణుడను నామముచెల్లును. ఉదయాదూర్ధ్వంరక్తః" అను భాష్యార్థమననుసరించి, రక్తుడైనసూర్యుడు. అరుణుడు కాన రుద్రుడును అరుణుడేయగును.

విష్ణు:-

అరుణుడనగా విష్ణువు అనియు జెప్పవచ్చును ఎట్లన? "లోహితో రోహితో రక్తః" అను నిఘంటువచనముచే, రక్తుడు, రోహితుడు అనునవి పర్యాయపదములు. "విక్షరో రోహితో మార్గః" అను విష్ణుసహస్ర సూక్తిచే రోహితుడనగా విష్ణువు అని తెలియుచున్నది

"స్వచ్ఛందతయారోహితాంమూర్తిం మత్స్యమూర్తిం, వహన్ రోహితః" అను భాష్యవచనముచే, రోహితమైన మత్స్యమూర్తిని దాల్చుటచే విష్ణువునకు రోహిత నామము వచ్చినట్లు తెలియుచున్నది. కావున "రోహితః, రక్తః, అరుణః" అను పదములు సమానార్థకములే. అందుచే విష్ణువునకును అరుణుడను నామము చెల్లునని తెలియుచున్నది.

వి. సూరి. భాష్యము:-

"మహాదేవుడు విశేషమను నామాంతరముగల, తామసశక్తితో గూడి యుండుటచే "అరుణుడు" అను నామముకలవాడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"అరుణ" అను నామమున "అ+ర్+ఉ+ణ్+అ" అని యైదక్షరములుకలవు. ఇవి పంచమహాయజ్ఞములను పంచకోశములను సూచించును.

అకారము:- సర్వదైవత్యము, రక్తవర్ణము, వశీకరము.

రేఫము:- వహ్నిదైవత్యము, రక్తవర్ణము, సంహారకరము.

ఉకారము:— వాయుదైవత్యము, కృష్ణవర్ణము, రాజవశీకరము.

ణకారము:— నందిబీజము, రక్తవర్ణము, అర్థసిద్ధిదము. పై నామమున రెండు అకారములుకలవు. అకారము సర్వదేవతాకము. కావున నీనామము జపించువారికి సర్వదేవతా ప్రీతిలంభించును. అందుచేవారు సర్వత్ర విజయవంతులును, సర్వకార్యధురంధరులును అగుదురు.

అగ్నిదేవతాకమగు రేఫమిందున్నకారణమున నీనామము జపించువారు అగ్నిప్రమాదమను బోగొట్టుకొనగలరు. అంతేకాదు. ఓజోగుణసంపన్నులై, అగ్నిశక్తిసంపన్నములైన వస్తువులశక్తి సామర్థ్యములను తెలిసికొనగలరు. వాయుదేవతాకమైన ఉకారమున్నకారణమున నీనామము జపించువారు యోగశక్తిసంపన్నులగుదురు. నందిబీజమైన, ణకారమున్నకారణమున నీనామమును జపించువారు, పశుశాస్త్రజ్ఞులు, పశురోగసంహారకులు, పశుపోషకులును అగుదురు. పాడితోడిపంటగలవారలగుదురు. పై నామమున రక్తవర్ణాక్షరములు ఎక్కువగానున్నకారణమున నీనామము జపించువారు, రక్తరోగనివారకులగుదురు. రక్తవర్ణదేవతలను ప్రత్యక్షమొనర్చుకొనగల

వారలగుదురు. అంతేకాదు. పై నామము జపించువారు, సామాన్యవశీకరణ శక్తితోఁబాటు, రాజవశీకరులై, శత్రుసంహారకులై సకలపురుషార్థసిద్ధినొందఁ గలవారలగుదురు.

12 వ నామము

శివ :- బభ్రుః :-

బభ్రువర్ణమనగాఁ బింగళవర్ణము. అట్టి పింగళవర్ణముతోఁగూడిన సూర్యుఁడును రుద్రస్వరూపుడే. అతఁడు విశ్వమంతటిని మేల్కొల్పి, జ్ఞానము నొసఁగును. కావున ఆదిత్యరూపధారియైన రుద్రునకు "బభ్రుః" అనునామము చెల్లును. "విశ్వంబిభర్తిబోధన ప్రదానాదినా "అనువ్యుత్పత్తిచేఁ బైయర్థము లభించుచున్నది.

విష్ణు:-

బభ్రువు అను నామము శివునకువలె విష్ణువునకును జెల్లును. "రుద్రో బహుశిరాబభ్రుః" అను విష్ణుసహస్రనూక్తియే ఇందులకుఁ బ్రమాణము. "బిభర్తిలోకానితిబభ్రుః" అను శంకరభాష్యవచనముచే విష్ణువులోకులను, లోకములను దనలో భరించి, పోషించుచున్నాడని, తెలియుచున్నది. "పదు నాలుగు భువనంబులు, కుదురుగనీకుక్షిలోన" అను శ్రీకృష్ణశతకపద్యము నకుఁ బైవిషయమేప్రమాణము కావున బభ్రుపదముచే శివకేశవులిరువురును సమానముగనే చెప్పఁబడుచున్నారని తెలియుచున్నది.

వి. సూరి :-

పరమశివుఁడే భూతాత్మగానున్నవాఁడు. కావున బభ్రు నామకుఁడాయెను

బీజాక్షరసంపుటి:—

బభ్రు అను నామమున "బ్+అ+భ్+ర్+ఉ" అను నైదక్షర ములుకలవు. ఇవి పంచాగ్నులను, బంచకర్మేంద్రియములను సూచించును.

బకారము:— బకారము త్రిమూర్తి దేవతాకము, పీతవర్ణము సర్వార్థ సిద్ధిదము.

అకారము:— సర్వదేవతాబీజము, రక్తవర్ణము, వశీకరము.

భకారము:— భృగుదేవతాకము, రక్తవర్ణము, సర్వార్థసిద్ధిదము.

రేఫము:— వహ్నిబీజము, రక్తవర్ణము, సంహారకరము.

ఉకారము:— వాయుబీజము, కృష్ణవర్ణము, రాజవశీకరము అగ్ని వాయుసూర్యులు సకలసృష్టికిని మూలకారణులు. సూర్యుఁడు త్రిమూర్తి స్వరూపుఁడు. పైనామమున "బ"కారము త్రిమూర్త్యాత్మకము. అనగా సూర్యశక్తి సంపన్నమన్నమాట. దానికిఁతోడు, 'అ'కారము సర్వదేవతాకమొకటికలదు. రేఫము అగ్నిదేవతాకము. 'ఉ'కారము వాయుదేవతాకము. కాన బైనామమును జపించువారు అగ్నివాయుసూర్యశక్తిసంపన్నులై, సకలవస్తువులను క్రొత్తగాసృష్టించఁగలరు. రక్షింపగలరు. నశింపఁజేయగలరు. అగ్నిమాంద్యాదులను, వాతరోగాదులను దొలగించుకొనగలరు. తొలగించగలరు. తామారోగ్యవంతులై ఆరోగ్యమును సర్వులకు జేకూర్పగలరుకూడ.

ఇందు భృగుదేవతాకమైన "భ"కారముకలదు. భృగువు అనగా శుక్రుడు. విద్యాకారకుడు. రాజనీతివేత్త. కాన భకారయుక్తమగు పైనామమును జపించువారు, రక్తదోషరోగరహితులగుటతోబాటు, సూర్యునిరక్తకిరణ ప్రభావమును గుర్తించగలవారలగుదురు. పై నామమున "బ"కారము పీత వర్ణము; "ఉ"కారము కృష్ణవర్ణమునగుటచే బైనామమును జపించువారు, సూర్యకిరణములందలి, పీతకృష్ణవర్ణప్రభావము నెఱుగగలరు. పీతకృష్ణవర్ణ రోగనివారకులు, కాగలరు. రాజవశీకరులు, వశీకరణశక్తిసంపన్నులునై, సర్వార్థసిద్ధినొందగలరు.

13 వ నామము-

శివ :- సుమంగళః:-

సూర్యస్వరూపుడగు రుద్రుడు, పాపపరిహారకుడును, సర్వరోగనివారకుడనై జీవులకు సర్వమంగళములనొసగుచు, సర్వమంగళసమృద్ధుడైయుండును కాన రుద్రునకు "సుమంగళః"అను నామముచెల్లును.

విష్ణు

"సుమంగళః" అను నామము విష్ణువునకును జెల్లును ఎట్లన? "పవిత్రంమంగళంపరమ్" అనెడి విష్ణుసహస్రసూక్తిచే "పరంమంగళం" అను నామము విష్ణువునకున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఇందలి "పరం" అను పదమునకు ఉత్కృష్టుడని యర్థము. "సుమంగళః" అను నామమందలి "సు" అను ఉపసర్గమునకు ఉత్కృష్టుడనియే అర్థము సుమంగళుడనగా ఉత్కృష్టుడుకాన, సు = సుష్టుగా అనగాస్మరించినమాత్రాన జీవులకు అశుభములనుదొలగించి, మంగళః = శుభములను జేకూర్చును అని యర్థము "పరంమంగళం" "సుమంగళః" అను రెండుపదములును ఒకేయర్థమును బోధించును. కాన "సుమంగళః" అను నామము విష్ణువునకును జెల్లును.

వి. సూరి :-

పరమమంగళరూపుడగుటచే శివుడు సుమంగళనామకుడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"సుమంగళః" అను నామమున "స్+ఉ+మ్+అ+మ్+గ్+అ+ళ్+అ" అని తొమ్మిదక్షరములుగలవు. అవి, నవదుర్గలను, శరీరమందలి నవద్వారములను సూచించును.

నకారము:— శక్తిబీజము, రక్తవర్ణము, స్థితికరము.

ఉకారము:— వాయుదేవతాకము, కృష్ణవర్ణము, రాజవశీకరము.

మకారము:— సదసద్దైవత్యము, శ్యామవర్ణము, సర్వజయప్రదము.

అకారము:— సర్వదేవతాకము, రక్తవర్ణము, వశీకరము.

గకారము:— గాణాపత్యము, రక్తవర్ణము, విఘ్ననాశనము.

శికారము:— ఆత్మతత్త్వము, రక్తవర్ణము, సర్వసిద్ధిదము.

పైనామమున అకారత్రయమును, శక్తిబీజమైన నకారముతోడను, ఆత్మతత్త్వమైన శికారముతోడను, వాయుదేవతాకమైన ఉకారముతోడను, జ్ఞానదాయకమై, విఘ్నపరిహారకమగు, గకారముతోడను, సర్వకామదమగు మకారద్వయముతోడను గూడియుండుటచే, దానినియోగమున ప్రాణాయామ పద్ధతి నలవరచుకొని, జపించు భక్తులు, తమ సహస్రారమున ప్రకృతి పురుషులను వేర్వేరుగను, సమిష్టిగను గాంచగలరు. ఆత్మతత్త్వమును అవగాహన మొనర్చుకొను జ్ఞానులు కాగలరు. మకారద్వయమున్న కారణమున బైనామము నుపాసించువారు, తొలుత ఐహికకామములను, సంపూర్ణముగా నొంది, పిదప జ్ఞానులగుదురు, ఆత్మశక్తినలవరచుకొన్న కారణమున అష్టవిధ ప్రకృతిలోగల విజ్ఞానశాస్త్ర విషయములనెఱిగి, వానిలాభములను లోకమున ప్రకటింపగలరు

పైనామమున రక్తవర్ణాక్షరములు ఆరుగలవు. కావున పైనామమును జపించువారు, యోగశక్తిచే, రక్తవర్ణములైన గ్రహమండలములలో సంచరించి అటనుండు విశేషములను దెలిసికొనగలరు. అంతేకాదు. శ్యామకృష్ణవర్ణము లైన అక్షరములు మూడుకలవు. అందుచే పైనామమును జపించు భక్తులు సూర్యరూపరుద్రునిలోగల కృష్ణవర్ణ కిరణప్రభావమును బాగుగా దెలిసికొన గలరు. స్థితిశక్తి గతిశక్తి సంపన్నులై రాజాధిరాజులను సైతము వశపఱచుకొని సర్వత్ర విజయము పొందగలరు.

14 వ నామము:— శివ:-

నీలగ్రీవః :-

గరళము కంఠమందుండుటచే శివుని గ్రీవము నీలమాయెను. అందుచే శివుడు నీలగ్రీవుడు. అంతేకాదు, సూర్యరూప రుద్రునకు నీలగ్రీవ నామముజెల్లును. ఎట్లన? "గ్రసన్త్యుదకమ్"అను వ్యుత్పత్తిచే నీరమునుద్రాగు కిరణములకు గ్రీవ అను నామము కలదు నీలమైన గ్రీవము కలవాడగుటచే, సూర్యరూప రుద్రుడు నీలగ్రీవుడాయెను.

విష్ణు :-

నీలగ్రీవ పదము విష్ణువునకు జెల్లును. ఎట్లన?

"ధ్యేయస్సదాసవితృమండల మధ్యవర్తీ నారాయణః"

అను సుకవి సూక్తిని పరిశీలించినచో సూర్యమండలస్థ విష్ణువే, నారాయణుడనియు, అతడే సూర్యరూపమున వెల్గుచున్నాడనియు దెలియుచున్నది. సూర్యుడు త్రిమూర్తి స్వరూపుడు. కావున రుద్రుడును సూర్యుడును ఒకటే యైనట్లు, విష్ణువును సూర్యుడును ఒకటేయన్నమాట. అందుచే సూర్యనామములు విష్ణువునకునుజెల్లును, కావున విష్ణువును నీలగ్రీవుడేయన్నమాట. సూర్యకిరణములవలె, విష్ణుకిరణములును నల్లనివే. కావుననే విష్ణువునకు "కృష్ణః" అను నామమువచ్చెను. అందులకు "అగ్రాహ్యః శాశ్వతః కృష్ణః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తియే ప్రమాణము.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"నీలగ్రీవః" అను నామమున "న్+ఈ+ల్+అ+గ్+ర్+ఈ+వ్+అ" అని తొమ్మిదక్షరములుకలవు. అవి నవబ్రహ్మలను, శరీరస్థ నవద్వారములను సూచించును.

నకారము:— సావిత్రీదేవతాకము, స్ఫటికవర్ణము, పాపనాశనము.

ఈకారము:— మాయాశక్తిబీజము, వశీకరము.

లకారము:— పృథివీతత్త్వము, పీతవర్ణము, స్తంభనము.

అకారము:— సర్వదైవత్యము; రక్తవర్ణము, వశీకరము.

గకారము:— గాణాపత్యము, రక్తవర్ణము, విఘ్ననాశనము.

రేఫము:— వహ్నిబీజము, రక్తవర్ణము, సంహారకరము.

ఈకారము:— మాయాశక్తిబీజము, వశీకరము.

వకారము:— వరుణబీజము, శుక్లవర్ణము, రోగనాశనము. పైనామమున, రెండకారములు, రెండీకారములును గలవు. వానికిఁదోడు సావిత్రీదేవతాకమైన "న"కారముకలదు. అకారము త్రిమూర్త్యాత్మకము. ఈకారద్వయమును, నకారమును శక్తిదేవతాకములు. కావునఁ బైనామమును జపించువారు శక్తిపురుషులను సమానముగా నారాధించువారగుదురు, శక్తిశక్తిమంతుల కభేదమును తెల్పుశాక్తేయులకుఁ బైనామము, ముఖ్యముగ నుపాస్యమన్న మాట. అంతేకాదు. పైనామమున వహ్నిదేవతాకమైన రేఫము కుండలినీ శక్తిని సూచించును. పృథివీతత్త్వమైన లకారము, మూలాధారమును సూచించును. కావున ఉపాసకులు, మూలాధారమునుండి కుండలినీ శక్త్యుత్థాపన మొనరించి, సహస్రారముచేర్చి, శక్తిశక్తిమంతులనారాధింతురు వారికి యోగమునఁ గల్గు విఘ్నములను, గాణాపత్యమైన గకారమునుపాసించి, తొలగించుకొందురు. వరుణదేవతాకమైన వకారముయొక్క ప్రభావముచే ఉపాసకులపై అమృతసేచనము జరుగుచు. అపుడువారు ఆనందాబ్ధినోలలాడి, పరబ్రహ్మసాక్షాత్కారమునొందుదురు. కావున మహాప్రభావమైన "నీలగ్రీవ" నామము అత్యుత్తమమనితెలియుచున్నది.

స్ఫటికవర్ణమును, సావిత్రీదేవతాకమునైన "న కా ర ము యొ క్క" ప్రభావముచే ఉపాసకులు, తమపాపములు పోగొట్టుకొని, దివ్యతేజస్సంపన్నులై, అపమృత్యువును దొలగించుకొనుటయేకాక, సావిత్రీదేవివలెఁ బరులకును బ్రాణభిక్షనిడఁగలరు. సవిత అనగా సూర్యుఁడు. సవితృదేవతాకమైన, నకారమున, రోగనివారకశక్తి కలదు. కావున ఉపాసకులు, నీరోగులగుదురు. పైనామమును జపించువారు, సూర్యకిరణములలోఁ గలరోగనివారకశక్తిని గనుగొనఁగలరు. వశీకరణశక్తికల ఈకారము మాయాశక్తిబీజమగుటచే, ఈకారముతోఁగూడిన ఈ నామమును జపించువారు భూతప్రేతపిశాచబాధలను బోఁగొట్టఁగలరు.

లకారము పీతవర్ణమును స్తంభనశక్తిసంపన్నమునై పృథివీబీజమునైయున్నది. కావునఁ బైనామమును జపించువారు, పీతవర్ణముగల రసాయనికపుటద్దములనుగన్నులకుఁ దగల్చుకొని, భూగర్భపరిశోధనసల్పి, లోహములున్నగుహానిని భూసారభేదమును తెలిసికొనఁగలరు.

గకారము:— గాణాపత్యము, రక్తవర్ణము, విఘ్ననాశనము నగుటచే గకారము తోఁగూడిన నామము జపించువారు శత్రుభంజకులై, అడ్డంకులు తొలగించుకొని, రక్తవర్ణముచే సూచితమైన రజోగుణమునకు అలంబనులై సేనానాయకత్వమునుగాని, రాజరికమునుగాని, నిర్వహింపఁగలరు.

రేఫము:— వహ్నిబీజము; రక్తవర్ణము, సంహారకరమునగుటచే, రేఫముతోఁగూడిన పైనామమును జపించువారు శత్రుసంహారకులగుటయేకాక, విషక్రిమిసంహారకులునై వహ్నితోనడుచుయంత్రములను గనుగొనఁగలరు.

వకారము:— వరుణాదేవతాకము. శుక్లవర్ణము రోగనాశనకరము నగుటచే వకారముగల ఈ నామమును జపించువారు, రోగనివారకులై వరుణాధిపత్యముగల జలమునఁ బ్రయాణింపఁగలవారునుగాఁ గలరు.

15 వ నామము;— శివ- సహస్రాక్షః—

"అసౌయోఽవసర్పతి" అను మంత్రముచే మహాదేవుఁడు సూర్యుఁడై నట్లు తెలియుచున్నది. అటులనే "నమో అస్తునీలగ్రీవాయసహస్రాక్షాయమీఢుషే" అను మంత్రముచే మహాశివుఁడు ఇంద్రరూపుఁడు, పర్జన్యరూపుఁడునైనట్లు తెలియుచున్నది, సమిష్టిగానున్నజీవచైతన్యమంతయు, శివస్వరూపమైనందున శివుఁడు వేలకొలది అక్షులుకలవాఁడై సహస్రాక్షుఁడైనట్లు "సహస్రశీర్షాపురుషః" అను పురుష సూక్తమంత్రమువలనఁ దెలియుచున్నది. ముఖాదింద్రశ్చాగ్నిశ్చ" అను మంత్రమువలనఁ బరమాత్మముఖమునుండి ఇంద్రుఁడును, అగ్నియును ప్రభవించినట్లు తెలియుచున్నది. పరమాత్మాంశయే, శివుఁడు ఆ శివుఁడే ఇంద్ర రూపుఁడై జీవులకైశ్వర్యమునొసంగుచున్నాడు; అను విషయము, ఇంద్రోసరోనే మధిశాహవంతే" అను శ్రుతివలనఁ తెలియుచున్నది. అయింద్రుఁడే అహల్యా కాముకుఁడై గౌతమశాపముచే, సహస్రాక్షుఁడైనట్లు (వేయికన్నులుకలవాఁడై నట్లు) తెలియుచున్నది. కావునఁబైకారణములచే మహాదేవునకు సహస్రాక్ష నామముచెల్లుచున్నది.

విష్ణు-

"ఉదీర్ణస్సర్వతశ్చక్షుః" సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్" అనెడివిష్ణు సహస్ర సూక్తులచే" సహస్రాక్ష" అను నామము, విష్ణువునకును జెందినట్లు తెలియు చున్నది. శివుడువలె విష్ణువును సమష్టిజీవచైతన్యమైనట్లు తెలియుచున్నది. అందుచే జీవుల అక్షులన్నియును విష్ణువునకుఁ జెందినవే యన్నమాట కావున విష్ణువు సహస్రములకొలది అక్షులు కలవాఁడాయెను.

"సహస్రాక్ష" అను నామమునగల అక్షిపదము వ్యాకరణము చే "అక్ష"పదముగామారును. అక్షిపదమునకు ఇంద్రియమనియు నర్థము కలదు

ఆ పక్షమున సహస్రములకొలది, అక్షులు అనగా ఇంద్రియములు కలవాఁడనియు నర్థముచెప్పవచ్చును. అదియును విష్ణువు సమష్టిచైతన్య స్వరూపుఁడనియే తెలియఁజేయును. కావుననే స్వచైతన్యముతో సమస్తమునుజూచుచు, సర్వతశ్చక్షుఁడాయెను. "విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతస్పాత్" అనెడి నారాయణ శ్రుతియే పైవిషయమునకుఁ బ్రమాణము. కావున సహస్రాక్ష అను పదము శివకేశవులిరువురిని బోధించునని తెలియుచున్నది.

వి. సూరి :-

ప్రకృతియొక్క ప్రధాన విక్షేపశక్తియేవృత్తి అట్టి వృత్తిచేఁ బ్రతిబింబితమైన చైతన్యమే అక్షము అట్టి అక్షములు సహస్రములకొలదికలవాఁడు కావున శివుఁడు సహస్రాక్షుఁడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"సహస్రాక్షః" అనునామమున స్+అ+హ్+అ+స్+ర్+అ+క్+ష్+అ" అని పదక్షరములుకలవు. అవి దశదిశలకును ఉపలక్షకములు. పశేంద్రియములనుగూడసూచించును పైనామమునఁ బదివర్ణములుకలవు. వానిలో అకారము మూఁడుసార్లువచ్చెను. అదిసర్వదైవత్యము. అనగాఁ ద్రిమూర్త్యాత్మకము. ఇందుఁ బరాశక్తిబీజమైన "అ"కారము, ప్రాజాపత్యమైన "క"కారమునుగలవు. కావున శక్తిసహితపురుషుఁడైన, ప్రజాపతియైన పరమాత్మయొక్క సాక్షాత్కారముకోరువారికి, పైనామమును జపించుట అతిముఖ్యము పరికింగాఁ బరాశక్తియే పరాప్రకృతి. పరాశక్తిసృష్టికార్యమున ఇచ్ఛాక్రియాజ్ఞానశక్తిస్వరూపయై, సృష్టిలో బ్రహ్మాండమునఁ బ్రతిష్ఠింపఁబడిన హిరణ్యగర్భునకు సహకారిణియై, శక్తినామమున వ్యవహరింపఁబడుచున్నది. ఆ హిరణ్యగర్భుఁడే శివుడు. అట్టి శివశక్తులనుదెలియఁజేయు, సకారద్వయము, హకారమును, అకారత్రయమునుగలవు దానికిదోడు వహ్నిదేవతాకమైన "రేఫము", సూర్యదేవతాకమైన "షకారమును" గలవు. కావున పైనామ

మును జపించుట. శాక్తేయులకువలె, సామాన్యులకును అతిప్రధానమే. ద్వాద శాత్మకుడైన సూర్యుడు ఇందు షకారముచే సూచింపబడుచున్నాడు. అతడే జీవులలో పింగళానాడిగానున్నవాడు. అగ్నికుండలినీ స్వరూపము. పింగళా మార్గమున కుండలినీ శక్తినిఆరాధించుట ముఖ్యమను విషయము పైనామ ముచేఁ దెలియుచున్నది.

సృష్టికిమూలకారణులు సూర్యాగ్నివాయువులు. వారిలో రేఫముచే అగ్నియును, షకారముచే సూర్యుఁడును, తెలియజేయబడుచున్నారు. "తన్మధ్య పతితః తద్గ్రహణేనగృహ్యతే" అను న్యాయముచే సర్వదైవత్యమగు అకార ముచేవాయువుచెప్పఁబడినట్లు తెలియుచున్నది "అగ్నిర్వాయుశ్చసూర్యశ్చ" అనెడి అరుణమంత్రపుటర్థమును బరిశీలించినచో, పైమువ్వురిచే సృష్టి జరు గుచున్నట్లును, వారిలో సూర్యుడు దివమునసుండియు, వాయువు అంతరిక్ష మునసుండియు, అగ్నిపృథివిపైనుండియు, జీవులను రక్షించుచున్నట్లు "సూర్యోనోదివస్పాతువాతో అంతరిక్షాత్" అనెడి సౌరమంత్రమువలన దెలియుచున్నది. కావున పైనామమును జపించువారికి పైమువ్వురి శక్తులును సంక్రమించును. పైమువ్వురును శివకేశవస్వరూపులే. అందుచే పైనామమును సదా, ఉపాసించుట ముఖ్యమని తోచుచున్నది పైనామమునవేడురక్తవర్ణా క్షరములుకలవు. అందుచే దానిని జపించువారికి రక్తపుపోటు మున్నగు జబ్బులుతొలగునని తెలియుచున్నది

శుద్ధస్ఫటికవర్ణమైన "హకారమును", పీతవర్ణమైన "రకారమును" గల పైనామమును జపించువారు, పీతవర్ణరోగములను, పాండురోగమును దొలగించుకొనగలరు. పైనామమును జపించువారు అష్టసిద్ధులను బొంద గలరు. నిలకడనొందినవారై సమస్తమును వశమున నుంచుకొనగలరు. పరాయుధములనాకర్షించు విద్యుచ్ఛక్తి పరికరములను సంగ్రహించుకొని, వ్యతిరేకశక్తులను సంహరించుకొనగలరు దీనిని జపించి, అనావృష్టినిదొల గించి, సకాలవర్షములు కురిపించి, సర్వార్థసిద్ధులను సంపాదించుకొనగలరు.

16 వ నామము- శివ- (1) శివః:-

"అనగా శాంతుడనియర్థము. అంతఃకరణవిజేతలలో అగ్రేసరుడై దుష్టసంహారమొనర్చి, శాంతముస్థాపించెను. కావున శివుడాయెను.

(ii) "శామ్యతి పరమానందరూపత్వాత్ నిర్వికారోభవతీతి శివః" అను వ్యుత్పత్తిచే బరమానందరూపుడై నిర్వికారుడగుటచే శివుడాయెనని తెలియుచున్నది.

(iii) "శేరతేసజ్జనమనాంసి అస్మిన్నితివాశివః" అనువ్యుత్పత్తిని బరిశీలించినజో సజ్జనమనస్సులాతనిలో లీనమగుటచే, శివుడైనట్లు తెలియు చున్నది.

(iv) "శేతేసజ్జనమనసీతివాశివః" అను నర్థమును బరిశీలించినచో మార్కండేయాది భక్తులమనస్సులో మెలగువాడుకాన శివుడైనట్లు తెలియు చున్నది.

(v) "శివం = కల్యాణం, తద్యోగాద్వాశివః" అను నర్థమును బరి శీలించినచో గల్యాణయోగమువలన శివు డైనట్లుదెలియుచున్నది. పైన బేర్కొ నిన భాస్కరాచార్యప్రోక్తమైన అర్థసంకేతమునననుసరించి, మహాదేవునకు శివుడను నామము చక్కగా అమరియున్నది.

విష్ణు :- "శివుడు" అను నామము విష్ణువునకెట్లుచెందునో పరిశీ లించెదముగాక.

"సర్వశ్శర్వశ్శివస్థాణుః" అనెడి విష్ణుసహస్రసూక్తిలో శివనామము విష్ణుపరముగా బేర్కొనబడెను. అంతేకాదు. భాష్యమున "నిస్త్రైగుణ్యత్వేన శుద్ధత్వాత్ హరిశ్శివః" అని శంకరాచార్యులవారు పేర్కొనినకారణమున బరిశీలించినచో విష్ణువు సత్త్వరజస్తమోగుణశూన్యుడై శుద్ధుడగుటచే, విష్ణువు

సను శివనామముచెల్లునని తెలియుచున్నది. శివకేశవులిరువురును, సిస్త్రీ గుణ్యులైన శుద్ధులేకాక శివనామము శివకేశవులిరువురకును జెందునని చెప్ప వచ్చును. "సబ్రహ్మాసశివఃసహరిః" అను శ్రుతి శివకేశవాభేదమును దెలియఁ జేయుచున్నది. కాన "శివ" అను నామముచే హరిహరులు ఇరువురును జెప్పఁబడుదురు.

పైవ్యుత్పత్తులతో జోడించి ఈ విషయమును వ్రాయవలెను

(1) గజేంద్రరక్షణమున "మనోబుద్ధిచిత్తాహంకారములజయించి,దుష్ట మైనమొసలిని సంహరించియు, కుచేలు నాదరించు సమయమున దుష్టమైన దరిద్రమును దొలగించియు, బైయిరువురినిగాపాడెను శాంతస్థితిని జేకూర్చెను కాన విష్ణువునకు శివనామముచెల్లును అట్లే శివుఁడును భక్తులను రక్షించి, శాంతస్థితిని జేకూర్చెనుగాన శివుఁడాయెను.

(ii) హరిహరులిరువురును సచ్చిదానంద స్వరూపులై, నిర్వికారులై యున్నవారే. భక్తరక్షణక్రియలో ఇరువురును తాత్కాలికవికారమందినను, శాశ్వతస్వరూపమునవారిరువురికిని, వికారములేదని చెప్పవచ్చును. కావున ఇరువురును శివనామకులే.

(iii) మూఁడవయర్థమును బరిశీలించినచో గజాసురాది భక్తుల మన స్సులు శివునిలో లీనమైనట్లు, ధ్రువాదిభక్తులమనస్సులు, విష్ణువులో లీనమై నవి. కావున ఇరువురును శివులే.

(iv) నాల్గవయర్థమును బరిశీలించినచో మార్కండేయాది భక్తుల మనస్సులలో శివుఁడు మెఱయునట్లు ప్రహ్లాదాదిభక్తులమనస్సులలో విష్ణువు మెఱయుచున్నాఁడు. కాన ఇరువురును శివులే.

(v) ఐదవయర్థమునరయుచనెంచి, కల్యాణయోగము హరిహరులు ఇరు వురలోను గలదు. కాన ఇరువురును శివులే.

వి. సూరి :- సాక్షిత్వముచే ఆక్రమింపఁబడని శుద్ధ ప్రత్యక్ చైతన్యమే శివుని స్వరూపము. అట్టి రూపమున జీవులకుఁ బరమానందమును ఆతఁడు చేకూర్చును. కావున శివుఁడను నామముసార్థకమాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"శివః" అను నామమున "శ్ + ఇ + వ్ + అ" అను నాల్గుక్షరములు కలవు. పై నామమున లక్ష్మీనారాయణదేవతాకములైన శకారేకారములుగలవు అందుచేఁ బైనామమునుజపించువారు లక్ష్మీనారాయణకటాక్షపాత్రులై సంపద నొంది సర్వులను సంరక్షింపఁగలరు. అందులకుఁదోడు పైరెండువర్ణములును వ్యోమశ్యామవర్ణములగుటచే దానిని జపించువారు, శరీరనాళములందు రక్త ప్రసరణమును జక్కగానంది, శ్యామలరోగమును నివారించుకొనగలరు. ఇతరులను సైతము పైరోగమునుండినివారింపఁగలరు.

సర్వదేవతాకమైన అకారముతోఁగూడిన వకారము, వరుణదేవతాక మందుఁగలదు. కానఁబైనామము జపించువారు, వరుణదేవతాప్రీతినంది, సకాలమునవర్షములుకురిపించి, సర్వులరోగములను రూపుమాపి, సకల జనులను వశమొనర్చుకొనగలరు. ఐశ్వర్యారోగ్యకాములు, పైనామము జపించుట మంచిది

17 వ నామము;— శివ- కపర్దీ;—

"క + పర్దీ" క = శిరస్సున, పర్దము = నిండియున్నది. అనగా జటా జటారూపమున శిరస్సునావరించియుండునది, అదికలవాఁడు కపర్ది. పరమ శివుని నివాసము, క = అనగా శిరస్సు. శిరస్థానీయమైన సహస్రారమన్న మాట. దాని నావరించియుండునది జటాజూటారూపమైన మాయ. అట్టి మాయ కల్గియు, దాని నంటకయుండువాఁడే కపర్ది. పరమ శివుడు. అంతేకాదు. క = గంగాజలముచే, పర్ది = పరిశుద్ధముచేయఁబడువాడు. అనగా జీవరూప

మున నున్నపుడు పరమాత్మయైన శివునకు అంటినమలము గంగాజలముచే దొలగింపఁబడును, అందుచేఁ బరిశుద్ధమైన వాడన్నమాట ఈ విధముగా "కపర్ది" పదము శివునకుఁ జెందియున్నది.

విష్ణు:- కపర్ది = విష్ణువు అనియుఁ జెప్పవచ్చును. ఎట్లన? "కం శిరోఽబునోః" అను నిఘంటువుచే "క" శబ్దమునకు శిరస్సు, జలముఅని రెండర్థములుగలవని తెలియుచున్నదికదా! జటాజూటరూపముగుమాయచే శివుని శిరస్సు, ఆవరింపఁబడినట్లే, మయూరపింఛముచే విష్ణువు శిరస్సు, ఆవరింపఁబడియుండును. శివకేశవులిరువురును ఏకరూపులే. సహస్రారనివాసులే. సహస్రారము శిరస్థానీయము. సహస్రారనివాసులైన శివకేశవులు, మాయారూప జటాజూటమయూరపింఛములచే ఆవరింపఁబడి, ఆచ్ఛాదితులై జగంబులకుఁ గానరాకయున్నారు. కాన కపర్దిపదము శివకేశవులిరువురకును సమానముగనే చెందియున్నదని చెప్పవచ్చును అంతేకాదు క = అనగా జలము ప = పూరము. శిరస్సునగలగంగా జలపూరముచే హిరణ్యగర్భరూప శివుఁడు పరిశుద్ధుఁడైనట్లు, స్వపాదోద్భవమైన గంగాజలపూరముచే హిరణ్యగర్భరూప విష్ణువు పరిశుద్ధుఁడగుచున్నాడు. కావున "కపర్ది"పదము అర్థద్వయమునందును శివకేశవులు ఇరువురకును సమానముగనే చెందియున్నది.

విష్ణు - సూరి - భాష్యము:- కేశాదులవలెనుండు సూక్ష్మతమవాసనా సమూహమునకు "గపర్ద"మను నామముకలదు. చతుర్విధవృత్త్యాశ్రయమైన అంతఃకరణమునకును, "కపర్దము"ను నామముకలదు. వానితోఁ దాదాత్మ్యముపొంది, అట్టి కపర్దము కల్గియుండుటచే శివుఁడు కపర్దినామకుఁ డాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:—

"కపర్దీ" అను నామమున "క్+అ+ప్+అ+ర్+ద్+ఈ" అని

యేడక్షరములుండలవు. అవి శరీరస్థసప్తధాతువులను సప్తవాయుమండలములను సూచించును.

సర్వదేవతాకమైన "అకారము"తోఁగూడిన కకారము, ప్రాజాపత్యము. అట్టికకారముగల పైనామమును జపించువారు, సంతానహీనులైనచో సంతానవంతులును, జ్ఞానహీనులు బ్రహ్మజ్ఞానసంపన్నులునుగా గలరు. కకారము పీతవర్ణముగుటచేతను, అకారము రక్తవర్ణముగుటచేతను, పైనామమును జపించువారు, రక్తక్షీణతచేగల్గు పీతవర్ణరోగమైన కామెలరోగమునుదొలఁగించుకొనగలరు. పైనామముజపించి, వర్షముకురిపించి, సస్యవృద్ధిచేసి, సర్వులను వశమొనర్చుకొనగలరు. పర్జన్యదేవతాకమైన పకారముకూడ పైనామమున గలదు. కాన దానిని జపించువారు, కృత్రిమమేఘములను సైతము సృష్టింపగలవారై వృష్టిమూలమున సస్యములు ఫలించునట్లుకావించి, ఆహారవృద్ధిని, ఆరోగ్యశుద్ధిని జేకూర్పగలరు.

అగ్నిబీజమైన రేఫము రక్తాభము, సంహృతికరము

దుర్గాబీజమైన దకారము శ్యామవర్ణము, సర్వార్థదము. పైరెండు వర్ణములును, మాయాబీజమైన ఈకారముతోగూడియున్నవి. దుర్గాసూక్తము ననుసరించిచూచినచో దుర్గయువహ్నియు నొక్కటే. దుర్గాగ్నులిరువురును మాయావృతులే. అందుచే పైవర్ణములుగల పైనామమును జపించువారు దుర్గారూపమైన కుండలినీ శక్తిని, ప్రాణాయామోత్థాపితమగు అగ్నిచే విజృంభింపఁజేసి, శరీరస్థశత్రు శక్తులను సంహరించి, సర్వత్రసిద్ధినొందగలరు. బాహ్యప్రపంచమునసైతమువారికే విజయము ప్రాప్తించును. పైనామము జపించువారు అగ్నిభేదములను, వానిచే ప్రకృతిలోగల్గుఫలితములను సర్తింపఁగలరు. బాహ్యశత్రువులను సైతము అగ్నిశక్తిసంపన్నాయుధములచే హతమార్చి, సర్వులను వశపఱచుకొందురు.

ఇంతవరకునుగల మంత్రనామములు పదునేడింటికిని మంత్రార్థమున యజ్ఞపరమగునర్థముకలదు మిగిలిన అర్థవిషయము వివరించినిరూపింప బడెను.

ఇటుపైని అనుక్రమమునవచ్చు మంత్రము "నమస్తే" అస్తుభగవన్ విశ్వేశ్వరాయమహాదేవాయ, త్ర్యంబకాయ, త్రిపురాంతకాయ, త్రికాగ్ని కాలాయ, కాలాగ్నిరుద్రాయ, నీలకంఠాయ, మృత్యుంజయాయ సర్వేశ్వరాయ, సదాశివాయ, శంకరాయ, శ్రీ మహాదేవాయనమః" అనెడి మంత్రముయొక్క అర్థము పర్యాలోచింపబడును. పైమంత్రమున బదునొకండు నామములు గలవు. అవి ఏకాదశరుద్రులనుసూచించును. వాని యర్థములను వానిమహిమను బరిశీలించెదము. ఈ నామములకు విష్ణుపరంగాని భాష్యములేదు. వారి మతమునకుజెందిన విషయములు ఈ అర్థములందే, యథామతి, సూచింపబడినవి. యజ్ఞపరమగునర్థమును వీనియందేకలదు.

ఇందు "భగవన్" అను పదముచే సదాశివుడు సంబోధింపబడెను. "ఉత్పత్తించవినాశంచ" ఐశ్వర్యస్యసమగ్రస్య అను రెండు శ్లోకములందు జెప్పఁబడిన "భగ" శబ్దము, "భగవ" చ్ఛబ్దమును శివకేశవులకు, ఇరువురకును సమముగానే వర్తించును. భగ భగవచ్ఛబ్దార్థములు ఇంతకుముందు వివరింపబడెను. ఇక మిగిలిన నామములకు శివ విష్ణు బీజాక్షరసంపుటిపరముగా నున్న యర్థములను యథాశక్తి నేను వ్రాయుచున్నాను. గమనించెదరుగాక.

(1) విశ్వేశ్వరః :- విశ్వమనగా అండాండపిండాండ బ్రహ్మాండములతో నిండిన పదునాల్గుభువనముల సమష్టిరూపము అదంతయు పరమాత్మనుండి బహిర్గతమైన ప్రకృతియొక్క విలాసము. "మమయోనిర్మహద్బ్రహ్మ తస్మిన్ గర్భందధామ్యహమ్ "అను గీతాసూక్తిలో చెప్పబడిన మహద్బ్రహ్మయే ప్రకృతి. అదియే విశ్వము. అందు అష్టైశ్వర్యసంయుక్తుడైయుండి నడుపునట్టి ప్రభువే విశ్వేశ్వరుడు. ఆతడు శివకేశవస్వరూపుడే. కావున విశ్వేశ్వరనామము శివకేశవులిరువురికిని సమానముగానే చెల్లుననుట నిర్వివాదముకదా!

"విశ్వం విష్ణుర్వషట్కారః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలోఁ జెప్పఁబడిన విశ్వము విష్ణువైనట్లు శివుఁడును గావచ్చునుగదా! శంకరాచార్య విరచిత విష్ణు సహస్ర భాష్యమునఁ జెప్పఁబడిన విశ్వశబ్దార్థము శివకేశవులకు సమానముగానే చెల్లును. గమనింపుడు. ఎట్లన? విశ్వసృష్టికిఁ గారణము పరబ్రహ్మ. కార్యమైన ప్రకృతియుఁ బరబ్రహ్మయే. వారు కార్యకారణరూపబ్రహ్మయొక్క రూపాన్తరములేకదా! శివకేశవస్వరూపములే. "బ్రహ్మైవేదం విశ్వం విశ్వమిదంవరిష్ఠమ్" పురుషఏవేదం విశ్వమ్" అను శ్రుతులు పై విషయమునే తెలియఁజేయును.

"తత్సృష్ట్వాతదేవానుప్రావిశత్" అను శ్రుత్యర్థమును బరిశీలించినచో బరబ్రహ్మయే బ్రహ్మాండమునకు, పైనుండి పర్యవేక్షణచేయునాతఁడు. అతడే సృష్టిస్థితిసంహారకార్యనిర్వహణకై బ్రహ్మ విష్ణు శివస్వరూపుఁడై సృష్టిలోఁ బ్రవేశించెను. కాన విశ్వేశ్వరశబ్దము పైమువ్వురిని దెలియఁజేయునని తెలియుచున్నది.

పరికింపగావిశ్వమేప్రకృతి. ఈశ్వరుఁడే శివకేశవస్వరూప పరబ్రహ్మ. కావునఁ బ్రకృతి పురుషుల సమష్టిరూపమే విశ్వేశ్వరుఁడని తెలియుచున్నది.

ఎవ్విధమున అర్థమును బరిశీలించినను విశ్వేశ్వరశబ్దము శివకేశవుల నిరువురిని దెలియఁజేయును.

బీజాక్షరసంపుటి:—

"విశ్వేశ్వరః" అను నామమున "వ్+ఇ+శ్+వ్+ఏ+శ్+వ్+అ+ర్+అ" అని పదక్షరములుకలవు. అవి ఇంద్రియదశకముతోఁ గూడిన అనగా "కర్మేంద్రియ జ్ఞానేంద్రియముల"తో గూడిన ప్రకృతినిదెలియజేయును. ఇందు "వ" అను మొదటియక్షరములో వకారము వరుణదేవతాకము. ఇకారము విష్ణుదేవతాకము. ప్రకృతియైనజలమునకు అధిదేవతయగు

వరుణుఁడు విష్ణ్వంశ సంపన్నుడేఁ, అట్టి వరుణునకు తోడుగా "ఇకారము"చే వ్యక్తమగు విష్ణువుకలడు అతఁడు రక్షకరుఁడు. కాన ప్రకృతిపురుషుల సమిష్టి రూపము "వి"యనునక్షరము అందుచేఁ ప్రకృతి పురుషులిరువురునుగలిసి శ్వేతవర్ణరోగమైన శ్విత్రమును, శ్యామవర్ణమయిన శ్యామలరోగమును దొల గించి, సృష్టినిగాపాడుచున్నారని తెలియుచున్నది వర్షములు చక్కగా అను కూలముగాఁ గురిసినచో వేసవిచే సంభవించురోగములుక్షీణించును. అందుచే ప్రకృతిలో సంభవించురోగములను నశింపఁజేయుటకై, జలాధిదేవతయగు వరుణుఁడు అనుకూలవర్షపాతమును జేకూర్చుచున్నాడని తెలియుచున్నది "శ్వే" అను దానిలోఁగల శవర్ణము లక్ష్మీబీజము వ్యోమవర్ణము. శ్రీకరము వకారము వరుణదేవతాకము; శుక్లవర్ణము. రోగనాశనము. ఏకారము వీర భద్రబీజము; పీతవర్ణము; సర్వార్థసిద్ధిదము. పైమూడు వర్ణములుగల శ్వేకార ముతోగూడిన నామమును జపించువారికి లక్ష్మీప్రాప్తియు, జలధితరణశక్తియు శత్రుసంహారకశక్తియును హనుమంతునకువలెలభించును. అంతేకాక, వ్యోమ యాన శక్తియు, ప్రాణశక్తిసంపన్నతయు లభించుటచే విజ్ఞాన శాస్త్రపరిశోధన చేయువారికి సర్వకార్యసిద్ధిచేకూరునన్నమాట.

పైనామమందలి "శ్వ"వర్ణముచే సైతము ఇనుమడించినశక్తులు జపిత లకు లభించునని తెలియుచున్నది. రేఫము అగ్నిబీజము. ఆకారము సర్వదేవతా బీజము పైరెండువర్ణములకలయికగలనామమును జపించువారికి, అగ్ని మాంద్యాదిరోగములు తొలగుటతోఁబాటు, అగ్నిప్రమాదనివారకశక్తియు, అగ్ని గోళనిహారశక్తియును లభించును. అట్టిశక్తి సర్వదేవతాస్వరూపుఁడైన, సర్వే శ్వరుఁడు వారిని రక్షకాపాడునని తెలియుచున్నది.

(2) మహాదేవాయ:- శివ:-

"మహాంశ్చాసౌదేవశ్చమహాదేవః" అను వ్యుత్పత్తిననుసరించిన, సర్వో త్కృష్టుడును స్వయంప్రకాశమానుఁడునగుదేవునకే మహాదేవుడను నామము

చెల్లును. సృష్టికంతటికిని మహాశివుడే ప్రథముడు. మహాత్ముడును. అతడే స్వయంప్రకాశమానుడును గావున బరమశివునకు మహాదేవనామమువర్తించును "వామదేవోమహాదేవః" అను నమరసూక్తియే పైవిషయమునకు బ్రమాణము. "అమరేశోమహాదేవః" అను శివసహస్రసూక్తిచే దేవేంద్రాదులకు బూజ్యుడైన కారణమున మహాదేవనామము శివునకేర్పడినట్లు తెలియుచున్నది.

శ్లో॥ "పూజ్యాతేయస్సురైస్సర్వైః మహాంశ్చైవప్రమాణతః
మహేతిధాతుః పూజాయాంమహాదేవస్తతస్స్మృతః"

అను సాంబపురాణసూక్తిని బరిశీలించినచో సర్వదేవతలచే బూజింపబడువాడును వేదశాస్త్రాది ప్రమాణములచే మహాత్ముడుగా జెప్పబడినవాడునగు పరమశివునకు మహాదేవనామమువచ్చినట్లుతెలియుచున్నది, "మహ = పూజాయామ్" అను ధాతువునుండియేర్పడిన మహచ్ఛబ్దమునకు బూజనీయుడనియర్థము చెప్పుటలో సందియములేదుకదా! పైకారణములచే బరమశివునకు మహాదేవ

విష్ణు:- శివునివలె విష్ణువును సర్వోత్కృష్టుడే; సకలదేవతాపూజ్యుడే స్వయంప్రకాశమానుడే కావున విష్ణువునకును మహాదేవనామముచెల్లును. అంతేకాదు. "అదిదేవో మహాదేవోదేవేశోదేవభృత్‌గురుః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో విష్ణువు మహాదేవుడుగా బేర్కొనబడెను. సర్వభావములను విడిచి, ఆత్మజ్ఞానయోగమునందును, ఐశ్వర్యమందును, మహిమోపేతుడగుటచే విష్ణువునకు మహాదేవనామము చెల్లునని శంకరాచార్యులవారును నామ సహస్రభాష్యమున బేర్కొనినారు. కావున మహాదేవుడనగా విష్ణువనియు తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి-

"మహాదేవ"నామమున "మ్+అ+హ్+ఆ+ద్+ఏ+వ్+అ" అని

ఎనిమిదక్షరములు కలవు. ఇవి శరీరమందలి అష్టచక్రములను, అష్టసూర్య మండలములను సూచించును.

ఇందు మొదటియక్షరము మకారము మదనబీజము. కాన కామ స్వరూపప్రకృతిని సూచించును. చివరియక్షరము, అకారము సర్వదేవతాక మైన పురుషరూపమును దెలియఁజేయును. అందుచే ఇందలి వర్ణములెనిమిది యును జగత్సృష్టికారకమైన అష్టవిధ ప్రకృతిని సూచించును మకారాకార దకారవకారములునాల్గును శక్తిస్వరూపసూచక వర్ణములు. అకారహకారైకారా కారములు నాల్గును శివస్వరూపసూచకములు. కావునఁ బైనామము శక్తిసహిత శివుని సూచించుచు జపితలకుఁ దమశక్తులనొసంగును. భక్తులకామములనడంచి వారికి ముక్తినొసంగును.

(3) త్రయంబకాయ;- శివ:-

అంబకము అనగానేత్రము. అగ్నిదేవుడునుదుట మూఁడవనేత్రముగాఁ గలవాడు కావున మహాదేవునకు త్రయంబకుఁడను నామమువాటిల్లెను. ఇది పురాణప్రసిద్ధవిషయము. త్రయంబకం యజామహే "అను శ్రుతిచే త్రయం బకపదము వైదికమని తెలియుచున్నది. కప్రత్యయముచేరగా "కన్యకా" శబ్దమువలె అంబకశబ్దమేర్పడెను. "అంబా, అక్కా, అల్లా ఏతే మాతృ వాచకాః" అనుసూక్తిచే అంబాశబ్దము మాతృవాచకమనితెలియుచున్నది. అంబకలు అనగా అంబలనియర్థము. వారే జ్ఞానాంబా భ్రమరాంబా మూకాంబలు వారు ఆదిశక్తిస్వరూపలు అయ్యంబకలు. మువ్వురను భార్యలుగాఁగలవాడు కానఁ బరమశివుని త్రయంబకుఁడనియు జెప్పవచ్చును. త్రిలోకములకు అంబకుఁడు = తండ్రికాన త్రయంబకుఁడాయెను.

విష్ణు :-

త్రయంబకపదము మహావిష్ణువునకును జెల్లును. ఎట్లన? అంబకశబ్దము

నకు అమరసూక్తిననుసరించి, బాణము అనియునర్థముకలదు. విరాట్పురుషుఁడైన విష్ణువునకు, వారుణాస్త్రము, వాయవ్యాస్త్రము, ఆగ్నేయాస్త్రమని మూడు అంబకములుకలవు. కావున విష్ణువు త్రయంబకుఁడాయెను, పైమూఁడు అస్త్రములతో విష్ణువు దుష్టశక్తులను సంహరించి, లోకములను గాపాడినట్లు తాటకాదికథలవలనఁ దెలియుచున్నది. వారుణాస్త్రమునకు మూలాధారుఁడైన సూర్యుఁడు దివమునసుండియు వాయువు అంతరిక్షముననుండియు, అగ్ని పృథివిపైనుండియుఁగాపాడుచున్నట్లు "సూర్యోనోదివస్పాతు, వాతో అంతరిక్షాత్, అగ్నిర్నఃపార్థివేభ్యః" అను సౌరమంత్రమువలనఁ దెలియుచున్నది. పైమూఁడంబకములందును విష్ణుశక్తికలదు కావున విష్ణువు త్రయంబుకుఁడాయెను.

అంతేకాదు. సూర్యుడు త్రిమూర్తిస్వరూపుఁడను విషయము "బ్రహ్మేహరాత్మకమచింత్యమలక్ష్యమూర్తిమ్" అను శ్లోకమువలనఁ దెలియుచున్నది. సూర్యుడే ఆదినారాయణుడు. అట్టి సూర్యునకు "ఉషాపద్మనీఛాయ"లను ముగ్గురు అంబకలు భార్యలుగాఁగలరు. కాన సూర్యరూపుడైన విష్ణువు త్రయంబకుఁడాయెననిచెప్పవచ్చును.

"మారుతేవేధసిబ్రధ్నే పుంసికః, కంశిరోంబునోః" అను నమరసూక్తిచే "క"శబ్దమునకుఁ బరబ్రహ్మము అను నర్థమున్నట్లు తెలియుచున్నది. అందుచే "త్రిఅంబ+కః"=త్రయంబకః "అని పదమునువిభజించి, శివ+విష్ణు స్వరూపుఁడైన పరమాత్మ" ఇచ్ఛాక్రియాజ్ఞాన"శక్తులనెడి ముగ్గురంబలు భార్యలుగాఁ గలవాడనియు జెప్పవచ్చునుగదా! అట్లైన త్రయంబక"పదము శివవిష్ణువులు ఇరువురికిని సమానముగాఁ జెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"త్రయంబకః" అను నామమున త్+ర్+అ+య్+అ+మ్+బ్+అ+క్+అ" అని పదియక్షరములుకలవు. అవిస్థూలసూక్ష్మకారణశరీర

విశిష్టజీవునిసూచించును. వానినిగాపాడు పరాత్పరుడే త్రయంబకపదముచేఁ దెలియువిరాట్ స్వరూపుడని తెలియుచున్నది. జీవుడు త్రయంబక జపమొనర్చి ఈశ్వరత్వమునొందును. కావునఁ బైనామము జీవేశ్వరులసమష్టిస్వరూపవాచక మన్నమాట. పైనామమున సర్వదైవత్యములైన అకారములునాల్గుకలవు. అవి విరాడ్ఢిరణ్యగర్భావ్యక్తతురీయపురుషుఁను నల్వురిని సూచించును. పైనామ మందలి తకారము వాస్తుపురుషుని, రేఫయకారములు అగ్నివాయువులను, మకారముమదనుని, బకారము త్రిమూర్తులను, కకారము ప్రజాపతిని సూచించును. కావున బైనామమును జపించువారికి, వాస్తుశాస్త్రము అగ్ని వాయుపరిశోధకశక్తియు లభించును. కావునవారు జీవులకోరికలను నెఱవేర్చ గలవారలు, భూతవ్యాధి నివారకులునై సర్వత్రజయముపొందగలరు.

(4) త్రిపురాంతకః:- శివ :-

"త్రి+పుర+అంతకః" మూఁడుపురములను, నశింపజేసినవాఁడని యర్థము. ఇందలి విశేషమేమన? పూర్వము శివుడు త్రిపురులు అను పేరుగల ముగ్గురు రక్కసులను ఒక్కసారిగా ఒకేబాణముతో గాల్చిచంపెనని శివ పురాణాదికథలవలన దెలియుచున్నది. అందుచే మహాదేవునకు త్రిపురాంతక పదముసార్థకమాయెను.

అంతేకాదు. ప్రళయకాలమున "అండాండపిండాండ బ్రహ్మాండము" లనెడి ప్రకృతిశరీరములను మూఁడింటిని నశింపజేసినవాడు కాన మహాశివు నకు "త్రిపురాంతకుడను" నామమువాటిల్లెననియు బెద్దలుచెప్పుదురు. కోశ ములననుసరించి "పౄ=పాలనపూరణయోః" అను ధాతువునుండిపుట్టిన పురశబ్దమునకు శరీరము పట్టణము. మున్నగునర్థములున్నట్లుతెలియుచున్నది. "పురమేకాదశద్వారమ్" అను కఠశ్రుతిచే బురశబ్దమునకు శరీరమనునర్థ మున్నట్లు తెలియుచున్నది.

విష్ణు :-

ఇట త్రిపురాంతకనామము విష్ణువునకును జెల్లును. ఎట్లన? ప్రతిప్రాణి యును జ్ఞానయోగాదిమార్గములననుసరించి, శివునివలె నారాయణుని సైతము ధ్యానించును. అపుడు విష్ణువు తన్నారాధించు ప్రాణికి జ్ఞానముచేకూర్చును. అపుడు ఆప్రాణితన జ్ఞానాగ్నిచే శరీరావిర్భావకారణములైన కర్మలను నశింప జేసికొనును. అపుడు ఆ మహావిష్ణువు ఆప్రాణికివాటిల్లిన స్థూలసూక్ష్మకారణ శరీరములను మూడింటిని నశింపజేసి ఆప్రాణినిదనలో జేర్చుకొని ముక్తుని గావించును. ప్రహ్లాదాది భక్తులందఱును ఇట్లేతరించిరి ప్రతిప్రాణికినివాటిల్లిన శరీరములను మూడింటిని నశింపజేసిన వాడగుటచే విష్ణువునకును త్రిపురాంతకనామము చెల్లుననిచెప్పవచ్చును గదా!

బీజాక్షరసంపుటి:-

పైనామమున "త్+ర్+ఇ+ప్+ఉ+ర్+ఆ+న్+త్+అ+క్+అ" అని పండ్రెండు అక్షరములుకలవు. ఇవి దశేంద్రియములను, మనో బుద్ధులను సూచించును ఈపండ్రెండును స్థూలసూక్ష్మశరీరరూప ప్రకృతికిఁ జెందినవి. వాటినన్నింటిని గర్మానుసారమున ఆయావ్యాపారములందుఁ బ్రవర్తింపజేయు పరాత్పరుఁడు పరమేశ్వరుఁడే; అను విషయమును పైనామము సూచించును. ఇందలి "త్రి"వర్ణమున వాస్తుదైవత్యమైన తకారము, వహ్ని దైవత్యమైన రేఫము, విష్ణుదేవతాకమైన "ఇ"కారమునుగలవు. కావున పైనామమును జపించువారు వాస్తుశాస్త్రముననుసరించి, భవనాదులను నిర్మించు నపుడు అందలి విషక్రిములను అగ్నిచేనశింపఁజేసి వానిని విష్ణువుకాపాడును; అని తెలియుచున్నది.

పైనామమున బర్జన్యదేవతాకమైనపకారము, వాయుదేవతాకమైన "ఉ"కారమును గలవు. కావునఁ బైనామముజపించువారు సప్తవాయుమండల ములను, సప్తమేఘమండలములను దవః ప్రభావముచే వశపఱచుకొని

వాయుప్రమాదములను దొలగించి, సకాలవర్షములుకురిపించి, ఋష్యశృంగుని వలె, దుర్భిక్షములను దూరముచేసి, లోకములను గాపాడఁగలరని చెప్ప వచ్చును వారువాయువులను వశపఱచుకొని మేఘమండల విహారమును ఇంద్రజిత్తువలెఁ గావింపఁగలరు; అని తెలియుచున్నది.

వహ్నిదేవతాకమైన రేఫము పరాశక్తిదేవతాకమైన "అ"కారమునుగల పైనామమును జపించువారు దుర్గాసూక్తమునఁ జెప్పినట్లు అగ్నిస్వరూపిణియై జీవుల శరీరమందుఁ గుండలినీరూపముననున్న దుర్గాశక్తిని సాక్షాత్కరింపఁ జేసికొని, సమస్తము నాకర్షించి, అందలి దుష్టశక్తులను సంహరింపఁగలరు.

సర్వదేవతాకమైన "అ"కారముతోగూడి, వరుసగా సావిత్రీవాస్తుదేవ తాకములైన "నకార, తకారములు"గల పైనామము జపించువారు, క్రొంగ్రొత్తప్రణాళికానిర్మాణములుగలభవనములను, ప్రాజెక్టులను, వంతెన లను, యంత్రములను నిర్మించువైజ్ఞానికులుకాగలరు.

సర్వదేవతాకమైన "అకారము"తోగూడినట్టియు, ప్రాజాపత్యమైన "క"కారముగల పైనామము జపించువారు, కృత్రిమవర్షపాతముగావించగల ఘనులుకాగలరు. అంతేకాదు. పైనామమును జపించువారు, ఆయాదేవతల సాక్షాత్కారముపొంది, అనేకములైన నూతనవ్యాధులను దొలగింపగలవారును అగుదురు.

(5) త్రికాగ్నికాలః:- శివ :-

త్రికము అనగా మూడు త్రికమైన అగ్నులు అనగా దక్షిణాగ్ని, గార్హ పత్యము, ఆహవనీయము అనునవి యజ్ఞమునకు జెందినవై, యజ్ఞమునందు ఆరాధింపబబడును. ఈ మూడగ్నులతో సోమయాజిస్వరూపుడైనరుద్రుడు అందఱిని యజ్ఞయాగాదికర్మలనాచరించుటకై ప్రేరేపించును. కాన శివుడు

త్రికాగ్నికాలుఁడాయెను "కాలయతి = ప్రేరేయతి" అను నర్థమునననుసరించి, కాలశబ్దమునకుఁ బ్రేరకుడను నర్థముకలదు అంతేకాదు. అగధాతువునకు "గచ్ఛతి = పోవుచున్నాడు అనియర్థముకలదు పైయర్థముననుసరించి, పరమ శివుఁడు త్రికాగ్నులతో అంతటను వ్యాపించుటకుఁబోవును కాన, త్రికాగ్నికాల పదమేర్పడెననియుఁ జెప్పవచ్చును.

"ఉత్తైనంగోపాఅదృశన్" అను మంత్రముననుసరించి పరిశీలించినచో, రుద్రుఁడే ఆదిత్యుఁడై, త్రిలోకములందును, స్వర్గమర్త్యపాతాళలోకము లందు అగ్నియై, ఊర్ధ్వాధో మార్గములందు సంచరించువాఁడై, కాలుడు అనగా ప్రేరకుఁడాయెను. అనగా శివుఁడే సూర్యుఁడై ముల్లోకములందు సంచరించుచు, సకలజీవకోటినీ, సకలకార్యములను జేయవలసినదిగాఁ బ్రేరేపించుచున్నాడని తెలియుచున్నది. కావున మహాదేవుదు త్రికాలాగ్నికాలనామకుఁడాయెను.

విష్ణు :-

త్రికాగ్నికాలనామము విష్ణువునకుఁజెల్లును. ఎట్లనఁ? వామనావతారుఁడై బలినడంచునమయమున "ఇంతింతైవటుఁడింతయై" అను పద్యమున బోతనా మాత్యుఁడు వర్ణించునట్లు విష్ణువు త్రికమును అనగా స్వర్గమర్త్యపాతాళలోకము లను, అగ్ని = అనగా వ్యాపించినవాఁడై, కాలుడు అనగా ముల్లోకముల పరి ణామమును గణించినవాడాయెను. కావున విష్ణువునకు "త్రికాగ్నికాలుఁడ"ను నామమువాటిల్లెను.

:-

పైనామమున "త్ + ర్ + ఇ + క్ + ఆ + గ్ + న్ + ఇ + క్ + అ + ల్ + అ" అని పంద్రెండక్షరములుకలవు. అవి ద్వాదశాదిత్యులను వాదినావరించి యున్నపరమాత్మను సూచించును.

వహ్నివాయువాస్తుదైవత్యములుగల "త్రి"వర్ణముచే గూడిన పైనామమును జపించువారు, వాయ్వగ్నిప్రమాదములు వాటిల్లని వ్యోమనౌకలను సృష్టించి, గోళాన్తరయాత్రచేయగలరు.

పరాశక్తిప్రాజాపత్యబీజములైన కకారాకారములతోఁగూడిన పైనామమును జపించువారు, మహోపాసకులై నూతనసృష్టికావించి, ప్రపంచమంతటిని ఆకర్షింపఁగలవారలగుదురు.

"గ్ని" అనుదానియందలియక్షరములు విఘ్నగణపతి సావిత్రీదేవతాకములు. అట్టి "గ్ని"కారముతోగూడిన నామముజపించువారు పైన బేర్కొన్న కార్యములాచరించునపుడు గల్గు విఘ్నములను, పాపములను బరిహరించి, సర్వులను రక్షింపఁగలవారలగుదురు.

సర్వదేవతాకమైన అకారమును బృథివీబీజమైన లకారముతోడను గూడిన ఈ నామమును జపించువారలు వాయుస్తంభనమొనర్చి, పృథివిలోఁ గల లోహతైలాదివస్తువులగనులను గనిపెట్టగలవారలగుదురు. అంతేకాదు. పైనామము జపించువారు జంతువృక్షమనుష్యచర్మములపైనేర్పడు, తెలుపు నలుపు, ఎఱుపు, పసుపురంగులమచ్చలతోగూడిన వ్యాధులను నివారింపఁ గలవారలగుదురు.

(6) కాలాగ్నిరుద్రః-

శివుడు ప్రళయకాలమున సంహారకర్తయగుటచే జీవులను మూడవకన్నయిన అగ్నిచే దహించుచుపీడించును. ప్రళయకాలాగ్నివలె భయంకరుడై దుఃఖమును గల్గించును. కాన శివునకు గాలాగ్నిరుద్రనామము సార్థకము అయెను. "రుః = దుఃఖం, దుఃఖహేతుర్వా; తంద్రావయతీతి రుద్రః" అనెడి శివపురాణవచనముచే, సామాన్యకాలమున అంతటను, వ్యాపించి, భక్తుల దుఃఖమును, దుఃఖహేతువును దొలగించును. కావున శివునకు గాలాగ్ని రుద్రనామము సార్థకమాయెను.

విష్ణు :-

"కాలశ్చాసౌ అగ్నిశ్చ = కాలాగ్నిః, కాలాగ్నిశ్చాసౌరుద్రశ్చ = కాలాగ్ని రుద్రః;" అని విగ్రహవాక్యమునుజెప్పి, మూడు పదములను విష్ణుపరము లైన విశేషణములుగాజేసి, యర్థమును జెప్పవలసియున్నది. పైమూడుపదము లును విష్ణువాచకములేకాన అట్లు చెప్పవచ్చును.

"ఋతుస్సుదర్శనఃకాలః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో గాలపదము విష్ణు వాచకముగాగలదు. "కలయతిసర్వమ్" అను వ్యుత్పత్తిచే విష్ణువుకాల స్వరూపుడై సర్వమునుగణనముచేయుచున్నాడని తెలియుచున్నది. చతుష్షష్టి కళలకును (64) నివాసుడగుటచే గాలుడాయెననియు జెప్పవచ్చును. చిత్ర గుప్తస్వరూపుడై సకలజీవులకు వారివారిపుణ్యపాపఫలములనుఒసంగి, వారిచే ననుభవింపజేయుచున్నాడుకాన గాలుడను నామము విష్ణువునకుజెల్లును.

కాలుడైనవిష్ణువు "అగతి = గచ్ఛతి" అనువ్యుత్పత్తిచే అగ్నిఅయెను. అనగా అంతటనువ్యాపించియుండెను కావున విష్ణువుకాలాగ్నియాయెను. అతడే "రుద్రోబహుశిరాబభ్రుః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో జెప్పినట్లు, రుద్రుడై ప్రళయకాలమున బ్రజలను సంహరించుచు, వారికి దుఃఖమునొసంగు చున్నాడు. పైకారణములచే విష్ణువునకును "కాలాగ్నిరుద్ర"నామము చెల్లు నని చెప్పవచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి-

పైనామమున "క్+అ+ల్+అ+గ్+న్+ఇ+ర్+ఉ+ద్+ర్ +అ+య్+అ" అని పదునాల్గుఅక్షరములుకలవు. ఇవి శుక్లకృష్ణపక్షముల నెడి జంటతోగూడిన ద్వాదశమాసములుకలకాలస్వరూపుని హిరణ్యగర్భుని సూచించును. వానినారాధించుటకుజేయుదీక్షయే చతుర్వింశతిరాత్రిదీక్ష. "చతుర్వింశతిగ్ంరాత్రిర్దీక్షతోభవతి" అనెడి స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణశ్రుతిలో నీవిషయమే సూచింపబడెను.

పెన్నామమున మొదటిఁ బరాశక్తి బీజమైన అకారముతోఁ గూడినట్టియు, ప్రజాపతిదేవతాకమునగు "క"కారముగలదు. ఇవియేశక్తి పురుషులు. వీని ప్రభావముచే భక్తుఁడైనజపిత సకాలమున వర్షముకురిపించి, అన్నదాతయై సర్వు లను వశపఱచుకొనఁగలఁడు. పరాశక్తి బీజముతోఁగూడినట్టియును, బృధివీ బీజమునగు"ల"కారము ఈనామమునఁగలదు. కావున పైనామము జపించు వారు లంబినీయోగమున వాయుస్తంభనముగావించి, మూలాధారరూపయైన పరాశక్తిని షట్చక్రములపైకి ఆకర్షింపఁగలరు. అంతేకాదు. వారు సభాస్తంభ నము కావించి, ప్రజలను ఆకర్షించుమహిమలు చూపఁగలరు. అణిమాదిశక్తు లను సంపాదించుకొనఁగలరు. మూలాధారమున ఉపాసనాఖ్యాగ్నిని ఆరా ధించి, ప్రవరునివలె దేశాంతరగమనముచేయఁగలరు.

ఇందలి "గ్ని"కారమున గాణాపత్యమైనగకారము, సావిత్రీదేవతాక మైన "న"కారమును, విష్ణుదేవతాకమైన ఇకారముతోఁగూడియుండుటచే పైనామము జపించువారు సావిత్రీసాక్షాత్కారమును, గణపతిసాక్షాత్కారమును బొంది, స్వయముగా దమపాపములను విఘ్నములను దొలగించుకొని నిర్మ లులై ఆత్మరక్షణతోఁబాటు జీవకోటిని సైతముకాపాడఁగలవారలగుదురు. స్ఫాటికరక్తశ్యామవర్ణములైన కాంతికిరణములను దమతపోఽగ్నినుండి ప్రస రింపఁజేసి బహువిధరోగములను ఆత్మశక్తితోనశింపఁజేయగలరు.

వాయ్వగ్నిదేవతాకములైన రేఫోకారములుగల పైనామమును జపించు వారు మహాయోగులుకాగలరు. ఇందలి "ద్రు"కారము అగ్నిస్వరూపిణియుఁ బరాశక్తియునగు దుర్గకునిలయముకావునఁ పైనామము జపించువారు శక్త్యు పాసకులైన ఖ్యాతవైద్యులుకాగలరు. మొత్తముపైని కాలాగ్నిరుద్రనామము మహాప్రభావసంపన్నము. దానిని జపించువారు నిజముగా కాలాగ్నిరుద్రులే కాఁగలరు.

(7) నీలకంఠః:- శివః-

నీలమైనకంఠముకలవాఁడు. ముల్లోకములరక్షణకై హాలాహలమును గంఠమున ధరించుటచే శివుని కంఠము నీలమాయెను అందుచేత పరమశివుఁడైన మహాదేవునకు "నీలకంఠుఁడు" అని నామమేర్పడెను.

విష్ణు :-

విష్ణుపరముగా అర్థము చెప్పునపుడు నీలశ్చాసౌకంఠశ్చ = నీలకంఠః" అని విశేషణోభయపదకర్మధారయముచేసి చెప్పవలసియున్నది. "నీల = వర్ణే" అను ధాతువునుండియేర్పడిన నీలశబ్దమునకు ఇటనల్లగానుండువాఁడని యర్థము చెప్పవలెను. "కృష్ణోవర్ణశ్చమేయస్మాత్" అను మహాభారతోక్తిలో దానునల్లనివాఁడనని కృష్ణుఁడు స్వయముగా అర్జునునితోఁ బల్కెను. అదియే పైయర్థమునకు ప్రమాణము.

"కఠ = శోకే" అనుధాతువునుండియేర్పడిన కంఠశబ్దమునకు సంహారమున జీవులను ఏడిపించువాఁడని యర్థముచెప్పవలసియున్నది. "రుద్రోబహుశిరాబభ్రుః" అను విష్ణుసహస్రనామోక్తిలో జెప్పినరుద్రశబ్దము సైతము పై యర్థమునే బలపఱచును. కావున "నీలకంఠ" నామము విష్ణువునకునుజెల్లును

బీజాక్షరసంపుటి:—

పైనామమున "న్ + ఈ + ల్ + అ + క్ + అ + మ్ + ఠ్ + అ" అని తొమ్మిది అక్షరములుకలవు. ఇవి జీవుని శరీరమందలి నవద్వారములను, వానిని ప్రేరేపించుప్రకృతిని, తదధ్యక్షుఁడైన పరమాత్మను సూచించును. పైనామమున, నకారేకారలకారములు వరుసగా సావిత్రీమాయాపృథివీబీజములై శక్తినేబోధించును. కకారమకారఠకారములు మూఁడును వరుసగా ప్రజాపతిమదనచంద్రబీజములైయున్నవి. అవి పురుషబోధకములే. ఈ నామ

మున శక్తిపురుషుల ప్రభావములు సమానముగాఁగలవు. కావున శైనామము నుపాసించువారు శక్తిపురుషులను సమానముగాఁ గొలిచెదరు. అందుచే అకార బోధితుఁడైన పరమాత్మ ఉపాసకులైన భక్తులను కేవల ప్రకృతిబద్ధులను, సంసారాసక్తులనుగానీయక సంరక్షించునని తెలియుచున్నది.

8) మృత్యుంజయః- శివః-

మృత్యువును జయించువాడు కానమృత్యుంజయుడను నామము శివునకువాటిల్లెను. ప్రాణత్యాగరూపమైన మృత్యువు ఆతనికిలేదన్నమాట. ఆతనికే కాదు ఆతనిభక్తులైన వ్యాఘ్రాసురుఁడు, గజాసురుడు, మార్కండేయుఁడు మున్నగువారికిని మృత్యువులేకుండఁజేసికాపాడెను. ప్రమాద మోహాజ్ఞానములు మృత్యువులని సనత్సుజాతీయమునఁజెప్పబడెను. ఈముప్పిధములైన మృత్యువులును బరమశివునకులేవు. కావుననే ప్రమాదకరములైన సర్పములను భూషణములుగాధాల్చెను. వామభాగమున త్రిపురసుందరియైనపార్వతిని, శిరమున గంగాదేవినిదాల్చియును, మోహహీనుఁడైయుండెను. అజ్ఞానములేనివాడు కావుననే వృద్ధులైన మునులను శిష్యులుగాఁజేకొని దక్షిణామూర్తియై, వారికి జ్ఞానోపదేశముచేసెను అందుచే మహాదేవునకు మృత్యుంజయనామముసార్థకమయ్యెను.

విష్ణుః-

విష్ణువును మృత్యుంజయుడే. ఎట్లన? అమృత్యుస్సర్వదృక్సింహః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచే, మృత్యువు, మృత్యుహేతువునులేనివాడు కావున విష్ణువునకు "అమృత్యుః" అను నామమువాటిల్లినట్లుతెలియుచున్నది. "అమృత్యువు, మృత్యుంజయుఁడు" అను పదములురెండును సమానార్థకములే. శివుఁడువలె విష్ణువును దనభక్తులను గజేంద్రాదులను మృత్యువులేకుండఁజేసి, కాపాడినవాడే. దశావతారవిషయములను బరిశీలించితిమేని, శివునకువలె విష్ణువునకును

ప్రమాద మోహాజ్ఞానరూప మృత్యువులేనట్లు విదితమగును కావున విష్ణువునకును మృత్యుం "జయపదమువర్తించునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

పైనామమున "మ్ + ఋ + త్ + య్ + ఉ + మ్ + జ్ + అ + య్ + అ" అని పదక్షరములుకలవు ఇవి దశదిక్వ్యూహాంశమైన ప్రకృతిని తదధ్యక్షుడైన పరమాత్మను సూచించును

పైనామమున మదనబీజమైన మకారద్వయమును వాయుబీజములైన ఉకారయకారములును, జలబీజమైన జకారము, సర్వదేవతాకమైన అకార ద్వయమును, వాస్తుదేవతాకమైన తకారముతోఁగూడియున్నవి. అందుచేఁ బైనామమును జపించువారు వాయుశక్తితో, జలమున నడుచుయంత్రములను, నౌకాదులను అందముగా నిర్మించి, సర్వత్రజయముపొందఁగలవారగుదురు. జలస్తంభనాది విద్యాప్రదర్శకులును, ఇంద్రియ విజేతలునుగాఁగలరు.

(9) సర్వేశ్వరః :- శివః-

"ఈశ = ఐశ్వర్యే" అను ధాతువునుండియేర్పడిన ఈశ్వరశబ్దమునకు స్వయముగా అష్టైశ్వర్యవంతుఁడై, జీవులకు ఐశ్వర్యము కూర్చువాఁడని శివ పరమైన యర్థముచెప్పవలసియున్నది. ఐశ్వర్యమీశ్వరాదిచ్ఛేత్" ఈశ్వరుని నుండి ఐశ్వర్యముకోరవలెనని పెద్దలుచెప్పుదురు. సర్వులకు తననువేడిన జీవులకెల్ల, ఐశ్వర్యమును, అనగా సకలకార్యనిర్వహణసామర్థ్యమును, ఐశ్వర్య ములను ఇచ్చువాడుకాన సర్వేశ్వరుఁడను నామము శివునకేర్పడెను. "ఏష సర్వేశ్వరః" అను శ్రుతిచేనిరుపాధికైశ్వర్యవంతుఁడై భక్తులకు ఐశ్వర్యము నిచ్చువాడని తెలియుచున్నది. అంతేకాదు. "అశ్నోతి = వ్యాప్నోతీతి-ఈశ్వరః"

అని నీలకంఠుఁడు చెప్పుటచే సర్వమునందును, అనగా జేతనాచేతనములన్నింటి యందునువ్యాపించియున్నవాడు కానశివునకు సర్వేశ్వరనామమువాటిల్లెననియు జెప్పవచ్చును.

విష్ణు :-

విష్ణువునకు నీనామముచెల్లుననుటకు "అజస్సర్వేశ్వరస్సిద్ధః" అనేడి విష్ణుసహస్రసూక్తియే ప్రమాణము, అనగా సకలేశ్వరులకును విష్ణువు ఈశ్వరు డన్నమాట.

ఇట సర్వేశ్వరశబ్దమునకు "సర్వశ్చాసౌ ఈశ్వరశ్చ" అని విగ్రహ వాక్యముచెప్పి, విష్ణుపరముగా అర్థముచెప్పవచ్చును. "సర్వశ్శర్వశ్శివః" అను విష్ణుసహస్రనామసూక్తిచే విష్ణువు, సత్తు అసత్తు రూపమునయున్న వస్తువులన్నియును జన్మించుటకును, నశించుటకు గారణమైనవాడు కాన సర్వుడామెనని తెలియు చున్నది. సర్వదాసర్వులకు జ్ఞానమునొసగువాడు కావున సర్వుడనునామము విష్ణువునకుజెల్లును. పరమాత్మమైన విష్ణువు సర్వశక్తిమంతుడుకాన ఈశ్వరు డని పిలువబడుచున్నాడు పైవిషయములచే సర్వేశ్వరుడనునామముచే విష్ణు వును జెప్పబడుచున్నట్లు దెలియుచున్నది

బీజాక్షరసంపుటి:—

ఇందు "స్+అ+ర్+వ్+ఏ+శ్+వ్×అ×ర్×అ" అని పదక్షర ములుకలవు ఇవి దశేంద్రియములను, దశదిక్కులను, వానికధిష్ఠానదైవమైన పరమాత్మనుదెలియజేయును. ఇందుగలమూడకారములు "విరాట్, హిరణ్య గర్భ, అవ్యాకృతలను మూడుతత్త్వములనుదెలియజేయును. శక్తిబీజమైన సకారము అకారముతోగూడియుండుటచే నీనామమునుపాసించువారికి సర్వత్ర విలుకడ చేకూరును.

వహ్నిబీజమైనరేఫముతోడను, వరుణబీజమైన వకారముతోడనుగూడి నట్టియు, సర్వదేవతాకమునగు అకారముగల పైనామమును జపించువారు, చరాచరవ్యాప్తమైన సకలవిధరోగములను నివారించు నౌషధములను సాధనములను గనుగొనుగొని రోగనివారకుల్లునై సర్వమును వశమొనరించుకొనఁ గలవారలగుదురు. లక్ష్మీబీజమైన శకారమును, వరుణబీజమైన వకారమును అకారముతోఁగూడియుండుటచే, అట్టి యక్షరమును జపించువారు జలనిధి నివాసయు, మాయాస్వరూపిణియునగు లక్ష్మినుపాసించువారై సకలలైశ్వర్య సంపన్నులుకాఁగలరు. జలగతములైనరోగములను నివారించువారలుకాఁగలరు.

(10) సదాశివః:- శివ+విష్ణు:-

సదాశివశబ్దమునకే యర్థముచెప్పినను అదిశివకేశవులకు సమానముగనే వర్తించును. పరికింపుడు. సదా = ఎల్లప్పుడును, శివుడు = శుద్ధుఁడు, నిరుపాధికుఁడు; అనిచెప్పిరేని శివకేశవులు ఇరువురును సదాశుద్ధులేకదా! ఉపాధి రహితులేకదా! "విశుద్ధశ్శివతాస్వతః" అను వాయుసంహితోక్తి పైవిషయమునకుఁ బ్రమాణము

"సర్వశ్శర్వశ్శివః" అనుసూక్తి శివవిష్ణుసహస్రములు రెండింటియందును గలదు "సబ్రహ్మాసశివః సహరిస్సేంద్రః" అనుశ్రుతిలోని తచ్ఛబ్దము బ్రహ్మ విష్ణుమహేశ్వరులను ముగ్గురిని సమానముగానే బోధించుచున్నది. శివకేశవులు ఇరువురను సదాత్రిగుణాతీతమైన శుద్ధస్వరూపముగలవారే. వారిరువురను సత్త్వరజస్తమోగుణాతీతులే.

"శివం = కల్యాణం, తద్యోగాద్వా, శివప్రదత్వాద్వాశివః" అనునర్థమును బరిశీలించినచో శివకేశవులిరువురును గల్యాణకరులు, కల్యాణయుక్తులు కల్యాణప్రదులేయని తెలియుచున్నది.

"శామ్యతీతి = శివః పరమానందత్వాత్ నిర్వికారోభవతి" అనువ్యుత్పత్తిని బరిశీలించినను శివకేశవులు పరమానందులు కాన నిర్వికారులేయని తెలియుచున్నది.

"శీజ్ = స్వప్నే" అను ధాతువునను సరించి, శేరతేసజ్జనమనాంసి అస్మిన్నితివా, శేతేసజ్జనమనస్స్వితివా, శివః" అనువ్యుత్పత్తులనుజెప్పినను శివపదము శివకేశవులను దెలియఁజేయునని తెలియుచున్నది. వారిరువురను సజ్జనులమనస్సులందు ధ్యానమార్గమున శయనింతురు. వారిరువురియందును సజ్జనులమనస్సులు శయనించును. అనగా సజ్జనులు వారివారిమతములననుసరించి, శివునో కేశవునోధ్యానింతురు కాన శివకేశవులకిరువురికిని శివపదము సమానముగనే వర్తించును.

"సత్ + అ + శివః" అని పదమును విభజించినను, శివకేశవులిరువురను సత్పదముచేఁ జెప్పబడిన సర్వవ్యాపకులే. అ = సంపూర్ణముగా; శివలే = శుభస్వరూపులే. కానసదాశివనామము శివకేశవులకుసమముగనే వర్తించునని తెలియుచున్నది

బీజాక్షరసంపుటి-

ఇందు "స్ + అ + ద్ + అ + శ్ + ఇ + వ్ + అ" అని యెనిమిదక్షరములు కలవు. ఇవి పరమేశ్వరుని అష్టప్రకృతులను సూచించును. ఇందు శక్తిబీజమైన సకారము, సర్వదేవతాకమైన అకారము, ప్రకృతి పురుషుల అవినాభావమును (వేరుకాకయుండుటను) సూచించును దుర్గాబీజమైన దకారము పరాశక్తిబీజమైన అకారముతోఁగూడియున్నది. లక్ష్మీబీజమైన శకారము విష్ణుబీజమైన ఇకారముతోఁగూడియున్నది. వరుణబీజమైన వకారము సర్వదేవతాకమైన అకారముతోఁగూడియున్నది. ఇందుదేవతాబీజములే ఎక్కువగాఁగలవు. ఇదిదేవ్యుపాసకులకు జపయోగ్యమైన ప్రధాననామము. పైనామము నుపాసించువారికి దుర్గాదేవి, పరమశక్తిని అపారసంపదను ఒసంగి, నూతన యంత్రనిర్మాణశక్తినొసంగి, వారికి నూతన మహావిజయమునుజేకూర్చును.

(11) శంకరః:- శివ:-

శం = సుఖమును, కరః = చేకూర్చువాఁడు కాన శివుఁడు శంకరుఁడాయెను. దారువన వాసులైనమునులకు గల్గిన శంకలను అనగా తత్త్వజ్ఞాన సంశయములను, రః = దాహకుడైతొలగించినవాఁడు కాన మహాదేవునకు "శంకరః" అను నామము వాటిల్లినట్లు శివపురాణమువలనఁ దెలియుచున్నది.

విష్ణు :-

శివునకువలె విష్ణువునకును, జీవులకు అహల్యాదులకును గల్గిన ప్రమాదభయములను దొలగించి, సుఖమును జేకూర్చిన వాఁడగుటచే శంకరుఁడను నామముగల్గును.

"శం = కుశలఃకరేయస్యసః = శంకరః" అనెడి వ్యుత్పత్తిచే భక్తులకు అవసరమగుకుశలము దుష్టసంహారకుఁడైన విష్ణువుచేతిలోఁగలదు కాన విష్ణువు శంకరనామకుఁడాయెనని చెప్పవచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

పైనామమున "శ్ + అ + మ్ + క్ + అ + ర్ + అ" అని ఏడక్షరములు కలవు. ఇవి శరీరమందలి సప్తధాతువులను, సప్తవాయుమండలములను, తదధ్యక్షుఁడైన పరమాత్మను దెలియఁజేయును.

ఇందలి "శ"వర్ణముచే దెలియులక్ష్మియు మకారముచేఁ దెలియుమదనుఁడును, కకారముచే, దెలియు ప్రజాపతియును, రేఫముచే దెలియువహ్నియును, త్రిమూర్త్యాత్మకుఁడైన పరమాత్మయంశలే యనువిషయము పైనామమందలి అకారత్రయముచే దెలియుచున్నది. పైనామమును జపించువారు దివ్యతేజస్కులై, లక్ష్మీనిలయులై ప్రజాపతివలె వింతవస్తువులను సృష్టించి, జీవకోటికి ఆనందముచేకూర్చువారగుదురు; అని తెలియుచున్నది.

ఈ నమకమునగల మొదటి పదునైదుమంత్రములచే శివకేశవాది స్వరూపుడైన పరమాత్మయొక్క నిజతత్త్వము, భక్తుల ప్రార్థనచే దెలియును "నమోహిరణ్యబాహవే" అనుదానితో అరంభమైన మంత్రములు పరమాత్మ విభూతిని దెలియజేయును. ఇదియజుర్వేదసారభూతమైన మంత్రభాగము. దీని నడుమను "మధ్యమణిన్యాయమున" "నమస్తే అస్తుభగవన్ విశ్వేశ్వరాయ" అని పదునొకండు నామములు పెద్దలచే గ్రథింపబడినవి. ఇవి శివకేశవశక్తి స్ఫోరకములు. వీనిని జపించువారికి ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాదులన్నియు సమకూడును. ముఖ్యముగా ముక్తిలభించును; అని తెలియుచున్నది. ఇటుపైని "హిరణ్యబాహవే" మున్నగునామములందలి శివకేశవవైభవము వివరింపబడును.

ఇట్లు సాయనాచార్య విరచితమైన, మాధవీయవేదార్థప్రకాశమను భాష్యమున యజుస్సంహితలో చతుర్థకాండమున పంచమప్రపాఠకమున రుద్రభాష్యమున ప్రథమానువాకము ఆంధ్రానువాద వివరణములు సమాప్తములు.

శ్రీ భట్టభాస్కర విరచితమైన యజుర్వేద భాష్యమున రుద్రప్రశ్నమున ప్రథమానువాకము సంపూర్ణము.

విష్ణుసూరికృత రుద్రభాష్యమున ప్రథమానువాకము సమాప్తము

శ్రీ కౌండిన్యస గోత్రోద్భవుడును శ్రీలక్ష్మీకాంతాకామేశ్వరపుణ్యదంపతులపుత్రుడును అగు తెలికిచెర్లోపనామక రాజేశ్వరశర్మచేవ్రాయబడిన ప్రథమానువాకనామాంధ్రభాష్యవివరణములును సమాప్తములు.

-: ద్వితీయానువాకము :-

ప్రథమానువాకమున భగవంతుఁడైన రుద్రునియొక్క ప్రధానభూతమైన తనువుఁ (శరీరమును) వాని ధనుర్బాణహస్తములను, రుద్రానుగ్రహ సంపాదనకై బహువిధముల స్తుతింపబడినవి. పిమ్మట జగన్నిర్వాహ హేతువులైన శ్రీ పరమేశ్వరుని లీలావిగ్రహములు ఎనిమిది యనువాకములందును తదనుగ్రహసంపాదనకై స్తుతింపఁబడుచున్నవి. ఆ యెనిమిది యనువాకములందలి మంత్రములును యజుస్సులే. అవి ద్వివిధములుఎట్లన? 2, 3, 4, అను వాకములందలి ప్రతియజూరూపమంత్రమునందును ఆద్యంతములందు "నమః"అను పదముకలదు. ఐదునుండి తొమ్మిదవయనువాకముతోఁ బూర్తియగు ఐదునువాకములందలి యజూరూపమంత్రములందు, మొదటను మాత్రమే "నమః" అను పదముకలదు. వీనినే, ఉభయతో నమస్కారములు అన్యతరతో నమస్కారములు, అనియందురు. ద్వితీయానువాకమునఁ బదమూఁడు యజుస్సులుకలవు.

-: ప్రథమ యజుస్సు :-

(1) "నమోహిరణ్యబాహవే సేనాన్యేదిశాంచపతయేనమః"

అర్థము:—

హిరణ్యబాహవే = బంగారునగలుగల బాహువులందుఁగల, సేనాన్యే = యుద్ధములందు సేనను జేయ్చు సేనానాయకుఁడైన రుద్రునకు నమః = నమస్కారము, అస్తు = అగుగాక; దిశాం = దిక్కులకు, పతయే = పాలకుఁడైన రుద్రునకు, నమః = నమస్కారము, అస్తు = అగుగాక.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:— బాహువులందు బంగారు నగలను ధరించునట్టియు

యుద్ధరంగములకు సేనను జేర్చు సేనానాయకుఁడైనట్టియు, దిక్కులను పాలించు నట్టి రుద్రునకు నమస్కారమగుగాక.

విశేషములు:—

భ. భా:— "నమో హిరణ్యబాహవే" అనెడి యనువాకమునకు ఋషి మండూకుఁడు. మహాగాయత్రిఛందస్సు. రుద్రుడు దేవత. ఈనమకమున ప్రథమానువాకముచే, భగవంతుడు, రుద్రుఁడును, జగదుపసంహారకములైన అతని ధనుర్బాణాదులును అతని యనుగ్రహము సంపాదించుటకై, స్తుతింపఁ బడెను. అవన్నియును ఉపసంహరింపఁబడినపిమ్మట ఎనిమిది యనువాకములందలి మంత్రములచే రుద్రుని విశ్వరూపమునుగొనియాడి నమస్కరింప మొదలిడెను.

"నమో హిరణ్యబాహవే" అనుదానితో ఆరంభించు మూడనువాకములందును నమస్కారాదియును నమస్కారాంతమునగు ఒక్కొక్కయజుస్సే కలదని శాకపాణి చెప్పెను. నమస్కారాదియగు యజుస్సొకటియు, నమస్కారాంతమగుయజుస్సొకటియును గలవని యాస్కుడు చెప్పెను. ఎనిమిది యనువాకములను ఎనిమిది యజుస్సులని కాశకృత్స్నుడు పలికెను.

"ద్విర్ద్విర్భ్యోజుహోతి'' యనెడి శతపథబ్రాహ్మణవచనముచేఁ బ్రతి యజుస్సునందును గల రెండేసిరుద్రములందును స్తుతిననుసారములు కలవని తెలియుచున్నది. ఒకే యజుస్సునందుఁగల నామములలో ఒకటి ప్రవృత్తిని, మఱియొకటి నివృత్తిని సూచించునని భేదమునారోపించి, నమస్కారద్వయము ప్రయోగింపఁబడెనని చెప్పవచ్చును. ఒకే యజుస్సున బహునామములున్నపుడు వానిలో ఒకదానిని ఇతరమునకు విశేషణముగాఁ జెప్పవలెను; అని తెలిసికొనవలసియున్నది.

నమో హిరణ్యబాహవే" అను దానిలో మూడు నామములుకలవు. వానిలో "హిరణ్యబాహవే" అను దానిని విశేషణముగాఁజెప్పవలెను.

"తే హైతే ఘోరతరరుద్రాః, ఉభయతో నమస్కారాః;
అథైతే శాంతతరాయేఽ న్యతరతో నమస్కారాః"

అను బ్రాహ్మణమున ననుసరించి, ఘోరతరరుద్రములకు ఉభయతో నమస్కారములను, శాంతతరరుద్రములకు, ఒకనమస్కారమునుండుననికొందఱు చెప్పిరి.

"తుల్యసృష్టిప్రతిషేధాచ్చ" అను వచనము ననుసరించి, పూర్వము సృష్టి చేయుటకై బ్రహ్మచేఁ బ్రార్థింపఁబడినదేవుఁడు తనతో సమానధర్మముగల రుద్రుఁను సృష్టించెనని తెలియుచున్నది. కొన్నియజుస్సులలో బహువచనాంతనామములున్నపుడు, అందలి నమస్కారముదేవానుచరులైన రుద్రులకు సమర్పించఁబడెనని తెలిసికొనవలసియున్నది. ఏకవచనాంతనామములందు, దేవాధిష్ఠానశంకచే సర్వత్రసర్వేశునకు నమస్కారములు ఆచరింపబడుచున్నట్లు తెలిసికొనవలసియున్నది,

పిమ్మట యజుస్సులకుఁగల ఛందస్సులను గూర్చి చెప్పఁదొడగెను. ఎట్లన? ఏకాక్షరములకు దైవీగాయత్రీఛందస్సును ద్వ్యక్షరములకు దైవ్యుష్ణిక్ ఛందస్సును, త్ర్యక్షరములకు దైవ్యనుష్టుప్ఛందస్సును, చతురక్షరములకు దైవీబృహతీఛందస్సును, పంచాక్షరములకు దైవీపంక్తిఛందస్సునుజెల్లును. షడక్షరములకు దైవీత్రిష్టుప్ఛందస్సుకాని, యాజుషియైన గాయత్రీఛందస్సు కానిచెల్లును. సప్తాక్షరములకు దైవీజగతీఛందస్సుకాని, యాజుషియైన ఉష్ణిక్ ఛందస్సుకానిచెల్లును. అష్టాక్షరములకు ప్రాజాపత్యమైన గాయత్రీఛందస్సు కానియాజుషియైనఅనుష్టుప్ఛందస్సుకానిచెల్లును నవాక్షరములకుయాజుషియైన బృహతీఛందస్సుకాని అసురియైన జగతీఛందస్సుకానిచెల్లును. దశాక్షరములకు యాజుషియైన పంక్తిఛందస్సుగాని, ఆసురియైన త్రిష్టుప్ఛందస్సుకాని చెల్లును. ఏకాదశాక్షరములకు యాజుషియైనత్రిష్టుప్ఛందస్సుకాని, అసురియైన

పంక్తిఛందస్సుకానిచెల్లును. ద్వాదశాక్షరములకు యాజుషియై జగతీఛందస్సు ప్రాజాపత్యమైన ఉష్ణిక్ ఛందస్సు, అసురియైన బృహతీఛందస్సు, సామమైన గాయత్రీఛందస్సునుజెల్లును. ఇవన్నియును యథాశాస్త్రముగాఁ దెలిసికొనఁదగినవే.

బ్రహ్మాండస్వరూపమైన విశ్వమునకును, బరమాత్మకును "స్వస్వామి భావ" రూపసంబంధముకలదు. స్వామియైన పరమాత్మకుఁజెందినదే "స" శబ్దముచేఁ జెప్పబడుప్రకృతి. ఈ కానవచ్చు విశ్వమంతయును ఆ ప్రకృతియే అందుచేతనే మొదటిమంత్రములోఁ బ్రకృతిపురుషుల సంబంధము భక్తుల ప్రార్థనారూపమునఁ బ్రదర్శింపఁబడినది. లోకమునస్వామియైనవాఁడెవ్వడును స్వమ్మును అనగాఁ దనకుఁజెందినవస్తుజాతమును హింసింపడుకదా! అటులనే స్వామియైన పరమాత్మ, తనలోనిదగు విశ్వమును హింసింపడని ప్రదర్శించుటకుఁ బరమాత్మకు విశ్వపతిత్వమును ఈ పైమంత్రములలోఁ బ్రతిపాదించుచున్నాడు. ప్రధానమైనదగుటచేనలనఁ బ్రథమమున ద్రవ్యవిషయికమైన అధిపత్యము ప్రతిపాదింపఁబడుచున్నది.

(1) నామము:- "హిరణ్యబాహవేనమః"

శివపరము:-

భ. భా. భా. స్వర్ణనిర్మితములైన కటకాద్యలంకారములు బాహువులందుఁగల శివునకు నమస్కారము. ఇటబాహూశబ్దము మహాదేవుని శరీరమంతటికిని ఉపలక్షణము. అనగా శరీరమంతటిని సూచించునన్నమాట. అందుచే మహాదేవుని శరీరభాగమంతయును సువర్ణాలంకారాలంకృతమని చెప్పవచ్చును. లేదా శివుని సర్వాంగములును సువర్ణసదృశములనియైన చెప్పవచ్చును. "ఆ ప్రణకాత్ సర్వఏవసువర్ణస్య" గోళ్లుమొదలు ఆ పరమశివుని శరీరమంతయును సువర్ణమే. "రుక్మాభం స్వప్నధీగమ్యం విద్యాత్తుపురుషం పరమ్" స్వప్నావస్థలోబుద్ధికిగోచరించు అప్పరమపురుషుని శివుని సువర్ణ

కాంతి సంపూర్ణునిగా దెలిసికొనుము; అనెడి పెద్దలవచనములను చెవులార వినుచున్నాముకదా! అవియే పైవిషయములకుఁ బ్రమాణములు.

"హితంచతత్ రమణీయంచ హిరణ్యమ్" అనెడి వ్యుత్పత్తి ననుసరించి పరిశీలించినచో, శివుని శరీరము, జీవుల బాహ్యాంతశ్శత్రుసంహారకము కావున హితమైనదనియు, బాహ్యాంతరానందకరము కావున, రమణీయ మనియు, అందుచే అతనికి "హిరణ్యబాహవే" అను నామమేర్పడెనని చెప్ప వచ్చును. మొత్తముపైని శరీరము హృదయరమణీయమనిచెప్పవచ్చును.

శివుని బాహువులు బాహ్యశత్రువులైన రాక్షసులను, శత్రురాజులను సంహరించి, సృష్టికి హితముచేకూర్చుచున్నవి. అంతశ్శత్రువులైన కామక్రోధా దులను గలుగనీయక యడంచి, భక్తులను గాపాడుటచే శివుని బాహువులు హితకరములని చెప్పవచ్చును. జ్ఞానముద్రధారణచే బాహువుజీవులయజ్ఞాన మును దొలగించి, జ్ఞానమునొసంగి, మోక్షానందము నొసంగుచున్నది. కావున రమణీయము అనియును జెప్పవచును.

అంతేకాదు. శివుడు సూర్యస్వరూపుఁడైనపుడు, అతని బాహువులు కిరణములై కాంతిప్రసారముచే, జీవులకు వాటిల్లు బాహ్యాంతరరోగములను దొలగించి, ఆరోగ్యప్రదానముచే ఆనందము నొసంగుచున్నవి. కావున శివుఁడు హిరణ్యబాహుడని చెప్పవచ్చును.

విష్ణు:-

"హర్య్య = గతికాంత్యోః" అను ధాతువునుండి యేర్పడిన హిరణ్య శబ్దమునకుఁ గాంతివంతమైనది, పోవునది అని యర్థములుకలవు. "బాహృ = ప్రయత్నే" అను ధాతువునుండియేర్పడిన బాహుశబ్దమునకు వస్తువులను గ్రహించుటకుఁ బ్రయత్నించునదని యర్థముకలదు.

పైరెండుపదముల కలయికచే "హిరణ్యబాహుపద"మేర్పడెను. అనగా భగవంతుఁడైన పరమాత్మ, బ్రహ్మాండవాసులైన జీవులను పుణ్యపాపముల నుండియు, బాహ్యాంతశ్శత్రువులనుండియుఁ దొలగించి, రక్షించుటకై దశావతారుఁడై బ్రహ్మాండములోని కేఁగినవాఁడై జీవులనుబట్టుకొని ఉద్ధరింపఁ బ్రయత్నించినవాఁడు కావున హిరణ్యబాహు నామకుఁడాయెను.

అంతేకాదు. "బాహూరాజన్యఃకృతః" అనుశ్రుతిచేఁ బరమాత్మ విష్ణువై తనబాహువులనుండి రాజులనుద్భవింపఁజేసి, వారిచేజీవులను రక్షింపఁజేసి, హితమైనవాఁడాయెను రామకృష్ణాదుల రూపమున రమణీయుఁడై జీవుల నానందపఱచెను. కావున విష్ణువు హిరణ్యబాహువాయెనని చెప్పవచ్చును.

అంతేకాదు. ఇటబాహుశబ్దము అంగమంతటికినుపలక్షణము; కాన బాహువు అనగా అంగము, దేహము అని చెప్పవచ్చును.

"యదాపశ్యః పశ్యతే రుక్మవర్ణమ్"
"యఏషోఽన్తరాదిత్యేహిరణ్మయఃపురుషః"

అను శ్రుతులచేఁబరమాత్మయైన విష్ణువుయొక్క శరీరము స్వర్ణవర్ణముకల దనియు, విష్ణువు హిరణ్యమువంటి శరీరము కలవాఁడనియును దెలియుచున్నది. "సువర్ణవర్ణోహేమాంగోవరాంగః" అనెడి విష్ణుసహస్రనామసూక్తిలోఁగల సువర్ణవర్ణుఁడు, హేమాంగుఁడనెడి నామములు పై విషయమునే ప్రకటించుచున్నవి. శివకేశవులొకటియైనను బరమాత్మచేఁ బ్రకృతిలో స్థితిలయకార్య నిర్వహణకై విష్ణువు, శివుఁడు, అనుమూర్తులతో ద్వివిధముగాఁ బ్రవేశపెట్టఁబడెను. అందుచే శివునకువలె, విష్ణువునకును "హిరణ్యబాహుఁడ"ను నామము చెల్లునని చెప్పవచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

పైనామమున "హ్+ఇ+ర్+అ+ణ్+య్+అ, బ్+ఆ+హ్+ఉ" అని పదునొకండక్షరములు కలవు. నామనిరూపణప్రకరణమున, నమకమునఁగల నామమ్ములలో ఇదియే మొదటిది. ఇందలి ఏకాదశాక్షరములును ఏకాదశరుద్రులను "పురమేకాదశద్వారమ్" అను శ్రుతిలోఁ జెప్పబడినట్టియు, శరీరమునఁగల ఏకాదశద్వారములను (ఇంద్రియములను) నమకచమకములందలి ఏకాదశానువాకములను సూచించును. ఇందలి అకారద్వయసహితైకారముచేఁ త్రిమూర్తులును, అకారముచేఁ బరాశక్తియును బ్రకటింపఁబడుచున్నారు. శక్తిపురుషుల ప్రభావము వాయురూపమునఁ జేతనాచేతనములందు గలదను విషయము నామము చివరనుగల యుకారముచే వ్యక్తమగుచున్నది. విష్ణుబీజమైన ఇకారము, శివబీజమైనహకారము తోఁగూడి, శివకేశవాభేదమును సూచించును. పైవర్ణములుగల నామము నుపాసించు భక్తులకు బైయిరువురిలోఁగల స్థితిసంహారశక్తులేర్పడునని తెలియుచున్నది సర్వదైవత్యమైన అకారము అగ్నిబీజమైన రేఫముతోఁగూడియుండుటచే అగ్ని సర్వదేవతా స్వరూపమను విషయముసుస్పష్టమగుచున్నది. అందుచేఁ బైనామము నుపాసించుభక్తులలో "అగ్నిశ్చజాతవేదాశ్చ" అనెడి యారుణ మంత్రములో జెప్పిన అష్టవిధాగ్నులశక్తులేర్పడుననియు, అందుచే వారు అష్టవిధాగ్నిగోళములైన సూర్యాదిగోళములలో సంచరించి, అందలి విజ్ఞానశాస్త్ర విషయములను బ్రపంచమునఁ బ్రదర్శింపఁగలవారలగుదురనియుఁ దెలియుచున్నది. రాహుకేతువులొకటే కావున గ్రహగోళము లెనిమిదని చెప్పవచ్చును.

"అరోగో భ్రాజః పటరః పతంగః" అనెడి అరుణమంత్రముచేఁ దెలియు అష్టవిధ సూర్యుల శక్తులను బైయెనిమిదిగోళములలో నెట్టుకలవో పైనామము నుపాసించువారు తెలిసికొనఁగలరనియుఁ దెలియుచున్నది

సర్వదేవతాకమైన అకారమును వాయుబీజమైన యకారమును, నంది బీజమైన ణకారముతోఁగూడియుండుటచే బైనామమును జపించువారు పశు శాస్త్రజ్ఞులై పశువులందేర్పడు వాతాదిరోగములను నిర్మూలించి అర్థసిద్ధిచేకూర్ప గలవారలగుదురనియుఁ దెలియుచున్నది.

పరాశక్తిబీజమైన అకారము, త్రిమూర్తిబీజమైన "బ"కారముతోఁగూడి యుండుటచే బైనామమును జపించువారు శాక్తేయులై బాబా మున్నగు మహా యోగులవలె అశ్చర్యకర ప్రభావములను లోకమునఁ బ్రదర్శించి ప్రస్తుతము ప్రబలమగుచున్న నాస్తికతను దొలగించి, ఆస్తికతను వృద్ధి చేయఁగల వారలగుదురు,

వాయుబీజమైన ఉకారము శివబీజమైన హకారముతోఁగూడియుండుటచే బైనామము నుపాసించువారు శివస్వరూపమైన వాయువుయొక్క ప్రభావమును సంపాదించుకొని, సప్తమేఘమండలములను నడిపించు సప్తవాయువుల యొక్కయు "ప్రభ్రాజమానావ్యవధాతాః" అనెడి యారుణమంత్రమునఁ జెప్పిన ఏకాదశ స్త్రీ పురుషవాయువులయొక్క ప్రభావమును వ్యక్తము చేయగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది.

(2) నామము:- శివ:-

భ భా. భా. "నమస్సేనాన్యే" అథారుణః కేతురుపరిష్టాత్ ఉపాదదాత్ ....తతో దేవమనుష్యాః పితరః" అనెడి అరుణశ్రుతిచే బ్రథమసృష్టిలో జలరూపప్రకృతినుండి దేవమనుష్యాదిగణములు పంద్రెండు ఉద్భవించెను. ఆదేవమనుష్యాదులసంఘములనే, సేనలందురు. వారికందఱి కిని నాయకుడగుటచే శివునకు "సేనాని" అనెడి నామమేర్పడెను. (2) పర మాత్మ బ్రహ్మపదార్థము. పరమాత్మే తరమంతయు జీవాత్మగాఁ బరిగణింపఁ బడును. దానికే "భోక్త్రాత్మ" యనిపేరు. అట్టి జీవులసంఘములు చేతనములు

వానికిని సేనలను నామముకలదు. వానికిని నాయకుఁడు శివుడే. (3) సృష్టిలో ప్రకృత్యాదిపృథివ్యంతమైన తత్త్వసంఘముచేతనము దానికిఁ జెందిన భోగ్య వస్తుజాతము అచేతనము. ఈచేతనాచేతన సంఘములకు "సేన"లను నామముకలదు. ఆట్టిసేనలకు "నేత" అనగానాయకుడు శివుడే ఈసేనలకును శివునకును స్వస్వామి సంబంధముకలదు. కావున మహాదేవుడు సేనాని నామధారియాయెను.

విష్ణు :-

సేనాపదమునకువలె గ్రామపదమునకును సంఘమని యర్థముగలదు. కావున శివునివలె విష్ణువునుచేతనాచేతనసేనలకు గ్రామములకు నాయకుఁడై, వానినన్నిటిని ముక్తిస్థానమునకు జేర్చువాడే కాన విష్ణువునకు "సేనానీః" అను నామముచెల్లును. "అగ్రణీర్గ్రామణీః" అను విష్ణుసహస్రమందలి "గ్రామణీః"అను పదము, "సేనానీః" అనుపదమును సమానార్థకములే కాన సేనానీః అను పదమునకు విష్ణువు అను అర్థముచెప్పవచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి

ఇందు "స్+ఏ+న్+అ+న్+ఈ" అని అక్షరములుకలవు. ఇవి అన్నమయాదిషట్కోశములకును, షడృతువులకును జిహ్వాములు. షట్కోశములందును, షడృతవులందును ప్రకృతి పురుషరూప పరమాత్మను ఉపాసించు దీక్షయే "షడ్రాత్రీర్దీక్షితోభవతి" అనెడి స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణ మంత్రముచే సూచింపఁబడినది.

వీరభద్రబీజమైన ఏకారము శక్తిబీజమైన నకారముతోగూడియుండుటచే ఈ నామముతో ప్రకృతి సహిత పురుషుని ఉపాసించు భక్తులకు, నిశ్చలస్థితి యేర్పడి, సర్వార్థములందును సిద్ధిలభించును. పైనామము నుపాసించురాజు

లకును, వీరులకును సర్వత్ర విజయము లభించును. రోగులకుగల "కామెల, రక్తపుఁబోటు మున్నగు జబ్బులు తొలగును. "నా,నీ," అనువానియందలి, నకారాకారేకారములుమూడును శక్తిబీజములు. కావునఁ బైనామము శక్త్యుపాసకులకు గొప్పవిజయముచేకూర్చును. ముఖ్యముగా రాజులుపాసింపఁ దగినదీనామము.

(౮) నామము:- "దిశాంపతయేనమః"

శివ:-

లోకపాలాత్మకుఁడగుటచే శివుఁడు తూర్పుమున్నగు దిక్కులకుఁ బతియాయెను. ఇంద్రాగ్నియమవరుణాదులు శివుని రూపాన్తరులని వైదిక మంత్రములచేఁ దెలియుచున్నది. కావున శివుడు లోకపాలాత్మకుఁడాయెను సవితయైన సూర్యుఁడు ఉదయించుటచే దూర్పునకుఁ బ్రాచీయనియును, దృశ్యమానుఁడై దక్షిణోత్తరమార్గముల బోవువాఁడగుటచే, దక్షిణోత్తరములనియును, అస్తమించుటచేఁ బడమరకు బ్రతీచీయనియును, నాల్గుదిక్కులకును నామములు వచ్చినవి. దిక్కులకు నియామకుడు అదిత్యుడు. అతడు కశ్యపనామముతో నివసించుచోటే మేరువు. అదే అన్నింటిలో ఉత్తమమైనది. అతని సంచార స్థలమైన లోకాలోకమేదక్షిణము. అతడే హిరణ్మయపురుషుఁడై దిగంతరమునందు జూడబడుచున్నాడు. అందుచే ఆదిత్యుడే దిక్పతియాయెను. ఆయాదిత్యుఁడు శివుడేయని క్రిందటి మంత్రములందుఁ జెప్పబడెను పై విషయములను బ్రకటించుమంత్రములే.

"అసౌయస్తామ్రో అరుణః;"
"కశ్యపోఽష్టమః, సమహామేరుంనజహాతి;"
"సర్వేషాముత్తరోమేరుః, లోకాలోకశ్చదక్షిణః;"
"యఏషోఽంతరాదిత్యేహిరణ్మయః పురుషోదృశ్యతే"

అనునవి ప్రతిదినము దేవసంకీర్తనము-వించిన తర్వాత, తదుపాసనాస్థాన భూతుడైన సవితయొక్క సంకీర్తనముచేయబడుచున్నది ఆయాదిత్యుడే సకల ప్రాణులందును బుద్ధిరూపమున నున్నవాడు. పై విషయములను బరిశీలించి నచో "దిశాంపతి" శివుడే యనితెలియుచున్నది.

విష్ణు :-

దిశలనగా వ్యవస్థలు. అవి ద్రవ్యగుణకర్మాది విషయములుగా, ధర్మాధర్మాది విషయములుగా, దిగ్దేశకాలాది విషయములుగానున్నవి. వానిని బ్రవర్తింపజేయువాడై దిశాంపతినామమున నున్నవాడు శివుడేకాదు; విష్ణువు కూడ కాన దిశాంపతినామము శివునకువలె విష్ణువునకును జెల్లును కావుననే విష్ణుసహస్రమున "విదిశోవ్యాదిశోదిశః" అనుచోట విష్ణువు "దిశః" అను నామమున బేర్కొనబడెను.

"దిశ = అతిసర్జనందానమ్" అను ధాతువునుండి యేర్పడిన "దిశ" శబ్దమునకు అవకాశమొసగునది అని యర్థము. ఇట దిశలు స్వంపదార్థములు. పతియనగాస్వామి. స్వస్వామిసంబంధముచే దిశలకు, దిశాంపతికిని భేదము లేదు. కాన "దిశః" దిశాంపతిః "అను రెండునామములును విష్ణువు" అను నర్థమును దెలియజేయును. అందుచే దిశాంపతినామము, విష్ణువునకు జెల్లునని చెప్పవచ్చును. అష్టదిశలందుండు ఇంద్రాదిదేవతలు శివస్వరూపులేకాదు. విష్ణుస్వరూపులుకూడ. అని గ్రహింపవలసియున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "ద్+ఇ+శ్+అ+మ్+ప్+అ+త్+ఇ" అని తొమ్మిదక్షరములుకలవు. అవి నవబ్రహ్మలను, నవావరణలను సూచించును. ఇందలి ఇకారద్వయమును, అకారమును పురుషబీజములు దకారశకారాకారములు శక్తిబీజములు. శక్తిపురుషబీజములు సమానసంఖ్యలోగలవు. షకారము

పర్జన్యబీజము తకారము వాస్తుబీజము. మకారము మదనబీజము అందుచే యీనామము నుపాసించువారికి శక్తిపురుషులిరువురను జలమున బయనించు నౌకాదులను నిర్మించుశక్తినొసంగి, తద్ద్వారా సకల వాంఛలను నెరవేర్చెదరు ధనసంపన్నులగావింతురు.

—: ద్వితీయయజుస్సు :—

"నమోవృక్షేభ్యోహరికేశేభ్యః పశూనాంపతయేనమః"

అర్థము:—

హరికేశేభ్యః = హరితవర్ణములైనకేశములు పర్ణరూపమునగల, వృక్షేభ్యః = వృక్షాకార రుద్రమూర్తులకు, నమః = నమస్కారము, అస్తు = అగుగాక; పశూనాంపతయే = పశువులకు పాలకుడైనరుద్రునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుగాక.

తాత్పర్యము:-

సా. భాష్యము:- రుద్రులు వృక్షరూపులు. హరికేశములు చెట్ల యాకులై హరితము గలిగియున్నవి. అందుచే వృక్షరూపులైన రుద్రులను నమస్కరించుచున్నాను. పశుపాలకుడై పశుపతి యని ప్రసిద్ధిగన్న రుద్రుని నమస్కరించుచున్నాను.

4, 5. నామములు:- వృక్షేభ్యోనమః; హరికేశేభ్యోనమః:-

శివ:-

శి. భా. భాష్యము:- సకలవృక్షములును రుద్రస్వరూపములే ఆతడు అఖిలవృక్షములందునుగలడు. సూర్యేంద్రాగ్నిపర్జన్యులు రుద్రస్వరూపులే. రుద్రతేజస్సుపై నల్గురిలో ముఖ్యముగాగలదు. వారిశక్తులన్నియును వృక్షము

లందుఁగలవు. అందుచే రుద్రుఁడు వృక్షములందుండి చేతనాచేతన ప్రపంచమునకు శక్తి నిచ్చుచున్నాఁడు. కావునఁ గొన్ని చెట్లు, వానిసంపద సూర్యతేజస్సుకలవై జీవకోటి కారోగ్యమును జేకూర్చుచున్నవి. రావిచెట్టు క్రిందఁ గూర్చుండి క్షయవ్యాధినిదొలఁగించుకొనుచున్నారు. జిల్లేడుపాలతో జంతుక్రిమికీటకాది విషబాధనుబోఁగొట్టుకొనుచున్నారు కల్పవృక్షములు ఇంద్రతేజస్సంపన్నములై ఐశ్వర్యభోగములనొసంగుచున్నవి. సంజీవనౌషధి అగ్నితేజస్సంపన్నమై ఆయుర్దాయమునొసంగినట్లు శ్రీరామకథవలనఁ దెలియుచున్నది. చంద్రునకుద్దికఁజిలరాపిడిచే అగ్నిపుట్టించియజ్ఞములుచేయుచున్నారు. పర్జన్యాంశముచెట్లలోఁగలదు. కావుననే అడవులలో వర్షపాతమధికముగా జరుగుచున్నది తేమచేకూర్చుటకు వృక్షసంపదయవసరము. ఈనాడువంట చెఱకునకై చెట్లనరకుటచే వృక్షసంపదక్షీణించి, సకాలమున వర్షపాతము లేకున్నది కావున ఈనాడు జాతీయప్రభుత్వము ఆటవికసంపదనధికము చేయవలసియున్నది.

"మంచాఃక్రోశంతి" అను న్యాయమునకు అర్థము మంచములేడ్చుచున్నవనికాదు. లక్షణావృత్తిచే మంచమునందలి నల్లులు ఏడ్చుచున్నవని యర్థము దీసినే శాస్త్రకారులు "తత్స్థ్యాత్తాచ్ఛబ్ద్యమ్" అందురు. పైన్యాయము ననుసరించి వృక్షముల నధివసించియుండు రుద్రులకు నమస్కారములను భక్తులు సమర్పించుచున్నారు. మహాశివునికేశములు వృక్షములందుండుపర్ణములుగా నున్నవి. అవి హరితవర్ణముగలవి. వానియందు శివశక్తికలదు. కావుననే చెట్టియాకులను ఆహారముగా ఔషధులుగా నుపయోగించుచున్నారు.

"క + ఈశ" అని పదమును విభజించి, "క" అనగా మూలప్రకృతియైన జలమునకు, ఈశ = అనగాఁ ప్రభువు, పరమాత్మ శివుఁడు అని చెప్పవలెను. అతనిని "కేశుఁడు" అందురు. అతని శక్తి జలాహారములైన వృక్షములయొక్క పత్రములందు హరితవర్ణముగానుండును. అదియే పిండీపదార్థము

అదియే శివశక్తిచే చక్కెరగా(గాలాంతరమున మార్పుచెంది ప్రజలకాహార మగును దానినే విజ్ఞానశాస్త్రవేత్తలు కిరణ జనసంయోగక్రియగా వర్ణింతురు. పైకారణమున హరికేశములను భక్తులు నమస్కరించుచున్నారు,

"వృశ్చంతేఃఛేదనకర్మణః సక్ప్రత్యయే వృక్షః" ఛేదనము అనగా, నరకుట, నాశము అని యర్థము ఛేదనకర్మమైన "వృశ్చ" ధాతువునకు సక్ప్రత్యయముచేరగా "వృక్షః" అను పదమువేర్పడెను. "వృక్షః = వినాశ వన్తః" అనగా వినాశముగలవానికన్నిటికిని వృక్షములను సంజ్ఞకలదు. బ్రహ్మాండమందు ఉద్భవించిన బ్రహ్మాదిపిపీలికాంతములైన, అనగా(జీమ మొదలు బ్రహ్మవరకునుగల ప్రాణులన్నియును వృక్షములవలె వినాశము కలవే. శ్రీజగదీశచంద్రబోసుగారి ధర్మమున వృక్షములకును ప్రాణముకల దని తెలిసికొంటిమి. కావున వృక్షములును జీవులే.

శ్లో॥ *అబలస్వకులాశినో ఝషాన్।*
నిజనీడద్రుమపీడినఃఖగాన్।
అనవద్యతృణాదినో మృగాన్।
మృగయాఘాయనభూభృతాంఘ్నతామ్॥

అనెడి నైషధకావ్యశ్లోకమునందు నిజనీడద్రుమ పీడులైన = తనకు నీడనొసగు చెట్లను బీడించుపక్షులను, అనవద్యతృణాదులైన = ప్రాణము కలవగుటచే ఆదరింప(దగు తృణములను భక్షించుమృగములను, బలహీనములైన చిన్న చేపలనుమ్రింగు పెద్దచేపలను సంహరించురాజులకు(బాపమువాటిల్లదని చెప్ప(బడెను.

పైశ్లోకమునకు వ్యాఖ్యానమువ్రాసిన మల్లినాథసూరిగారు, వృక్షములకును తృణములకును ప్రాణముకలదను విషయమును స్పష్టపఱచినారు.

'ఇందుఁగలడందులేడని సందేహమువలదు" శివుఁడు సకల వృక్షములందును గలడు. కావున భక్తులు హరికేశవృక్షస్వరూపుఁడైన శివునకు నమస్సులర్పించు చున్నారు.

విష్ణు :-

శివునకువలె విష్ణువునకును "హరికేశవృక్షనామముచెల్లును ఎట్లన? వృక్షః = విష్ణువు. వరుణో వారుణోవృక్షః" అనెడి విష్ణుసహస్రసూక్తిలో వృక్షపదము విష్ణుపరముగాఁగలదు. వృక్షఇవస్తబ్ధోదివితిష్ఠత్యేకః" అనెడి శ్రుతిచేవృక్షమువలె అచలుఁడైయుండుకారణమున అనామము విష్ణువునకుఁ జెల్లును; అని తెలియుచున్నది.

రుద్రతేజస్సువలె విష్ణుతేజస్సుకూడ చెట్లలోఁగలదు. "వృక్షరాజాయతే నమః" అని లక్ష్మీనారాయణనివాసమైన అశ్వత్థవృక్షమును నమస్కరించు చున్నారు. వృక్షములలో విష్ణుప్రియములు, రుద్రప్రియములని అయాదేవత లకుఁ జెందినవి పెక్కుకలవు. అయాదేవతలాయావృక్షములందుండు కార ణముననే అట్టి వ్యవహారమేర్పడెను. దేవకాంచన వృక్షాదులు విష్ణుప్రియ ములై రోగనివారణ కుపయోగించుచున్నవి.

హరికేశః = విష్ణువు. కేశవశబ్దములోని ప్రశస్తార్థకమైన వకారము దొలగిన కేశశబ్దము మిగులును హరి అనగాఁ బాపపరిహారకమైన కేశములు కలవాడు హరికేశుఁడు = విష్ణువు. శివకేశవదేహభాగములన్నియును బవి త్రములేకానఁ బైయర్థము పొసగుచున్నది. "కేశవః = పురుషోత్తమః" అను విష్ణు సహస్రసూక్తికిఁ జెందినభాష్యమున శ్రీ శంకరులవారు ప్రశస్తకేశవులు కలవాఁడు కేశవుఁడనియు, అందలి వకారము ప్రశస్తార్థకమనియు వ్రాసి యున్నారు. దానిననుసరించి, పైయర్థము హరికేశశబ్దమునకుఁ జెప్పవచ్చునని తోచుచున్నది.

"క + అ + ఈశ" అను పదములకు బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులనియర్థము పైమువ్వురి సమిష్టిస్వరూపము కేశము. అదిపాపపరిహారకుఁడైన హరివశమున గలదు. కావున విష్ణువు హరికేశుఁడాయెను. "కేశవః కేశిహా హరిః" అనుచోట విష్ణుసహస్రభాష్యమున కేశములనగా సూర్యాదుల కిరణములని వ్రాసి యున్నారు. "అంశవో యే ప్రకాశన్తే" అను భారతశ్లోకమునన్; అంశువులకు (కిరణములకు) కేశములను సంజ్ఞయున్నట్లు కలదు. అవి జీవులపాపపరిహారకములు. అట్టి కేశములు కలవాడు కావన విష్ణువు హరికేశుఁడాయెను. ఈయర్థమున బహువ్రీహి సమాసమగును.

"త్రయః కేశినః" అను శ్రుతివలన బ్రహ్మవిష్ణుశివ శక్తులకు కేశసంజ్ఞ యున్నట్లు తెలియుచున్నది "మత్కేశావసుధాతలే" అను నార్యోక్తిలో "కేశ" పదము శక్తిపర్యాయముగాఁ బ్రయోగింపఁబడెను. కావున హరికేశుఁడనగా, పాపపరిహారకములైన బ్రహ్మవిష్ణుశివశక్తులు కలవాఁడు విష్ణువు అని తెలియుచున్నది. హరిశ్చాసౌ కేశశ్చ = హరికేశః" అని విశేషణోభయపదకర్మధారయ సమాసముగాఁ జెప్పినపుడు హరిశబ్దమునకు జీవులపాపములను హరించువాఁడు విష్ణువు అని తెలియుచున్నది.
కేశపదమునందలి విశేషార్థములును విష్ణువునే తెలియఁజేయుచున్నది.

శ్లో॥ "మారుతే వేధసి బ్రధ్నే పుంసికః, కంశిరోఽంబునోః"

అను నమరసూక్తిచే "క" శబ్దమునకు బహ్వర్థములు కలవనితెలియుచున్నది. "క + ఈశుఁడు" = కేశుఁడు" అనగా

"వరాహస్వాతపనః, విద్యున్మహానో ధూపయః

అను నారుణమంత్రముచేఁ దెలియువరాహాదివాయువులు ఏడింటికిని విష్ణువు ఈశుఁడైవరుణప్రేరణ కావించుచున్నాడు. కాన కేశుఁడు = వాయువులకుఁ బ్రభువు" విష్ణువని తెలియుచున్నది.

"క + ఈశుఁడు = బ్రహ్మకు ప్రభువు విష్ణువు. అతనిచే సృష్టికార్యములు చేయించుచున్నాడని తెలియుచున్నది. "తస్యభాసాసర్వమిదంవిభాతి" అను కఠసూక్తిచే విష్ణుతేజస్సు సూర్యాదులందు గలదని తెలియుచున్నది. కావున "క + ఈశుఁడు = సూర్యునకు ప్రభువు విష్ణువే అని తెలియుచున్నది. "చక్షోస్సూర్యో అజాయత" అను పురుషసూక్త మంత్రముచే, విష్ణువు శిరోభాగము నుండి సూర్యేంద్రాగ్నులు ప్రభవించినట్లుతెలియుచున్నది కావున "క + ఈశుఁడు = కేశుఁడు" అనగా సూర్యాది జననకారణమగు శిరస్సునకు ప్రభువు విష్ణువని తెలియుచున్నది

క = అనగా జలమునకు విష్ణువే వరుణరూపుడై ఈశుఁడుగాఁగలడు. కావున హరికేశపదము విష్ణువును దెలియఁజేయుచున్నదని చెప్పవచ్చును.

(4) "వృష" అను పదమునందు వ్ + ఋ + క్ + ష్ + అ" అని ఐదక్షరములుగలవు ఇవి పంచాగ్నులను, పంచకోశములను సూచించును. బ్రహ్మదైవత్యమైన "ఋకారము"తో గూడిన వకారమువరుణదేవతాకము పైరెండు వర్ణములతోఁ గూడిన యీ నామమును ఉపాసించువారికి, గ్రహబాధలును, కామెల, తెల్లమచ్చలు శరీరమునఁ బొడముట, జలోదరము, మున్నగురోగములు తొలగిపోవును.

పైనామమునఁ బ్రజాపతిదేవతాకమైన కకారమును ద్వాదశాత్మదేవతాకమైన (సూర్యదేవతాకమైన) షకారమును సర్వదేవతాకమైన అకారముతో గూడియున్నవి. అందుచేఁ బైనామమును ఉపాసించుచో, దైవానుగ్రహముచే వర్షముకురియును. సర్వలాభములను సిద్ధులను జేకూరును. సర్వజనులును వారికి వశులైయుందురు.

(5) నామము:-

హరికేశుఁడు. ఇందు "హ్+అ+ర్+ఇ+క్+ఏ+శ్+అ" అని యెనిమిదక్షరములు కలవు. ఇవి "అష్టాచక్రానవద్వారా" అను శ్రుతిలోఁ జెప్పినట్లు అష్టచక్రసహిత జీవుని సూచించును ఇందు శివబీజమైన హకారము, సర్వదేవతాకమైన అకారముతోఁ గూడియున్నది. అందుచేఁ బైయక్షరములుగల నామమును ఉపాసించువారు శుద్ధస్ఫటికతేజశ్శాలురై జ్ఞానులై సకలమును వశపఱచుకొనగలరు.

వహ్నిదైవత్యమైన రేఫము విష్ణుదైవత్యమైన ఇకారముతోఁ గూడియున్నది. దీనినుపాసించువారు అగ్నిమాంద్యము, రక్తపుఁబోటు, శ్యామలనామకవాతరోగము, అను వానిని దొలగించుకొని శత్రువులను దొలగించుకొనఁగలవారలగుదురు. ప్రాజాపత్యమైనకకారము వీరభద్రదేవతాకమైన ఏకారముతోఁ గూడియున్నది. ఈ రెండును బీతవర్ణములే. అందుచే ఈ నామము నుపాసించువారు రక్తశైణ్యముపొగొట్టుకొని ఒంటిపేక మనుష్యులైనను వాక్చాతురిచే శత్రుభయంకరులై సర్వార్థసిద్ధినొందఁగలరు. చల్లఁదనము చేకూర్చఁగలరు. లక్ష్మీబీజమైన శవర్ణము సర్వదైవత్యమైన అకారముతోఁ గూడియుండుటచే ఈనామము నుపాసించువారు ఐశ్వర్యవంతులగుదురు.

(6) నామము:- "పశూనాంపతయేనమః"

శివ:-

భ. భా. భా. మనుష్యులు పశులు మున్నగునవి ద్విపాదపశువులు. గోవులు మున్నగునవి చతుష్పాదపశువులు. పాములు మున్నగునవి గూఢముగాఁ బాదములుగల పశువులు. వాటికన్నిటికిని ప్రభువు పరమేశ్వరుఁడే.

శ్లో॥ "బ్రహ్మాద్యాః స్థావరాంతాశ్చ పశవః పరికీర్తితాః"

అను సూక్తిచే చీమలుమొదలు బ్రహ్మవరకునుగల జంగమప్రాణులకును, కదలక మెదలక ఒకేచోట స్థిరముగానుండు చెట్లు కొండలు మున్నగు స్థావరములకును బశువులను సంజ్ఞకలదని తెలియుచున్నది. "విశ్వేశో భవః పశుపతి స్మృతః" అను పురాణవచనముచేఁ బైన పేర్కొనిన స్థావరజంగమరూప పశువులన్నిటికిని బ్రభువు పరమేశ్వరుఁడేయని తెలియుచున్నది.

శ్లో॥ "సర్వదాయత్పశూన్పాతి తైశ్చయద్రమతే పునః।
తేషామధిపతిత్వాచ్చ తస్మాత్పశుపతిస్స్మృతః"

అనెడి మహాభారతసూక్తిచే సర్వదాపశువులను గాపాడుచు, వానితోఁ గ్రీడించుచు, వానికధిపతియైన శివునకుఁ బశుపతి యనునామధేయమున్నట్లు తెలియుచున్నది,

విష్ణు:-

శ్లో॥ "ఉత్తరో గోపతిర్గోప్తా," "గోహితో గోపతిర్గోప్తా"

అని రెండుచోట్ల విష్ణుసహస్రమున "గోపతిః" యను నామముకలదు. "స్వర్గేషుపశువాగ్వజ్రదిఙ్నేత్రఘృణిభూజలే" అనెడి అమరసూక్తిచే గోశబ్దమునకు బశువులని యర్థముకలదని తెలియుచున్నది. దీనినిబట్టి, శివుడువలె విష్ణువును గోవులకు బశువులకు జేతనాచేతన స్వరూపములకు బతియగుటచే విష్ణువునకును బశుపతినామము చెల్లుననితెలియుచున్నది.

పరికింపగా శివకేశవులిరువురును ఒకటే. ఇరువురును బశువులను జీవులను రక్షించుచు శిక్షించుచున్నవారలే. కావున శివకేశవులిరువురును బశుపతులేయని చెప్పవచ్చును. శివుని వాహనము వృషభము, విష్ణువాహనము

గరుడుడును జశువులేకదా! కాన జశుపతినామము శివకేశవులిరువురికిని జెల్లునని దెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి

ఇందు "వ్+అ+శ్+ఉ+ప్+అ+త్+ఇ" అని యెనిమిదక్షరములుకలవు. ఇవి దేహమందలి ఎనిమిది చక్రములను, అష్టాగ్నిమండలములను సూచించును. పర్జన్యబీజమైన పకారమును లక్ష్మీబీజమైన శవర్ణమును వాస్తుదైవత్యమైన తకారమును శివవిష్ణు వాయుబీజములతోగూడియున్నవి. అందుచే నీనామమును జపించువారు సంపన్నులును, ధననిధులను గన్నవారును విజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞులును అగుదురని తెలియుచున్నది.

—: శివ. యజుస్సు :—

నమస్సస్పింజరాయత్విషీమతే పథీనాంపతయేనమః॥

అర్థము:—

సస్పిః = బాలతృణము (లేతగడ్డి); పింజరః = పీతరక్తసంకీర్ణవర్ణము. సస్పింజరాయ = బాలతృణమువలె పింజరవర్ణముగల మహాదేవునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుగాక. త్విషీమతే = కాంతిగల రుద్రునకు నమోఽస్తు = నమస్కారమగుగాక. పథీనాం = శాస్త్రములందు జెప్పబడిన దక్షిణోత్తర తృతీయమార్గములకు పతయే = పాలకుడైన రుద్రునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుగాక.

తాత్పర్యము:—

సా. బా. లేతగడ్డికి సస్పింజరమని పేరు. అది పచ్చనివన్నె ఎఱుపు కలిసి

సిన మిశ్రమ వర్ణముననుండును. సస్పివలెపసుపు ఎఱుపురంగులకలయికగల మహాదేవునకు "సస్పింజరు"డను నామముకలదు. అతనిమూర్తియెల్లపుడును గాంతిమంతమే. శాస్త్రములందుఁ జెప్పబడిన దక్షిణోత్తర తృతీయమార్గములకు అతఁడు పాలకుఁడు. అట్టి మహారుద్రునకు నమస్కారము.

(7) నామము:- సస్పింజరాయనమః:—

శివ;-

భ. భా. భా:— సస్పివలె (లేఁతగడ్డివలె) పీతరక్తవర్ణుఁడు శివుఁడు. అంతేకాదు. సస్పితికా ప్రభృతులు రాక్షసులు. యజ్ఞధ్వంసకారులు. అందుచే శివుఁడు వారిని నశింపఁజేసి, సంస్పింజరనామధారి యాయెను. యజ్ఞవిధ్వంసక రాక్షసులను సంహరించుటయేకదా శివుని కృత్యము. బాలతృణములవలె శివునిజడలు రక్తపీతవర్ణములు కల్గియుండును. అతనిదేహచ్ఛాయయునట్టిదియే

"ప్సా = భక్షణే" అను ధాతువునుండియేర్పడిన "సప్సి" పదము వర్ణద్వయవ్యత్యయముచే, హింస పదముసింహపదముగా మారినట్లు సస్పిగా మారినది. కాండేకాండేవైక్రియమాణేయజ్ఞగ్ంరక్షాగ్ంసిజిఘాంసంతి" అను శ్రుతిచే అయాసమయములందుఁ జేయుయజ్ఞములను రాక్షసులుపాడుచేసి, యజ్ఞభక్షకు లగుచున్నారు. అందుచే మహాదేవుఁడు, వారిని సంహరించి సస్పింజరనామకు డాయెను.

విష్ణు :-

దేవతలు, మహర్షులుచేయు యజ్ఞయాగాదులను ధ్వంసముచేయు, బలి, హిరణ్యకశిపుఁడు, సుబాహుమారీచులు మున్నగురాక్షసులు దేవతాదులకు శత్రువులు; దేశద్రోహులు. పరమాత్మవామనుఁడు నృసింహుఁడు శ్రీరాముఁడు మున్నగు నవతారములను దాల్చి, రాక్షసులను సంహరించి, లోకములను గాపాడెను. కావున విష్ణుసహస్రమున శత్రుఘ్నుఁడు శితామిత్రుఁడు, దురారిహా

శత్రుజిత్తు" మున్నగునామములు విష్ణుపరముగా ప్రయోగింపఁబడెను. సప్పిం "జర, శత్రుఘ్న" మున్నగుపదములు సమానార్థకములే. అందుచే, సప్పింజర నామము విష్ణువునకుఁ జెల్లును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "స్+అ+స్+ప్+ఇ+మ్+జ్+అ+ర్+అ" అని పద క్షరములుకలవు. ఇవి కర్మేంద్రియ జ్ఞానేంద్రియములను మనోబుద్ధులను సూచించును. వీనినధివసించినదుపువారు శివకేశవులేకదా! ఇందలి అచ్చులలో సర్వదేవతాకమైన అకారము త్రిరావృత్తము. ఇకారము విష్ణుబీజము. హల్లు లైన సకారపకారమకారజకారరేఫములు వరుసగా శక్తిపర్జన్య మదనేంద్ర వహ్నిబీజములు. పైనామము నుపాసించువారు శాక్తేయులై విజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞులై కృత్రిమ వర్షపాతాదులనుగావించి, శత్రుసంహారకులై సర్వత్ర విజయవంతు లగుదురు. ఆరోగ్యవంతులగుదురు. ఆరోగ్యదాతలగుదురు.

(8) నామము:- "త్విషీమతే నమః"

శివ:-

భ. ఖా. ఖా. శివుఁడు తేజిష్ఠవపుష్కుఁడు. (మహాతేజశ్శాలి) అగ్ని స్వరూపుఁడు ఆదిత్యస్వరూపుఁడు. కావుననే కుమారస్వామి జననసమయమున అతనితేజస్సునేయొక్కరును భరింపలేకపోయిరి. గంగ, అగ్ని మున్నగువారు భరించిరి. అంతేకాదు. వీరభద్రుఁడై దక్షాధ్వరధ్వంసమొనర్చునపుడు, శివుని ధాటిని ఎవ్వరును దాళలేకపోయిరి. మార్కండేయరక్షణావసరమున యముఁ డంతటివాఁడు జోహార్లు, సమర్పించెనుగదా! ఇంకేమిచెప్పవలెను.

అతఁడు స్వయంప్రకాశజ్ఞాన స్వరూపుఁడు వటవిటపిసమీపమున దక్షిణా మూర్తియై వృద్ధులైన ఋషులందఱికిని జ్ఞానమొసగెనుగదా! అతని తక్కా

నాదమునుండియే వ్యాకరణాదిసకల శాస్త్రములును వెలసినవి. అందుచే శివునకు "త్విషీమంతుడు" అను నామము సార్థకమాయెను.

విష్ణు:-

శ్లో ॥ధ్యేయస్సదాసవితృమండలమధ్యవర్తీ నారాయణస్సరసిజాసనసన్నివిష్టః"

అను నార్యోక్తిచే సూర్యమండలమధ్యవర్తి నారాయణుఁడని తెలియుచున్నది. అందుచే విష్ణువు ఎంతటి త్విషీమంతుడో చెప్పనక్కఱలేకయే అందఱికిని దెలియును గదా! నృసింహావతారము అతని మహాతేజశ్శాలిత్వమును సువ్యక్తమొనర్చెను. అతఁడు స్వయంప్రకాశజ్ఞాన స్వరూపుఁడు కావుననే హయగ్రీవుఁడై సర్వవిద్యలకును అధారుఁడైనాడు.

శ్లో॥ జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మలస్ఫటికాకృతిం।
ఆధారం సర్వవిద్యానాంహయగ్రీవముపాస్మహే॥

అను నార్యోక్తియే పైవిషయమునకుఁ బ్రమాణము "అదిత్యోజ్యోతిరాదిత్యః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలోని "జ్యోతిరాదిత్యనామము" పైవిషయమునే ప్రకటించుచున్నది. "మహాతేజా మహోరగః" అను విష్ణు సహస్ర సూక్తిలోని "మహాతేజాః" అనునది, ఇందలి, "త్విషీమతే" అనునదియును ఒకే యర్థమును దెల్పుచున్నవి. "యదాదిత్యగతంతేజః" అను గీతా సూక్తిచే విష్ణుతేజుస్సే సూర్యునియందున్నట్లు తెలియుచున్నది. కావున "త్విషీమంతుఁడు" అను నామము విష్ణువునకుసార్థకమే.

పరికింపగా శివవిష్ణుతేజస్సులు రెండును ఒక్కటే. సుగుణోపాసనలో శివవిష్ణువులను భిన్నులుగా సేవించుచున్నారు. కాని వారిరువురును ఏకరూపులే. వారితేజస్సుచేతనే. సూర్యచంద్రాగ్నులతోబాటు సమస్తప్రకృతియును బ్రకాశించుచున్నది. సూర్యుడువారిచేతనే ఇద్ధుఁడై (తేజఃపూర్ణుఁడై) తపించుచున్నాడు.

"తస్యభాసాసర్వమిదంవిభాతి"
"యేనసూర్యస్తపతితేజసేద్ధః"

అను శ్రుతులు పైయర్థమునే ప్రకటించుచున్నవి. కావున "త్విషీమతే" అను నామము శివకేశవులకు సమానముగానే చెల్లును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "త్+వ్+ఇ+ష్+ఈ+మ్+అ+న్" అని యెనిమిదివర్ణములు గలవు. అవి శివుని అష్టమూర్తులను, అష్టసూర్యమండలములను సూచించును. విష్ణుబీజమైన ఇకారము, వాస్తుబీజమైన తకారముతోడను, వరుణబీజమైన వకారముతోడను, గూడియుండుటచే నీనామము నుపాసించు వారికి విష్ణువు జలోదరాదిరోగములను బరిహరించి, మృద్దారులోహాదులతో చిత్రవిచిత్రవస్తువులను నిర్మించుశక్తినొసంగి, సర్వజయములనొసంగును.

మాయాబీజమైన "ఈకారము" ద్వాదశాత్మబీజమైన అనగా సూర్యబీజమైన "షకారముతో"గూడియుండుటచే నీనామము నుపాసించువారికి సూర్యోపాసనాశక్తి లభించును, వారు మయూరకవివలె నీరోగులై జగత్ప్రసిద్ధకవులుకాగలరు. పరాశక్తిబీజమైన "అకారము" సాక్షాత్ శ్రీబీజమైన "నకారముతోడను, మదనబీజమైన "మకారము" తోడను కూడియుండుటచే నీనామము నుపాసించువారు శాక్తేయులై స్వయముగా అపమృత్యువును దొలగించుకొనుటయేకాక పరులకువాటిల్లు అపమృత్యువును సైతము తొలగించగలవారై ఆనందకరులుకాగలరు.

(9) వ నామము:- *"పథీనాంపతయేనమః"*

శివ:—

భ. భా. భా:- పథము = మార్గము మహాదేవుడు. తన భక్తులను, లౌకికవైదికములైన సన్మార్గముల బ్రవర్తింపజేసి యజ్ఞాదినిర్వాహకులుగా, అవినీతి

దూరులుగాఁజేయుచున్నాడు. తన నుపాసించు జీవులను అర్చిరాది మార్గముల బోనిచ్చిముక్తులఁజేయుచున్నాడు.

పథీనాంపతయః = ద్రష్టలైన బ్రహ్మాదులకుఁ బరమ శివుఁడే ప్రభువు. పరమశివుఁడు బ్రహ్మవిష్ణు సురేంద్రాదులచే సృష్టిలో నూతనమార్గములను, రక్షణలో నూతనపద్ధతులను, ఐశ్వర్యప్రదానమునఁ గ్రొత్తత్రోవలను, బరిశీలింపఁజేసి, వారిని నూతన ద్రష్టలఁ గావించుచున్నాడు.

ఈనాడు విజ్ఞానశాస్త్రము దినదినాభివృద్ధినొందుచున్నది. భూజలాంతరిక్షప్రయాణములకు నూతనయంత్రములను సృష్టించుచున్నారు. రక్షణవిధానమునఁ గ్రొత్తపద్ధతులను గనుగొని గోళాన్తర యాత్రసాగించుచున్నారు. ధనార్జనలో, ఆహారవస్తు సంపాదనలో వింతవిషయములను గనుగొనుచున్నారు. జలాగ్నివాయు ఘనద్రవ వస్తునిర్మాణమునఁ గ్రొత్తపరిశోధనలు చేయుచున్నారు; వీటికన్నిటికిని బరమేశ్వరానుగ్రహముగల బ్రహ్మేంద్రాదులే మూలము. కానఁ బరమశివునకు "పథీనాంపతయే" అను నామము సార్థకమాయెను.

విష్ణుః-

ఈ "పథీనాంపతి" అను నామముయొక్క అర్థమునే విష్ణుసహస్రమున "ధర్మగుప్ధర్మకృత్ధర్మీ" అనుదానిలో "ధర్మగుప్" అను నామమున వ్యాసుఁడు ప్రదర్శించినాడు. లౌకికములును, వైదికములునగు సన్మార్గములన్నియును ధర్మములే. అవియే ఇందలి "పథిన్" శబ్దముచే జెప్పబడినవి అవియే యజ్ఞయాగాదులు. వానిని ధనభక్తులచేఁ జక్కగాఁ జేయించి వారిని, అవినీతిహీనులుగాఁజేసి, లోకస్థధర్మములను విష్ణువుకూడ రక్షించుచున్నాడు. "ధర్మస్యప్రభురచ్యుతః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో బైనామముయొక్క అర్థమే వివరింపఁబడినది.

శ్లో॥ "ధర్మసంస్థాపనార్థాయసంభవామియుగేయుగే"

అను గీతాసూక్తిలోఁ బైవిషయమే ప్రకటింపఁబడినది. పైనఁజెప్పినధర్మము లను ఆచరించుభక్తులను ముక్తులఁ గావించుచున్నాఁడు. కావున విష్ణువుకూడ "పథీనాంపతిః" అగుచున్నాఁడు.

అంతేకాదు. సృష్ట్యాదులలో నూతనమార్గద్రష్టలైన బ్రహ్మేంద్రాదులే "పథయః" అనుపదముచే వ్యవహరింపఁబడుచున్నారు. వారే శూరజనులు. వారికి శివుఁడువలె విష్ణువును ఈశ్వరుఁడే. పతియే నియంతయే. నియామకుఁడే "శౌరిశ్శూరజనేశ్వరః" "నియంతానియమోయమః" "ధృతాత్మానియమో యమః" అనెడి విష్ణుసహస్రనసూక్తులలోని నియంతానియమః" అను నామము లచేఁ బైవిషయమే వివరింపఁబడినది. కావున "పథీనాంపతయే" అను నామము విష్ణుబోధకమునగును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"పథీనాంపతి" అనునది పథిపతిగామారును. ఇందు "ప్+అ+థ్+ ఇ+ప్+అ+త్+ఇ" అని ఎనిమిదక్షరములుకలవు. అవి రుద్రుని అష్ట మూర్తులకును, అష్టాక్షరగాయత్రికిని ఉపలక్షకములు. సర్వదేవతాకమైన ఇకారముతోఁగూడిన పకారము వర్ణన్యదేవతాకము రెండుసార్లు ఉపయోగింప బడినది. అందుచేఁ బైనామము నుపాసించువారు పకాలవర్షకారకులై లోకము లకు సకలవృద్ధిసిద్ధులనొసంగఁగలరు. విష్ణుదేవతాకమైన ఇకారముతోఁగూడిన థకారము, ధర్మబీజము, దానితోబాటు వాస్తుదేవతాకము తకారమును ఇందు గలదు. పైవర్ణములుండుటచే ఈ నామమును జపించువారు ధర్మనిలయము లైన దేవాలయములను సత్రములను పాఠశాలలను నిర్మించఁగలవారలగుదురు

—: చతుర్థయజుస్సు :—

"నమోబభ్లుశాయ వివ్యాధినేఽన్నానాంపతయేనమః"

అర్థము:—

బిభర్తి రుద్ర మితి = బభ్రుః = వృషభః సఏవబభ్లుః; తస్మిన్ శేతే = తిష్ఠతీతి = బభ్లుశః తస్మై బభ్లుశాయ = వాహనమైనఎద్దుపైఁ గూర్చుండునట్టియు; వివ్యాధినే = శత్రువులను విశేషముగా బీడించు శివునకు, నమః = నమస్కారము; అన్నానాంపతయే = అన్నములైన ఓషధులను బాలించు ప్రభువగురుద్రునకు; నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- పరమశివుఁడు ఎద్దును వాహనముగాజేసికొని, దానిపైఁ గూర్చుండును. తననుద్వేషించుశత్రువులను విశేషముగా బీడించును. జీవులకు అవసరమగు అన్నములకు బ్రభువై వానినిగాపాడును. అట్టి శివునికొఱకు నమస్కారము సమర్పింపబడెను.

(10) వ. నామము:- "నమోబభ్లుశాయ"

శివ:-

భ. భా. భా. నందికేశ్వరుడు శివునకు వాహనమై అతనిని భరించును శివుడు అతనిపైగూర్చుండియుండును. వృషభముజీవులకునుబ్రపంచములకును బిహ్మము జీవులకును బ్రపంచమునకును ఆధిష్ఠానము శివుడు. అతడే పరమాత్మ. కావుననే ప్రకృతి నధిష్ఠించి పరమశివుడుండెనన్నమాట. అంతేకాదు. శివుడే సూర్యస్వరూపుడై ప్రకృతినిమేల్కొల్పును. సూర్యరూపుడుగానుండునపుడు ఉదయానంతరము కపిలపింగళవర్ణముకల్గియుండును. కపిలపింగళవర్ణమునే బభ్రువర్ణమంచురు. సూర్యునికిరణములు ఎన్నిరంగులు కల్గి

యుండునో, అవి యేయేరోగములను నిర్మూలించునో, "అపాయస్త్రామో" అను మంత్రవివరణమున వివరింపబడెను. కావున బభ్రువనగా శివుడన్నమాట.

విష్ణు:-

బభ్రుపదమే వ్యాకరణముచే బభ్రుపదముగామారెను. బభ్రువుయొక్క రూపాన్తరము బభ్రువన్నమాట. రుద్రోబహుశిరాబభ్రుః" అను విష్ణుసహస్ర సూక్తిచే బభ్రునామము విష్ణువునకు జెల్లును. విష్ణువుపదునాల్గులోకములను దన కుక్షిలో భరించియుండెను. కాన విష్ణువు బభ్రువాయెను.

"పదులునాగు భువనంబులు
కుదురుగ నీకుక్షి నిల్పుకొన నేర్పరివై"

అను కృష్ణశతకపద్యమున నైవిషయమే వివరింపబడెను.

"బిభర్తీతి బభ్రుః" అను వ్యుత్పత్తిచే వృషభము శివునివలె, గరుడుడు విష్ణువును దనపైవహించును. ఆయర్థమునను బభ్రువనగా విష్ణువే అన్నమాట. "రవి ర్విరోచనస్సూర్యస్సవితా" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచే విష్ణువే సూర్యుడని తెలియుచున్నది. కావున సూర్యనామములన్నియును విష్ణుపరములగునవి తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:—

బభ్రుపదమునకు బీజాక్షరసంపుటి పరముగా అర్థము ఇంతకుమున్ను వివరింపబడెను.

(11) నామము:- *వివ్యాధినే నమః:—*

శివ:-

శి. భా. భా:- వివిధం — పలువిధముల, విధ్యతి — బుభుక్షాదిరూపేణ పీడయతి, అనగా జీవులకు ఆకలిదప్పికలు కల్గించి, పూర్వకర్మానుసారముగా

వారిని శివుడు పీడించుచున్నాడన్నమాట. అందుచే శివునకు "వివ్యాధి" అను నామము చెల్లును.

విష్ణు:-

"హింసయతీతిసింహః" కాలానుసారముగా జీవులను హింసించువాఁడు విష్ణువు, అనితెలియుచున్నది. "లోహితాక్షఃప్రతర్దనః" అను విష్ణుసహస్ర సూక్తిచే ప్రళయమున భూతకోటిని హింసించువాఁడు విష్ణువు అని తెలియు చున్నది. విష్వక్సేనో జనార్దనః" అను సహస్రసూక్తిచే "జనాన్ అర్ధయతీతి = పీడయతీతి" జనులను బుభుక్షాదులచేఁ బీడించువాఁడు విష్ణువని తెలియు చున్నది.

"సింహః; ప్రతర్దనః, జనార్దనః" అను విష్ణుసహస్రనామములు "వివ్యాధినే" అను నామముయొక్క అర్థమునే వివరించుచున్నవి. కావున దానికిఁ బర్యాయపదములేయగును. అందుచే "వివ్యాధిన్" అను నామము విష్ణువునకుఁ జెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "వ్+ఇ+వ్+య్+అ+ధ్+ఇ+న్" అని యెనిమిదక్షర ములుగలవు. ఇవి శివుని అష్టమూర్తులకు అష్టచక్రములకును జిహ్నములు. ఇందు విష్ణుబీజములైన ఇకారములు రెండు, పరాశక్తిబీజమైన "అకారమొక టియుఁ గలవు. వాయుబీజమైన యకారము, వారుణబీజములైన వకారములు రెండునుగలవు ధనదబీజమైన ధకారమును సావిత్రీబీజమైన నకారమును గలవు. పరికింపగా శక్తిబీజములు, పురుషబీజములును సమానముగాఁగలవు. ఈ నామము కేవలము ఐహికప్రదము. ఉపాసకులు శక్తిసహితపురుషునారా ధించి, వాయుబీజప్రభావముచే భూతపిశాచాదులకు ఉచ్చాటనముచెప్పి, భూత

పిశాచాదిబాధలను దొలగింపఁగలరు. వారుణబీజప్రభావముచే జలోదరాది రోగములను నిర్మూలింపఁగలరు. తద్ద్వారాధనార్జనగావించి పరగ్రహబాధా నివారణచేఁ బ్రాప్తించిన పాపమును శక్త్యారాధనచేఁ దొలగించుకొనఁగలరు.

(12) వ. నామము:- "అన్నానాంపతయేనమః"

శివ:-

భ. భా. భా:- జీవులకవసరమైన అన్నములకు అనగా, ఆహారౌషధాదు లకుఁ బతిపరమశివుఁడు అతఁడు తన్నారాధించు భక్తులకు ఆహారౌషధాదుల నొసంగి తృప్తినిబొందించఁగలడు. శివుడు సూర్యస్వరూపుఁడు. సూర్యతేజస్సు చంద్రునిలోఁగలదు. అట్టిచంద్రుని శివుఁడు తన జటాజూటముపై, భూషణ ముగా దాల్చును. కావున శివుని కరుణలేనిదే జీవులకుఁగాని, సస్యములకుఁ గాని సూర్యచంద్రకిరణప్రసారరూపలాభముచేకూరదు. సూర్యచంద్రుల దయలేకున్నచో జీవులనారోగ్యవంతులగుదురు. చేలుఫలింపవు. అందుచేఁ బ్రతిప్రాణియును ఆరోగ్యాహారాదిసంపాదనకు ఈశ్వరానుగ్రహము సంపా దించవలసినదే. అందులకుఁగాను అన్నపతియైన శివునిగూర్చిజపించవలెను. కాన అన్నపతినామము శివునకుఁజెల్లును.

విష్ణు :-

శ్లో॥ "యజ్ఞగుహ్యోమన్నమన్నాదఏవచ

అనెడి విష్ణుసహస్రసూక్తిచే అన్నమ్, అన్నాదః అను రెండును విష్ణునామము లని తెలియును. "అత్తీతి అన్నమ్" "అద్యతఇత్యన్నమ్" అనెడి వ్యుత్పత్తు లచే, జీవులచేఁ దినఁబడునది, ప్రళయమున జీవులను దినెడివాడును, (తన లోనికిఁ దీసికొనెడివాఁడును అన్నము అనఁబడునని తెలియుచున్నది. అట్టి యన్నము పరమాత్మయైన విష్ణువనెడి విషయము

"అన్నం బ్రహ్మేతివిజానాత్"
"అన్నాద్ధ్యేవఖల్విమాని భూతానిజాయన్తే"
"అద్యతేఽత్తి చభూతాని"

అనెడి శ్రుతులవలనఁ దెలియుచున్నది. అన్నాదుఁ డనగా అన్నమును దిను వాఁడు అనగా భోక్తయన్నమాట. అపుడు అన్నము భోగ్యము అగును. పరికింపగా భోక్తయైన అన్నాదుఁడును, అహంశబ్దముచేఁ జెప్పఁబడు పరమాత్మయే అన్నమాట. అంతేకాదు. అన్నముకలవాఁడు అన్నవంతుఁడు. ఆతడును బరమాత్మయే. ద్రవ్యమునకు బతిద్రవ్యవంతుఁడు. ద్రవ్యము, అన్నము; ద్రవ్యవంతుడు అన్నపతి. అతడే పరమాత్మయైన విష్ణువు.

"అహమన్నమ్; అహమన్నాదః;
అన్నవానన్నాదో భవతి; మహాన్ భవతి"

అనెడి శ్రుతులే పైవిషయమునకుఁ జెందునని తెలియుచున్నది. పరికింపగా "అన్నము, అన్నాదుడు, అన్నవంతుడు, అన్నపతి" అనెడి నాల్గునామములును శ్రుతిప్రయాణముచే. శివకేశవులకు, ఇరువురకును జెందునని తెలియుచున్నది.

ఇందు "అ+న్+న్+అ+ప్+అ+త్+ఇ" అని ఎనిమిదక్షరములు కలవు. ఇవి "అష్టాచక్రానవద్వారా" అను శ్రుతిలో జెప్పిన అష్ట చక్రములను అష్టదిక్కులను సూచించును. ఇందలి అకారత్రయము త్రిమూర్త్యాత్మకము. ఇకారము విష్ణుబీజము కాన తురీయపురుషునిసూచించును ఇందలి నకారద్వయము సావిత్రీబీజము. కాన బైనామము సావిత్ర్యుపాసకులకు ముఖ్యము. వారు సావిత్రిదేవికరుణకుపాత్రులై, వాస్తుదైవత్యమైన తకార

మును, పర్జన్యబీజమైన పకారమునుగల పైనామమును జపించి, జలాధారము లైన వాపీకూపతటాకాదులనేకాక, పెద్ద పెద్ద ఆనకట్టలను (Projects) జలాధారములను (Tanks) క్రొత్తపద్ధతిలో వాస్తు శాస్త్రరీత్యా నిర్మింపగలవార లగుదురు. అంతేకాదు. శుద్ధస్ఫటికతేజస్కులై పాపపరిహారకులునుగాగలరు.

—: పంచమయజుస్సు :—

'నమోహరికేశాయోపవీతినే పుష్టానాంపతయేనమః''

అర్థము:—

హరికేశాయ = నల్లనిజుత్తుగల (పండనిజుత్తుగల) ఉపవీతినే = మంగళప్రయోజనమైన యజ్ఞోపవీతముగల; రుద్రాయనమః = రుద్రునకు నమస్కారము. పుష్టానాం = పరిపూర్ణగుణులైనపురుషులకు, పతయే = స్వామియైన రుద్రునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుగాక.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- పరమేశ్వరుని జుత్తునకు పండుటన్నది యెన్నడునులేదు. అదియెల్లపుడును నల్లగానేయుండును. అతడు సుమంగళుడు కాన మంగళార్థము యజ్ఞోపవీతమును సదాధరించును. అతడు సుగుణసంపూర్ణులైన పురుషులకు ప్రభువైయుండెను. అట్టి రుద్రునకు నమస్సులు, సమర్పించుచున్నాను.

(13) వ నామము:- "నమోహరికేశాయ''

శివ:-

ఛ. భా. భా:- పరమేశ్వరుని కేశములు సదానీలములే. అతని జుత్తునకు,వాడుట (తెల్లబడుట) యెన్నడునులేదు. "వ్యోమకేశోభవోభీమః" అను

నమరసూక్తిచే వ్యోమమువలె అనగా ఆకాశమువలె అతనికేశములు నల్లగా నున్నట్లుతెలియుచున్నది ఆకాశము శూన్యము. దూరమునుండి చూచునపుడు నల్లగా గానవచ్చును. అట్టియాకాశమువలె అతనికేశములు నల్లగానుండునన్న మాట. అందుచే శివుడు నీలకేశుడని తెలియుచున్నది.

అంతేకాదు హరి అనగా ఎఱుపుతోఁగూడిన నలుపురంగు దీనినే కపిల వర్ణమందురు. అట్టిరంగుగలకేశములు కలవాఁడు కాన శివుఁడు హరికేశుఁ డాయెను. శివుడు నిత్యయౌవనుఁడను విషయమును అతని హరికేశములు తెలియఁజేయును. శివునికేశములు సైతముహరులే అనగాఁ బాపమును బరి హరించునవే. అందుచేతనే పరమపావనయైనగంగ అతనికేశములలో బంధింప బడినది. అంతేకాదు. హరియనగా జంద్రుఁడు, కేశములందు (జటాజూట మందు) గలవాఁడు హరికేశుఁడు; అనగాఁ జంద్రశేఖరుఁడన్నమాట. పైవిధ మున శివునకు హరికేశనామముచెందును.

విష్ణుః-

"కంశిరోంబునోః" అను నమరసూక్తిచే "క"శబ్దమునకు "నీరు" అని యర్థముకలదని తెలియుచున్నది. "క+ఈశుఁడు = "కేశుడు" అనగా జలము నకు బ్రభువు అధిదేవతవరుణుఁడు. ఆవరుణుఁడు, హరియే, విష్ణువేకావున, "కేశుఁడైనహరి = హరికేశుడని విష్ణుపరముగా జెప్పవచ్చును.

"చక్షోస్సూర్యోఅజాయత; ముఖాదింద్రశ్చాగ్నిశ్చ;
ప్రాణాద్వాయురజాయత"

అను శ్రుతులచే విష్ణువు దేహభాగములనుండియే ఇంద్రాగ్నిసూర్యవాయువులు ప్రభవించినట్లుతెలియుచున్నది. కానవారందఱికిని బ్రభువు విష్ణువేయని తెలియు చున్నది. అందుచే "హరి+క+ఈశుఁడు" అని పదమును విభజించి,హరి =

సూర్యునకు, క = వాయువునకు, తదన్తర్లీనుడైన అగ్నికిని, ఈశుఁడు = ప్రభువు విష్ణువు అని చెప్పవచ్చును. అపుడు హరికేశపదము విష్ణునామము అగును.

"నమోవృక్షేభ్యోహరికేశేభ్యః" అనుచోట హరికేశపదమునకు బీజాక్షర పరముగా అర్థము వ్రాయఁబడెను.

(14) వ. నామము:- "నమఉపవీతినే"

శివ:-

భ. భా. భా:- యజ్ఞోపవీతముగల అనగా మంగళాచారుఁడైన శివునకు నమస్కారము. ఇట ఉపవీతము మంగళాచారములకు చిహ్నము. పరమేశ్వరుడు మంళాచార్యుడు కావుననే ప్రత్యేకముగా అయర్థమున శివుడు అను నామము, అతనికివాటిల్లెను.

ఉపవీతమునందుఁగల ఐదుముడులు, పంచాగ్నులకును, పంచభూతములకును ఉపలక్షకములు అయగ్నులకును అభూతములకును ప్రభువు రుద్రుఁడు. ఒక్కొక్కముడిలో తొమ్మిదేసిదారములుండును. అవి శరీరమునఁగల నవద్వారములకు ఉపలక్షకములు నవద్వారావరణమే, శరీరము. దానితో జీవచైతన్యమును సంధించు ముడియేబ్రహముడి. అదిపరమాత్మకు ఉపలక్షకము. కావున ఉపవీతము జీవపరమాత్మలసమిష్టిరూపము. అట్టియుపవీతము కలవాడు ఉపవీతి. అనగాదాని కధిదేవతయే శివుడు. అందుచే ఉపవీతి పదము శివనామమాయెను.

విష్ణుః-

"పవిత్రంమంగళంపరమ్" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో జెప్పిన "మంగళంపరమ్" అనుపదియును, మంగళాచారుఁడను నర్థముగల ఉపవీతి పదమును సమానాభిప్రాయముగలవే

శ్లో॥ "అశుభాని నిరాచష్టేతనోతిశుభసన్తతిం।
స్మృతిమాత్రేణయత్పుంసాం బ్రహ్మతన్మంగళంవిదుః"

అను విష్ణుపురాణవచనముచే అశుభములను నొలగించి శుభములను విష్ణువు చేకూర్చుననియు, అందుచే మంగళరూపుడై, సర్వోత్కృష్టుఁడుగానున్న కారణమున అతనికి "మంగళంపరమ్" అను నామము చెల్లుననియును దెలియును. అభావమునే ఉపవీతిపదము తెలియఁజేయును. కావున ఉపవీతినామము విష్ణువునకు జెల్లునని చెప్పవచ్చును.

ఉపవీతధారణము (జందెముదాల్చుట) సజ్జనకర్మాచరణమే. దాని నాచరించుకారణముచేతనే "ఊర్ధ్వగస్సత్పథాచారః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో "సత్పథాచార"నామము విష్ణుపరముగాగలదు. "ఉపవీతి, సత్పథాచారః" అను రెండును రమారమిగా సమానార్థకములే. కాన ఉపవీతినామము విష్ణువునకు జెల్లునని చెప్పవచ్చును.

శ్లో॥ "ఓంకారః ప్రథమస్తంతుః ద్వితీయోఽగ్నిస్తథైవచ।
తృతీయోభగదైవత్యశ్చతుర్థస్సోమదైవతః
పంచమః పితృదైవత్యః షష్ఠశ్చైవప్రజాపతిః।
సప్తమోవిష్ణుదైవత్యః ధర్మశ్చాష్టమఏవచ
నవమస్సర్వదైవత్య ఇత్యేతేనవతంతవః। "

అనెడి స్మృతిముక్తాఫలోక్తదేవలసూక్తిచే ఉపవీతమందలి తొమ్మిదిపోగులకుఁగల దేవతామహిమతెలియుచున్నది. నవతంతువులందలి నవదేవతలును శివ

విష్ణుతేజస్సుకలే. నవతంతువులను శివకేశవులిరువురును అధిష్ఠించియుందురు. నవతుంతువులనువరుసగా (1) ఓంకారము (2) అగ్ని (3) భగుడు (4) సోముడు (5) పితరులు (6) ప్రజాపతి (7) విష్ణువు (8) ధర్ముడు (9)సర్వదేవతలును ఆశ్రయించియుందురు వీరుశివకేశవస్వరూపులేకాన ఉపవీతినామము శివకేశవులకు సరిగా వర్తించునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి;—

ఇందు "ఉ+వ్+అ+వ్+ఈ+త్+ఇ+న్" అని యెనిమిదక్షరములుగలవు. ఇవి "భిన్నాప్రకృతిరష్టధా" అను గీతాసూక్తిలో జెప్పిన అష్టప్రకృతులకు ఉపలక్షకములు. పర్జ్యనదేవతాకమైన వకారము. ముందున వాయుదేవతాకమైన ఉకారముతోడను, వెనుకను సర్వదేవతాకమైన అకారముతోడను గూడియున్నది అట్టివర్ణములతోగూడిన పైనామమును జపించువారు, వాయుగుండములు, అతివృష్ట్యనావృష్టులు మున్నగు బాధలను దొలగించి, లోకమును రక్షింపగలవారలగుదురు. పైకార్యములాచరించిన కారణమున రాజులును వారికి వశులగుదురు. సర్వార్థముల సిద్ధినొసంగగలరు బొల్లి, కాలిమ, రక్తపుపోటు మున్నగురోగములను నివారింపగల వారలగుదురు. వరుణదేవతాకమైన వకారము, మాయాశక్తిబీజమైన ఈకారముతో గూడియున్నకారణమున పైనామము జపించువారు శుద్ధస్వచ్ఛమును, రోగనాశకమునగు జలములభించుతావులను గనుగొని వాపీకూపతటాకాది నిర్మాణకర్తలు కాగలరు. విష్ణుబీజమైన" ఇకారముతోడను, సావిత్రీదేవతాకమైన నకారముతోడను వాస్తుదైవత్యమైన తకారముకూడియుండుటచే పైవర్ణములుగల నామమును జపించువారు శాక్తేయులై శక్తిప్రభావముచే నూతన గృహయంత్రాది నిర్మాతలై పాపనాశకులై సర్వజయప్రదులగుదురు.

(15) వ. నామము: "పుష్టానాంపతయేనమః"

శివ:-

భ. భా. భా:- పుష్టులకుఁబతియైన శివునకు నమస్కారము. (1) వాక్పుష్టి (2) జ్ఞానపుష్టి (3) శరీరేంద్రియపుష్టి (4) గృహక్షేత్రపుష్టి (5) ధనధాన్యపుష్టి (6) ప్రజాపుష్టి (7) పశుపుష్టి (8) గ్రామపుష్టి (9) ధర్మపుష్టి (10) అణిమాదిపుష్టి యని పుష్టులు పదివిధములు.

వాక్పుష్టియనగా విద్యావిషయికమైన పుష్టి. ఒకప్పుడు విద్యలన్నియును ప్రకృతిలోనంతరించగాఁ బరమశివుడు దక్షిణామూర్తియై వృద్ధ శిష్యులైన మునులకు విద్యలనొసంగి విద్యలను విద్యావంతులను గాపాడినాడు. కావుననే "నిధయేసర్వవిద్యానామ్". అని సకలవిద్యలకును నిధిపరమశివుఁడను ప్రశస్తి వాజిల్లినది. దీనిచే వాక్పుష్టినొసంగి పాలించినవాఁడు మహాదేవుఁడని తేటతెల్లమగుచున్నది.

శ్లో॥ "సకలమునిజనానాంజ్ఞానదాతారమారాత్"

అను సూక్తిచే సకలమునులకును, తద్ద్వారాలోకులెల్లరకును జ్ఞానదాతయై మహాశివుఁడు జ్ఞానపుష్టిపాలకుఁడైనట్లు స్పష్టపడుచున్నది,

పరమశివుఁడు సూర్యస్వరూపుఁడై ఆరోగ్యదాతయై సకలజీవులను రక్షించెను. "సూర్యోనోదివస్పాత్" అను ఋక్కులలో దివమునుండి సూర్యుఁడు కిరణప్రసారమొనర్చి, మయూరకవికివలె, సకలసృష్టికిని శరీరేంద్రియపుష్టి నొసంగిపాలించినట్లు వివరింపఁబడెను. కావున శరీరేంద్రియ పుష్టిపాలకుఁడు సూర్యరూపశివుఁడేయని తెలియుచున్నది.

"క్షేత్రజ్ఞపతినావయగ్ంహితేనేవజయామసి।
గామశ్వంపోషయిత్వాసనోమృడాతీదృశే"

అను శ్రుతిని బరిశీలించినచో మహాశివుఁడు క్షేత్రజ్ఞుఁడై గృహక్షేత్రపుష్టిని, ధన ధాన్యపుష్టిని, ప్రజాపుష్టిని, పశుపుష్టిని, గ్రామపుష్టిని ఒసంగి, పాలించినట్లు తెలియుచున్నది. బ్రహ్మతాను సృషించిన కన్యను దాను బ్రేమింపఁగాఁ దప్పని తలంచి, అతని శిక్షింప శివుఁడేగగా, బ్రహ్మమృగరూపధారియై పఱుగు లెత్తెనట. ఆమృగమును శివుఁడుచేతఁ దాల్చెనట. దానినీనాడు చిత్రములలో మనము చూచుచున్నాము. ఆమృగమే, మృగశీర్షానక్షత్రమని జ్యోతిష్కులు చెప్పుదురు. ఇట్లు అధర్మమును అరికట్టిధర్మమును శివుఁడు కాపాడెను. కావున ధర్మపుష్టిపాలకుఁడు పరమ శివుఁడని చెప్పవచ్చును.

అణిమ, గరిమమున్నగు అష్టసిద్ధులును బరమశివునివే అవియేసృష్టిలో మహాత్ములకు సంక్రమించినవి. అందుచే అణిమాది పుష్టిపాలకుఁడు పరమ శివుఁడే యని తెలియుచున్నది. అందుచే "పుష్టానాంపతిః" అను నామము శివునకుఁ జెల్లునని చెప్పవచ్చును.

విష్ణు :-

"వాక్పతిశ్చపుష్టతిః" అను శ్రుతిలో శివునివలె విష్ణువును వాక్పతియై నట్లు తెలియుచున్నది.

"ఆధారంసర్వవిద్యానాంహయగ్రీవముపాస్మహే"

అను సూక్తిచే విష్ణువే హయగ్రీవుఁడై, సర్వవిద్యాధారుఁడును, విద్యాదాతయునై వాక్పుష్టిపాలకుఁడైనట్టును "జ్ఞానానందమయందేవమ్" అను దానిచే జ్ఞాన పుష్టిపాలకుఁడైనట్టును తెలియుచున్నది.

అహల్యాదేవిచరిత్రచే విష్ణువే శరీరేంద్రియపుష్టిపాలకుఁడైనట్లు తెలియు చున్నది.

"క్షితీశఃగోపతిః। ధనేశ్వరః ప్రజాపతిః। ధర్మాధ్యక్షః, ధర్మః, ధర్మ గుప్" మున్నగు విష్ణుసహస్రనామములను బరిశీలించినచో విష్ణువే, గృహ క్షేత్ర ధనధాన్య ప్రజాపశుగ్రామ ధర్మరూపములైన పుష్టులను బాలించు వాఁడని స్పష్టపడుచున్నది.

"అణుఃబృహత్" అను విష్ణుసహస్రనామములను బరిశీలించినచో అణి మాది పుష్టిపాలకుఁడు విష్ణువేయని తెలియుచున్నది. కుచేలునకు ధనధాన్య పశుగృహాదులను ఒసంగి రక్షించినవాఁడు విష్ణువేకదా!

"రామోవిగ్రహవాన్‌ధర్మః" అను సూక్తిచే విష్ణువేధర్ముడై ధర్మపాల కుఁడైనట్లు తెలియుచున్నది.

"తుష్టఃపుష్టశ్శుభేక్షణః" అను సహస్రసూక్తిలోఁగల "పుష్టః" అను విష్ణునామము పుష్టానాంపతయే" అను నామకనామమును ఒకటియేకదా! కావున "పుష్టానాంపతయేనమః" అను నామము శివకేశవులు ఇరువురికిని సమానముగనే చెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "ప్+ఉ+ష్+ట్+అ+ప్+అ+త్+ఇ" అని తొమ్మిది యక్షరములుకలవు. ఇవి నవావరణములను, నవబ్రహ్మలను, శరీరమందలి నవద్వారములను సూచించును.

పర్జన్యదేవతాకమైన పకారము, వాయుదేవతాకమైన ఉకారముతోఁ గూడియున్నకారణమున నైనామము నుపాసించువాడు ప్రాణాయామప్రక్రి

యులో వాయువుయొక్క ఒత్తిడిచే, బర్జన్యాధిదైవమైన మూర్ధమునకు (శిరస్సునకు) కుండలినీ శక్తినిజేర్చి అటనున్న సహస్రారమున, బరమాత్మను దర్శించి, బ్రహ్మత్వముపొందఁగలరనియు బ్రదత్వభావముచే వాయుగుండ ప్రమాదములను దొలగించి, నకాలవర్షములను గురిపించి, వృద్ధిసిద్ధులను బొందఁగలరని తెలియుచున్నది.

సూర్యదేవతాకములైన షకారటకారములు సర్వదేవతాకమైన "అ"కారముతోఁగూడియున్నకారణమున నైనామము నుపాసించువారు ఆరోగ్యసంపన్నులై ప్రకృతిలోనిజీవులకు ఆరోగ్యముచేకూర్పగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది.

పర్జన్యదేవతాకమైన "ప"కారము సర్వదేవతాకమైన "అ"కారముతోడను, వాస్తుదేవతాకమైన "త"కారము విష్ణుదేవతాకమైన "ఇ"కారముతోడనుగూడియున్నవి. అందుచే నైనామము నుపాసించువారు పెద్దపెద్ద ప్రోజక్టులను నిర్మింపఁగల జ్ఞానమునొంది, వర్షపాతముచే లభించిననీటిని, నిల్వచేయింపఁగలవారై జలమును తద్ద్వారా పంటలను అమితముగా లోకమున కందింపఁగలవారలగుదురు. పైనామము నుపాసించువారు, మహావైద్యులును రసాయనికశాస్త్రవేత్తలునై రోగనివారకౌషధనిర్మాతలు కాఁగలరని తెలియుచున్నది.

—: షష్ఠయజుస్సు :—

"నమోభవస్యహేత్యై జగతాంపతయేనమః"

అర్థము:—

... భవస్య = సంసారమునకు, హేత్యై = ఆయుధమైన (సంసారభేదకుఁడైన) రుద్రునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుగాక; జగతాం = లోకము

లకు, పతయే = పాలకుఁడైన రుద్రునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుగాక.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- వృక్షములను గుఠారములు ఖండించును. శత్రువులను సమరమున ఆయుధములు ఖండించును. అటులనే రుద్రుఁడు జీవుల సంసారమును భేదించి, వారికి జననమరణభీతిలేకుండఁజేయును. అందుచే శివుఁడు భవహేతి (సంసారచ్ఛేదకుడాయెను. అతఁడే పదునాల్గు భువనములను పాలించు మహానుభావుఁడు. కావున భక్తులాతనికి నమస్కారములను సమర్పించుచున్నారు.

(16) వ. నామము:- "భవహేతి"

శివ:-

భ. భా. భా:- భవము అనగా సంసారము హేతిఅనగా ఆయుధము. శివుఁడు సంసారమునకు హేతివంటివాఁడు. అనగా సంసారచ్ఛేదకుఁడని యర్థము కాంతాకనకాదులతోనిండినదే, సంసారము. అట్టికాంతాకనకపూర్ణ సంసారమునందు ఆసక్తిలేనివాడు పరమశివుఁడొక్కడే. బ్రహ్మదేవుడు కాంతా కనకములకుఁజెందునట్లు, ద్వివిధములగుభ్రమలను సృష్టించినాడు. అట్టి భ్రమలు పరమ శివునకులేవు కావుననే, త్రిపురసుందరి (పార్వతి) వామ భాగమునయున్నను అతఁడు అనాసక్తుఁడే అష్టైశ్వర్యములున్నను వానిని ఒరులకు ఇచ్చుచున్నాడేకాని, తాననుభవింపక శ్మశానమున నివసించుచున్నాడు. కావున శివుడు సంసారానాసక్తుఁడై తనను అర్థించుభక్తులకు సంసారచ్ఛేదన మొనర్చి, సంసారానాసక్తులఁ గావించుచున్నాడు. అది సహజమేకదా! ధనవంతుఁడు అర్థుఁకు ధనమిచ్చును. భూములుకలవాఁడు యాచకునకు భూమి నొసంగును.

ANNAMACHARYA KALA MANDIRAM
TIRUPATI
No........Dt..........

శ్లో॥ భూనాయకంవాధననాయకంవాభజన్
భవంవాధనమేతిలోకే"

అను నార్యోక్తి పై విషయమునే ప్రకటించుచున్నది.

అంతేకాదు. భవమనగా జన్మము. శివుడు అద్యన్తరహితుఁడు. కాన తననువేడుభక్తులకు భవహేతియై జన్మరాహిత్యముచేకూర్చును.

భవస్య హేత్యై = సంసారనిమిత్తకహింసాస్వభావమునకు అని యు, భాస్కరాచార్యులవారర్థమొసంగిరి. శివుఁడు హింసాస్వభావుఁడెట్లందురేని పరికింపుడు. ప్రతిప్రాణికిని వానిపూర్వజన్మకర్మఫలముననుసరించి, వానికి జననము ప్రాప్తించును. అందాతనిచే శివుఁడు కర్మఫలమనుభవింపఁజేసి హింసించును. అట్లు హింసననుభవించుటచేఁ బ్రాణికిఁగలకర్మరాశి క్షీణించిప్రాణి తరించును. అట్లు కావించుటచే శివుడు హింసాత్మకుఁడాయెనని చెప్పవచ్చును. అందుచే "భవహేతి" యను నామము శివునకుఁ జెందును.

విష్ణు:-

భవమనగా సంసారము. జననమరణప్రాప్తియే సంసారమని "సనత్సుజాతీయమున జెప్పబడెను. విష్ణువు భక్తుఁడైన గజేంద్రుని, మొసలివలన జావకుండగాపాడెనుగదా! భక్తుడైన ధ్రువునితపంబునకుమెచ్చి, అతనిని జననమరణరూపసంసారవిదూరునిగావించెనుగదా! కావున విష్ణువు భవహేతి, సంసారచ్ఛేదకుడాయెను. శివుడువలె విష్ణువును భక్తులకు భవచ్ఛేదము (జన్మచ్ఛేదము) గావించిముక్తినొసంగినవాడే. పూర్వజన్మకర్మఫలముగాఁ బ్రాప్తించిన సంసారమున జిక్కిన జీవులను దుష్టమార్గవర్తనులైనపుడు వారిని శిక్షించి హింసించి, బయము కల్గించువాడైనను భయనాశకుడును అగుచున్నాడు. కావుననే విష్ణుసహస్రమున "భయకృత్ బయనాశనః" అను నామములు విష్ణు

పరములుగా నున్నవి. భవహేతి, భయకృత్" అను రెండు నామములును దుల్యార్థకములే.

విష్ణుసహస్రనామములలో గల "హరి" అనుపదమునకు సమూలముగా సంసారమును హరించువాడను నర్థము శ్రీ శంకరులవారిచే జెప్పబడెను కావున హరియన్నను, భవహేతియన్నను ఒక్కటే. విష్ణువు భవహేతికావుననే శబరిమున్నగు భక్తుల సంసారమునుఛేదించిముక్తుల గావించినాడు. అందుచే భవహేతినామము విష్ణువునకును జెందుననియే చెప్పవచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "బ్+అ+వ్+అ+హ్+ఏ+త్+ఇ" అని ఎనిమిదక్షరములుగలవు. అవి అష్టప్రకృతులను అష్టాంగములను సూచించును.

భార్గవపదమునకు శుక్రుడు, శివుడు, పరశురాముడను నర్థములుకలవు భార్గవబీజమైన "భకారము" సర్వదేవతాకమైన అకారముతో గూడియున్నది అందుచే నీనామము నుపాసించువారు అహంకారగర్వహీనులై, జ్ఞానసంపన్నులై లోకమునకు నూతనమార్గమును జూపువిద్యలను ప్రదర్శింపగలరు. నీతిశాస్త్రవేత్తలుకాగలరు. వరుణదేవతాకమైన వకారము అకారముతోగూడియున్నకారణమున నీనామము నుపాసించువారలు జలాకరమైన సముద్రమునగల వింతలను బరిశోధించుశక్తిని సంపాదించుకొనగలరు.

శివబీజమైన హకారము వీరభద్రబీజమైన ఏకారముతోగూడియుండుటచే నీనామము నుపాసించువారు నిరంకుశపరిపాలకులుకాగలరు. వాస్తుబీజమైన తకారము విష్ణుబీజమైన ఇకారముతోగూడియుండుటచే నీనామము నుపాసించువారు వాస్తుశాస్త్ర విజ్ఞానసంపన్నులై నూతనయంత్రనిర్మాతలుకాగలరు. సర్వరోగనివారకవైద్యశేఖరులుకాగలరు.

(17) వ. నామము:- "జగతాంపతయేనమః"

శివః-

భ. భ. భా:- జగతాం = పృధివ్యాదిలోకములకు, పతయే = స్వామియైన శివునకు, నమః = నమస్కారము. అతల, వితల, సుతల, రసాతల, పాతాళాదులైన అధోలోకములువేడు, భూర్లోక, భువర్లోక, సువర్లోకాదులు ఊర్ధ్వలోకములువేడు మొత్తము పదునాల్గు భువనంబులుకలవు.

"స్థావరోహ్యథజంగమః" అను శ్రుతిలోజెప్పినట్లు పదునాల్గులోకములును స్థావరములైన పర్వతాదులతోడను, జంగమములైన పశుపక్ష్యాదులతోడనునిండియున్నవి. వీటికన్నిటికిని భగవంతుడే ప్రభువు. ప్రాణముగలవి, ప్రాణములేనివియునగు వస్తుజాతమును బుట్టించి, పెంచి, నశింపజేయువాడు పరమాత్మయే. అతడే జనన మరణాత్మకమైన సంసారమున సృష్టికర్త ప్రాణులను సృష్టింపగావారికర్మలననుసరించివానిని శిక్షింపజేయుచున్నాడు. విన్నులను రక్షించుచున్నాడు ఈపనులన్నియును శివునిచే జరుగుచున్నవి. కావున శివుడు జగత్పతి నామమున బఱగుచున్నాడు.

విష్ణుః-

పరికింపగా శివుడు సంహారకర్త. విష్ణువు రక్షణకర్త. కావుననే నారాయణుడు బ్రహ్మాదాదులను ఖిన్నులుకాగా రక్షించినాడు. అందుచే శివుడువలె విష్ణువును జగత్పతియే.

"లోకనాథోమాధవో భక్తవత్సలః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో, లోకనాథపదము విష్ణుపరముగా బ్రయోగింపబడెను,

"గచ్ఛతీతిజగత్, గమ్యతఇతిజగత్" అను వ్యుత్పత్తులచే స్థావరజంగమరూపమున నడచుచునది, పరమాత్మనుజేరునది, ముక్తినిబొందింప

బడునది జగత్తు అయెనని తెలియుచున్నది. "లోక్యతఇతిలోకః" అను వ్యుత్పత్తిచే స్థావరజంగమరూపమున జూడబడునదిలోకము అని తెలియుచున్నది. కావున లోకము, జగత్తుఅననొకటియే. పతి, నాధుడు అననొకటియే అందుచేతనే "జగత్తు, లోకము'' అను రెండుపదములును సమానార్థకములైనవి.

జగత్తుచే, లోకముచే యాచింపఁబడువాఁడును, జగత్తులకులోకములకు నియమనము అశాసనము, శాసనముచేయువాఁడునుగానఁ బరమాత్మ, జగత్పతి, లోకనాథుఁడును ఐనాడు. ఒకేపరమాత్మ, శివుఁడు, విష్ణువు అను భిన్నదృష్టులకు భిన్నులుగానున్నట్లున్నను ఇరువురును ఒకటియే. కావున జగత్పతి, లోకనాథుఁడు అనునామములు శివకేశవులకు సమానముగనే వర్తించునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు ''జ్+అ+గ్+అ+త్+ప్+అ+త్+ఇ" అని తొమ్మిది యక్షరములుకలవు. ఇవి నవగ్రహములకును, శరీరస్థనవద్వారములకును చిహ్నములు. ఇంద్రబీజమైన జకారమును గణపతిబీజమైన గకారమును సర్వదేవతాకమగు అకారముతోఁగూడియున్నవి. పైమూడు వర్ణములును రక్తవర్ణములే. అందుచేఁ బైనామము నుపాసించువారలు, రక్తబలముకలవారైనిర్విఘ్నముగా బాహ్యాభ్యన్తరశత్రువులను జయింపఁగలవారగుదురు. వీనితో వాస్తుదేవతాకమైన తకారముకూడియున్నకారణమున ఉపాసకులు మహాభవననిర్మాతలేకాక, మహాభవనాధిపతులునుగాఁగలరు. పర్జన్యదేవతాకమైన పకారము అకారముతోడను, వాస్తుబీజమైన తకారము విష్ణుదేవతాకమైన ఇకారముతోడనుగూడియున్న కారణమున, ఈనామము నుపాసించువారలు తటాకాదులు నిండునట్లు వర్షముకురింపఁగలవారలగుదురు.

సూచన:-

(1) ఓం (2) స్వాహా, (3) స్వధా (4) వషట్ (5) నమః అను నైదును బంచబ్రహ్మలకు నామములు. పంచబ్రహ్మలనగా బంచవేద పురుషు లన్నమాట. "నమోహిరణ్యబాహవే" అనునది మొదలైన పంచమంత్రము లతో బంచబ్రహ్మలను బృథక్ వర్ణులుగా బ్రతిపాదించి, పిమ్మట బంచ బ్రహ్మాత్మకుడు రుద్రుడనియు, అందుచేతనే పంచవక్త్రుడు ఐదుమోములు కలవాడాయెననియు అతడే జీవకోటికిగల సంసారమును ఛేదించువాడని యును ఈ యజుర్మంత్రములో నిరూపింపబడెను.

—: సప్తమయజుస్సు :—

"నమోరుద్రాయాఽఽతతావినే క్షేత్రాణాంపతయేనమః"

అర్థము:-

ఆతత + అవినే = విస్తరింపబడినధనుస్సుతో రక్షించునట్టి రుద్రాయ = రుద్రునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుగాక; క్షేత్రాణాం = శరీరములకో, (లేక) పుణ్యక్షేత్రములకో, పతయే = పాలకుడైన రుద్రునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుగాక.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- పరమశివుడు తన ధనుస్సైనపినాకమును బాగుగా విస్త రింపజేసి, దానితో సకలలోకములను రక్షించుచున్నాడు. అతడే చేతనా చేతనముల శరీరములను బుణ్యక్షేత్రములను బాలించుచున్నాడు. కావున అట్టి రుద్రునకు భక్తులు నమస్సులు అర్పించుచున్నారు.

(18) వ. నామము:- *"రుద్రాయనమః"*

శివ+విష్ణు:-

ఈ రుద్రనామవిశేషములు ఇంతకుమున్నె వివరింపఁబడినవి.

(19) వ. నామము:- *"ఆతతావినేనమః"*

శివ:-

శ. భా. భా:- ఇట "ఆతత+అవినే" అని పదవిభాగముచేయవలెను ఆతతము అనగా విస్తరింపఁబడిన ధనుస్సు అని యర్థము. ధనస్సును విస్తరించుటయనగా, ధనుస్సునఁద్రాడు బిగించి, శరమునందించి, రక్షించుటకు సిద్ధముగానుంచుటయని యర్థము.

"అవ = రక్షణే" అను ధాతువునుండియేర్పడిన "అవినే" అను పదమునకు రక్షించువాఁడనియర్థము శివుని ధనుస్సుమేరువు. దానిలో సమస్త ధనములునుగలవు. కాన ఆతఁడు తన ధనుర్గ్రహిమచే లోకములకు, సమస్త వస్తుజాతముచేకూర్చి, రక్షించునని తెలియుచున్నది.

"జ్యాసావిత్రీధనురోంకారః" అను సూక్తిచే ఓంకారమే శివధనుస్సు అని దెలియుచున్నది. ఓంకారము త్రిమూర్తిస్వరూపము; సూర్యస్వరూపమును గాన, శివుఁడు తన ధనుస్సుతో దుష్టశక్తులను సంహరించియు, జీవులకు ఆరోగ్యముచేకూర్చియు రక్షించుచున్నాడని తెలియుచున్నది. శివధనుస్సునందలి త్రాడుసావిత్రీదేవి. ఆమెజ్ఞానదాత్రి. కాన శివుడు సావిత్రీ దేవిదయను జీవులపైఁ బ్రసరింపఁజేసి, వారికి జ్ఞానము చేకూర్చుచున్నాడని తెలియుచున్నది.

శివుని శరము సోమస్వరూపము. సోముఁడనగా చంద్రుఁడు ఓష ధీశుఁడు. అన్నప్రదాత. కాన అతనిచే జీవులకు ఓషధులను ఆహారమును జేకూర్చి, శివుఁడు రక్షించుచున్నాడని తెలియుచున్నది. అంతేకాదు. శివుఁడు సంహారకర్త. కావున భూతప్రేతపిశాచరాక్షసబాధలను దొలగించుచు రక్షించు చున్నాడని తెలియుచున్నది. అందుచే శివునకు "ఆతతావినే" అను నామము సార్థకమని తెలియుచున్నది.

విష్ణు:-

"ఆతతావినే" అను నామమందలి భావము "సహస్రజిదనన్తజిత్" అను విష్ణుసహస్రనామములందలి భావమును ఒకటియే. విష్ణువు, వేలకొలది రాక్షసులను మత్స్యాద్యవతారములు దాల్చి, సంహరించి, జీవులను రక్షించి నాడు. తనయనన్తశక్తిని యుద్ధములందుఁ బ్రదర్శించి, వ్యతిరేకశక్తులను సంహరించి, విష్ణువు జీవులను రక్షించినాడు. ఈనాడును ఆ విష్ణువు యొక్క అనన్తశక్తియే అణ్వస్త్రాదులందుఁజేరి, సమరములందు శత్రువులను సంహరించుచున్నది.

"జితామిత్రః ప్రమోదనః" అను దానిలోని "జితామిత్రః" అను విష్ణు నామమును బరిశీలించినచో విష్ణువుజీవకోటికిఁగల అన్తశ్శత్రువులను గామ క్రోధాదులను, బాహ్యశత్రువులైన రావణాదులను సంహరించి, జగములను రక్షించెనని తెలియుచున్నది.

"ఆతతావి" అను నామమును "సహస్రజిత్, అనన్తజిత్, జితామిత్రః" అను విష్ణుసహస్రనామములును సమానార్థకములే, సమానభావములే కావున "ఆతతావి" పదము విష్ణువునకుఁజెల్లును. శివునిచేతియందలి ఆతతమైన ధనువు "అజగవము," విష్ణువుచేతియందలి ఆతతమైన ధనువు "శార్ఙ్గము", శ్రీరామావతారమందలి "కోదండము"ను ఏకరూపములే; శత్రుసంహారక ములే; జగద్రక్షకములే. కావున "ఆతతావినే" అను నామము శివకేశవులకు ఇరువురికిని సమానముగనే వర్తించునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:—

ఇందు "అ+త్+అ+త్+ఆ+వ్+ఇ+న్ అని ఎనిమిదక్షరములు కలవు. ఇవి అష్టశక్తులకు, అష్టదిక్కులకును చిహ్నములు. ఇందుఁ బరాశక్తి బీజములైన అకారములురెండును, సర్వదేవతాకమైన అకారమును శక్తి దేవతాకమైన ఈకారమును, సావిత్రీదేవతాకమగు సకారమునుగలవు. ఇవి ప్రకృతిపురుషులైన లక్ష్మీనారాయణుల చిహ్నములు. అందుచే ఈనామము నుపాసించువారు, బలవంతులును, సంపన్నులును గాఁ గలరు. సర్వరక్షకులుగా గలరు. వానితో వాస్తుదేవతాకములైన తకారములురెండును, వరుణదేవ తాకమైన వకారమొకటియునుగూడియున్నవి అందుచే వీని నుపాసించువారు దేవాలయ తటాకాది నిర్మాతలైరోగనాశకులు కాఁగలరని తెలియుచున్నది.

(20) వ. నామము: "క్షేత్రాణాంపతయేనమః"

శివ:-

క్షేత్రములనగా శరీరములు. వానికిఁ బతి, రక్షకుడును బరమశివుఁడని యర్థము. శివుడైశ్వర్యప్రదుఁడు; కాని శరీరరక్షకుఁడెట్లగునని ప్రశ్నింతురేమో పరికింపుడు. మార్కండేయుఁడు అల్పాయుష్కుఁడైనకారణమున యమధర్మ రాజు వాని ప్రాణములుగొనిపోవరాగా, దనభక్తుఁడైన ఆతనిని శివుడు కాపాడియమునిబారద్రోలెను. ఆతనిని చిరంజీవునిగావించెననుకథ సర్వవిదితమేకదా! పరమశివుఁడేకదా మార్కండేయుని ప్రాణములునిల్పి, శరీరమును రక్షించినవాఁడు. అట్లే తన్నుగొల్చు జీవుల శరీరములను బరమశివుడు రక్షించుచుండును. అంతేకాదు. చేతనాచేతనముల శరీరములన్నియును ఆకాశాది పంచభూతములచే నేర్పడినవేకదా! అందునను జీవులదేహములు నిల్చుటకు వాయ్వగ్నిజలములు ప్రధానములని అందఱు నెఱుగుదురు.

పంచభూతములను శివుని యష్టమూర్తులలోనివే "అగ్నిర్వాయుశ్చ సూర్యశ్చ" అను శ్రుతిలోజెప్పిన సూర్యాగ్నివాయువులు శివుని ప్రధాన రూపములని తెలియుచున్నది. సూర్యుడు జలవర్షకుడు పైమువ్వురి ప్రభావముచేతనే జీవకోటి శరీరములు రక్షితములై నిల్చుచున్నవి. ఈ విషయము, ప్రథమానువాకమంత్రములందు వివరింపఁబడియేయున్నది.

"క్షేత్రస్యపతినావయగ్ంహితేనేవజయామసి"

అను మంత్రమునక్షేత్రపతి పరమశివుఁడని పేర్కొనబడెను. అంతేకాదు. "అవిముక్తాది" పుణ్యక్షేత్రములను బాలించుప్రభువుపరమశివుడే. అవిముక్తమనగాఁ గాశీక్షేత్రము; అమరనాథము పశుపతిక్షేత్రము, మున్నగుక్షేత్రములందు, మహాదేవుడు, మృల్లింగము, తేజోలింగము, జలలింగము మున్నగు రూపములతోనుండి, ఆయాక్షేత్రములను, బాలించుచుండెను.

శ్లో॥ సౌరాష్ట్రే సోమనాథంచ శ్రీశైలే మల్లికార్జునం।
ఉజ్జయిన్యాంమహాకాళం, ఓంకారమమరేశ్వరం।
ప్రజ్వాల్యాంవైద్యనాథంచ, ఢాకిన్యాంభీమశంకరం।
సేతుబంధేతురామేశం, త్ర్యంబకంగౌతమీతటే।
హిమాలయేతుకేదారం, నాగేశందారుకావనే।
వారాణస్యాంతువిశ్వేశం, ఘృష్ణేశంతుశివాలయే।"

అను శ్లోకములను బరిశీలించినచో, సౌరాష్ట్రమున సోమనాథుడు, శ్రీశైలమున మల్లికార్జునుడు, ఉజ్జయినిలో మహాకాళుడు, అని ఒక్కొక్కక్షేత్రమున ఒక్కొక్కనామమున శివుడు లింగస్వరూపుడైయున్నట్లు తెలియుచున్నది.

భీమేశ్వరుడు, విశ్వేశ్వరుడు, విరూపాక్షుడు, మల్లికార్జునుడు, రామేశ్వరుడు అను లింగములు జ్యోతిర్లింగములు, (తేజోలింగములు) అని తెలియుచున్నది. శ్రీకాళహస్తీశ్వరుడు, కళింగుడును వాయులింగములని తెలియుచున్నది. చిదంబరమున ఆకాశలింగము హిమాలయమున జలలింగమునుగలవందురు. ఇట్లు పంచభూతములకుఁ జెందినలింగములుకలవని తెలియుచున్నది చున్నది. కావున శివుడు క్షేత్రపతియాయెను.

అంతేకాదు. "క్షి — నివాసగత్యోః" అను ధాతువు నుండి క్షేత్రపద మేర్పడెను. "క్షీయత ఇతి క్షేత్రం" అను వ్యుత్పత్తిచే నశించుదానికి క్షేత్రమని పేరు. శరీరము నశించునదికాన దానికిక్షేత్రమనిపేరువచ్చెను. క్షేత్రపతి — శరీరరక్షకుడను నర్థమును వివరించితిని.

శ్లో॥ "క్షేత్రంకళత్రే కేదారే, సిద్ధస్థానశరీరయోః
క్షేత్రంగణితశాస్త్రేచ"

అను ప్రతాపనిఘంటువుననుసరించి, క్షేత్రపదమునకు "కళత్రము, కేదారము సిద్ధస్థానము, శరీరము, క్షేత్రము, గణితశాస్త్రము" అని ఐదు అర్థములు

కలవు. వానిలో శరీరము, పుణ్యక్షేత్రము, అను నర్థములకుఁ జెందిన విషయము వివరింపఁబడెను. మిగిలిన యర్థములగుఱించి, పరిశీలించెదముగాక.

క్షేత్రముఅనగా, కళత్రము (భార్య) అను నర్థముకలదు. పరమేశ్వరుఁడు పురుషుఁడు. భర్త. అతనికళత్రము ప్రకృతి. అది భూమ్యాదుల ననుసరించి, ఎనిమిదివిధములుగాగలదు. వానికిఁబతి = ప్రభువు పరమశివుఁడని తెలిసికొనవలసియున్నది.

కేదారముఅనగా "పొలము" భూమి. "భూమిర్మాతాదితిర్నో భ్రాతా" అను శ్రుతి ననుసరించి, భూమియే (కేదారమే) అదితి. అమెయేప్రకృతి. కాన క్షేత్రపతి యనగా కేదారపతి, పురుషుఁడైన పరమశివుఁడని చెప్పవచ్చును.

క్షేత్రమనగా సిద్ధిస్థానము. అదిముక్తిస్థానము. అదియే సహస్రారము. దానికిఁ బతిపురుషుఁడైన పరమశివుడే. కాన క్షేత్రపతి శివుఁడాయెను.

క్షేత్రమనగా గణితశాస్త్రము. దానికి మూలము జ్యోతిషము. అది సూర్యచంద్రనక్షత్రగమనము ననుసరించి, యేర్పడినదికదా! ఆ సూర్యచంద్ర నక్షత్రములు శివుని రూపాన్తరములు కాన క్షేత్రపతి శివుఁడాయెను.

విష్ణుః-

క్షేత్రపతి = శరీరపతి శివుఁడేకాదు. విష్ణువును అగును. ఎట్లన? క్షేత్రజ్ఞోఽక్షర ఏవచ" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచే క్షేత్రజ్ఞుడు విష్ణువు అని తెలియుచున్నది. "ఇదంశరీరంకౌంతేయక్షేత్రమిత్యభిధీయతే" అను గీతాసూక్తిచే శరీరమునకు క్షేత్రమనుసంజ్ఞకలదని తెలియుచున్నది. క్షేత్రమనగాఁ ప్రకృతి మహాభూతాన్యహంకారో బుద్ధిరవ్యక్తమేవచ" అను గీతాసూక్తిచేఁ తెలియు క్షేత్రముప్రకృతియేయనునది "భూమిరాపోఽనలో వాయుః" అను గీతా సూక్తిచేఁదెలియుచున్నది,

అష్టవిధప్రకృతియు క్షేత్రమును (శరీరమును) ఒకపేయనువిషయము పైసూక్తులచే స్పష్టపడుచున్నది. అట్టిక్షేత్రమును అధిష్ఠించి, దానికిఁ బతియై లోకమును సూర్యుడువలెఁ బ్రకాశింపఁజేయువాఁడు శివుఁడేకాదు; విష్ణువుకూడ అను విషయము

శ్లో॥ 'యథాప్రకాశయత్యేకః కృత్స్నంలోకమిమంరవిః।
క్షేత్రంక్షేత్రీ తథాకృత్స్నంప్రకాశయతి భారత"

అను గీతాసూక్తిచేఁ దెలియుచున్నది. ఈ విషయమును కృష్ణభగవానుఁడు చెప్పెను. కావున క్షేత్రపతి = శరీరపతి విష్ణువు అనియుఁ దెలియుచున్నది.

ఇక "క్షేత్రపతి = పుణ్యక్షేత్రపతి" శివుడువలె విష్ణువునుఅగును. ఎట్లన శివక్షేత్రములకుఁ బతిశివుఁడైనట్లు, "సింహాచలము, తిరుపతి, ఒదరి" మున్నగు విష్ణుక్షేత్రములకుఁ బ్రభువు విష్ణువు. కావున క్షేత్రపతి నామము విష్ణువునకుఁ జెల్లునని తెలియుచున్నది.

శివుఁడు మార్కండేయాదులకు ప్రాణములనొసంగి, శరీరరక్షకుఁడైనట్లు విష్ణువును బ్రహ్లాదాదులగాపాడినకారణమున శరీరరక్షకుడాయెనని తెలియుచున్నది. ఇంతేకాదు. క్షేత్రపతి = భూమిపతియు విష్ణువును అగును విష్ణువు భూమి భార్యగానున్నపుడేకదా నరకాసురుఁడు పుత్రుడుగా జన్మించెను.

ఇంతేకాదు. శివకేశవులిరువురును బరమాత్మయొక్కరూపాన్తరులే. ఇద్దఱును క్షేత్రమైన సిద్ధస్థానమున సహస్రారమునందున్నవారే. కావునక్షేత్రపతులైరి. విష్ణుతేజోంశసంపన్నులైన సూర్యచంద్రాదులే గణితశాస్త్రమునకు మూలకందమైనవారు. అందుచే క్షేత్రపతి = గణితశాస్త్రపతి విష్ణువును అయెను. కావున క్షేత్రపతినామము విష్ణువునకుఁజెల్లును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "క్+ష్+ఏ+త్+ర్+అ+ప్+అ+త్+ఇ" అని పది అక్షరములుగలవు. ఇవి జ్ఞానేంద్రియకర్మేంద్రియ మనోబుద్ధులకుఁ జిహ్నములు ఇందు వీరభద్రబీజమైన "ఏకారముతోఁ బ్రాజాపత్యబీజమైన కకారమును, సూర్యబీజమైనష కారమునుగూడియుండుటచేఁ బైమంత్రము నుపాసించువారు పరబ్రహ్మసాక్షాత్కారముపొందగలరు. ఉపాసకులు కామెలరోగమును బోగొట్టుకొనఁగలరు.

వాస్తుదైవత్యమైన తకారము, వహ్నిదైవత్యమైన రేఫమును, అకారముతోగూడిన కారణమునఁ బైనామము నుపాసించువారు విద్యుత్కర్మాగార స్థాపకులు, నూతన విద్యుచ్ఛక్తిని బైటఁబెట్టఁగలవారలునగుదురు.

పర్జన్యదేవతాకమైన "పకారము", వాస్తుదైవత్యమైన "తకారమును," సర్వదేవతాకమైన "అకారము"తోడను, విష్ణుదేవతాకమైన "ఇకారము తోడనుగూడినకారణమున కృత్రిమవర్షదాయకమైన మేఘములను నిర్మించఁ గలవారలగుదురు. పైనామమున రెండుతకారములున్న కా ర ణ ము నఁ బైనామము నుపాసించువారు, వాస్తుశాస్త్రజ్ఞులు, (పలురకములకుఁజెందిన ఇంజనీర్లు) కాఁగలరు.

—: అష్టమయజుస్సు :—

"నమస్సూతాయాహన్త్యాయ వనానాంపతయేనమః"

అర్థము:-

సూతాయ = సారథియైనట్టియు, అహన్త్యాయ = శత్రువులకు సంహరింపనశక్యమైన రుద్రునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుఁగాక; వనా

నాం = అరణ్యములకు, పతయే = పాలకుఁడైన రుద్రునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుఁగాక;

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- పరమేశ్వరుఁడు జగద్యంత్రమనెడి రథమును నడుపుటకు సారథిగానుండెను. అతనిని శత్రువులెవ్వరును సంహరింపఁజాలరు. అతఁడరణ్యములనెల్లఁ బాలించుచు, జగద్రక్షకుఁడగుచున్నాడు, అందుచే అతనిని భక్తులు నమస్కరించుచున్నారు.

(21) వ. నామము: "నమస్సూతాయ"

శివ:-

శి. భా. భా:- ప్రజాపతియైన పరమాత్మ, పుష్కరపర్ణమునందుండి, (బంగారుతామరాకుపైనుండి) "ఇదగ్ంసృజేయమ్" ఈబ్రహ్మాండమును సృష్టింతుననితలంచెను. బ్రహ్మాండసృష్టిరథమునడుపుటవంటిది. రథయాత్రను సారథివలెఁ బరమాత్మ జగద్రథయాత్రసాగింపమొదలిడెను రథము, నడుపుటలో సారధి, నియన్తగానుండును. అటులనే, జగద్రథము, నడుపుటలోఁ బరమేశ్వరుఁడునియన్త అయెనన్నమాట అతఁడు సర్వస్వతంత్రుఁడు. అతనికి వేరొక నియామకుఁడుండడు. ఈనాటి నియన్తృత్వము అతనినుండిలోకమునకు లభించినదన్నమాట. జగద్యంత్రము ఒకతనువు. (శరీరము) అదిరథము వంటిది. దానిని బరమేశ్వరుఁడు సారథివలెనడుపుచున్నాడన్నచో అతడుని యన్తయెట్లగును? అతనిపై రథికుఁడైనయజమాని ఇంకొకండుండునుగదా! అది యెట్లుపొసగును?

"ఆత్మానంరథినంవిద్ధిశరీరంరథమేవతు।
బుద్ధింతుసారథింవిద్ధి"

అను కఠవల్లిశ్రుతి ననుసరించి, పరమాత్మరథికుఁడును, బుద్ధిసారథియునగును గదా! అంటిరేని, పరికింపుడు.

నిజమునకుఁ బరమాత్మ రథికుఁడే యయినను సృష్టిలో నాతడు మాయా సంబంధమొందిన హిరణ్యగర్భుఁడుగా నుండును. అపుడు పరమాత్మకు లోబడి సృష్టి జరుపు సారధియగును. హిరణ్యగర్భుఁడే సృష్టిప్రకాశకుఁడైన సూర్యుఁడు. అతడే స్థూలశరీరమున బుద్ధిగా నుండును. కాన శ్రుతివిషయములకు రెంటికిని విరోధము వాటిల్లదు. అందుచేతనే పరమేశ్వరుడు నియన్తయైన సారథియై జగద్యంత్రమును స్వతంత్రముగా నడుపుచుండెను. కావున శివునకు "సూతుడ"ను నామము సార్థకమాయెను.

అంతేకాదు. "షుఞ్ = ప్రేరణే" అను ధాతువునుండియేర్పడిన సూత పదమునకు "సుపత్యశ్వాన్" అను వ్యుత్పత్తిచే అశ్వమునుదోలువాడని యర్థమువచ్చును పరమశివుడే సూర్యరూపుఁడై తన యశ్వమును, కిరణములను, జగదుద్బోధకై, ప్రేరేపించుచున్నాడని చెప్పవచ్చును. శివరూపముతో నున్నపుడు తనయశ్వములను (తనయనుచరులైన) ప్రమథగణములను జగద్రక్షణకై ప్రేరేపించుననియుఁ జెప్పవచ్చును. పరమేశ్వరుఁడు అండాండ పిండాండబ్రహ్మాండములనెడి యశ్వములను, జీవకోటియనెడి యశ్వములను, ఇంద్రియములనెడి యశ్వములను సత్క్రమమార్గమునఁ గర్మాచరణకై ప్రేరేపించుననియుఁ జెప్పవచ్చును. పైకారణములచే శివునకు సూతుఁడనునామము సార్థకమగును.

ఇంకొక విశేషమేమన?

సూత పదమునకు యుగాదిలోఁ బురాణవక్తయనియు అర్థముకలదు. (1) సర్గము, (2) ప్రతిసర్గము, (3) వంశము, (4) మన్వన్తరము (5) వంశానుచరితము అను నైదును బురాణముయొక్క లక్షణములు సర్గము అనగా సృష్టి. ప్రతిసర్గము అనగా ఉపసృష్టి. వంశమనగాఁ జేతనాచేతన వస్తువులచరిత్ర. మన్వన్తరములనగా యుగానుసారముగా బ్రహ్మాండమును నియమించునట్టివి. వంశానుచరితమనగాఁ బిపీలికాది బ్రహ్మపర్యంతముగలసృష్టి.

వానిని జక్కగా వివరించిచెప్పువక్తయే సూతుడు. పరమేశ్వరుఁడే సూతుఁడుగా బురాణవక్తగానుండి, 36 పురాణములచరిత్రను బ్రపంచమునకుఁ దెలియజేసె నన్నమాట. పురాణములచరిత్రలో సకలప్రపంచమందలి సకలభాషలవారి చరిత్రయు సూక్ష్మరూపమునఁగలదు. అట్టిచరిత్రను సర్వాంతర్యామియైన శివుఁడు సూతుఁడై పదునాల్గులోకములకును దెలియఁజెప్పెను. కావున శివునకు సూతనామము సార్థకమాయెను.

పురాణవక్త అను దానియందలి పురాణపదమునకుఁ బ్రాచీనమనియు నర్థముకలదు. అపుడు పురాణమును, బ్రాచీనసృష్టిని లేక పురాణపురుషులను గూర్చి, చెప్పువాడు పురాణవక్తయగును. శివుడు సూతుఁడై శౌనకాది ఋషులకు సృష్టినిగూర్చియు, బురాణపురుషులైన శివకేశవాదుల యొక్కయు బురాణయైన ఆదిశక్తియొక్కయు చరిత్రలను లోకమునకు జక్కగాఁ దెలియజెప్పెను. కాన శివునకు సూతుడనునామము సార్థకమాయెను.

వేరొకవిశేషమేమన?

సూతపదమునకు అభిషుతసోమాత్మకుడనియు నర్థముకలదు. సోముఁడు ఓషధీశుడైన చంద్రుడు. ఆతడు లోకములకు ఓషధులమూలమున ఆహారమును సమర్పించును. ఆహారసమర్పణానుకూలముగా ఓషధులను సమర్పించవలసినదిగా సోముడు శివునిచే అభిషుతుడాయెను; అనగా నియమింపబడెను. అంతే కాదు. సోముడు శిరోభూషణమైన పుష్పముగానుండి గరళమువలన గల్గిన వేడిమిని దొలగించి, శివునకు జల్లదనము చేకూర్చెను. తద్ద్వారాలోకమునకు జల్లదనము చేకూర్చుచున్నాడు. కావున శివుడు అభిషుతసోమాత్మకుడై సూతుడని సార్థకనాముఁడాయెను.

విష్ణుః-

సూతుఁడనునామము శివునకువలె విష్ణువునకును జెల్లును- ఏమన? "సూతపదమునకు సారథి అనగా నియన్త అను నర్థముకలదు.

"సువత్యశ్వానితిసూతః" అనగా అశ్వములను గమనమునఁ బ్రేరేపించు వాఁడని యర్థము.

"సారయత్యశ్వానితి సారథి" అనగాగుఱ్ఱములను నడిపించువాఁడని యర్థము.

"నియచ్ఛత్యశ్వానితినియన్తా" అనగాగమనమున అశ్వములను నియమించువాడని అర్థము.

పైవ్యుత్పత్తులననుసరించి "సూతుఁడు, సారథి, నియన్త" అను మూడును సమానార్థకములేయని తెలియుచున్నది.

"నియన్తానియమోయమః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచే విష్ణువునకు "నియన్త" అను నామము కలదని తెలియుచున్నది.

"మండలాంతరగతం హిరణ్మయం" అను సూక్తిచే శివుఁడువలె విష్ణువును సూర్యస్వరూపుఁడేయనియు, అతడు జగత్తును మేల్కొల్పుటకై, తన యశ్వములను గిరణములను నియమించుచున్నాడని తెలియుచున్నది. అంతే కాదు. జగద్రథమును నడిపించుటచేతను, జీవులను స్వకృత్యములందు నియమించుటచేతను, విష్ణువునకు సూతుడునునామము నియన్త అను నర్థమున సార్థకమేయని తెలియుచున్నది.

అంతేకాదు. సూతుడనగా బురాణవక్తయును విష్ణువగును. ఎట్లన? పురాణమైన అతిప్రాచీనమైన, బ్రహ్మమయమైన వేదవాక్కును వాగ్మియై వక్తయై విష్ణువు ప్రసరింపజేయుచున్నాడు. కావుననే సూతుడు అను నర్థమును దెల్పువాగ్మియను నామము విష్ణుపరముగా "సుభుజోదుర్ధరోవాగ్మీ" అని విష్ణుసహస్రమున బేర్కొనబడెను.

అంతేకాదు. సూతుడు అభిషుతసోమాత్మకుడు, అను నర్థముచెప్పినను ఆ నామము విష్ణువునకును జెల్లును. ఎట్లన? విష్ణువుసోమాత్మకుడై అభ్యను జ్ఞానమొందెను. కావుననే ప్రజలకవసరమగునాహారమునొసంగు ఔషధములను బోషించుచున్నాడు. అందుచేతనే విష్ణుసహస్రమున "సోమపోఽమృతపస్సోమః" అను సూక్తిలో సోమపదము విష్ణుపరముగా బేర్కొనబడెను. అంతేకాదు. భారతయుద్ధసమయమున అర్జునకు సారథిగానుండి, విష్ణువుగీతను బోధించి, లోకమునకు జ్ఞానమార్గమును జూపెను. కావున "సూతుడు" అను నామము విష్ణువునకుజెల్లును.

ఇందు "స్+ఊ+త్+అ" అని నాల్గు అక్షరములుగలవు. అవి అంతఃకరణచతుష్టయమైన "మనోబుద్ధిచిత్తాహంకారములకు జిహ్నములు. శక్తిబీజమైనసకారము, భూమి దైవత్యమైన "ఊ"కారముతోగూడియుండుటచే బైనామము, శక్తిప్రభావసూచకమై శాక్తేయులకుపాసనార్హమైయున్నది. దాని నుపాసించువారు, భూసారమును, భూమిలోనిఖనిజములను బైటపెట్టి ఇనుపడింపజేయగలవారలగుదురు. అంతేకాదు. అకారముతోగూడిన "త"కారము వాస్తుబీజమైన కారణమున దానినుపాసించువారు, వాస్తుశాస్త్రజ్ఞులై ఖనిజ పరిశోధకులుకాగలరు.

(22) వ నామము:- "నమో౽హన్త్యాయ"

శివ:-

భ. భా. భా:- అహన్తవ్యాయ, ఆత్మజ్యోతిషేమహాశక్తిత్వేన నహన్యతే అను వ్యుత్పత్తిననుసరించి, మహాశక్తిగల ఆత్మజ్యోతి, అనగా బరమాత్మ తేజస్సు, ఆహన్త్యము అనగా క్షీణింపజేయుటకుగాని, తగ్గించుటకుగాని శక్యముకానిది, అని తెలియుచున్నది. అట్టితేజస్సె తైత్తరీయమునజెప్పిన సువర్ణ జ్యోతి అదియేపరమాత్మస్వరూపము. అవిషయమే

"తేజస్తేజస్వినామహమ్" తేజస్సుగలవానిలో దివ్యతేజస్సునేనని గీతలో భగవంతునిచే జెప్పబడినది అదియే సూర్యస్వరూపుడగురుద్రునితేజస్సు

"జ్యోతిషాంరవిరంశుమాన్" అను గీతాసూక్తిలో జ్యోతిస్సులలో రవిగానున్న విభూతిని, నేననిభగవంతుడుచెప్పెను ఆ రవియే (సూర్యుడే) అహన్తవ్యుడైనరుద్రుడు. అందుచేతనే రుద్రరూపసూర్యజ్యోతి అహన్తవ్యముఅయెను. దానినెవరునుజేరలేరు. చూడలేరు. నశింపజేయలేరు.

జ్యోతిశ్శబ్దమునకు నక్షత్రము అని అర్థము మహాశక్తికల్గిన, నశింపజేయలేని తేజస్సుగలనక్షత్రము చంద్రుడు. "నక్షత్రాణామహంశశీ" అను గీతాసూక్తిలో చంద్రుడును భగవంతుని విభూతిగా జేర్కొనబడెను.

"తే అస్మైసర్వేకశ్యపాజ్జ్యోతిర్హరన్తి।
తాన్ సోమః కశ్యపాదధినిర్హమతి"

అను అరుణశ్రుతిచే గశ్యపుడను, సూర్యునితేజస్సే చంద్రునిలోనున్నట్లు తెలియుచున్నది, భగవంతుడైన రుద్రునితేజస్సు దుర్భరముకావుననే, కుమార

స్వామి జననసందర్భమున దానిని, అగ్ని, గంగమున్నగువారుభరించిరి. పైకారణములచే రుద్రుఁడు, అహన్తవ్యము అనగా నశింపఁజేయశక్యముకాని దివ్యతేజస్సుకలవాఁడును, దివ్యతేజస్స్వరూపుఁడునని తెలియుచున్నది.

శ్లో॥ "అచ్ఛేద్యోఽయమదాహ్యోఽయమక్లేద్యోఽశోష్యఏవచ"

అను గీతాసూక్తిలోఁ బరమాత్మ ఛేదింపశక్యముకానివాఁడు, దహింప అశక్యుఁడు, పీడింపనశక్యుఁడు, శోషింపనశ్యఁడని చెప్పఁబడినది. కావున రుద్రునకు "అహన్త్యుఁ" డనునామము సార్థకమే. అందుచేతచే "తస్యభాసా సర్వమిదంవిభాతి" అను శ్రుతిలో మహాశక్తిగల పరమేశ్వరతేజస్సుచేతనే సమస్తము ప్రకాశించుచున్నదని చెప్ప బడెను.

"అహన్త్యుఁడు = నిర్హసితోపసర్గుఁడు; అహన్త = విశ్వుఁడు పరమశివుఁడు. అదేమన? నిర్హసితము = మిక్కిలితక్కువైనది, మిక్కిలితక్కువగాఁ జేయఁబడినది ఉపసర్గము = నిరోధము; అని పైపదములకు అర్థముకలదు. పరమశివునకు అన్యులనిరోధము ఏమియునులేదు, అతఁడందఱిని, నిరోధింపఁ గలడు. అతఁడు సృష్టిలో విశ్వమైయున్నాఁడు. విశ్వరూపుఁడైన అతనిని ఎవ్వరును నిరోధింపఁజాలరు. అతడు అధివక్త. కావున శివుఁడు నిర్హసితోపసర్గుఁడాయెను. కాన అహన్త్యుఁడాయెను.

అంతేకాదు. అహన్తపదమునకు "అహమేవసర్వమితిభావః, అహన్తా; తత్రభవః" అనియుసర్థముకలదు. "అహమేవ = అహంశబ్దవాచ్యుఁడైన పరమాత్మయే, సమస్తబ్రహ్మాండమై, అందు అతఁడు సంహారకర్తయైన రుద్రుడుగా నుండెను. అందుచే రుద్రునకు "అహన్త్యుఁ"డనునామము సార్థకమాయెను.

విష్ణు:-

పరికింపగా శివకేశవులిరువురును సువర్ణజ్యోతిస్స్వరూపులే. ఇరువురును బరమాత్మతేజోంశజులే. "నందిర్జ్యోతిర్గణేశ్వరః" అను విష్ణుసహస్రనామసూక్తిలో, అహస్స్యనామార్థబోధకమైన జ్యోతిర్గణేశ్వరపదము విష్ణుపరముగాఁ బ్రయోగింపఁబడెను. సూర్యచంద్రనక్షత్రాగ్నులు జ్యోతిర్గణమునఁ జేరినవారే. "తమేవభాన్తమనుభాతిసర్వమ్" అను శ్రుతిలోఁ జెప్పఁబడిన తచ్ఛబ్దవాచ్యుఁడు పరమాత్మ. అతని వికారములే శివకేశవసూర్యాగ్నిచంద్రనక్షత్రములు. వీరి తేజస్సుముమ్మాటికిని అహస్స్యమే. నశింపఁజేయశక్యముకానిదే. అప్పరమాత్మయైన విష్ణువుభాసను (తేజస్సును) అనుసరించియే సూర్యచంద్రాగ్నినక్షత్రములు మున్నగువారుప్రకాశించుచున్నారు. అందునుముఖ్యముగా ఆదిత్యతేజస్సు విష్ణుతేజస్సే అను విషయము "యదాదిత్యగతంతేజఃతత్తేజో విద్ధిమామకమ్" అను గీతాసూక్తిలో నిరూపింపఁబడెను. అట్టి సూర్యరూప విష్ణు తేజస్సును ఎవరైనఁ జూడఁగలరా? నశింపఁజేయఁగలరా? లేదే! కావుననే విష్ణువునకు అహస్స్యనామముసార్థకము.

అంతేకాదు. విష్ణువు అహస్స్యుఁడు; నిగ్రహసితోపసర్గుఁడుకూడా! ఎట్లన? శివునకువలె విష్ణువునకును ఉపసర్గము (విరోధము)లేదు. కావుననే తనను జంపవచ్చిన హిరణ్యకశిపుని హృదయములోఁదాను బ్రవేశించి, వానికిఁ గానరాక తర్వాతవానినే సంహరించెను. గజేంద్రాదిభక్తుల ఉపసర్గలు (కష్టములు) విష్ణువుచే నిగ్రహసితములు (తొలగింపఁబడినవి) ఆయెను. అతనికి కష్టములునులేవు. అతనిని ఎవ్వరును నశింపఁజేయలేరు. కావుననే పైయర్థమును దెల్పుదుర్మర్షణపదము "ఉగ్రోదుర్మర్షణః" అను విష్ణుసహస్రనామసూక్తిలో విష్ణుపరముగాఁ బ్రయోగింపఁబడెను.

అంతేకాదు అహస్స్యపదమునకు "అహమేవసర్వమ్" నేనేసమస్తమును అనుభవమొందినవాఁడను; అనియర్థముచెప్పినను బైనామము విష్ణువునకుఁ

జెల్లును. ఎట్లన? "అహంసర్వస్యప్రభవోమత్తస్సర్వంప్రవర్తతే" అను గీతా సూక్తిలోఁదానే సర్వమునకు మూలమనియును, అతనినుండే సర్వము ప్రవర్తించుచున్నదనియును గృష్ణభగవానుఁడు అర్జునునకెఱిగించెను.

"సర్వశ్శర్వశ్శివస్థాణుః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో సత్తుగాఅసత్తుగానున్న సమస్తమును, బుట్టుటకు, ఉండుటకు, నశించుటకును విష్ణువేమూలకారణము ఆతఁడే "సర్వముసేననెడి జ్ఞానముకలవాఁడని అర్థమును దెలియుజేయు సర్వ పదము విష్ణుపరముగాఁ బ్రయోగింపఁబడెను. పైకారణములచే అహన్త్యపదము శివునకువలె విష్ణువునకును సార్థకమేయని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "అ+హ్+అ+న్+త్+య్+అ" అని యేడక్షరములు గలవు. ఇవి సప్తవాయుమండలములకును, జ్ఞానేంద్రియములతోడి మనోబుద్ధులకును ఉపలక్షణములు. ఇందలి మూఁడకారములును త్రిమూర్తులను దెలియ జేయుచు, ఉపాసకులకు, నూతనవస్తువులకు జెందిన సృష్టిస్థితిలయములను జేయఁగల శక్తులను జేకూర్చును. రక్తలోపముచేఁగాని, రక్తముచెడుటచేఁగాని కల్గురోగములను దొలగించుకొను శక్తిఉపాసకులకు లభించును. సావిత్రీ బీజమైన "నకారమును", వాస్తుదైవత్యమైన "తకారమును", వాయుబీజమైన "యకారమును" సర్వదేవతాకమైన "అకారము"తో గూడియుండుటచే, ఉపాసకులు శాక్తేయులును యోగులునై నూతనవస్తునిర్మాణమును గనుగొనఁగల వారలగుదురు. శివబీజమైన "హకారము" ఇందున్నకారణమున ఉపాసకులు శైవులై శుభదాయకులు కాగలరు.

(23) వ. నామము: "వనానాంపతయేనమః"

శివ:- భ.ఖా.భా. :-

రుద్రుఁడు వివిక్తములైన (మనుష్యసంచారములేని) అరణ్యములకుఁ బతి. అరణ్యములందుఁ, గ్రూరజంతువులు, మహావృక్షములు, మహౌషధులు,

గనులు పర్వతములు, నదులు, మహర్షులు, వక్షులునుండును. వానికెల్ల శివుఁడే ప్రభువు. ఆతనిదయవలననే అవిధమైన ఆటవికసంపద యధికమగును దేశమభివృద్ధిపొందును అడవులందు శివుఁడు దవాగ్నిరూపముననుండి, క్రూరజంతువులను నశింపఁజేసి, లోకమునుగాపాడును. ఆటవికులైన రాక్షసులను సంహరించి, మహర్షులను, వారియజ్ఞములను గాపాడును. కావున రుద్రునకే మొదటి హవిర్భాగమందును. రుద్రుఁడులేని యజ్ఞములు యజ్ఞములేకావు రుద్రహీనముగాఁ జేయఁదలంచుటచేతనే, దక్షప్రజాపతి యజ్ఞము ధ్వంసమాయెను. ఇట్లువనపాలకుఁడగు శివుడు వనములకుఁ బతియాయెను. అంతేకాదు.

శ్మశానములకుఁ బ్రభువురుద్రుడే శ్మశానములు వివిక్తములు. నిర్జనములు. భూతప్రేతాది నివాసములు. వానికిఁ బ్రభువురుద్రుఁడే. కావుననే భూతనాథుఁడను నామముకూడ రుద్రునకువాటిల్లెను. అంతేకాదు. "వన షణ = సంభక్తౌ" అను ధాతువునుండియేర్పడిన వనపదమునకు జనులచే నాశ్రయింపఁబడునదని యర్థము క్రూరజంతునివాసమైన వనము జనాశ్రితమెట్లని శంకింపనక్కఱలేదు. వనములేకిదా ప్రాణులకవసరమగు వస్తువులనొసంగునవి వనములు వృక్షసాంద్రములైనపుడే సకాలవర్షపాతముజరుగును జనులకాహారములభించును. రుద్రుఁడు పర్జన్యస్వరూపుఁడై వనములందధికముగా వర్షముకురిపించి, ఒంము పట్టినిభూములకుఁ దరలింపఁజేసి, భూముల సారవంతములఁగావించి సస్యపూర్ణములఁగావించి, జనులకాహారమొసంగుచున్నాడు. కావునరుద్రునకు "వనపతి"నామము సార్థకమాయెను.

ఇంకొకవిశేషమేమన? వనము అను పదమునకు "వనేసలిలకాననే" అను నమరసూక్తిచే నిరు అను నర్థముకలదు వనము (జలము) ఆద్య ప్రకృతి

శ్లో॥ "అపరేయమితస్త్వన్యాం ప్రకృతింవిద్ధిమేపరామ్"

అను గీతాసూక్తిలోఁ జెప్పఁబడిన అపరాప్రకృతిజలమే అదియే ద్వితీయసృష్టిలో గంగభవానియై, పార్వతీదేవికక్కయైనది. ఈ విషయము వాల్మీకిరామాయ

ణము ననుగలదు. గంగారూపజలమునకుఁ బతియైనకారణమున రుద్రునకు వనపతినామము సార్థకమాయెను.

ఇంతేకాదు. వనపదమునకుఁ బుష్పమనియు నర్థముకలదు. వనములను (బుష్పములను) దివారాత్రములందు వికసింపఁజేసి, వానికి ప్రభువులైన సూర్యచంద్రులు శివస్వరూపులే. కావున వనపతి (పుష్పపతి) శివుఁడాయెను.

విష్ణు:-

శివుఁడువలె విష్ణువును పవిత్రములైన వనములకుఁబతియే. ఎట్లన?

విష్ణువు సర్వవ్యాపకుఁడు కావున అటవికవస్తువులందుఁదాను అణురూపముననుండి, వానిని రక్షించియు, వృద్ధిచేసియు వనపతియగుచున్నాడు. విష్ణువు, నరనారాయణరూపధారియై బదరీవనములందు, నివసించి, సర్వులను రక్షించినట్లు పురాణములవలనఁ దెలియుచున్నది. విష్ణువు రామావతారమునఁ బితృవాక్యపరిపాలనకై, కొంతకాలము అరణ్యములందుండి, రాక్షసులను సంహరించి, మునులను గాపాడినాడు. అరణ్యవాసకాలమున భార్యను అపహరించిన రావణుని సంహరించి, లోకములను రక్షించినాడు. కావున విష్ణువు వనపతియైనాడు.

అంతేకాదు. ఆదిత్యరూపమున నుండి వనములందుఁగల చెట్లపైకిరణములను బ్రసరింపఁజేసి, వనములనుబెంచి, తేమనుగ్రహించి, వర్షముకురిపించుచున్నాడు. సస్యవృద్ధిచేయుచున్నాడు. లోకములను గాపాడుచున్నాడు. కాన విష్ణువు వనపతియాయెను. అందుచే జనులాతనిఁబూజించి, వనములను ఆశ్రయించుచున్నారు.

వనపదమునకు జలము అని అర్థము చెప్పినను మూలప్రకృతియైన జలము గంగారూపమున ఆతనిపాదములనుండిపుట్టుటచే విష్ణువు, అపాంనిధి, జలనిధియైనాడు. కావున విష్ణుసహస్రనామమున "అపాంనిధిరధిష్ఠనమ్" అను సూక్తిలో అపాంనిధియను నామము విష్ణుపరముగాఁ జేర్కొనఁబడెను.

"విష్ణుపాదోద్భవాగంగా" అను సూక్తి పైవిషయమునకుఁ బ్రమాణము కావున విష్ణువనపతియాయెను.

వనపదమునకు సమూహమని యర్థముకలదు. వనములనగా అంభస్సులు. అవియేదేవపితృమనుష్యాసుర సమూహములు.

"తానివాఏతానిచత్వార్యంభాంసి, దేవమనుష్యాఃపితరోఽసురాః"

అను శ్రుతియే పైవిషయమునకుఁ బ్రమాణము. అట్టివనములకు, నిధియును, పతియును విష్ణువే. కావున "అంభోనిధిరనన్తాత్మా" అను సహస్రనసూక్తిలో, అంభోనిధినామము విష్ణుపరముగా జేర్కొనబడెను. అంభోనిధియే అంభఃపతి అతఁడే. వనపతి. "అంభోనిధి, వనపతి" యను నామములు సమానార్థకములు కావున వనపతి యనునామము విష్ణువునకుఁజెల్లును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "వ్+అ+న్+అ+ప్+అ+త్+ఇ" అని యెనిమిది యక్షరములుగలవు. ఇవి యెనిమిదగ్నులకును, శరీరమందలి యష్టచక్రములకును, ఉపలక్షణములు. ఇందలి మూఁడకారములును త్రిమూర్తులను సూచించును. ఇవిపరమాత్మబీజములు. నకారము సావిత్రీబీజము. ప్రకృతిపురుషసూచకములైన యక్షరములు వరుణదేవతాకమగు వకారము తోడను వాస్తుదేవతాకమైన తకారముతోడనుగూడియున్నవి. కావునఁ బైనామము నుపాసించువారు వరుణాధీనమైన జలమును బరిశోధించి, అందలివింతలను శక్తులనుబైటపెట్టి, అందుసంచరించునౌకాదులను నిర్మింపఁ గలవారలగుదురు జలపరిశోధనచేయఁగలవైజ్ఞానికులునుగాఁగలరు.

—: నవమయజుస్సు :—

"నమోరోహితాయస్థపతయేవృక్షాణాంపతయేనమః"

అర్థము:-

రోహితాయ = లోహితవర్ణుఁడైనట్టియు, స్థపతయే = ప్రభువైనట్టి రుద్రునకు, నమః = నమస్కారము. వృక్షాణాం = చెట్లకు, పతయే = పాలకుఁడైన రుద్రునకు, నమః = నమస్కారము, అస్తు = అగుఁగాక.

తాత్పర్యము:-

నా. భాష్యము:- రుద్రుఁడు సూర్యుఁడుకాన అతఁడు ఉదయసమయమున ఎఱ్ఱగానుండును కాన లోహితవర్ణుఁడై రోహితుఁడాయెను. అతఁడే సమస్తమునకును ప్రభువు. అతఁడే సూర్యచంద్రరూపుఁడై, వృక్షములు మున్నగువానినిబెంచి, పెద్దవిగాఁజేసి, పాలించును. కాన అతనికి భక్తులు నమస్కరించుచున్నారు.

(24) వ నామము:- "నమోరోహితాయ"

శివ:-

భ. భా. భాష్యము:- మహాశివుఁడు "అసౌయస్తామ్రోఅరుణఉతబభ్రుః" అను శ్రుతిలోఁజెప్పినట్లు అరుణవర్ణుఁడైన సూర్యుఁడై ఉదయకాలమున లోహితవర్ణుఁడైకానవచ్చును. జీవులను జాగ్రదవస్థలోనుంచి, కాపాడును. కావున శివుఁడురోహితుఁడాయెను.

ఇంతేకాదు. కొందఱు పెద్దలుచెప్పినట్లు "రో" శబ్దము వాచకరూపము, "రో + హితుఁడు = రోహితుఁడు. అపుడు "రో" శబ్దము ప్రకృతి పురుషులను, వారిమహిమలను దెలియజేయుచు, వాచకముపదముఅగును. పరమాత్మ మహిమను, సృష్టిరహస్యములను వచించు వాచకములు వేదములు. అవి పరమాత్మాంశులైన శివకేశవులమహిమను దెలియఁజేయును. అట్టివాచకములైన వేదములకును, వేదములేర్పడుటకు మూలకారణమైనట్టియు, చతుర్విధవాగ్రూపిణియుఁ, త్రిగుణాత్మకయునగు ప్రకృతికిహితుఁడై వానిలో ఆవేదములలోఁ బ్రకృతిచేనిహితుఁడైన, ప్రకటితుఁడైన కారణమునఁ బరమాత్మాంశుఁడైన శివునకు రోహితుఁడను నామమేర్పడెను.

అంతేకాదు. రో + హితుఁడు = రోహితుఁడను నపుడు, రోశబ్దమునకు వాచకులు అనగాఁ బరమాత్మమహిమనెఱిగిన జ్ఞానులనియు నర్థముకలదు. జ్ఞానులు నిత్యము నిష్కాములై, యోగము, తపస్సు, ధ్యానము, కర్మ, భక్తి మున్నగుమార్గములలోఁ బరమాత్మనే తలంచుచునుందురు. కాన వారికి శివుడు హితుఁడై మోక్షమునొసంగును. అందుచే శివునకు రోహితుఁడనునామము సార్థకమాయెను.

విష్ణు:-

"విక్షరోరోహితోమార్గః" అను విష్ణుసహస్ర సూక్తిలో రోహితనామము విష్ణుపరముగాఁగలదు పరమాత్మయైన విష్ణువుస్వచ్ఛందముగా రోహిత వర్ణము గల మూర్తినిబొందెను ఆయెఱ్ఱనిమూర్తియే ఉదయకాలపు సూర్యుఁడు. సూర్యమండలమునరోహితమూర్తియై యున్నవాఁడు నారాయణుడు (విష్ణువు.) ఆతనిని భక్తులు నిత్యము ధ్యానింతురు. ఆ విషయము

శ్లో॥ "ధ్యేయస్సదాసవితృమండలమధ్యవర్తీ నారాయణః"

అను సూక్తిలో స్పష్టముగాఁ బేర్కొనఁబడెను.

ఇంతేకాదు, భగవంతుఁడు విష్ణువు వేదములనపహరించిన సోమకాసురుని సంహరించుటకు మత్స్యావతారుఁడాయెను. అపుడు తాను రోహితమను పేరు గల మత్స్యముయొక్క మూర్తిని స్వీకరించెను. అందుచే విష్ణువు రోహితు డాయెను. "రో + హితుడు" అని పదమును విభజించినపుడు, రో శబ్దమునకు వాచకములు (శబ్దములు) అనియర్థము. శబ్దరూపములు, వేదములు. వానిలో భగవన్మహిమయేగలదు. వాచకములగు వేదములందు నిహితుఁడు (ఉంచఁ బడినవాడు) పరమాత్మ. అతడే విష్ణువు. అందుచే రో = వాచకములైన వేదములకు, హితుఁడు = వానిలోనుండి వానికి బతియైనవాఁడు విష్ణువు. కావుననే

"వాచస్పతిరుదారధీః"

అను సహస్ర సూక్తిలో వాచస్పతి పదము విష్ణుపరముగా ప్రయోగింపబడెను. రోహితుడు, వాచస్పతి అను పదములు సమానార్థకములన్నమాట అందుచే రోహితుడు అను నామము విష్ణువునకు జెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటిః-

ఇందు "ర్ + ఓ + హ్ + ఇ + త్ + అ" అని ఆరక్షరములుకలవు. అవి షడృతువులకును, మనస్సుతోడి జ్ఞానేంద్రియములకును జిహ్వాములు. ఇందు రేఫము అగ్నిబీజము. ఓకారము ఈశ్వరబీజము. హకారము శివ బీజము ఇకారము విష్ణుబీజము. తకారము వాస్తుబీజము, అకారము బ్రహ్మ బీజము.

పై యారు వర్ణములు పురుషబీజములే. కానఁ బైనామము నుపాసించు వాడు మూర్తిత్రియాభిన్నుడును, అగ్నిస్వరూపుఁడునగు పరమాత్మనుపాసించు జ్ఞానియై లౌకిక ప్రక్రియలో వాస్తు శాస్త్రజ్ఞుడై దేవాలయాది నిర్మాత కాగలడు. సర్వతంత్రస్వతంత్రుఁడును, ధ్రువుడువలె శాశ్వతుఁడును గాగలడని తెలియు చున్నది. అగ్నిదయచే దీర్ఘాయుష్మంతుఁడై, సత్కార్యకర్తయైయుండగలడు.

(25) వ నామము:- "స్థపతయేనమః"

శివ:-భ.భా.భా.:-

"స్థపతియనగాఁ బ్రభువు. అనగాఁ బ్రకృష్టుడుగాజన్మించి, సర్వసమర్థుఁడైనవాఁడనియు, నిరంకుశుఁడనియు నర్థమున శివుఁడు స్థపతియాయెను.

"ష్ఠా = గతినివృత్తౌ" అను ధాతువునుండియేర్పడిన "స్థ" అనుపదమునకు స్థిరముగానుండువాఁడనియర్థము, "పద్ = గతౌ" అను ధాతువునుండియేర్పడిన పతిపదమునకు సర్వులచేఁ బొందఁబడువాఁడు; సమస్తమును బొందువాఁడనియునర్థము.

స్థ + పతి = స్థపతి = అనగా సర్వకాలములందునుండి, సమస్తప్రకృతిని చైతన్యరూపమునఁబొంది, ముక్తులచేఁ బొందఁబడు పరమాత్మయనియర్థము అతఁడే సూర్యాగ్నివాయుస్వరూపుఁడైన శివుఁడనియర్థము. అందుచేఁ బరమశివుఁడే, సమస్తమును సూర్యరూపమున, అగ్నిరూపమున, వాయురూపమున రక్షించుచుఁ బ్రభువై స్థపతియాయెను.

అంతేకాదు. స్థపతిపదమునకు ఖాండికుఁడు అనియునర్థముకలదు. ఖాండికుఁడనగా శిల్పి, లేక రథకారుఁడు, అని యర్థములుకలవు. ఖండము అనగా భాగము. పూర్ణవస్తువైన అఖండమును "మట్టి, కఱ్ఱ, లోహము మున్నగువానిని ఖండములుగాఁజేసి, వానితో విచిత్రరూపముల నిర్మించి, వానికి అఖండత్వమును చైతన్యమును జేకూర్చి, అందుఁబరబ్రహ్మను సాక్షాత్కరింపఁజేయువాడే ఖాండికుఁడు. అతఁడేశిల్పి శిల్పికాశక్తికలదు. అదియేశివాంశ. "శీల = ఉపధారణే అనుధాతువునుండియేర్పడిన "శిల్ప"పదమునకు అభ్యసించుట అనియర్థము. ఖండమునకు అఖండత్వమును జేకూర్చుటయే శిల్పము. అదియే అభ్యాసము. అదికలవాడుశిల్పి. శిల్పి మృత్ఖండములతో, దారు

ఖండములతో, లోహఖండములతో విగ్రహముల నిర్మించి, అందు దైవమును ప్రతిష్ఠింపఁజేయును. జీవులను దైవజ్ఞులుగాఁజేయును. అదియేజ్ఞానియొక్క లక్షణము. జ్ఞానికిని బరమాత్మకునుభేదములేదని పెద్దలుచెప్పుదురు. మృద్దారులోహములందుఁ బరమాత్మతేజస్సుకలదని వేదములందుఁగలదు. శిల్పులలో ఒకతెగకుఁజెందినవారే, రథములను నిర్మించురథకారులు. వీరునుజ్ఞానులేఁ పరికింపగాఁ బరమాత్మ, ఖాండికుడే; శిల్పియే; రథికుఁడే. ఎట్లన? అఖండయు. బరమాత్మాభిన్నయునగు శక్తిని ప్రకృతిని, తననుండి వేరుజేసి, ఖండముగాఁ జేసి, దానిసాయమున బ్రహ్మాదిఖండములను విభజించి, వానిలోఁ దనయంశను జైతన్యమును బ్రవేశపెట్టి, చైతన్యవంతములనుగావించిన పరమాత్మ ఖాండికుఁడేకదా! పరమాత్మ అనంతసృష్టియనెడి శిల్పముగావించుటచే శిల్పియే కదా! జీవులకు శరీరములనెడి రథములను నిర్మించి, యొసగుటచేఁ, బరమాత్మ రథకారుఁడేకదా! అట్టి స్థపతి, ఖాండికుఁడు, శిల్పి, రథకారుఁడు పరమశివుఁడే కానఆతనికి స్థపతి యనునామముపాటిల్లెను, ఆతని నామముతోడనే స్థాపత్యవేదమువెలసినది. గృహాదులను నిర్మించువారును శిల్పులే. కాన వారికి స్థపతులను నామమేర్పడెను.

"స్థాపయతీతి స్థపతిః" అను సర్థముచెప్పినను ప్రకృతిలో బ్రహ్మాండాదులను స్థాపించియుంచిన పరమాత్మ పరమశివుఁడేయనితెలియును. అంతేకాదు.

"తిష్ఠన్త్యస్మిన్నర్థా ఇతిస్థః, స్థశ్చ అసౌ పతిశ్చ స్థపతిః"

అనియువ్యుత్పత్తికలదు. దానిచే బిపీలికాదిబ్రహ్మపర్యంతముగల జీవులును, జీవములేని వస్తువులును బరమాత్మయందేకలవు. వానిలోఁ దానేకలడు కాన సర్వమునతను బతియాయెను

"అంతర్బహిశ్చతత్సర్వం వ్యాప్యనారాయణస్స్థితః"

అను శ్రుతిలో శివుఁడేనారాయణుఁడై బ్రహ్మాండమునకు బైటను, బ్రహ్మాండము లోపలను గలఁడని చెప్పఁబడెను. ఈ విషయమునే నాచనసోమన్నయను కవిశేఖరుఁడు

"లోపల వెలుపల, వెలుపలలోపలగానుండు సకల లోకంబులకున్'' అను పద్యమున బేర్కొనెను. పైకారణములచేఁ బరమాత్మయైన పరమశివునకు ''స్థపతి'' యను నామము చేకూరెను.
ఇంకొక విశేషమేమన?

"స్థాతాచ సర్వత్ర పాతాచ సర్వస్య"

అనువ్యుత్పత్తిననుసరించి చూచినచో పరమాత్మయైన శివుడు ''ఇందుగలడందు లేడని సందేహమువలదు, సర్వోపగతుండు'' అంతట నున్నాడనియు, అతడే సమస్తమును మార్కండేయాదులనుఁ ''పాతా = రక్షించువాడనియును'' దెలియుచున్నది. కాన శంకరుడాయెను. అందుచే శివునకు ''స్థపతి''యను నామము సార్థకమాయెను.

విష్ణుః-

స్థపతి = ప్రభువు అనునర్థమున బైనాపము శివునకువలె విష్ణువునకు జెల్లును. ఏమన?

"ప్రభవః ప్రభురీశ్వరః, కామః కామప్రదః ప్రభుః"

అను విష్ణుసహస్రనసూక్తులలో ప్రభుపదము విష్ణుపరముగా గలదు. సర్వక్రియలందును సామర్థ్యాతిశయముకలవాడును ప్రభువనగునని చెప్పితిరేని శివకేశవులిరువురును అణిమాసామర్థ్యము, స్థితియునుగల ప్రభువులేయగుదురు. పైయర్థములందు "స్థపతి, ప్రభువు" అను పదములు సమానార్థకములేయగును. కాన స్థపతి పదము ప్రభువు అను నర్థమున విష్ణుపరమునగును.

శివకేశవులొక్కటే కాన శివుడు వలె విష్ణువును సూర్యాగ్ని వాయు స్వరూపుఁడై సర్వమును సంరక్షించువాఁడే. విష్ణువు కూడ సర్వకాలములందును సర్వవస్తువులందును 'స్థ' = చైతన్యరూపమున నుండి, పతి = సకలమునకును

ప్రభు వైనవాఁడే. కాన విష్ణువు స్థపతియాయెను. పైయర్థమున "స్థపతిః, సర్వాసునిలయః, లోకస్వామీ" అను పదములు మూఁడును సమానార్థకములే.

"సర్వాసు నిలయః" అను పదమునకు వాయురూపుఁడై విష్ణువు సర్వప్రాణుల అసువులకును, ప్రాణములకును నిలయుఁడై వారిని దనలో లీనము చేసికొని వారికిబతియై యుండెననియర్థము. లోకస్వామి పదమునకు సకలజనులకును, లోకములకును ప్రభువని యర్థము. కావునఁ ప్రభువు అను నర్థమున స్థపతి పదము విష్ణువునకుఁజెల్లును.

అంతేకాదు, "విశ్వమూర్తిర్మహామూర్తిః" అను సహస్రసూక్తిచే విష్ణువు విశ్వమే మూర్తిగా ఆకారముగా గలవాడై 'స్థ' = స్థిరుడై సకలజీవులచే ప్రణిగా బొందబడుచు విశ్వమును బొందుచున్నాడని తెలియుచున్నది. కాన "స్థ+పతి" విష్ణువాయెను.

విష్ణువు బ్రహ్మమూర్తియై అఖండమైన ప్రకృతిని ఖండములుగా పదునాల్గు భువనములుగా, అనన్తకోటి జీవరాసులుగాఁ ప్రకృతిసాయముననే నిర్మించుచున్నాడు. కాన విష్ణువు ఖాండికుఁడాయెను.

అంతేకాదు, విష్ణువు అనన్తకోటి జీవులకు అనన్తకోటి శరీరములనెడి రథములను బ్రహ్మసాయమున నిర్మించుచున్నాడు. కాన విష్ణువు స్థపతి = రథకారుడాయెను. "శరీరం రథమేవతు" అను శ్రుతిచే జీవుల శరీరములు పరమాత్మయైన విష్ణువునకు రథములని తెలియుచున్నది.

అంతేకాదు, పురుషకర్మ పౌరుషము. అది పరమాత్మయైన విష్ణువుయొక్క అంశ. అది యాయాజాతులననుసరించి, అనేకవిధములుగా నుండును మృద్దారులోహాది వస్తునిర్మాతలలోఁగల పౌరుషము విష్ణుశక్తియే. "శబ్దఃఖే పౌరుషంనృషు" అను గీతాసూక్తిలో బౌరుషము పరమాత్మాంశమని చెప్పఁబడెను. కావున మృద్దారులోహాదులతో వస్తువుల నిర్మించు శిల్పులు గృహాది నిర్మాతలును విష్ణుశక్తి సంపన్నులేయన్నమాట,

"తిష్ఠన్త్యస్మిన్నర్థా ఇతిస్థః" అని వ్యుత్పత్తి చెప్పినచోఁ బరమాత్మయైన విష్ణువు కుక్షిలోనే సమస్తప్రపంచము కలదని తెలియును. అతఁడే సమస్తము నకును బతికాన విష్ణువు స్థ + పతి అయెను. ఈ విషయమే "పదునాలుగు భువనంబులు కుదురుగ నీకుక్షిలోన" అను కృష్ణశతకపద్యమునఁ బేర్కొనఁ బడెనని తెలియుచున్నది. "మత్తస్సర్వాణిభూతాని మయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్" అను గీతాసూక్తిలోఁ బైవిషయమే ప్రస్ఫుటముగాఁ గలదు.

"స్థాతాచ సర్వత్ర। పాతాచ సర్వస్య = స్థపతిః" అని చెప్పినను స్థపతి పదము విష్ణుపరమగును. ఎట్లన? "ఇందుఁ గలఁ డందు లేడని సందేహము వలదు చక్రి సర్వోపగతుండు" విష్ణువంతటను గలడు; కావున ఆతనికి "విష్ణుః సర్వ వ్యాపకుఁడు" అను నామమేర్పడెను. అతఁడే సర్వులను పాతా = రక్షించెడి వాడు". ఆతిలోనికప్పను గాపాడువాఁడు నాతఁడే. ఈవిషయమే "పూర్ణః పూరయితా" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలోని "పూర్ణ" పదముచేతను 'గతిర్భర్తా' అను సూక్తిలోని గతిభర్తృ పదములచేతను "గోప్తా" అను పదముచేతను జెప్పఁబడుచున్నది. అవి విష్ణునామములే. హిరణ్యకశిపుడు పగులగొట్టిన స్తంభమునను న్నవాఁడు విష్ణువేకదా. ఉత్తరాగర్భస్థశిశువును బరీక్షిత్తును గాపాడినవాడు విష్ణువేకదా! కాన విష్ణువునకు స్థపతినామము చక్కగాఁ జెల్లును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "స్ + థ్ + అ + ప్ + అ + త్ + ఇ" అని ఏడక్షరములు కలవు. అవి సప్తధాతువులను, సప్తవాయుమండలములను సూచించును. ఇందు శక్తి బీజమైన "సకారము"ను, ధర్మబీజమైన "థకారము"ను సర్వదేవతాకమైన "అకారము"తో గూడియుండుటచేఁ బైనామము నుపాసించువారు శాక్తేయులై శక్తిమహిమచే సంఘము నుద్ధరించి, ధర్మరక్షకులు కాఁగలరు. పర్జన్యబీజమైన "పకారము" "అకారము"తోడను, వాస్తుదేవతాకారమైన తకారము ఇకారము తోడను గూడియుండుటచేఁ బైనామము నుపాసించువారు విష్ణుశక్తిసంపన్నులై

కృత్రిమ వర్షపాతములకు మూలమైన యంత్రములను గనుగొనువారును, నిర్మించువారునై, ప్రపంచమునకు జలసమృద్ధిని జేకూర్పఁగలవారలగుదురు. రక్తపుఁబోటు, శ్యామలయనువాతరోగముల నిర్మూలింపఁగలవారలగుదురు.

(26) వ. నామము: "వృక్షాణాంపతయేనమః"

శివ + విష్ణు:-

పిపీలికాది బ్రహ్మపర్యంతముగల జీవులను బ్రహ్మాండమునందునేలలో గల అచేతనములను వృక్షములనబడును. అవన్నియును బరమాత్మాంశజులైన బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులలో బ్రహ్మచే సృష్టింపబడి, విష్ణువుచే సన్మార్గమున స్థాపింపఁబడి, మహా ప్రళయమున శివునిచే సంహరించబడుచున్నవి, కావున వృక్షములకుఁ బతులు శివ కేశవు లిరువురును అగుచున్నారు. కావున వృక్షపతి నామము వారిరువురికిని వర్తించును. దీనికిఁ జెందిన విషయము ఇంతకుమున్న రెండవయజస్సున వివరింపఁ బడెను.

—: దశమయజుస్సు :—

"నమో మంత్రిణే వాణిజాయ కక్షాణాం పతయేనమః"

అర్థము :-

మంత్రిణే = రాజసభలో మంత్రాలోచనకు శక్తుఁడైన క్షత్రియు, వాణిజాయ = మంత్రి రూపమున వణిజులకు (వర్తకులకు) స్వామియైనట్టి, రుద్రాయ = రుద్రునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుఁగాక; కక్షాణాం = వనమునందలి గుల్మ లతాదులకు పతయే = పాలకుఁడైన రుద్రునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుగాక.

తాత్పర్యము:-

సా.భా. — పరమశివుఁడు రాజసభలలో మంత్రిగానుండి, పరిపాలనా విషయములు పర్యాలోచనచేయుటలో కుశలుఁడై యుండెను. అతడే వణిజులందఱికిని ప్రభువై ప్రజాజీవనమును చక్కగా నడుపుచుండెను. అతడే వనములందలి చెట్లు, లతలు, గుల్మములు(పొదలు) మున్నగువానికిఁ బాలకుడై యుండెను. అతనిని భక్తులు నమస్కరించుచున్నారు.

27వ నామము - శివ:- భ.భా.భా. :-

"నమో మంత్రిణే" "మన = జ్ఞానే" "మన్యతఇతిమంత్రః"

అను వ్యుత్పత్తిననుసరించి,లోకక్షేమంకరముగాఁదలచబడు విషయము కలది మంత్రమని తెలియుచున్నది. పై విధమున దలంచువాడే మంత్రి. అతడు రాజసభలో లోకక్షేమంకర విషయములను ఆలోచించుటలో కుశలుడై యుండును. ఇట మహాదేవుడు మంత్రిగానున్నట్లు చెప్పబడెను.మహాశివుఁదేమి? మంత్రిగానుండుటేమి? అని శంకింతురేని పరికింపుడు—

"రాజా ప్రభౌనృపేచంద్రే యక్షే క్షత్రియశక్రయోః"

అను నిఘంటు సూక్తిననుసరించి, రాజ శబ్దమునకు ఇంద్రుడని యర్థము కలదు. రాజసభలో (ఇంద్రసభలో) మంత్రాలోచన నిపుణుఁడైయున్నవాఁడు బృహస్పతి. "బృహతాం = వేదమంత్రాణాంపతిః" అను వ్యుత్పత్తి ననుసరించి వేదములకు పతియైనవాడు బృహస్పతియని తెలియుచున్నది. రాజైన ఇంద్రుఁడు, అతనిచెంత మంత్రిగానున్న బృహస్పతి, ఇరువురును లోకక్షేమంకరులే. పరమాత్మయొక్క అంశజులే.

"కృతాన్నః పాహ్యేనసోయత్కించానృతమూదిమ।
ఇంద్రాగ్నిమిత్రావరుణౌసోమోధాతాబృహస్పతిః"

అను స్వాధ్యాయ శ్రుతిచే లోకులను పాపములనుండి ఉద్ధరించువారిలో సమా నులు ఇంద్ర బృహస్పత్యాదులు; అని తెలియుచున్నది.

"బృహస్పతిశ్చమ ఇంద్రశ్చమే"
సమస్త్యర్థ్యాయచ "సహస్రాక్షాయ మీఢుషే"

అను శ్రుతులచే ఇంద్రుఁడు బృహస్పతియును, శివస్వరూపులేయని తెలియుచున్నది పరమాత్మ ఒక్కొక్క దేవతారూపమువాల్చి ఒక్కొక్కక్రియ నాచరించుచున్నాడు. కాని పరికింపగా ఈ దేవతలందఱును ఏకాకారులేకదా కాన మహాదేవుఁడు బృహస్పతి రూపుడై రాజైన ఇంద్రునిసభలో మంత్రిగా నుండెను. అందుచే శివునకు మంత్రియను నామమేర్పడెను.

"మన — జ్ఞానే" అను ధాతువునుండి యేర్పడిన మంత్ర శబ్దమునకు జ్ఞానము అనియర్థము. అట్టి జ్ఞానమునొసంగు బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరరుద్ర సదాశివులకు "మంత్రి" యను సంజ్ఞ కలదు. వారు పంచభూతములందుఁ దమశక్తులైన శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రసగంధములను అణురూపమున నిమిడ్చిరి. అవియే పంచతన్మాత్రలు. అవి శివునిలోఁ గలవు. శివస్వరూపులైనవారు సృష్టిస్థితిలయ తిరోధానావిర్భావములనెడి పంచకృత్యములు చేయుచున్నారు. అవన్నియును శివుని కృత్యములే. కాన శివునకు మంత్రియనునామము సార్థకమాయెను. అంతేకాదు.

రహస్య ప్రకాశములైన గుప్తముగా భాషింపదగిన ఉపనిషత్తులను మంత్రములందురు. వానియందుఁ బ్రతి పాదింపఁబడిన మహిమ కలవాడై ఉపనిషద్విద్యయైన బ్రహ్మవిద్యను లోకమున వెదఁజల్లిన వాఁడగుటచే శివునకు, మంత్రియను నామమేర్పడెను. సప్తకోటి మహామంత్రములు ఆత్మగా గలవాఁడగుటచేతను "మంత్రములకు, మంత్రప్రకటితలకు అభేదము" అను న్యాయముచేతను మహాదేవుఁడు మంత్రినామకుఁడాయెను.

విష్ణు:-

మహావిష్ణువు బృహస్పతి రూపుఁడై తనరూపాంతరుఁడైన ఇంద్రునకు త్రిలోకపాలన వ్యవహారమునఁ జక్కని యాలోచనల నెఱిఁగించుచు మంత్రిగా నుండెను ఆమహాశివుడు జగద్రక్షణ క్రియలో విష్ణువాయెను. పరికింపగా శివ కేశవులొక్కటియే వారు కావించు కృత్యములు, లౌకికాకారములును భిన్నము లనుగా గానవచ్చుటచే వారిరువురును విభిన్నులనెడి భ్రమయేర్పడినది. అంత మాత్రాన వారు భిన్నులుకారు కానవిష్ణువే ప్రభువుగానున్నను ఇంద్రరూపుఁడు బృహస్పతి రూపుఁడు నాయెను. వేద స్వరూపుఁడైన పరమాత్మ, మంత్రిత్వ కార్య నిర్వహణలో బృహస్పతియాయెను ఆ విష్ణువే కృష్ణావతారమున అర్జును నకు సచివుఁడైనట్లు మంత్రియైనట్లు

"శక్తోఽపిసాచి వ్యమివాస్యకుర్వాన్"

అను సూక్తిచే వ్యక్తమగుచున్నది. కావున విష్ణువునకు మంత్రినామము సార్థకమే

"బుద్ధస్స్పష్టాక్షరోమంత్రః"

అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచే విష్ణువునకు "మంత్రః" అనునామమున్నట్లు తెలియుచున్నది.

"తత్ తద్వతోర భేదః"

అను న్యాయముచే మంత్ర మంత్రవన్తులకు భేదము లేదని తెలియు చున్నది. కాన వేదమంత్ర ప్రకాశితుఁడైన విష్ణువునకు "మంత్రి" యను నామము సార్థకమేయగును.

బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వర రుద్ర సదా శివులనెడి యైదుగురును శివ స్వరూపులేకాదు విష్ణుస్వరూపులుకూడ. శివవిష్ణువులొక్కటేకాన విష్ణు సహస్ర

మున "శివ రుద్రేశ్వరాది" శివనామములు విష్ణుపరములుగాఁ గలవు. కాన బైన బేర్కొనిన పంచదేవతలకుఁ గల మంత్రనామముచే విష్ణువు చెప్పబడు చున్నాడు. "మంత్రము, మంత్రి" అను పదములు అభిన్నార్థకములే. కాన మంత్రియనునామము విష్ణువునకుసరిపడును. మంత్రములైన ఉపనిషత్తులందు శివకేశవ స్వరూపుఁడైన పరమాత్మయొక్క మహిమయే ప్రతిపాదింపఁబడినది సప్తకోటి మహామంత్రములును వేదములే; విష్ణుస్వరూపములే. కావుననేమంత్రి పదమువలె, వేదము సైతము విష్ణుపరముగాగలదని

"వేదో వేద విదవ్యంగః"

అను సహస్రసూక్తిచే తెలియుచున్నది కావున "మంత్రి"యనునామము విష్ణువునకు వర్తించునని చెప్పవచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "మ్+అ+న్+త్+ర్+ఇ" అని అరక్షరములు కలవు అవి షడృతువులను, షడింద్రియములను సూచించును. సావిత్రీ బీజమైన సకారమును, వాస్తుబీజమైన తకారమును, అగ్నిబీజమైన రేఫమును విష్ణు బీజ మైన "ఇకారము"తోఁ గూడియున్నవి. దీనినుపాసించువారు యోగాగ్నిలో లీనులై కుండలిని యైన సావిత్రిని షట్చక్రమార్గమున నడిపించి, సహస్రార మునఁగలపరమాత్మయైన విష్ణువుతో జేర్చి తన్మూలమున లబ్ధమైన ప్రజ్ఞా బలముచే వాస్తుశాస్త్రసమ్మతముగాఁ బెక్కు యంత్రములను, కట్టడములను నిర్మింప అనుకూలములైన మార్గములను లోకమునకు జూపఁగలరు. నూతన వస్తువులను సృష్టించగలరు

పై వానితో మదనబీజమైన "మకారము"ను సర్వ దేవతాకమైన అకారమును గూడియుండుటచేఁ దాము బ్రహ్మానందానుభవ సుఖమును బొం దుటయేగాక, సామాన్య జీవకోటికి లౌకికానందమును సైతము చేకూర్పగలరు

(28) వ నామము :- శివ:- భ.ఖా.ఖా.:-

"నమోవాణిజాయ" వహ = ప్రాపణే

అను ధాతువునుండి ఏర్పడిన "వణిక్" పదమునకు వస్తువులను దేశాంతరములకుఁ జేర్చువాఁడని యర్థము. ఇట వస్తువులుచేతనా చేతనరూపమున అనన్తములై యున్నవి. వానినెల్లఁ దనలోనుండి బైటపెట్టి, జీవులయవసరముకొరకై వర్తకుని వలె లోకాంతరములకుఁ జేర్చుచున్నాడు. అది యంతయు సృష్టివిచిత్రము. కుబేరుఁడు వణిజులకు మూల పురుషుఁడు. అతఁడు మహాశివునకు బరమ మిత్రుడు. కుబేరుఁడును బరమాత్మయొక్క అంశమే భక్తులకు ఐశ్వర్యమొసంగుటకై పరమ శివుఁడు సాక్షాత్తుగా వణిగ్రూపధారి(కుబేరుఁడు) ఆయెను ఇది పురాణ ప్రసిద్ధము.

వణిక్కే, వణిజుఁడే (వర్తకుడే) వాణిజుఁడు జనపదమందలి (దేశమందలి) జనులవ్యవహారములను వారికవసరమగు వస్తువులను దేశమందలి పలుతావులనుండి సంపాదించి, ఒకచోటజేర్చి వారికొసగుచుండును. అటులనే పరమ శివుఁడు సూర్య రూపుఁడై సర్వ జంతువుల కర్మలను ప్రత్యక్షముగాఁ జూచుచు వారి కర్మ ఫలము లను ఆ జంతువులకుఁ జేకూర్చును. అందుచేఁ బరమ శివుఁడు వాణిజుడాయెను. అంతేకాదు.

"పణ = వ్యవహారే, స్తుతౌచ" అను ధాతువునుండి యేర్పడిన "వాణి" శబ్దమునకు ధ్వని రూపమునఁ బలుకఁ బడునదని యర్థము వాణి అనగావాక్కు అది శబ్దగుణకమైన ఆకాశము యొక్కయు, వాయువు యొక్కయు రూపాన్తరము వాయ్వాకాశాములు శివస్వరూపములే. అందుచే భగవన్మహిమకు వాచకమైనవాక్కునందు, జః = జన్మించినవాడై,వాచ్యుడై (చెప్పఁదగినవాఁడై స్తుత్యుడై) యుండువాఁడు పరమశివుడు అతఁడే దక్షిణామూర్తియై వాచ్యములైన సకల విద్యలను, మునుల కొసంగెను. వాచ్య వాచకములు శివ స్వరూపములు కావున శివునకు వాణిజుడను నామమేర్పడెను

విష్ణుః-

శివుఁడు వలె విష్ణువును దనలోఁగల పదునాల్గు భువనంబులను సాలీడు తన నోటిలోఁగల ఉమ్మ్మెను దారముగాఁబైటఁబెట్టినట్లు బ్రహ్మాండమంతటను జేర్చినాడు. కావున విష్ణువు వణిక్కాయెను. ఆ విష్ణువే లౌకిక వ్యవహారము లను వర్తకుఁడు వలె సాక్షాత్తుగా సూర్యరూపుడై చూచుచు "అవ్యయః పురుష స్సాక్షీ" అను విష్ణు సహస్రసూక్తిలోఁ జెప్పినట్లు సాక్షీ యాయెను, అతఁడే "క్షేమకృచ్ఛివః" అను సూక్తిలో చెప్పినట్లు లోక క్షేమం కరుఁడై వణిజుఁడై లోకులకు ధన మొసంగుచు "వసుప్రదోవాసుదేవః" అను సూక్తిలోఁ జెప్పి నట్లు వసుప్రదుఁడాయెనుఁ వణిజుఁడు ధనము కూడఁబెట్టి, ధనేశ్వరుఁడైలోకుల యవసరములకు ధనమొసంగుట చూచుచున్నాముకదా! అటులనే విష్ణువు ధనా ధ్యక్ష ధనేశ్వర నామకుఁడై తనపత్నియైన లక్ష్మీదేవిద్వారా లోకులకు ధనము చేర్చుచున్నాడు వస్తువులను జేర్చుచున్నాడు. తన భక్తుడైనకుచేలునకు అక్షయ సంపదలను, భక్తురాలైన ద్రౌపదికిఁ గౌరవసభలో వస్త్రాపహరణసమయమున అక్షయ వస్త్రములనొసగుట, చదువరులకుఁ దెలిసినవిషయమేకదా! కావున విష్ణువు వాణిజ నామకుఁడాయెను. అంతేకాదు.

"వాణి + జః" అని వ్యుత్పత్తి చెప్పినను వాణులనుండి అనగా వేద వాక్కులనుండి శివకేశవ రూపుఁడైన పరమాత్మయే జన్మించినాడు. అనగా వేదవాక్కులచే వేద్యుడుతెలిసికొనదగిన వాఁడగుచున్నాడు. చెప్పబడుచున్నాడు

"వేదైశ్చ సర్వై రహమేవ వేద్యః
సర్వేవేదా యత్పదమామనన్తి"

అను శ్రుతులను బరిశీలించినచో అహంశబ్ద వాచ్యుఁడైనశివుఁడే కానిండు విష్ణువే కానిండు, సర్వవేదములచేఁ దెలిసికొనఁ బడుచున్నాడనియును, సర్వ వేదములును శివ విష్ణు పదములనే ఉద్ఘోషించుచున్నవనియును దెలియు చున్నది.

వాణి = వాచకములైన వేదవాక్కులచే, జః = హెచ్యాది రూపమున జన్మించినవాఁడు విష్ణువు కావుననే అతఁడు "మనోజవస్తీర్థకరః" అను విష్ణు సహస్ర సూక్తిలో జెప్పినట్లు తీర్థకరుఁడు అనగా హయగ్రీవరూపమున వచ్చి వాచ్యములను సకల విద్యలనొనంగిన వాఁడాయెను. ఈవిషయమునే కాళిదాస మహాకవి

"వాగర్థావివసంపృక్తౌ"

అను శ్లోకమున వాగర్థములు ప్రకృతి పురుషులే యనియు, వారే సకల విద్యాదాతలనియును సూచించినాడు. కావున విష్ణువునకు "వాణీజుడు" అను నామము సార్థకమాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "వ్+అ+ణ్+ఇ+జ్+అ" అని ఆరక్షరములు కలవు అవి షడింద్రియములనుఁ షట్కృత్తికలను సూచించును వరుణబీజమైన 'వ' కారము పరాశక్తి బీజమైన అకారము తోడను, నంది బీజమైన 'ణ' కారము విష్ణుబీజమైన ఇకారము తోడను. ఇంద్రబీజమైన 'జ' కారము సర్వ దేవతాక మైన 'అ' కారముతోడను, గూడియుండుటచేఁ బైనామము నుపాసించువారు పరాశక్తిదయచే జలోదరాది రోగములను రూపుమాపగలరు జలప్రయాణము లను అనాయాసముగాఁ జేయఁగలరు, జన్తు ప్రమాదములనుండి లోకమును గాపాడగలరు. అనేకవిధ జంతువులను ప్రదర్శనశాలలో నుంచి, పెంప గలరు. పశురోగములనునిర్మూలింపగలరు. శత్రునాశనమొనర్చిమహాధికారము లలోనుండి విజయమందఁగలరు.

29వ నామము - శివః- ఖ.ఖా.ఖా. :-

"కషాణాం పతయేనమః" "కష్యంత ఇతి = కషః,

కష = హింసాయాం"

అను ధాతువునుండి యేర్పడిన కక్ష పదమునకు హింసించునవి హింసా స్థానమైనవనియు నర్థములుకలవు. గిరినదీగహ్వర, గుల్మాదులకును, బావమునకును, అడవికిని 'కక్ష' అను నామము కలదు. కక్ష పదవాచ్యములైన గిరినదీగహ్వరాదులకన్నిటికిని స్వామి అనగాఁ బ్రభువు పరమేశ్వరుడే పరమశివుఁడు పర్వత రాజములైన హిమాలయమునకును కైలాసమునకును బ్రభువైయున్నాడు. ఎట్లన? హిమాలయమాతనికి అత్తవారియిల్లు. అందుండి యాతఁడు తపంబొనరించినాడు. కైలాసము శివుని నివాసము. మేరువు అతని దివ్య తేజస్సుంపన్నము. మొత్తముపైని సర్వపర్వతములును బరమశివుని విభూతులైన సద్వస్తువులతో వృక్షాదులతోనిండినవే. కావున మహాశివుడు గిరిశుఁడైనాడు నదులన్నియును గంగానదీజలసంపూర్ణములే. నదులకు గంగ అధిదేవత.

"ఆపోవా ఇదంగ్ంసర్వం విశ్వాభూతాన్యాపః"

అను శ్రుతిలోఁ జెప్పినట్లు సమస్తమును మూలప్రకృతియైన జలమయమే అట్టి జలమునదులన్నింటనుగలదు. మూలప్రకృతియైన జలమునకుఁ బ్రభువు పరమేశ్వరుఁడే. కావున కక్షపతినామకుఁడైనాడు.

గుల్మములన్నియును ఓషధులే. వానికిఁ జంద్రరూపమున మహాదేవుఁడు ప్రభువాయెను. అంతేకాదు. కక్షలైన గిరిగహ్వరనదీగుల్మాదులలో నున్న సకలవస్తువులకును బ్రభువుకావునఁ బరమశివుఁడు పశుపతినామకుఁడాయెను. వానియందలి జంతువులనన్నింటిని దానేరక్షించుచుండెను. కావున రుద్రుఁడు కక్షపతియాయెను

గహనదేశములు అనగా అరణ్యప్రాంతములును భాషాగహనములైన ధర్మాధర్మములును "కక్ష" నామముకలవే. వానికన్నింటికిని బ్రభువు పరమశివుఁడే.

"యోరుద్రో అగ్నౌ, యోఅప్సుయఓషధీషు, యోరుద్రో విశ్వాభువనావివేశతస్మైరుద్రాయనమోఽఅస్తు"

అను మంత్రమును బరిశీలించితిమేని, రుద్రుఁడు అగ్నియందును, జలమందును ఓషధులందును, సకలప్రాణులందును, సకలభువనములందునుగలడు. వాని కాతఁడే ప్రభువని తెలియుచున్నది. కావుననే రుద్రునకు "కక్షాణాంపతయే" అను నామముసార్ధకమాయెను. అందుచేతనే అతఁడు తన నామమును స్మరించువారిపాపములైన కక్షలను నశింపఁజేయుచు రక్షించుచున్నాడు. కక్ష పతినామకుఁడైనాడు.

విష్ణు:-

శివుఁడు శ్రీశైలాదిపర్వతములందు అధివసించి, వానికిఁ బతియైనట్లు, విష్ణువును భద్రగిరి, శేషశైలము, మున్నగుపర్వతములపైనివసించి, వాని కన్నిటికిని అధిపతియైనాడు.

"పర్వతానాంహిమాలయః, మేరుశ్శిఖరిణామహమ్" అనుగీతాసూక్తు లలోఁజెప్పినట్లు, విష్ణువు విభూతిమేరుహిమాలయములందుఁగలడు. తద్ద్వారా అన్నిపర్వతములందును అతఁడుగలడు. కాన విష్ణువుకక్షలకు = పర్వతములకు బతియాయెను. బదరికాద్యరణ్యములందును విష్ణువు, నరనారాయణాదిరూపము లతో నివసించి, వానికిఁ బతియాయెను.

గుల్మములన్నియును ఓషధులే. వానికన్నిటికిని చంద్రరూపమునఁ బ్రభువై విష్ణువు వానినుద్ధరించుచుఁ బ్రపంచమును రక్షించుచున్నట్లు "ఓష ధయస్సంవదన్తే సోమేనసహరాజ్ఞా" అను మంత్రమువలనఁదెలియుచున్నది. చంద్రుడు విష్ణుస్వరూపుడు, విష్ణువిభూతియునాయెనను విషయము "నక్ష త్రాణామహంశశీ" అను గీతాసూక్తిచేఁ దెలియుచున్నది.

కక్షములకు = గహనములకు అనగా అరణ్యములకు విష్ణువు పతికావు ననే "వికర్తాగహనోగుహః" అను విష్ణుసహస్రనసూక్తిలో గహనపదము విష్ణు నామముగాగలదు గిరినదీగహ్వరాదులలో నివసించుప్రాణులకు రక్షకుడై

విష్ణువు "కక్షపతి" యనునామముదాల్చెను. కావుననే "వీరహారక్షణః" అను సహస్రనసూక్తిలో రక్షణపదము విష్ణుపరముగాగలదు.

అంతేకాదు. "కక్షాణాం = పాపానాంనాశకత్వేనపతిః" అను వ్యుత్పత్తి ననుసరించిచూచినను, శివుడు, విష్ణువుకూడ ప్రాణులపాపములను నశింప జేయుచున్నవారే.

శ్లో॥ "పక్షోపవాసాత్ యత్ పాపంపురుషస్యప్రణశ్యతి।
ప్రాణాయామశతేనైవ తత్పాపంనశ్యతేనృణాం।
ప్రాణాయామసహస్రేణయత్ పాపంనశ్యతేనృణాం।
క్షణమాత్రేణతత్పాపంహరేర్ధ్యానాత్ ప్రణశ్యతి॥"

అనెడి వృద్ధశాతాతపవచనమును బరిశీలించితిమేని పదునైదు దివసములు చేయు నుపవాసముకంటెను వేయిప్రాణాయామములకంటెను, క్షణకాలముచేయు హరిధ్యానము సకలపాపములను నశింపజేయునని తెలియుచున్నది.

శివకేశవులిరువురును కీర్తనపూజన ధ్యానస్మరణాదులచే జీవులయొక్క కక్షలను = పాపములను నశింపజేయుచున్నట్లు తెలియుచున్నది.

అంతేకాదు. "కక్షాణాం = భాషాగహనములైన ధర్మాధర్మములకు, శివుడువలె విష్ణువునుబతియే. కావుననే విష్ణుసహస్రమున "క్షితీశఃపాపనాశనః; ధర్మాధ్యక్షః కృతాకృతిః అను సూక్తిలలో "పాపనాశనుడు, ధర్మాధ్యక్షుడు" అను నామములు విష్ణుపరములుగానున్నవి. పైకారణములచే "కక్షాణాంపతిః" అను నామము శివునకువలె విష్ణువునకును సార్థకముగా జెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "క్+అ+క్+ష్+అ+ప్+అ+త్+ఇ" అని తొమ్మి దక్షరములుకలవు. ఇవినవబ్రహ్మలను, శరీరమందలి నవద్వారములను సూచించును.

ఇందు మూడకారములుగలవు. అవి బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులను దెలియజేయును. అవి విష్ణుదేవతాకమైన ఇకారముతోగూడియుండుటచే అకార త్రయబోధితులైన త్రిమూర్తులును సర్వవ్యాపకులేయనితెలియును. పైవర్ణములు గల ఈనామము నుపాసించువారు, రక్తపుపోటుశ్యామల, యనురోగములను రూపుమాపి, సమస్తమునువశమొనర్చుకొని, సర్వులను రక్షింపగలరు. ప్రజాపతి దేవతాకములైన "కకారములు" రెండును, వృష్టికరములు. అవి పర్జన్య దేవతాకమైన "పకారము"తోడను, వాస్తుదేవతాకమైన "తకారముతోడను గూడియున్నవి. అందుచే బైనామము నుపాసించువారు, సకాలవర్షములను, కృత్రిమవర్షములను, సస్యానుకూలముగాగురిపించి, జగత్తునకు అహారసమృద్ధినిజేకూర్పగలరు. అనావృష్టి అతివృష్టియను ప్రమాదములను దొలగింపగలరు. జలప్రయాణానుకూలమైన నావలను నిర్మింపగలరు; అనితెలియుచున్నది.

—: ఏకాదశయజుస్సు :—

"నమోభువన్తయేవారివస్కృతాయౌషధీనాంపతయేనమః"

అర్థము :-

భువన్తయే = భూమినివిస్తరింపజేయు, రుద్రాయ = రుద్రునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుగాక; వారివస్కృతాయ = ధనమునుజేకూర్చు

నట్టియు, లేక, సేవచేయుభక్తులకు జెందినట్టి, రుద్రాయ = రుద్రునకు నమోఽస్తు = నమస్కారమగుగాక; ఓషధీనాంపతయే = ఓషధులకు ప్రభువగు రుద్రాయ = రుద్రునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుగాక.

తాత్పర్యము:-

సా. భాష్యము. భగవంతుడైన పరమశివుడు, సాలీడు తననోటిలోని సొమ్ముతో పెద్దవట్టుఅల్లినట్లు తనలోనున్నపంచభూతములను (ఆకాశము, వాయువు, అగ్ని, జలము, భూమి) బైటపెట్టి, తనలో నున్నప్రకృతియొక్క సాయమున ఐదునాల్గు భువనములను, నిర్మించి, భూమిని (ఆధారశక్తిని) విస్తరింపజేయుచున్నాడు. తాను సృష్టించిన జీవకోటికి ఆధారమైన ధనమును అనేకవిధవస్తుస్వరూపమున దయారుచేయుచున్నాడు. అతడే సకలౌషధముల కును సోమరూపమున ప్రభువైయున్నాడు. కావున అట్టి రుద్రునకు నమస్కారము.

30వ నామము - "నమోభువన్తయే"

శివ:-

భ. భా. భా - "భువంతనోతీతిభువన్తిః" అను వ్యుత్పత్తి ననుసరించి భగవంతుడైన పరమశివుడు భూమిని విస్తరింపజేయుచున్నాడని తెలియు చున్నది, భూమి, శబ్దస్పర్శరూపరసగంధములనెడి ఐదుగుణములతో నిండి యుండుటచే ఆకాశాదులకంటె విస్తృతముగా నుండనేయున్నది. మఱల విస్తరింపజేయుటేమి? అని ప్రశ్నింపవచ్చును. సృష్టికర్తబ్రహ్మకాగా, శివుడు విస్తరింపజేయుటేమి? అనియు ప్రశ్నింపవచ్చును. సమాధానమేమన?

బ్రహ్మవిష్ణువులు సృష్టిస్థితికార్యములాచరించుచుండగా శివుడు ప్రకృతి సంతతినిలయముచేయుచున్నాడు. బాగుచేయుటకష్టముకాని పాడుచేయుట

సులభమే అనవచ్చును. అంతటితో మహాశివుని కార్యమాగిపోలేదు. కారణ మేమన? శివుడు అష్టమూర్తి. అనగా పంచభూతములు, సూర్యచంద్రులు, సోమయాజి, అనునెనమండుగురును శివుని మూర్తులే. వానితో భూమిని విస్తరింపజేయుచున్నాడు. ఎట్లన?

"మంచాః క్రోశంతి" మంచములేడ్చుచున్నవి. ప్రాణములేని మంచము లేడ్చుటేమిటి? అనగా లక్షణావృత్తిచే, మంచముల నాశ్రయించియున్నవాళ్లు లేడ్చుచున్నవని యర్థము. అటులనే భూమిని విస్తరింపఁజేయుట, యనగా భూమి నాధారముగాఁ జేసికొనియున్న చేతనాచేతనవస్తుజాతమునంతను విస్తరింప జేయుచున్నాడన్నమాట. ప్రాణముగలవి, ప్రాణములేనివి, అన్నియును శివుని అష్టమూర్తులైన ఆకాశాదులచే నిర్మింపఁబడినవే. అన్నింటిని అనేక విధముల మహాదేవుడు విస్తరింపజేయుచున్నాడు. నిరవకాశమైన ఆకాశమును సావకాశముగా జేసి, అందు పదునాల్గుభువనంబులను స్థాపించినాడాతడు. అందుగల వాయువును ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానములనితొల్త పంచవిధములుగా నేర్పఱచి, వానితో భూమిని నింపినాడు.

"అగ్నిశ్చజాతవేదాశ్చ.................... విసర్పేవాష్టమోఽగ్నీనామ్" అనెడి అరుణమంత్రములో జెప్పినట్లు" అగ్ని, జాతవేదుడు, సహోజుడు, అజిరాప్రభువు, వైశ్వానరుడు, నర్యాపసుడు, పంక్తిరాధసుడు, విసర్పి అను భేదములతో అగ్నిని ఎనిమిది విధములుగానేర్పఱచి, వానితో భూమిని ప్రజ్వలింపజేయుచున్నాడు.

చతుష్టయ్య అపోగృహ్ణాతి। చత్వారివా అపాగ్ంరూపాణి। మేఘో విద్యుత్, స్తనయిత్నుర్వృష్టిః" అనెడి అరుణమంత్రములో జెప్పినట్లు, తనలో నుండి బైటపడిన జలభూతమును దొల్త "మేఘము, విద్యుత్తు, స్తనయిత్నువు, వృష్టి," అని నాల్గువిధములుగావేఱుచేసి, వానితోభూమిని నింపుచున్నాడు. పిమ్మట భూమిని బదునాల్గు భువనములుగా, నవఖండములుగా, సప్తద్వీపము

లుగా విస్తరింపజేసినాడు. ఇట్టి భూవిస్తరణమునకుఁ గారణము మహాశివుడే. కావున అతడు భువన్తినామధారియాయెను.

ఇంతేకాదు. కుండలు తయారగుటకుమట్టి ఉపాదాన కారణము, అనగా ప్రధానకారణమైనట్లు, మహాశివుడే హిరణ్యగర్భుడై భూశబ్దవాచ్యమైన విశ్వ మంతయు నేర్పడుటకు ప్రధానకారణమైయున్నాడు.

"అహంకృత్స్నస్య జగతః ప్రభవః ప్రళయస్తథా" అను గీతాసూక్తిలో నేనే ఈసకలజగత్తునకును మూలకారణమును, నాశకారణమైయున్నానని భగవానుడు చెప్పియున్నాడు. కావున మహాశివుడు విశ్వమునకు పాదాన కారణమై "భువన్తి" నామధేయుడైయునాడు.

"సర్వదాసర్వత్ర భవతీతివాభువన్తిః" అనువ్యుత్పత్తిననుసరించి, మహా దేవుడు సర్వకాలములందును అంతటనున్నాడని తెలియుచున్నది. అల్పా యుష్కుడైన మార్కండేయుడు శివలింగమును గౌగలించుకొని అన్తకాలమున యముడు, తనను గొనిపోరాగా, శివుని ప్రార్థింపగా, శివలింగమునుండి శివుడావిర్భవించి, యమునిదొలగించి అతనినిగాపాడెను. సిరియాళుడు అను భక్తపుత్రుడు మూర్ఛపోగా, గురువు ఆతని దేహమునకు భస్మమును బూయగా దెలివొందెను. అట్టి సమయమున భస్మమందే శివుడుండి భక్తులను గాపాడినట్లు తెలియుచున్నది. ఈరెండుకథలును బైవిషయమునకు దార్కాణములు. అష్ట మూర్తులలోనొకటైన భూమియొక్కరూపమును దాల్చి, మహాశివుడు తృణ గుల్మౌషధి వృక్షాదులకు ఆధారముగానుండి, భూమిని విస్తరింపజేయుచున్నాడు

"మమయోనిర్మహద్బ్రహ్మ తస్మిన్ గర్భందధామ్యహం" అను గీతా సూక్తిలో బరమాత్మయొక్క యోని మహద్బ్రహ్మయనియు, అందుతాను గుణస్థ జంతువులను నిల్పిదాల్చుచున్నాననియును గృష్ణభగవానుడు చెప్పియున్నాడు. ఆ మహద్బ్రహ్మయేభూమి. అది శివుని రూపాన్తరము అందు దృణగుల్మాదులు గలవు. కావుని శివుడు భువన్తి నామధారియాయెను

విష్ణుః-

(1) "పాదోఽస్య విశ్వాభూతాని, త్రిపాదస్యామృతందివి.................
పాదోఽస్యేహాభవత్పునః। తతో విష్వఙ్వ్యక్రామత్। సాశనానశనే అభి"

(2) "అజాయమానో బహుధా విజాయతే"

అను శ్రుతులను బరిశీలించినచోఁ బరమాత్మయొక్క నాల్గుపాదములలో నొక పాదము బ్రహ్మాండముగా, నానాభూతములుగా, చేతనాచేతనప్రపంచముగా వెలసినట్లును, జన్మరహితుడైన పరమాత్మ అందు బహురూపములుదాల్చి జన్మించినట్లును, దెలియుచున్నది. దీనిచే మహాశివునివలె మహావిష్ణువుకూడ భూమిగా, బ్రహ్మాండముగా మారి దానిని విస్తరింపజేసినట్లు తెలియుచున్నది. కావున విష్ణువు భూవన్తినామధేయముకలవాడాయెను. "భూతావాసో వాసుదేవః" "కరణంకారణంకర్తా" "విశ్వంవిష్ణుః" మున్నగు విష్ణుసహస్రనామములను బరిశీలించినచో సమస్తప్రపంచమునకును, విష్ణువు ఉపాదానకారణమై భూనిర్మాణకర్తయైనట్లు తెలియుచున్నది. వామనావతారకథను, హిరణ్యాక్షకథను, బరిశీలించినచో విష్ణువు భూమికుపాదానకారణమనియును, భూమితో నిండిన సకలవిశ్వమును అతనియందుగలదనియును ఋజువగుచున్నది కాన విష్ణువు "భువన్తి" నామకుడాయెను.

"స్థవిష్ఠో భూః", "లోకాధిష్ఠానమద్భుతః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తులందలి భూః, "లోకాధిష్ఠానమ్" అను నామములు, భువన్తినామమునకు బర్యాయపదములనియును అందుచే భువన్తినామము విష్ణువునకు జెల్లుననియును దెలియుచున్నది. విష్ణువులోకాధిష్ఠానమనగా తృణగుల్మాది వస్తువులకు ఆధారమైనభూమి రూపముగానున్నవాడనియును దెలియుచున్నది

"పద్భ్యాంభూమిర్దిశశ్శ్రోత్రాత్"

అను శ్రుతిలో సకలవస్తువులకాధారమైన భూమి విష్ణుపాదమునుండి పుట్టినట్లు తెలియుచున్నది అందుచే శివకేశవులొకటేయనియును, వారిరువురును "భువన్తి" నామకులేయనియును దెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "భ్+ఉ+వ్+అ+న్+త్+ఇ" అని యేడక్షరములు కలవు ఇవి దితిగర్భఖండములనుండి పుట్టిన సప్తవాయువులను సూచించును. ఇందు భృగదేవతాకమైన "భకారము" వాయుదేవతాకమైన ఉకారముతోగూడి యుండుటచే బైనామము నుపాసించువారు రాజనీతి ధురంధరులై శత్రుంజయులై రాజాధిరాజులను వశపఱచుకొనగలరు. అంతేకాదు. శుక్రదయచే ప్రాప్తించిన ప్రతిభతో, విజ్ఞానశాస్త్రవేత్తలై అందువాయుభేదములను వానిశక్తిని గ్రహించి, తద్ద్వారాశత్రువిషాగ్నివిషకీటకాది ప్రమాదములను దొలగింపగల వారలగుదురు.

వరుణదేవతాకమైన "వకారము" సర్వదేవతాకమైన "అ"కారముతో గూడియుండుటచే బైనామము నుపాసించువారు, జలశక్తులను జలవిద్యుచ్ఛక్తులను దెలిసికొని వానిని వశపఱచుకొని, శంకరశిష్యులైన పద్మపాదులవలె కాలినడకతో జలప్రయాణముచేయగలరు. గొప్పవైద్యులై శరీరమున నీరు చేరుట. ఒడలుబ్బుట, జలోదరమున్నగురోగములు ప్రాప్తించినను, వానిని దొలగించి రోగనాశనకరులుకాగలరు.

సావిత్రీదేవతాకమైన నకారమును, వాస్తుదేవతాకమైన తకారమును, విష్ణుదేవతాకమైన ఇకారముతోగూడియుండుటచే బైనామము నుపాసించువారు మహోపాసకులై సకలజనులపాములను నశింపజేయగలవారలగుదురు.

31 వ నామము :- "నమోవారివస్కృతాయ"

శివ:-

భ. భా. భా:- వరివమును అనగా ధనమునొసగువాడు, ధనమును భక్తులకు జేకూర్చువాడును వారివస్కృతుడగును. అతడు పరమశివుడే.

ఐశ్వర్యమీశ్వరాదిచ్ఛేత్" అను సూక్తిచే ఈశ్వరుడే ఐశ్వర్యము నొసగునని తెలియజేయుచున్నది. ధనకాముకులు శివునుపాసించి, శివాలయములను ప్రతి దినము దర్శింతురు. వరివము (ధనము) జీవులనుజేతదాల్చి పోషించును.

"యస్యాస్తివిత్తంసనరఃకులీనః సపండితః" అను సూక్తిధనముచేతనే మానవులకు సంఘగౌరవమును,జ్ఞానమునులభించునని తెలియఁజేయుచున్నది. అట్టి ధనమొసంగువాడు శివుడు. జ్ఞానము, తపస్సు, బంగారము, వెండి, గృహము, పశువులు, భూములు మున్నగునవన్నియును వరివశ్శబ్ద వాచ్య ములే. ధనములే. వీనినన్నింటినొసంగువాడు పరమేశ్వరుడే కాన అతనికి "వారివస్కృత" నామము సార్ధకమాయెను. ఇంతేకాదు వరివమును (ధన మును) ఆర్జించుధనికులకు రాజులకుసాయమొనర్చువాడై పరమశివుడు వారికి సంబంధించినవాడైయుండును.

"అష్టాభిశ్చసురేంద్రాణాం మాత్రాభిర్నిర్మితోనృపః" అను సూక్తిచే నృపాలురిలో అష్టదిక్పతుల అంశలునుండునని తెలియుచున్నది. అష్టదిక్పతు లలోజేరిన ఇంద్రుడు, అగ్ని, వాయువు, వరుణుడు, ఈశానుడు, అనునైదుగు రును శివస్వరూపులే. కుబేరుడు శివుని స్నేహితుడు. కావునరాజ్యపాలకులైన రాజులతో శివునకు సంబంధముకలదని తెలియుచున్నది రాజేతరులైన ధన వంతులందఱును శివానుగ్రహసంపాదకులే శివసంబంధులే. లేకున్నచో ధన మార్జింపలేరు. కావున శివునకు వారివస్కృతనామము సార్ధకమే, యని తెలియుచున్నది.

అంతేకాదు. వరివము అనగా బరిచర్య. పరమశివునకు బరిచర్యను (సేవను) జేసినవారుభక్తులు. వారికి సంబంధించి, వారిపై శివుడువాత్సల్య ముతోనుండును. వ్యాఘ్రాసురగజాసురులనెడిభక్తులు పరిచర్య చేసిన కారణమున, వారిపై వాత్సల్యమొంది, వారి చర్మములను వస్త్రములుగా

నిత్యము ధరించుచున్నాడు. భక్తవత్సలుడుకావుననే మార్కండేయుని గాపాడినాడు. తనకన్నులనూడబెఱికి, శివునకుఁగన్నులుగానమర్చి, పరిచర్య చేసినతిన్నడను భక్తునిపట్టువత్సలుడై ప్రత్యక్షమై శివుడాతనికి సాయుజ్యముక్తి నొసగినాడు. కావున మహాదేవుడు భక్తవత్సలుడై వారివస్కృతనామమును సార్థకముచేసెను.

ఇంకొకవిశేషమేమన? బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులు ముప్వురను సృష్టి కార్యమున బ్రహ్మాండప్రవిష్టుడైన పరమాత్మయొక్క రూపాన్తరులే. వారు ముప్వురునేక రూపులేయైనను సృష్ట్యాదిభిన్నకార్య ప్రవర్తకులై భిన్నరూపులుగా భావింపబడుచున్నారు. సృష్టికిఁబూర్వము ప్రజాపతియైన పరమాత్మ జల రూపప్రకృతిపై బుష్కరపర్ణమున (బంగారుతామరాకుపై) నున్నట్లు

"ఆపో వా ఇదమాసన్ సలిలమేవ।
స ప్రజాపతిరేకః పుష్కరపర్ణే సమభవత్॥"

అను శ్రుతివలనదెలియుచున్నది. ఆ ప్రజాపతియే మహాశివుడు. కావున "వారిణి = జలే, వాసో యస్యాసౌ" అను వ్యుత్పత్తిచే మహాశివుడు విష్ణు రూపముననను, వరుణరూపముననను ఉన్నట్లు తెలియుచున్నది. అందుచే వారి వస్కృతుడనునామము శివునకు జెందియున్నది.

విష్ణు:-

"వారివస్కృత" నామము శివునకువలె విష్ణువునకును జెల్లును. ఎట్లన? శివునివలె విష్ణువును తన నాశ్రయించిన, తన భక్తులైన కుచేలాదు లకు ధనమొసంగి రక్షించినాడు. "వసుదో వసుః" "వసుప్రదో వాసుదేవః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తులలో, ధనమొసంగువాడు కావుననే విష్ణుపరముగా "వసుదుడు, వసుప్రదుడు" అను నామములు పేర్కొనబడెను. ధనము

నొసగువాడనను నర్థముగల "వారివస్కృతనామము "వసుదుఁడు, వసుప్రదుఁడ"ను నామములును సమానార్థకములే. ఐహికమైన ధనముతోఁబాటు పారలౌకికమైన మోక్షధనమును సైతము శివునివలె విష్ణువుకూడ భక్తులకు జేకూర్చును. కావున "వారివస్కృత" నామము విష్ణువునకును జెల్లును.

అంతేకాదు. "వారివస్కృతుడు = ధనమార్జించువారికి సాయపడుచు, సంబంధించియున్నవాడు" శివుడేకాదు, విష్ణువుకూడ సంబంధించియున్నవాడే.

"నావిష్ణుః పృథివీపతిః" అను సూక్తిచే విష్ణువుయొక్క అంశలేనివాడు రాజు కానేరడనితెలియుచున్నది.

"బాహూరాజన్యఃకృతః" అను శ్రుతిచే విష్ణువు బాహువులనుండిపుట్టుటచేతనే రాజులకు జగత్పాలనశక్తిలభించినదని తెలియుచున్నది. కావున ధనమార్జించు రాజులకు సంబంధించినవాడు విష్ణువు అని తెలియుచున్నది. విష్ణువత్నియైన లక్ష్మీదేవినారాధించుటచేతనే మానవులు ధనవంతులగుచున్నారు. లక్ష్మీదేవికి "మా" అను నామముకలదు. "మా = లక్ష్మికి ధవుడు = భర్త, మాధవుడు, లక్ష్మినారాధించి, ధనవంతులైన వారికందఱికి లక్ష్మీదేవి మూలమున విష్ణుసంబంధముకలదు. కావున "వారివస్కృత" నామము విష్ణువునకును జెల్లునని తెలియుచున్నది.

అంతేకాదు "వారివస్కృతుడు = వారివమును బరిచర్యను జేయుభక్తులపట్ల, వత్సలుడు" అను నర్థముచెప్పినను బైనామము విష్ణువునకును జెల్లును. ప్రహ్లాదాది భక్తులను ద్రౌపదిమున్నగు భక్తురాండ్రనుగాపాడుటచే విష్ణువు భక్తవత్సలుడని తెలియుచున్నది. "మాధవో భక్తవత్సలః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచే భక్తవత్సలుడను నామము విష్ణువునకుగలదని తెలియుచున్నది. "భక్తవత్సలుడు, వారివస్కృతుడు" అను రెండునామములును సమానార్థకములే. అందుచే, విష్ణువుకూడ "వారివస్కృతనామధేయుడే యని తెలియుచున్నది.

ఇంకొకవిషమేమన? "వారిణి = జలే, కృతోవాసోయేనసః" అను వ్యుత్పత్తిచెప్పినను వారివస్కృతనామము విష్ణువునకుజెల్లును-ఎట్లన?

"భూఃపాదౌయస్యనాభిర్వియదసురనిలశ్చంద్రసూర్యౌచనేత్రే।
కర్ణావాశాశ్శిరోద్యౌర్ముఖమపిదహనోయస్యవాసోఽయమబ్ధిః"

అను శ్లోకార్థమును బరిశీలించినచో, విష్ణువు జలపూర్ణమైన అబ్ధిలో నివసించినట్లు తెలియుచున్నది. బాలముకుందరూపుడై విష్ణువు, కరారవిందముతో బదారవిందమును బట్టుకొని, ముఖారవిందమున నిడుకొని జలధిలో దేలియాడు వటపత్రమున శయనించినట్లు

"కరారవిందేనపదారవిందంముఖారవిందేవినివేశయంతం।
వటస్యపత్రస్యపుటేశయానం బాలంముకుందంమనసాస్మరామి"

అను శ్లోకముచే తెలియుచున్నది.

"మహోదధిశయోఽన్తకః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిచే విష్ణువు మహాసముద్రశాయియైన కారణమున "మహోదధిశయుడు" అను నామమును ధరించినట్లు తెలియుచున్నది. ఆ విష్ణువే, వరుణుడై జలపతియైనాడు కావుననే

"యాదసాంపతిరప్పతిః" అను సహస్రసూక్తిలో అపాం = నీళ్ళకు, పతిః = ప్రభువు వరుణుడని చెప్పబడెను.

"మిత్రోఽసివరుణోఽసి" అను శ్రుతియు ఐక్యవిషయమునే వ్యక్తము చేయుచున్నది. వారివస్కృతుడు, మహోదధిశయుడు," అను రెండు నామములును సమానార్థకములే; కాన ఐకారణములచే విష్ణువునకు "వారివస్కృత" నామము సార్థకమాయెనని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "వ్+అ+ర్+ఇ+వ్+అ+స్+క్+ఋ+త్+అ" అని పదునొకండక్షరములు కలవు. ఇవి శరీరమందలి ఏకాదశద్వారములకును, ఏకాదశవాయువులకును చిహ్నములు. పరాశక్తిబీజమైన "అకారము వరుణ బీజమైన "వ"కారముతో గూడియుండుటచే దైనామము నుపాసించువారు శక్త్యారాధనచే, అపారప్రతిభాసంపన్నులై, జలప్రయాణశక్తిని, సంపాదింప గలరు. జలమందలిరోగనివారకవస్తువులను గ్రహించి, "శ్విత్రము" (తెల్ల మచ్చలు) మున్నగురోగములను నివారింపగల వైద్యశిఖామణులు కాగలరు.

విష్ణుబీజమైన "ఇకారముతో" గూడిన రేఫము వహ్నిబీజమగుటచే దైనామము నుపాసించువారు సకలవస్తువులందునుగల అగ్నియెట్టిదో, దాని ప్రభావమెట్టిదో తెలిసికొని, శ్యామలాదిరోగములనుండియు, (చర్మమునల్లనగు రోగము) అగ్నిప్రమాదములనుండియు రక్షింపగలవారలగుదురు. బ్రహ్మ ప్రజాపతిబీజములైన "ఋకార, కకారములతో" గూడినట్టియు, శక్తిబీజమును, అగు "సకార" మిందున్నకారణమున దైనామము నుపాసించువారు, సృష్టి విచిత్రములనెఱింగి, పిత్రగ్రహబాధలను, రక్తప్రసారలోపప్రమాదములను (బ్లడ్ప్లజర్) దొలగించి, విచిత్రవస్తువులను సృష్టించి, సకాలవర్షములు కురి పింపగలవారలగుదురు.

సకలదేవతాకమైన "అకారముతో" గూడినట్టియు, వాస్తుదేవతాకమైన "తకారము" పైశక్తులు సంపాదించుటకు దోహదమొసంగును.

32 వ నామము:- "ఓషధీనాంపతయేనమః"

శివ:-

భ. భ. భా:- "ఉష = దాహే, దుధాఞ్ = ధారణపోషణయోః" అను ధాతువులనుండి "ఓషధి" అను పదమేర్పడెను. "ఓషాన్తం, పాకాంతం, ధీయన్తఇతిఓషధయః" అను వ్యుత్పత్తిననుసరించి, ఓషధులైన తృణవృక్షలతా దులు ఓషధులనబడుచున్నవి.

"ఓషధ్యఃఫలపాకాంతాః" అను నమరసూక్తియు దైవిషయమునే వ్యక్తము

చేయుచున్నది. ఓషధులు గ్రామములందును, అరణ్యములందునుగలవు.

"ఓ = దాహోధీయతే అత్రేతిఓషాః" అను వ్యుత్పత్తిచే తృణలతాదు లన్నియును బీజరూపముననే, నేలలో నుదువబడి, నేలలోని శీతోష్ణములచే దాహమొంది, ఉబ్బిమొలకెత్తును. పిమ్మటవ్రేళ్ళు, ఆకులు మున్నగువానిద్వారా నేలలోని శీతోష్ణములను, జలమును, ఆహారములైన లవణాదులను, బైట నున్నవాయువు, తేమ, వేడిమిమున్నగువానినిస్వీకరించి, పెరిగిపెద్దవగును. ఇది ఓషక్రియచేజరుగును. పిమ్మట తాము స్వీకరించిన శీతోష్ణజలాదులను ధరించి, పోషణనొంది, తమయందుఁగల పూవులు, కాయలు, పండ్లు మున్నగు వానిచే సకలజీవకోటికిని పోషణనొసంగిపోషించుచున్నవి. అది ధారణక్రియచే జరుగుచున్నది. కావుననే తృణాదులకు "ఓష + ధి" అను నామము సార్థకమాయెను

పరమాత్మ భూతాత్మయై ఓషధులను పుట్టించెను. అను విషయము
"యథాకాశస్థితో నిత్యంవాయుస్సర్వత్రగోమహాన్।
తథాసర్వాణిభూతానిమత్స్థానీత్యుపధారయ"
"మయాధ్యక్షేణప్రకృతి స్సూయతేసచరాచరమ్"
"పితాహమస్యజగతోమాతాధాతాపితామహః"

మున్నగు గీతాసూక్తులచే తెలియుచున్నది. ఎట్లన? ఆకాశమందలి వాయువు సర్వత్రవ్యాపించి, మహత్తాయెను. అటులనే తనలో నున్నభూతములను, చేతనాచేతన వస్తువులను బైటపెట్టి, పరమాత్మ ఆ వస్తువులరూపమునే,దాల్చి మహత్తాయెను అధ్యక్షుడైన పరమాత్మసాయమునొందియే, ప్రకృతి చరాచర ప్రపంచమును, గనుచున్నది. వ్యక్తముచేయుచున్నది. కావున గానవచ్చు, ఈ సకల జగత్తునకును బరమాత్మయే, తల్లియు, తండ్రియు, పోషకుడును, పితా మహుడునై, యుండెనని తెలియుచున్నది. కావున బరమాత్మసృష్టికర్తయైన బ్రహ్మయై, అండాండపిండాండ బ్రహ్మాండములను, సకలవస్తువులనుసృష్టించి భూతాత్మగానుండెను. అతడేసోమాత్మకుడై, చంద్రరూపుడైఁ గ్రామములందును గల ఓషధులనెల్ల బెంచి ఓషధీశుడాయెను.

"ఓషధయస్సంవదన్తేసోమేనసహరాజ్ఞా" అను శ్రుతిచే సోముడైన చంద్రునిచే సకలౌషధులును విరాజిల్లుచు పెరుగుచున్నవని తెలియుచున్నది. ఆ సోముడు శివుని అష్టమూర్తులలోనొకడు. అతడే భూతాత్మ. భూతాత్మపదమునకు బ్రహ్మ, శివుడు అని రెండర్థములుగలవు. శివుడే సృష్టికార్యమున బ్రహ్మగానుండెను. అతడే చంద్రరూపుడై ఓషధులను పెంచుచున్నాడు. కావున శివునకు "ఓషధిపతి" యనునామము సార్థకము అయెను.

విష్ణు:-

శివుడువలె విష్ణువును ఓషధిపతియగును. ఎట్లన? శివకేశవులిరువురును పరబ్రహ్మయొక్కరూపాన్తరులే. ఇద్దఱును భూతాత్ములే. "భూతాత్మా పరమాత్మాచ" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో విష్ణువునకు భూతాత్మయను నామము కలదు. చరాచరములందంతటను శివుడువలె విష్ణువును ఆత్మగానున్నవాడే. "ఏష ఆత్మాంతర్యామ్యమృతః" అను శ్రుతి అమృతుడైన పరమాత్మ సర్వాంతర్యామిగానున్నట్లు తెల్పుచున్నది

"పశూగ్ంస్తాగ్ంశ్చక్రేవాయవ్యాన్,
ఆరణ్యాన్ గ్రామ్యాశ్చయే"

అను శ్రుతిగ్రామ్యారణ్యపశువులను (ఓషధులను) విష్ణువు సృష్టించినట్లు చెప్పుచున్నది. శ్రుతులలో శివవిష్ణుభేదము సగుణమునసేకాని, నిర్గుణమున నున్నట్లు ఎచ్చటను గోచరింపదు వేదమంత్రములన్నియును శివ విష్ణు సామాన్యములే. కావున శివునివలె సర్వాంతర్యామియైన విష్ణువు రూప బ్రహ్మ స్వరూపుడైచేతనాచేతనములను సృష్టించి, సోమస్వరూపుడై (చంద్రరూపుడై) వానిని పెంచుచు, పోషించుచు, వానికి ప్రభువుగానున్నవాడే. కావుననే "సోమపోఽమృతపస్సోమః" అనెడి విష్ణుసహస్రసూక్తిలో, సోముడను నామము విష్ణుపరముగాగలదు సోముడు (చంద్రుడు) విష్ణువుమనస్సునుండి

ఉద్భవించినట్లు "చంద్రమామనసోజాతః" అను శ్రుతిచెప్పుచున్నది. విష్ణువు, భూతాత్మగానుండి, గ్రామ్యములును అరణ్యములునగు ఓషధులను సృష్టించి, సోమాత్మకుడై వానిని రక్షించుచు పోషించుచు ఓషధిపతియగుచున్నాడు.

"పుష్ణామిచౌషధీస్సర్వాః సోమోభూత్వారసాత్మకః"

అను సూక్తి పైవిషయమునకు దార్ఢ్యాణము. కాన విష్ణువు ఓషధిపతియాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "ఓ+ష్+అ+ధ్+ఇ+ప్+అ+త్+ఇ" అని తొమ్మిదక్షరములుకలవు. ఇవి శరీరమందలి నవనాడులను, సూచించును. ఈశ్వరబీజమైన ఓకారము విష్ణుబీజమైన ఇకారము, బ్రహ్మబీజమైన అకారమును ఇందుగలవు ఇవి సర్వాధిష్ఠానదైవతములైన త్రిమూర్తుల స్వరూపములు. వానితోగూడిన పైనామము నుపాసించువారు, తేజః పరిపూర్ణులై సర్వులకును సర్వఫలములనొసంగి, వశపఱచుకొని రక్షింపగలవారలగుదురు.

ద్వాదశాత్మకమైన (సూర్యబీజమైన) షకారము సర్వదేవతాకమైన అకారముతోగూడియుండుటచే పైనామము నుపాసించువారు సూర్యగోళ సంచారులును ఆరోగ్యప్రదాతలును అగుదురు. సర్వసిద్ధులను జీవులకు జేకూర్పగలరు.

ధనద (కుబేర) బీజమైన ధకారము విష్ణుబీజముతోగూడియుండుటచే ఈనామము నుపాసించువారు భూగర్భపరిశోధకులై సువర్ణాదిలోహపుగనులను, రత్నాదులను ఎచటగలవోతెలిసికొని వ్యక్తముచేసిప్రపంచమునకు సకల ధనములను జేకూర్పగలవారలగుదురు. పర్జన్య దేవతాకమైన పకారము, మకారముతోగూడియుండుటచే పైనామము నుపాసించువారు జలధాతువులు గలతావులను గనుకొని, జలమును నిల్వజేయగల ఆనకట్టలను నిర్మింపగల వారలగుదురు.

:— ద్వాదశయజుస్సు :—

"నమఉచ్చైర్ఘోషాయాక్రందయతే పత్తీనాంపతయేనమః"

అర్థము :-

యుద్ధకాలే = యుద్ధసమయమున, ఉచ్చైర్ఘోషాయ = మహోన్నతధ్వని గల, శివునకు, నమః = నమస్కారము. ఆక్రందయతే = శత్రువులనేడిపించు రుద్రునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుగాక. పత్తీనాం = పాదచారులైన యోధులకు, పతయే = పాలకుడైన రుద్రునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుగాక.

తాత్పర్యము:-

సా. భాష్యము:- పరమేశ్వరుడు పంచమహాభూత స్వరూపుడు. పంచభూతములలో మొదటిది ఆకాశము. అది శబ్దగుణకము. ఆకాశస్వరూపుడైన మహాదేవుడు యుద్ధకాలమున శత్రువులగుండెలు పగులునట్లు పెద్దధ్వని చేయును. దానినే మహాట్టహాసమందురు. ఆధ్వని విన్నతోడనే శత్రువులు మిక్కిలిగావిలపింతురు. అపుడువారిబంధుమిత్రులును గొప్పగావిలపింతురు. అట్టి సమరసమయమున తనపక్షమున బాదచారులైన యోధులను శివుడు శత్రువులబారినుండి సంరక్షించుచుండును. అట్టి మహాదేవుని, భక్తులు నిత్యము నమస్కరింతురు.

33 వ నామము:- "నమఉచ్చైర్ఘోషాయ"

శివ:-

భ. భా. భా:- ఘోషమనగారోదనము. జీవులచేగర్మఫలమనుభవింప జేసి, గొప్పగా పీడింపించినకారణమున రుద్రుడు ఉచ్చైర్ఘోషుడాయెను,

ఘోషమనగా ధ్వని యనియర్థము. శివుడు యుద్ధకాలమున మహాట్టహాసరూపమగు ధ్వనిగావించి, శత్రువులైన రక్కసులకు భీతిగావించి, సంహరించినాడు. అందుచే ఉచ్చైర్ఘోషుడాయెను.

"నమస్సోమాయచరుద్రాయచ" మున్నగు శ్రుతులలో అత్యుచ్ఛ్రితములను మహోన్నతార్థములుగలపదములు శివపరముగాఁగలవు. వానిని బిగ్గరగానుచ్చరించి, కైలాసపర్వతముక్రింద నణవబడిన రావణుడు ఘోషించుచు, "జటాటవీగలజ్జ్వల"త్" అనెడి స్తోత్రముతో శివునిగొనియాడెను. అందుచే శివుడు ఉచ్చైర్ఘోషుడాయెను.

అంతేకాదు. ఉచ్చైర్ఘోషములుగట్టిగాధ్వనించునవి మేఘములు. అవి "ధూమజ్యోతిస్సలిలమరుతాం సన్నిపాతః క్వమేఘః" అని కాళిదాసకవిమేఘసందేశ శ్లోకమున జెప్పినట్లు జలవాయ్వగ్నిధూమములతో జేయబడెను. వానిలో మొదటి మూడును మహాదేవుని యష్టమూర్తులలో జేరినవే. అందుచే వర్షమొసగు మేఘుడును శివస్వరూపుడే; అను విషయము—

"సహస్రాక్షాయమీఢుషే" అను శ్రుతిలో 'మీఢుషే' అనుపదముచే జెప్పబడెను. కావున మేఘరూపుడైన శివుడు ఉచ్చైర్ఘోషనామకుడాయెను.

'ఘోష' శబ్దమునకు స్తోత్రములని యర్థము. శివమహిమ్నాది స్తోత్రములు పరమశివునకు జెందినవి పెక్కులుగలవు. అవి శివమహిమను బ్రదర్శించును. ఋగ్వేదఋక్కులు (మంత్రములు) కూడ శివమహిమను దెలియజేయును. అవియును ఋగ్వేదమంత్రరూప స్తోత్రములే. అవన్నియును ఉన్నతములే. కావున వానిచే స్తుతింపబడు మహాశివుడు ఉచ్చైర్ఘోషనామకుడాయెను

విష్ణుః-

విష్ణువు తన భక్తులచే గజేంద్రాదులచే వారి కర్మఫలమనుభవింపజేయుటకై మకరాదులచే వారికి బాధకల్గించి, వారి నిష్కల్మషభక్తిని బరీక్షించు

టకై "రావే యీశ్వర! కావవే వరద! సంరక్షింపు భద్రాత్మకా!" అని యేడిపించినాడు. కాన విష్ణువు ఉచ్చైర్ఘోష నామకుడాయెను. శత్రువులైన రాక్షసులను హిరణ్యకశిపాదులను సంహరించు సందర్భమున భయంకర గర్జనరూపమున మహాధ్వని గావించెను. కావుననే విష్ణువు "పుష్కరాక్షో మహాస్వనః" అను విష్ణుసహస్ర సూక్తిలో మహాస్వనుడను నామమున గొనియాడ బడెను.

అంతేకాదు, వేదరూపమైన శోభనఘోషమును మేఘగంభీరధ్వనిని ఉన్నతముగాఁగావించుటచే "సుఘోషస్సుఖదస్సుహృత్" అను సహస్ర సూక్తిలో విష్ణువు "సుఘోష"డను నామమున పేర్కొనబడెను. సుఘోషుడు, మహాస్వనుడు, ఉచ్చైర్ఘోషుడను మూడునామములును సమానార్థకములే. కావున విష్ణువు ఉచ్చైర్ఘోషనామకుడాయెను.

"నారాయణాయవిద్మహే వాసుదేవాయధీమహి।
తన్నోవిష్ణుఃప్రచోదయాత్।"
"వజ్రనఖాయవిద్మహేతీక్ష్ణదంష్ట్రాయధీమహి।
తన్నోనారసింహఃప్రచోదయాత్"

మున్నగు శ్రుతులు అత్యుచ్ఛ్రితములైన ఘోషములతో విష్ణుమహిమను వాక్రుచ్చెను. కావున విష్ణువు ఉచ్చైర్ఘోషనామకుడాయెను.

వేదమంత్రములన్నియును విష్ణుమహిమను వెల్లిడిచేయు ఉచ్చైర్ఘోషములే. మహోన్నతస్తోత్రములే. వేదమంత్రములు త్రిగుణాత్మకములు. శివకేశవాభేదముగానే వారిగుణములను స్తోత్రముచేయుచున్నవి. గుణసంకీర్తనము విష్ణుస్వరూపము. స్తుతిక్రియవిష్ణువే కావుననే "స్తోత్రంస్తుతిస్తోత్తారణప్రియః "అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలోని స్తోత్రంస్తుతి" "అనుపదములు విష్ణుపరములుగాఁగలవు. కావున విష్ణు" ఉచ్చైర్ఘోషనామకుడాయెను. విష్ణుమహిమ్నాదిస్తోత్రములెన్నియోవిష్ణుపరములుగాగలవుకదా!

ఉచ్చైర్ఘోషములు మహాధ్వనిచేయు మేఘములు అన్నియును విష్ణు స్వరూపములే. కావుననే

"పర్జన్యఃపావనోఽనిలః" అను సహస్రనామోక్తిలో మేఘార్థకమైన పర్జన్యశబ్దము విష్ణునామముగాఁబేర్కొనబడెను. విష్ణువుమేఘస్వరూపమున జీవులతాపత్రయమును హరించుటకేవర్షించును. సర్వకామములను జలరూపమున వర్షించును. అందుచే విష్ణువునకు "ఉచ్చైర్ఘోష"నామము సార్థకమాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "ఉ+చ్+చ్+ఐ+ర్+ఘ్+ఓ+ష్+అ" అని తొమ్మిదక్షరములుకలవు. అవినవబ్రహ్మలను, నవావరణలను సూచించును. వాయుబీజమైన "ఉకారము"ముందునను వాగ్బీజమైన "ఐకారము" వెనుకను గల చకారద్వయము చండరుద్రబీజము. దానినుపాసించువారు పరాపశ్యంతీ వాక్కులద్వారాప్రాణాయామప్రక్రియలో కుండలినీశక్తిను త్తేజింపజేసి "మూలాధారము, స్వాధిష్ఠానము, మణిపూరకము, అనాహతము, విశుద్ధము ఆజ్ఞ," అనెడిషట్చక్రములనుదాటించి, సహస్రారమునగల రుద్రరూపపరమాత్మనుజేర్చి, ధ్యానించి, మహానందము అనుభవింతురు. అంతేకాదు. వాక్స్థానమైన కంఠప్రదేశమునను, వాయుకోశమైన హృదయమునందును ఊపిరితిత్తులందును సంభవించురోగములను, హృదయముపెద్దదగుట, గుండెలోనీరుచేరుట, పుట్టవ్రణమగుట, క్షయ, మున్నగువానిని, ప్రాణాయామప్రక్రియచే స్వయముగా, నిర్మూలించుకొనుటయేకాక, పరులకును ప్రాణాయామక్రియ, ధ్యానము, జపముచేయుటను అలవఱచి, వారిరోగములను సైతముతొలగింపగలరు. ఉపాసకులు జ్ఞానసిద్ధినొంది ఆధ్యాత్మికశక్తిచే స్థూలసూక్ష్మకారణరూపశరీరములను దొలగించుకొని, ముక్తులగుదురు.

ఈశ్వరబీజమైన "ఓకారము"తోఁ గూడిన రేఫము, ఘకారమును వరుసగా వహ్నిభైరవబీజములు. ఆట్టి వర్ణములుగల నామముల నుపాసించువారు అగ్నిప్రమాదములను, భూతప్రేతపిశాచాదిపీడలను, అగ్నిమాంద్యాదిరోగములను దొలగించి, శత్రుంజయులై జంతుకోటికి, సర్వఫలముల నొసంగఁగలరు.

ద్వాదశాత్మకమైన షకారము సర్వదేవతాకమైన అకారముతోఁ గూడియున్నది. అందుచేఁ బైనామము నుపాసించువారు సూర్యోపాసకులై మనోబుద్ధులు, జ్ఞానకర్మేంద్రియములనెడి పండ్రెండింటికిని వాటిల్లిన రోగములను జపశక్తిచే దొలగింపఁగలరు. అంతేకాదు. సూర్యకిరణసంపాదితశక్తితో రోగములను నివారింపఁగలవారలగుదురు.

34 వ నామము:- "నమ ఆక్రందయతే"

శివ:-

భ. భ. భా:- మహాశివుడు బాహ్యాభ్యంతరశత్రువులచే ఏడిపించెడివాడు కాన "ఆక్రందయితా" అను నామముతో విలసిల్లెను. బాహ్యాభ్యన్తర యుద్ధములందు శత్రువులనడంచుటకుఁ బిలుచువాడు కావున శివుడు "ఆక్రందయిత" అయెను. మహాదేవుడు జీవిత యుద్ధములందు ధర్మమునాశ్రయించు వారికి ధర్మస్వరూపుడై విజయములను జేకూర్చుటచే "ఆక్రందయితృ నామముకలవాడాయెను.

విష్ణు:-

శివుడువలె విష్ణువును సంహారకాలమున శత్రువులకు శోకదాతయే (ఏడిపించువాడే) కావున విష్ణువునకు రుద్రనామము వాటిల్లెను. రుద్రుడు, ఆక్రందయిత, అను రెండును సమానార్థకములే. కావున విష్ణువునకు ఆక్రందయితృనామముచెల్లును. అందుచేతనే "రుద్రో బహుశిరా బభ్రుః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో రుద్రనామము విష్ణుపరముగా గలదు.

అంతేకాదు. జీవితయుద్ధమున ప్రాణవాయురూపకుడై చేష్టకల్గించుచు జీవులను జీవితయుద్ధమునకు ఆహ్వానించును. కావున విష్ణువునకు

"న్యాయోనేతాసమీరణః" అను సహస్రసూక్తిలో సమీరణనామము సంధింపఁబడెను. శత్రువులను దహింపజేయుచు ఏడిపించువాడు కావున "శత్రుజిచ్ఛత్రుతాపనః" అను సహస్రసూక్తిలో "శత్రుతాపన" పదము విష్ణుపరముగా ప్రయోగింపబడెను. పరికింపగా "సమీరణుడు, శత్రుతాపనుడు, అక్రందయిత" అనుమూడు నామములును సమానార్థకములే కావున విష్ణువునకు అక్రందయితృనామము చెల్లును.

యుద్ధములందు "జయకారి" యనునర్థముచెప్పినచో, "వినయోజయః" అను సూక్తిలోగల "జయుడు" అనునామమును, "అక్రందయిత" అను నామమును సమానార్థకములై విష్ణువునకుజెల్లును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

పైనామమున "అ+క్+ర్+అ+న్+ద్+అ+య్+అ+త్+అ" అని పదునొకండు అక్షరములుకలవు. అవి శరీరమందలి ఏకాదశ ద్వారములను, ఏకాదశరుద్రులను సూచించును.

పరాశక్తిబీజమైన అకారమును సర్వదేవతాకమైన అకారమును ముందు వెనుకల గలట్టియు ప్రాజాపత్యమైన కకారముతోఁగూడినరేఫము వహ్ని బీజము ఇందుగలదు. అందుచే నైనామము నుపాసించువారు ప్రాణులవాత రోగములను శక్తిసహితపురుషు నుపాసింపఁజేసి దొలగించఁగలరు. అమృత వృష్టికురిపించగలరు.

దుర్గాబీజమైనద కారమును, సావిత్రీబీజమైన నకారమును సర్వదేవతాత్మకమైన అకారముతో గూడియుండుటచే బైనామము నుపాసించువారు సావిత్రీ దుర్గోపాసకులై పాపనాశనులై సర్వత్రవిజయముపొంది సర్వసిద్ధినొందఁగలరు. నీలిమపాండువు అనెడిరోగములను దొలగించుకొని పరులరోగములను సైతము దొలగించఁగలరు. వాస్తుబీజమైన తకారమును, వాయుబీజమైన యకారమును సర్వదేవబీజమైన అకారముతోఁగూడయుండుటచేఁ బైనామము నుపాసించువారు యంత్రనిర్మాతలు, హృద్రోగనివారకులును భూతప్రేతపిశాచబాధానివారకులునుగాఁగలరు.

35 వ నామము:- "పత్తీనాంపతయేనమః"

శివః-

భ. భ. భా:- పాదచారులైనయోధులకు "పత్తి" అను సంజ్ఞకలదు. అట్టియోధులకు మహాదేవుడు ప్రభువు. అతడు ప్రపంచలయముచేయుసమయమున ప్రమథగణములను పాదచారులఁగావించి, వారికిఁ బతియైయుండును.

"ఏకోరథో గజశ్చైకో నరాః పంచపదాతయః।
త్రయశ్చతురగాస్తత్జ్ఞైః పత్తిరిత్యభిధీయతే"

అను నార్యోక్తిననుసరించి, ఒకరథము, ఒకయేనుగు, ఐదుగురుపాదచారులైన యోధులు, మూడుగుఱ్ఱములునుగల దళమునకు "పత్తి" యనుపేరు కలదు. అట్టిపత్తులకు బరమశివుడు ప్రభువు కావున ఆతనికి "పత్తీనాంపతిః" యను నామమేర్పడెను.

"శరీరంరథమేవతు" అను శ్రుతిచే బరమాత్మయైన శివుడు రథికుడుగా నుండినట్లు తెలియజెప్పబడెను.

"రమతేఽత్రేతిరథః" అను వ్యుత్పత్తిచేఁ బరమశివుడు రథికుడైనను జీవులలోఁజేరినపుడు జీవాత్మయై రమించుచున్నాడు. అదియే ప్రపంచనాటక నటనమన్నమాట. రథికుడైన శివుడు "పతత్యరీన్ప్రతీతి = పత్తిః" అను వ్యుత్పత్తిచే శత్రువులైనరాక్షసులపైఁ బడుపత్తులైన ప్రమథులకుఁ బతియై వారికిఁగల మనోబుద్ధ్యహంకారములనెడి మూడు గుఱ్ఱములను బఱువులెత్తించుచున్నాడు

"నయన్తిసర్వంస్వవశమితినరాః" అను వ్యుత్పత్తిచే సకల ప్రపంచమును వశపరచుకొనెడినరులైన పంచజ్ఞానేంద్రియములనే ప్రమథులకు బంచ పదాతులగావించివారిచేఁ బ్రమథులకు జయముచేకూర్చుచున్నాడు.

"గజతి = మాద్యతీతిగజః" అనువ్యుత్పత్తిననుసరించి, జయమందిన ప్రమథగణమునే గజముగాగావించి ప్రమత్తమొనర్చుచున్నాడు. ఇవ్విధమున బదాతులైన ప్రమథులలో స్వశక్తినిజేర్చి పత్తుకిఁబ్రభువై ఇంద్రరూపుడైముల్లోకములను జయించి, తనవశమొనర్చుకొనినాడు. అందుచే శివునకు "పత్తీనాం పతిః" అను నామము సార్ధకమాయెను.

విష్ణుః-

శివునివలె విష్ణువును "పత్తులకుఁబదాతులకుఁ బ్రభువై త్రిలోకములను జయించెను. పత్తిప్రభువైన విష్ణువుయొక్క విభూతికుమారస్వామిలోఁగలదు. కావున కుమారస్వామిసేనానియై ముల్లోకములను జయించికాపాడెను.

"సేనానీనామహంస్కందః" అను గీతాసూక్తిలో సేనానులలో నేను స్కందుడను (కుమారస్వామిని) అని భగవానుడుచెప్పెను. పైయర్థమున "జయుడు" అను నామము విష్ణుసహస్రసూక్తిలో "వినయోజయః" అను దానిలోగలదు.

పత్రిప్రభువై విష్ణువు త్రిలోకవిజేతయై త్రిలోకేశుడాయెను. కావున విష్ణుపరముగా విష్ణుసహస్రమున

"త్రిలోకాత్మాత్రిలోకేశః" అను దానిలో త్రిలోకేశపదముగలదు. "పద్ల" = గతౌ" అనుధాతువునుండి యేర్పడిన పత్రిపదమునకు జీవత్వ మందిన జీవుడనియర్థము. అట్టిపత్త్రులకు జీవులకు విష్ణువేపతి. కావుననే అతనికి నారమునకు = జీవసమూహమునకు, అయనుడు = స్థానము అగుటచే నారాయణనామమువాఁడాయెను. పరికింపగా నైయర్థమున = పత్రిపతి, నారాయణుడు అను నామములు సమానార్థకములని తెలియుచున్నది అందుచే "పత్రీనాం పతిః" అను నామము విష్ణువునకు జెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "ప్+అ+త్+త్+ఇ+ప్+అ+త్+ఇ" అని తొమ్మి దక్షరములుకలవు. ఇవి నవావరణములకు చిహ్నములు. ఇందు సర్వదేవతాక మైన అకారముతోగూడిన పకారము పర్జన్యబీజము రెండుసార్లు ప్రయోగింప బడెను. విష్ణుబీజమైన ఇకారముతోఁగూడిన "త"కారమువాస్తుబీజము, మూడు సార్లుప్రయోగింపబడెను. కావునఁ నైనామము నుపాసించువారు వాస్తుశాస్త్ర జ్ఞులై (ఇంజనీర్సు)జలమును నిల్వజేయగలప్రాజెక్టులను నాగార్జునసాగరము వంటివానిని నిర్మించఁగలవారై జలదాతలై ఆహారసమృద్ధినిజేకూర్చఁగల వారలగుదురు. శరీరమున నీరుచేరుటవంటిరోగములకు నివారకులై వృద్ధి సిద్ధులను జేకూర్చగలవారలగుదురని తెలియుచున్నది.

—: త్రయోదశయజుస్సు :—

"నమఃకృత్స్నవీతాయధావతే సత్వానాంపతయేనమః"

అర్థము :-

కృత్స్నవీతాయ = చుట్టును ఆవరింపబడిన సకల సైన్యముగల రుద్రు నకు, నమః = నమస్కారము; ధావతే = పరుగులిడుచున్న శత్రుసైన్యముల

వెనుకనేగు రుద్రునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుగాక; సత్వానాం = సాత్త్వి కులై శరణాగతులైన వారికి, పతయే = పాలకుడైన రుద్రునకు, నమోఽస్తు = నమస్కారమగుగాక.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- పరమశివుడు సకల శత్రుసైన్యములను చుట్టుముట్టడించి, యుండను. పఱుగులిడుచున్న శత్రుసైన్యముల వెనుక పఱుగులిడుచుండును. ప్రణతులగువరగును వారినాతడు విడువడు స్వపరపక్షములయందుఁగాని శత్రుమిత్రపక్షములందుఁగాని ఎవరుతనను శరణువేడినను వారిని తప్పక కాపాడును. అట్టిశివునకు నమస్కారము.

36 వ నామము:- "నమఃకృత్స్నవీతాయ"

శివ:-

ఫ. భా. భా:- త్రిపురాసురాదిరాక్షసులు దేవకోటిలోఁజేరిన శివునకును శత్రువులే. వారిసైన్యములను బరమశివుడు సంపూర్ణముగా జుట్టునుముట్టడించి యడంచును. జితేంద్రియుడైనతాను దననువేడుభక్తులను ఆవరించి, వారిలో నున్నకామక్రోధాదిశత్రువులను సైతమువాయ్వగ్నిప్వరూపుడై వారిలోనుండి అడంచును అందుచే ఆతనికి "కృత్స్నవీతనామము సార్థకమాయెను.

మహాదేవుడు సహజముగా దిగంబరుడేయైనను భక్తులకు దర్శనమిచ్చు నపుడును, దేవసభకేగినపుడును, హవిర్భాగమునకేగునపుడును, దన శరీర మును సంపూర్ణముగా భస్మముతోడను, వ్యాఘ్రగజాసుర చర్మములతోడను ఆచ్ఛాదించుకొనియుండును. అందుచేఁ గృత్స్నవీతుడాయెననియుఁ జెప్ప వచ్చును.

"వీ = గతివ్యాప్తిప్రజననకాంత్యసనఖాదనేషు" అను నర్థములుగల "వీ"ధాతువునుండియేర్పడిన "వీత" శబ్దమునకను, "ఆచ్ఛాదించుట, పొందుట, వ్యాపించుట, జనింపజేయుట, ప్రకాశించుట, ఉండుట, భక్షించుట అనియేడర్థములుకలవు. అందుచే ప్రళయకాలమున సమస్త జగత్తును లయకారకుడగుటచే భక్షించును.

"తస్మై ఉపసంహర్త్రే మహాగ్రాసాయవైనమోనమః" అను అథర్వశిరో మంత్రమునందు మహాశివుడు జగదుపసంహారసమయమున సకల జగత్తును మహాగ్రాసముగా (మహాహారముగా) జేసికొనునని కలదు. ఈ మంత్రము పై యర్థమునకుఁ బ్రమాణమైయున్నది.

సంపూర్ణజగత్తును మహాశివుడేఁ బ్రహ్మస్వరూపుడైసృష్టించి, విష్ణుస్వరూపుడై ఆవరించి, సూర్యస్వరూపుడై ప్రకాశింపజేసి, అన్తకాలమునఁ దానేభక్షించుచున్నాడు. కాన కృత్స్నవీతనామము శివునకు సార్థకమాయెను. "నసన్నచాసచ్ఛివఃకేవలమ్" అనునార్యోక్తిచే మహాదేవుడు సత్తునుగాక, అసత్తునుగాక, సకల జగంబులను నశించునపుడు తానే స్వయముగా గృత్స్నాత్ముడై మిగిలియుండును. కావున అతనికి "గృత్స్నవీతనామము సార్థకమాయెను.

విష్ణు:-

విష్ణువు మత్స్యాద్యవతారములుదాల్చి, సోమకాదిరాక్షసులసైన్యముల చుట్టుముట్టడించి, వారిని సమూలముగా సంహరించెను అంబరీషాదిభక్తుల హృదయాలలోనుండి, వారిలోనిరాగద్వేషాదులనడిచి, వారినిగాపాడెను. ఈయర్థముననే "విశ్రుతాత్మాసురారిహా" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో "సురారిహా" అను నామము ప్రయోగింపబడెను.

"శత్రుజిత్ శత్రుతాపనః" అనుసూక్తిలోని "శత్రుతాపన" పదము సైతము బాహ్యాభ్యన్తర శత్రుసంహారముచేయుటచేతనే విష్ణుపరముగాఁ బేర్కొనఁబడెను.

విష్ణువు శివుడువలె దిగంబరుడుకాడు. ఎల్లపుడును అతని శరీరము కనకాంబరముతో అచ్ఛాదింపఁబడియేయుండును. కౌస్తుభశోభతో అచ్ఛాదింప బడియేయుండును. ఈ విషయమే

"మేఘశ్యామంపీతకౌశేయవాసం,
శ్రీవత్సాంకంకౌస్తుభోద్భాసితాంగమ్"

అను శ్లోకమున ప్రకటింపబడెను. కావున విష్ణువునకు "గృత్స్నపీతు" డను నామము సార్థకమాయెను.

"పీత"శబ్దమునకు "పొందుట, వ్యాపించుట, ప్రకాశించుట" అను నర్థములుగలవు. "ఆకాశవత్ సర్వగతశ్చనిత్యః" అను శ్రుతిలో బరమాత్మ ఆకాశమువలె అంతటను వ్యాపించి, యుండుననికలదు. అందుచేతనే విష్ణువు అను నామమేర్పడెను. పరమాత్మరూపాంతరుడైన విష్ణువునకుజెందినట్లు "స్వాపనస్స్వవశోవ్యాపీ" అను సహస్రసూక్తిలో "వ్యాపీ" అను నామము కలదు. "తేజస్తేజస్వినామహమ్" అనుగీతాసూక్తిలో భగవంతుని విభూతి, తేజోవంతులలో తేజస్సుగానుండుననికలదు.

"స్వయంజ్యోతిః" "జ్యోతిషాంజ్యోతిః" అనుశ్రుతులలో భగవంతుడైన విష్ణువు సూర్యాగ్నిస్వరూపుడై స్వయంప్రకాశమానుడై బాహ్యాభ్యన్తర ప్రకాశకుడైయున్నట్లు చెప్పబడెను. కావుననే

"మహాశక్తిర్ మహాద్యుతిః" "భ్రాజిష్ణుర్ భోజనమ్"

"ప్రకాశాత్మాప్రతాపనః"

అను సహస్రనామాక్తులలో "కృత్స్నవీతుడు = సంపూర్ణమైనతేజస్సుకలవాడు" అను నర్థమునుదెలియజేయు "మహాద్యుతి, భ్రాజిష్ణువు, ప్రకాశాత్మా" అను నామములు విష్ణుపరముగా బ్రయోగింపబడెను కావున విష్ణువునకు "కృత్స్నవీతుడు" అను నామము సార్థకమాయెను.

వీతశబ్దమునకు భక్షించువాడనియర్థముకలదు విష్ణువు మహాప్రళయమున సర్వమును భక్షించును, నశింపజేయును; అనగ దనిలోనికిఁ దీసికొనును. అందుచే

ఆ యర్థములందు "భోజనంభోక్తా" "మహోదధిశయోఽన్తకః" అను సహస్రనామాక్తులలో విష్ణుపరముగా "భోక్తా, అన్తకుడు" అను నామములుగలవు కావున విష్ణువు కృత్స్నవీతనామకుడాయెను. అందుచే "కృత్స్నవీత" నామము శివకేశవులిరువురకును సమానముగాఁజెల్లును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "క్ + ఋ + త్ + స్ + న్ + అ + వ్ + ఈ + త్ + అ" అని పదక్షరములుకలవు. ఇవి దశదిక్కులకును, దశేంద్రియములకును జిహ్నములు.

కకారఋకారములు వరుసగా ప్రజాపతి బ్రహ్మదైవత్యములు వీనితోఁ గూడిన పైనామము నుపాసించువారికి బ్రహ్మసాక్షాత్కారముజరుగును. జీవ పరమాత్మలతారతమ్యము దృగ్గోచరమగును. వారుగ్రహబాధలు తొలగించి, నకాలవర్షములు కురిపించఁగలవారలగుదురు.

వాస్తుబీజమైన తకారమును, శక్తిబీజమైన సకారమును, సావిత్రీబీజమైన నకారమును సర్వదేవతాకమైన అకారముతోగూడియున్నవి. కావునఁ బైనామము నుపాసించువారు శాక్తేయులై బాహ్యప్రజ్ఞప్రదర్శించుటకు, వీలగు కృత్యములనొనర్చి యంత్రనిర్మాతలుకాఁగలరు వారుణబీజమైన వకారము, పరాశక్తిబీజమైన ఈకారముతోగూడియుండుటచే బైనామము నుపాసించువారు సముద్రజలపరిశోధకులును, జలోదరాదిరోగనివారకులునుగాగలరు. వాస్తుబీజమైన తకారము అకారముతో గూడియుండుటచే బైనామము నుపాసించువారు సర్వజయప్రదులు కాగలరు.

37 వ నామము:- శివ:- "నమోధావతే"

భ. భా. భా:- పరమశివుడు, సూర్యచంద్రాగ్నీంద్ర వర్జన్యాదిరూప ముల అంతటను ఆవరించియుండి, తనకు తనరూపములకును వ్యతిరేకముగా నున్న సైన్యములనెదిరించి, అడంచి, లోకములగాపాడుటకై ఆసైన్యముల వెంటవేగముగాఏగుచుండెను. అట్టి రుద్రునకు నమస్కారము. ఇటచేతనాచేతన ముల వంటిని సైన్యముగా జెప్పవచ్చు. లోకమునవేగముగాఁ బోవువానిలో మొదటిదిగాలి. రెండవదిమనస్సు ఆరెండును శివస్వరూపములే. ఆరెండింటి రూపమున శివుడువడిగాఁ బోవుచుండును. అంతేకాదు. శివుడు ఉబ్బులింగడు. "మహాదేవ! శంభో!" అనిస్మరించినమాత్రాన తనభక్తులకు శీఘ్రముగాఁ బ్రసన్నుడై, వరములొసగికాపాడును. భక్తులపాతకములను శోధించి, తొల గించును. మహాపాతకములొనర్చుటచే సంభవించురోగములను "కుష్టు, తెల్ల మచ్చలు, జలోదరము" మున్నగువానిని దొలగింప సూర్యాదిరూపములతోఁ బ్రసన్నుడై అతివేగముగానేగి భక్తులనుగాపాడును. మయూరుడను మహాకవి సూర్యశతకమువ్రాసి సూర్యరూపరుద్రుని దయనొంది, రోగవిముక్తుడాయెను. ప్రళయాంతమున బూర్ణరూపమున మిగిలియుండువాడును మహాశివుడే అందుచే బరమశివునకు "ధావన్" అను నామము, సార్థకమాయెను. కావున అతనికి భక్తులు నమస్కారములు సమర్పించుచున్నారు.

విష్ణు:-

"ధావ్ృ = గతిశుద్ధ్యోః" అను ధాతువునుండియేర్పడిన "ధావతే" అను పదమునకు శీఘ్రముగాఁబోవువాడనియర్థము. శీఘ్రముగాఁబోవుటయనగా వడిగా అంతటను వ్యాపించుటయనియర్థము. విష్ణు = అంతటను వ్యాపించు వాడని యర్థము ఈ యర్థమున "ధావతే, విష్ణవే" అను పదములురెండును సమానములే. కావున "ధావన్" అను నామము శివునకువలె విష్ణువునకును జెల్లును భక్తరక్షణకార్యమున విష్ణువునకున్నంతటి గమనవేగము ఏరికినిలేదు. గజేంద్రుని రక్షణమే ఇందులకు దార్కాణము.

"అలవైకుంఠపురంబులో నగరిలో"

"సిరికిం జెప్పడు శంఖచక్రయుగమున్ జేదోయి సంధింపడు"

అను పోతన్నగారిపద్యములను పఠించితిమేని విష్ణువుయొక్క శీఘ్రగమనము అందఱికిని తెలియును

"మనసోజవీయః" అను శ్రుతిలో జెప్పినట్లు విష్ణువు మనోజవుడు కావుననే "ధావతే" అను నామార్థమును దెల్పు "వేగవాన్" అను నామము విష్ణుపరముగా "వేగవానమితాశనః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలోఁ బేర్కొనఁబడెను.

"ధావతే = శీఘ్రం ప్రసీదతే" శీఘ్రముగఁ బ్రసన్నుడగుచున్నాడని యర్థముచెప్పినను విష్ణువునకుఁ జెల్లును. ఎట్లన? శిశుపాలుడుమున్నగు అపకారులకును మోక్షప్రదుడై శీఘ్రమైన అనుగ్రహముకలవాడై యుండెను కావుననే

"సుప్రసాదః ప్రసన్నాత్మా" అను రెండు నామములను విష్ణుపరముగా సహస్రనామములలో పేర్కొనబడెను. "ధావతే = భక్తపాతకాన్ శోధయతే" భక్తులపాపముల శోధించి, తొలగించి, పాపనాశనుడై కాపాడువాడని యర్థము చెప్పినను యీనామము విష్ణువునకుఁజెల్లును. కావుననే విష్ణుసహస్రమున "మాధవో భక్తవత్సలః" "క్షితీశః పాపనాశనః" భక్తవత్సలుడు, పాపనాశనుడు అను నామములు విష్ణుపరముగా పేర్కొనబడెను. "భక్తవత్సలః" పాపనాశనః, ధావన్ అను నామములు సమానార్థకములే. కావుననే "ధావతే" అను నామముగల విష్ణువునకు భక్తులు నమస్కారములు సమర్పించుచున్నారు.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "ధ్ + అ + వ్ + అ + న్" అని ఐదక్షరములు కలవు. అవి పంచప్రకృతులను, పంచేంద్రియములను సూచించును. ధనదబీజమైన ధకారము పరాశక్తిబీజమైన అకారముతోఁ గూడియున్న కారణమునఁ బైమంత్రము నుపాసించువాడు శాక్తేయుడై జ్ఞానధనము నార్జించుకొని, సర్వాకర్షకుడై ఐహికకాములకు, ధనమును జేకూర్చెదరు.

వారుణబీజమైన వకారమును, సావిత్రీబీజమైన నకారమును, సర్వదేవతాకమైన అకారముతోఁ గూడియుండుటచేఁ బైనామము నుపాసించువారు, పాపపరిహారకులై పాపసంభవరోగములను బోగొట్టుకొందురు. పరుల పాపములను రోగములను సైతము పోగొట్టఁగలరు. అంతేకాదు. పైనామము నుపాసించువారు పాపభేదములను, తన్మూలకములైన రోగభేదములను గ్రహించి రోగనివారకౌషధములను నూతనముగా గ్రహింపగలరు.

38 వ నామము:- "సత్త్వానాంపతయే నమః"

శివ:-

భ. భ. భా:- సత్త్వములనగా శరణాగతులు. వారిని గాపాడి వారికి బరమశివుడు పతియాయెను. శరణాగతరక్షకులైన శిబిచక్రవర్తి మున్నగువారిలో శివాంశయుండును. సత్త్వమనగా ప్రకృతి. అదియే ఆదిశక్తి. ఆదిశివవినిర్గత యగుటచే ఆమెకు ప్రభువై శివుడు సత్త్వపతియైనాడు. అంతేకాదు. సత్త్వములనగా ప్రాణులు. వానికన్నిటికిని ప్రభువు పరమశివుడే. కావుననే అతనికిఁ బశుపతి యనునామము వాటిల్లెను, సత్త్వమనగా బలము. ఆదిశివతేజోంశమగుటచే బల నామము శివునకుఁ జెల్లెను. బలము ఆధేయము. బలవంతుడాధారము. ఆధా

ధేయములకు అభేదము కావున బలుడను నామము శివునకు ఏర్పడెను. "బలాయనమః, బలప్రమథనాయనమః" అను శ్రుతిలోని "బల" పదము శివపరము. బలమునకును ప్రభువు పరమేశ్వరుడే. అందుచే "బలుడు, సత్వానాంపతి" అను రెండును సమానార్థకములై శివునకు చెల్లును.

విష్ణు:-

పరమాత్మ శ్రీరాముడై తనను శరణువేడిన విభీషణుని గాపాడెను. ఇట్లెందరినో శరణార్థులను విష్ణువు కాపాడెను. అందుచే విష్ణువునకు "సత్వానాంపతి" అను నామము కలిగెను

సత్త్వమయైన ప్రకృతి శివుని చెంత పార్వతియై యున్నట్లు, విష్ణువు చెంతను లక్ష్మియై యుండెను. అందుచే సత్వపతి నామము విష్ణువునకును గల్గెను.

"గభస్తినేమిస్సత్వస్థః" అను విష్ణుసహస్రనామసూక్తిలో విష్ణువు సత్వగుణముతో సర్వప్రాణులనధిష్ఠించియున్నట్లు, చెప్పెను. సత్వస్థపదము, సత్వపతి పదమును సమానార్థకములే. "సత్వవాన్ సాత్వికః" అను సూక్తిలో సత్వము శౌర్యవీర్యాది గుణములు కల్గియుండుటచే "సత్వవాన్" అను పదము విష్ణుపరముగా ప్రయోగింపబడెను. "సత్వవాన్, సత్వపతిః" అను పదములు సమానార్థకములు.

"బలంబలవతామస్మి" అను గీతాసూక్తిచే బలవంతులలో నిబలము విష్ణుస్వరూపమైనట్లు చెప్పబడెను. పైవిషయములను బరిశీలించినచో "సత్వానాం పతిః" అను నామము విష్ణువునకు సార్థకమేయని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

"సత్వన్+పతిః" అను నామమున "స్+అ+త్+వ్+అ+న్+ప్+అ+త్+ఇ" అని పదక్షరములు కలవు. అవి దశదిశలకు ఉపలక్షకములు. దశేంద్రియ సూచకములు. ఇందు సర్వదేవతాకములైన అకారములు

మూడును, విష్ణుదేవతాకమైన ఇకారమునుగలవు. అపిశక్తిబీజమైన సకారముతోడను, వాస్తుబీజములైన తకారముతోడను, వరుణబీజమైన వకారముతోడను, పర్జన్యబీజమైన పకారముతోడనుగూడియున్నవి.

శక్తిసహితులైన త్రిమూర్తులును, వాస్తువరుణపర్జన్యరూపధారులై, పైనామము నుపాసించువారికి చక్కనిజ్ఞానమునొసగుచు, వారికి జలము కురిపించుయంత్రములను, జలప్రయాణసాధనయంత్రములను నిర్మించుశక్తిని ఒసంగుదురు. దీనినుపాసించువారు వైద్యశక్తిసంపన్నులై చర్మములపై విచిత్ర వర్ణములతో నేర్పడురోగముల నివారించి, సర్వత్రవిజయము పొందఁగలరు.

ఈ యనువాకముసగల మంత్రములను జపించి, అతికష్టముగాఁ గాలముగడిపి, చరుభోజియై ఎనిమిదివేలుజపముచేయవలెను. జపించునంత కాలమున శివాలయమునప్రతిసంధ్యాసమయమునను ఐదునొకండుసార్లుప్రదక్షిణముచేయవలెను. జపసమాప్తియైనపిమ్మట దేవునారాధించి, దైవసన్నిధిని ఐదునొకండుగురు విప్రులకు భోజనముపెట్టినపిమ్మట (పునశ్చరణము(జప వ్రతము) పూర్తియగును. ఇట్లుజపించినవారికోరికలెల్లనెఱవేరును.

యుద్ధమునమీపించగా మహావునిపై మాంజిష్ఠవస్త్రమును(ఎఱ్ఱనిబట్టను) ఉంచి, స్వయముగా శుద్ధుడై కుడిచేతిబొటన వ్రేలుదైవముపైనిడి ఈ యనువాకమందలి మంత్రములు పఠించుచు, ఎనిమిదివేలు జపమును ఐదుదినములు చేయవలెను. అదిపూర్తిఅగుసరికి శత్రురాజు తనచోటునుండివెడలిపోవును. పలాశము, అశ్వత్థము, వైకంకతము అపామార్గము అను సమిధులను తేనెతోడను, నేతితోడనుదడిపి, పదివేలుహోమముచేసినచో ఆ శత్రురాజు వశమగును. క్రమముగా జనులెల్లరును వశమగుదురు. వానిని వశమొనర్తురు.

రాజ్యకాంక్షియైనరాజు, తెల్లకలువ, సౌగంధికము, నల్లకలువ, అను వానినితేనెలోముంచి, పదివేలుహోమముచేయవలెను. తోడనే అతడు రాజ్య లక్ష్మినిపొందును. శ్రీకాముడుపదివేలుతామరపూవులను హోమముచేసినచో శ్రీమంతుడగును.

మేధాశక్తికోరువాడు మోదుగుపూవులను కపిలగోవునేతితోదడిపి, పది వేలుహోమముచేసినచో మేధావంతుడగును, శత్రుజయముకోరువారు పదు నొకండువేలు జపముచేసిరేని శత్రువిజేతలుకాగలరు. ప్రతిదినము 108 సార్లు కాని 28 సార్లుకాని యావజ్జీవముప్రదక్షిణముచేయువాడు ఇహ లోకమున సుఖియైయుండి అంతకాలమున కైలాసముపొందును.

పైపదమూడుమంత్రములను జపింపలేనివాడును, జపార్హతలేనివాడును ఈక్రిందిధ్యానశ్లోకమును జపించినచో పైమంత్రములవలనలభించుఫలముఁను పొందఁగలడు.

ధ్యానశ్లోకము:-

"ముక్తాలంకృతసర్వాంగమిందుగంగాధరంహరం।
ధ్యాయేత్కల్పతరోర్మూలే సమాసీనం సహోమయా॥"

తాత్పర్యము:-

భగవంతుడైన పరమేశ్వరుడు పార్వతీదేవితోగూడి కల్పవృక్షముదఱఁ గూర్చుండెను. అతడు శిరస్సున జంద్రుని గంగనుధరించియుండెను. అతడు అంగములనెల్లమంచిముత్యములతో అలంకరించుకొనియుండెను. అతడు జీవుల పాపములను హరించును. అందుచే మహాదేవుని నిత్యముధ్యానించవలెను.

ఈశ్లోకమున 13 మంత్రములను సూచించుచు 13 పదములుగలవు వచన రూపమంత్రములనే యజుస్సులందురు. పైయజుస్సులను సూచించు బీజాక్షరములుకూడ ఈశ్లోకమునగలవు. జీవులపాపములను హరించుటలో శివకేశవులు ఇరువురును సమానులే. హరి, హరపదములు రెండును సమానార్థకములే కావున "హర" పదము శివకేశవులకు ఇరువురకును జెల్లును. పైశ్లోకము పైమంత్రములకు బదులుగా జపింపదగియున్నదని తెలియుచున్నది.

శ్రీ భట్టభాస్కరవిరచిత యజుర్వేదభాష్యమున రుద్రప్రశ్నమున ద్వితీయానువాకము సమాప్తము.

-: తృతీయానువాకము :-

—: ప్రథమయజుస్సు :—

ద్వితీయానువాకమున నామాద్యన్తములందు నమోవాచకముకల యజుస్సులుకొన్ని చెప్పబడినవి. అటులనే ఉభయతో నమస్కారములైన 12 యజుస్సులు తృతీయానువాకమున జెప్పబడుచున్నవి.

-: ప్రథమయజుస్సు :-

"నమస్సహమానాయనివ్యాధిన ఆవ్యాధినీనాంపతయేనమః"

అర్థము:-

సహమానాయ = విరోధులను అభిభవించు (పరాభవించు) రుద్రునకు, నమః = నమస్కారము. నివ్యాధినే = మిక్కిలి విరోధులను బాధించు రుద్రునకు నమః = నమస్కారము. ఆవ్యాధినీనాం = అంతటను సంపూర్ణముగా బాధించు శూరసేనలకు, పతయే = పాలకుడైన రుద్రునకు, నమః = నమస్కారము, అస్తు = అగుగాక.

తాత్పర్యము:-

సా. భాష్యము:- విరోధులు బాహ్యులు, అభ్యన్తరులు, సమీపవర్తులు, దూరదేశవర్తులు, అని పలురకములుగాఁగలరు. వారిలో బాహ్యశత్రువులగు రాక్షసులుమున్నగువారిని రావణాదులను, మహాదేవుడు గర్వభంగమొనర్చి పరాభవించును. ప్రతిజీవులను శరీరాంతర్గతులై పీడించుకామక్రోధాదులను అడంచి, తనభక్తులను శివుడుకాపాడును. భక్తిహీనులై దేశమంతటను వ్యాపించి, వేదమతవిరుద్ధముగ సంచరించువారిని శిక్షించి, లోకములను ఆ

పరమశివుడు పాలించును. కావున అతనికి నమస్కారములను భక్తులు సమర్పించుచున్నారు.

39 వ నామము:- "నమస్సహమానాయ"

శివ:-

భ. భా. భా:- ఈనామముతో ఆరంభమగు ఈ యనువాకమునకు మహాదేవుడు ఋషి. బృహతీఛందస్సున ఇదికలదు. దీనికి దేవతయును మహాదేవుడే. ఇంతకుముందున్న అనువాకమున ద్రవ్యవిషయికమైన ఆధిపత్యము శివునకుగలదని చెప్పబడెను. ఈయనువాకమున క్రియావిషయికమగు అధిపత్యముకూడ శివునకుగలదని చెప్పబడుచున్నది మహాదేవుడు తనకంటె భిన్నమగు సమస్తమును దన అదుపులో నుంచుకొని ఎదురుతిరుగువారని పరిభవించును. కొందఱుభక్తులు అపరాధములుచేసినచో వారిని సన్మార్గమునకు మరల్చి, క్షమించును. అనగా శిక్షణశక్తితోఁబాటు రక్షణశక్తియును బరమేశ్వరునకు గలదన్నమాట. కావున శివునకు "సహమానుడు" అను నామముచెల్లును.

విష్ణు:-

"సహిష్ణుర్గదాదిజః" అను విష్ణుసహస్ర సూక్తిలో విష్ణువునకు "సహిష్ణు" డనునామముకలదు. హిరణ్యాక్షుడను రక్కసుడు తన ప్రభావముచే భూమిని చాపగాజుట్టి పీడించుచుండగా విష్ణువు వరాహవతారుడై చావచుట్టగానున్నభూమినివిప్పి, ముట్టెతోవానిని సంహరించెను. అట్లే పెక్కురు దానవులను, వారుచేయుపనులు. జరుగనీయక వారిని పరాభవించెను. "హేతుర్దామోదరస్సహః" అను సహస్రసూక్తిచే, సర్వులను దిరస్కరించుచు లొంగిన వారిని క్షమించెడివాడు. కావున విష్ణువునకు "సహః" అనునామమేర్పడెను. పరికింపగా "సహః, సహమానః" అనుమూడును సమానార్థకములే. కావున,విష్ణువునకును "సహమానుడు" అనునామముచెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "స్ + అ + హ్ + అ + మ్ + అ + న్ + అ" అని యెనిమిదక్షరములుకలవు. అవి శివుని అష్టమూర్తులను అష్టాంగములను సూచించును. ఇందు శక్తిబీజమైన సకారము, సర్వదేవతాకమైన అకారముతో గూడియున్నది. రెండును రక్తవర్ణములే. కావున బైనామము నుపాసించువారు, రక్తలోపము, రక్తప్రకోపము, రక్తపుపోటు, ఎఱ్ఱపుప్పులు మున్నగునవి శరీరమున నేర్పడినపుడు వానిని దొలగించి, రక్షించి, జీవులకు స్థితికల్పింపగలవారలగుదురు. రక్తవర్ణములైన గ్రహములగోళములను, బరిశీలింపగలవారలగుదురు. సారసత్వబీజమైన సకారము త్రిమూర్త్యాత్మకమైన అకారముతోగూడియుండుటచే బైనామము నుపాసించువారు సకల విద్యాపారంగతులుకాగలరు. శివబీజమైన హకారము మదనబీజమైన మకారమును వరుసగా అకారాకారములతోగూడియుండుటచే బైనామము నుపాసించువారు, నిష్కాములై శాక్తేయులై ఇంద్రియ విజేతలుకాఁగలరు. ఐశ్వర్యవంతులై సర్వసుఖములననుభవింపఁగలరు. శివస్వరూపుడైన సూర్యునిలోఁగల విచిత్రవర్ణకిరణముల శక్తులను సంగ్రహింపఁగలవారలగుదురు. మృత్యుంజయులగుదురు.

40 వ నామము:- "నమోనివ్యాధినే"

శివ:-

భ. శో. భా:- 'మిక్కుటముగా తననుద్వేషించు శత్రువులను సంహరించుటచేతను, వీరభద్రుడై దక్షుని శిక్షించుటచేతను, కన్నకూతునుగామించు బ్రహ్మను, మహాత్ముడనని విఱ్ఱవీగుయముని మిక్కిలిగా శిక్షించుటచేతను, శివునకు "నివ్యాధీ" అను నామమేర్పడెను.

విష్ణు:-

శివకేశవులు సమానతేజస్సంపన్నులు. శివుడువలె విష్ణువుకూడ దుర్జనులను శిశుపాలాదులను హింసించెనుగాన జనార్ధనుడను నామము సార్ధకమై

నట్లు "విష్వక్సేనో జనార్దనః" అను సహస్రనసూక్తి చే తెలియుచున్నది. "దండో దమయితాదమః" అను సహస్రనసూక్తిలోఁ గలదండుడను నామము, దుష్టులైన కంసాదులను తాడించి, సంహరించినవాడగుటచే విష్ణుప్రసన సార్థకమాయెను "దండోదమయితాఽస్మి" అను గీతవాచనము పైవిషయమునే బలపఱచు చున్నది. పరికింపగా "నివ్యాధీ,జనార్దనఃదండః" అనునవి సమానార్థకములే విష్ణువునకు "నివ్యాధీ" అను నామముచెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "న్+ఇ+వ్+య్+అ+ధ్+ఇ+న్" అని ఎనిమిదక్షరములుకలవు. అవి అష్టచక్రములకుఅష్టప్రకృతులకును చిహ్నములు. ఆద్యంతములందుగల నకారము సావిత్రీబీజము వకారము వరుణబీజము యకారము వాయుబీజము. ధకారము ధర్మబీజము. ఆదిశక్తిబీజమైన అకారముతోడను, విష్ణుబీజమైన ఇకారముతోడనుగూడియున్నవి. అందుచే నైనామము నుపాసించువారు ప్రాణాయామశక్తిసంపన్నులై శక్త్యుపాసకులై తమకుగలశక్తిసామర్థ్యముఁచే నుడిగుండములేర్పడు పద్ధతిని,వానిని నిర్మూలించువిధమును, జలపరిశోధననుగావించి, నూతనయంత్రనిర్మాతలై జలోదరాదివ్యాధి నివారకులై లోకోపకారకులుకాఁగలరు

41 వ నామము:- *"అవ్యాధినీనాంపతయేనమః"*

శివ:-

భ. భా. భాః- పదునాల్గుభువనంబులందును, ఎచటనున్న శత్రువులనైనను, శూరులైనసేనలు, యోధులునగు ప్రమథగణములు శివశాసనమున శిక్షించితీరును. అట్టి శూరసేనలకును మహాదేవుడే నాఁకుడైయుండెను దక్షాధ్వరధ్వంసనసమయమున మహాదేవుని అంశావతారుడైన వీరభద్రుడు తన ప్రమథగణములచే ఎదురుగానున్ననులేకున్నను శత్రువులను తాడింప

జేసెను. ఆ శూరసేనలే ప్రమథగణములు. వారికి బాలకుడగుటచే శివునకు అవ్యాధినీ పతి అను నామము సార్థకమాయెను.

విష్ణు:-

"అగ్రణీర్గ్రామణీః" "న్యాయోనేతానమీరణః" శౌరిశ్శూరజనేశ్వరః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తులలో "గ్రామణీః, నేతా, శూరజనేశ్వరః" అను నామములు విష్ణుపరముగాఁ బ్రయోగింపబడినవి వానిని బరిశీలించినచో విష్ణువునకును, రాక్షసులను సంహరించుసేనలు గలవానియు, వారేగరుడాదులును, శ్రీరామావతారమందలి వానరులనియును, వారికి బ్రభువు విష్ణువనియును దెలియుచున్నది. సుగ్రీవాదివానరులు శూరులైన జనులు, వారికిఁ బ్రభువగు శ్రీరామచంద్రుడు విష్ణువేకదా! విష్ణుసేనలోని వానరులు అవ్యాధినులు అనగా రక్కసులను బాగుగాబాధించినవారు. కావున వారికి బ్రభువును శ్రీరామచంద్రరూపుడునగు విష్ణువునకు అవ్యాధినీ పతినామము సార్థకమే. పరికింపగా "అవ్యాధినీపతి, గ్రామణి, శూరజనేశ్వరుడు, నేత" అను పదములు సమానార్థకములే కావున విష్ణువు అవ్యాధినీపతి నామకుడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "అ+వ్+య్+అ+ధ్+ఇ+న్+ఈ+ప్+అ+త్+ఇ" అని పండ్రెండు అక్షరములుకలవు. అవి మనోబుద్ధులతోడి ఇంద్రియములకును ద్వాదశమాసములకును వానికధిపతులైన ద్వాదశాదిత్యులకును జిహ్వలు. ఇందుపరాశక్తి బీజమైన అకారద్వయము, త్రిమూర్త్యాత్మకమైన అకారమును గలవు అటులనే విష్ణుబీజములైన ఇకారములురెండును, మాయాశక్తిబీజమైన ఈకారమునుగలవు. అకారత్రిపుటి శివాశివులకలయికను, ఇకారత్రిపుటి లక్ష్మీనారాయణులకలయికనుదెలియజేయును. అందుచే నీనామము శివకేశవాభేదమును శక్తిత్రయాభేదమును దెల్పుచు ఉపాసకులైన భక్తులకుఁ బర

మోపాస్యమైయున్నది. ఇందలి వకారయకారములువరుసగా వరుణవాయు బీజములైయున్నవి. తకార థకారములువరుసగా వాస్తుధనదబీజములైయున్నవి పకారము పర్జన్యబీజము. వీనినడుమనున్న నకారము వేదమాతయైన సావిత్రీ దేవియొక్కబీజము. ఇది పైన పేర్కొనినదేవతలకు అధ్యక్షురాలై ఉపాసకులైన భక్తులకు శక్తిసహితపురుషుని సాక్షాత్కరింపజేయుచుఁ బ్రాణశక్తిని, జలస్తంభన శక్తిని, వాస్తుశాస్త్రోక్తభవననిర్మాణశక్తిని జేకూర్చుచు, లోకమున సకాల వర్షములగురిపించుచు, ప్రపంచమునకు వాయుప్రమాదములవాటిల్లనీయక రక్షించును. భక్తులకుగల సకలరోగములను దొలగించి, వారినిగాపాడును. చక్కని ఆధ్యాత్మికభౌతిక విజ్ఞానములను జేకూర్చును; అని తెలియుచున్నది.

—: ద్వితీయయజుస్సు :—

"నమఃకకుభాయనిషంగిణేస్తేనానాంపతయేనమః"

అర్థము:-

కకుభాయ = కకుభసదృశమైన అనగా అర్జున వృక్షమువలె ప్రధానుడైనట్టియు, నిషంగిణే = ఖడ్గముచేతగల శివునకు, నమః = నమస్కారము. స్తేనానాం = గుప్తచోరులకు, పతయే = పాలకుడైన శివునకు, **నమః** = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భా:- పరమేశ్వరుడు సకల ప్రపంచమునను ప్రధానుడు అతడు దుష్టసంహారమునకై ఖడ్గమునుచేతఁదాల్చెను. గుప్తముగానున్నచోరులను, జీవులను పెడదారపట్టించిచోరులవలెబీడించు ఇంద్రియములను అడఁచి, పాలించుచుండెను అట్టిమహాదేవునకు నమస్కారము రుద్రుడు విలాసముగా లోకకల్యాణమునకైనటునివలె అయావేషములుదాల్చి, అయాజీవులపై ద్వేషమువహించును. పరమేశ్వరుడు సర్వజగదాత్మకుడు. కావున ఎవరెచ్చటను ఎట్లువర్తింతురో తానును అచ్చటను ఆ రూపముతోడనే వర్తించును.

కావుననే గుప్తచోరులకు పాలకుడుగానుండెను. రుద్రునకుగల సర్వాత్మత్వము ఈమంత్రములందు జెప్పబడుచుండెను. పరికింపగా రుద్రుడు చోరాదుల శరీరములందు జీవరూపమునను ఈశ్వరరూపమునను ద్వివిధముగానుండును స్తేనాదులందు శివుడు జీవరూపమునగలడనునది వాచ్యార్థము. ఈశ్వర రూపముననుండి పాలించుచున్నాడనునది లక్ష్యార్థము. మహాదేవుడు లక్ష్యార్థముచే గోచరించు శివరూపమున జీవులపాపములను పరిహరించి, వారికి పురుషార్థమైన మోక్షమునొసంగుచున్నాడు. ఇట్లు వాచ్యార్థలక్ష్యార్థములను బోధించులౌకికశబ్దములువేదమంత్రములందునుగలవు. శాఖాగ్రచంద్రన్యాయముచే నైయర్థములుగోచరించును. ఎట్లన? చెట్టుకొమ్మచివరను జంద్రుడుండును ఆకాశమునగదాయుండును. చెట్టుకొమ్మచివరకు దిన్నగానున్నఆకాశమున జంద్రుడుకానవచ్చును; అనునదియేలక్ష్యార్థము. ఆదివాచ్యార్థబాధచేగల్గును, అటులనే పైమంత్రమునందుగల వాచకశబ్దమగుస్తేనపతి "పదముచే, లక్ష్యార్థము అనగా "సర్వేశ్వరుడై శివుడుగూఢచోరులను బాలించును" అనునది గోచరించును. పై విషయమునుబట్టి, శివుడు జీవుల హృదయముననుండి, వారిని సన్మార్గప్రవర్తకులగావించి, రక్షించునని తెలియుచున్నది.

42 వ నామము:- "నమః కకుభాయ"

శివ:-

వ భా. భా:- కకుభమనగా ప్రధానుడు. పరమేశ్వరుడు. పంచభూతములు సూర్యచంద్రులు, సోమయాజి అను ఎనిమిదియును మహేశ్వరుని మూర్తులే. పైయెనిమిదింటిలో పంచభూతములు సూర్యచంద్రులును సృష్టికంతటికిని ప్రధానులు. వానితో సంబంధములేని వస్తువులు పదునాల్గుభువనంబులందును ఎప్పుడునులేవు. కావున శివుడు తన రూపములతో జేతనాచేతనములందుగలడనుట నిర్వివాదముకదా! అందుచే శివుడు ప్రధానుడై

కకుభనామధారియాయెను. కకుభమనగా వీణాదండముయొక్క శిఖరభాగము. అదిసప్తస్వరములనొసంగుతంతువులతో బంధింపబడియుండును. అదిలేనిచో వీణాతంతువులు (తీగెలు) నిరాధారములగును. అప్పుడు వీణనాదహీనమగును. వాయిద్యములలోఁ బ్రధానమువీణ. "వీణావణవలాసితమ్" అని అరుణమంత్రమున వీణనుగూర్చికలదు. వీణకంతటికిని ప్రధానముదాని శిఖరభాగము. అటులనే మహేశ్వరుడు జీవతంతువులకు ఆధారభూతుడై ప్రధానుడాయెను. అందుచే వానికి "కకుభ"మనునామమువాటిల్లెను. అంతేకాదు. "కకుదిభాతీతి కకుభః" అనివ్యాకరణమున పృషోదరాదిగణమునజేరి సాధువైనకకుభపదమునకు ఎద్దుమూపురమునగూప్పంటువాడని యర్థముకలదు మహాదేవుని వాహనము వృషభము; కావున ఆతనికి కకుభనామమువాటిల్లెనని చెప్పవచ్చును. జీవులలోగల అజ్ఞానమునకు చిహ్నము వృషభము. దానినడంచి, జీవులకు జ్ఞానమునొసగువాడు కావున శివుడు సకలదేవతలలో కకుభుడు అనగా ఉచ్ఛ్రితుడు (ఉన్నతుడు)డాయెను. అందుచే ఆతనికి కకుభనామము సార్థకమాయెను,

విష్ణుః–

కకుభపదమునకు బ్రధానుడు అను నర్థమును జెప్పినపుడు "ప్రధాన పురుషేశ్వరః" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలో బ్రధానపదము విష్ణుపరముగా బ్రయోగింపబడుటచే బ్రధానార్థముగలకకుభపదము విష్ణువునకుఁ జెల్లునని తెలియుచున్నది. కకుభుడు, ప్రధాన పురుషేశ్వరుడు అను రెండుపదములును సమానార్థకములే, కావున అదికుదురును. శివుని యంశలగు అష్టవిధ ప్రకృతులును అంతటనువ్యాపించినవి. విష్ణువును సర్వవ్యాపకుడే. కావున శివకేశవులిరువురును సృష్టిరక్షణక్రియలాచరించువారు అగుటచే బ్రధానులే యనవచ్చును. వీణాతంతువులకు కకుభము (వీణాదండము) ప్రధానమైనట్లు పదునాల్గు భువనములను దనకుక్షిలోదాల్చి, వానికాధారుడగుటచే విష్ణువు సర్వప్రధానుడాయెను.

"పాదోఽస్య విశ్వాభూతాని" అను శ్రుతిని బరిశీలించినచో విష్ణుపాదమే విశ్వభూతములుగా మారెనని తెలియుచున్నది. కావున జీవులకు విష్ణువు కకుభుడు ప్రధానుడాయెను. అంతేకాదు. కకుభపదమునకు ఉచ్ఛ్రితుడు = ఉన్నతుడు అని యర్థముచెప్పినచో "వామనఃప్రాంశుః" అనెడి సహస్రసూక్తిలో జెప్పిన ప్రాంశుపదమును, కకుభపదమును సమానార్థకములే యగును కావున కకుభ నామము విష్ణువునకు జెల్లును. "ద్విధాబద్ధో వృషభో రోరవీతి" అను శ్రుతిలో జెప్పిన వృషభము అగ్నిస్వరూపము విష్ణువే కావున "కకుభస్సన్ భాతీతి = కకుభః" అని వ్యుత్పత్తి చెప్పి కకుభనామము విష్ణువునకు జెల్లునని చెప్పవలసియున్నది. ఇట్లు ఏయర్థమును బరిశోధించినను కకుభనామము విష్ణువునకును జెల్లునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు ల్ + అ + క్ + ఉ + భ్ + అ" అని ఆరక్షరములు కలవు. షడింద్రియములకును ఆవి షడృతువులకును జిహ్నములు. ఇందలి అకారద్వయము సర్వదైవత్యమగుటచే శివకేశవాభేదమును దెలియఁజేయును. శివకేశవులు తమశక్తిని వాయువుద్వారా సకలప్రాణులలోఁ బ్రవేశపెట్టి సృష్టిస్థితుల గావించుచు కకారముచే సూచింపఁబడిన ప్రాజాపత్యమును బ్రదర్శించుచున్నారు. వారే జీవులలో వాయురూపులైయుండి, భృగ్వంశమునవారికి సకల విద్యలను జేకూర్చుచున్నారు. ఈవిషయము భకారముచే అభివ్యక్తమగుచున్నది. పైనామము నుపాసించువారు సకలరాజనీతిజ్ఞులై ప్రజాపతిత్వమును బొందగలరని తెలియుచున్నది.

43 వ నామము:- "నమో నిషంగిణే"

శివ:-

భ. భా. భా:- నిషంగము అనగా ఖడ్గము, చేతగలవాడు కాన నిషంగియైన మహాదేవుడు శిష్టరక్షణార్థము దుష్టశిక్షణమొనర్పచేత ఖడ్గముదాల్చెను. సృష్టిస్థితిలయకార్యములలో లయమొనర్చుట శివునికృత్యము అందుచే ఖడ్గ

ప్రహారకుశలుడైన శివుడు నిషంగమునుచేతఁ దాల్చినిషంగినామకుడాయెను. నిషంగము త్రిశూలమునకుఁ జిహ్నము. మనోవాక్కాయకర్మలందు దుష్టులై స్థూలసూక్ష్మకారణశరీరములతో దుష్కార్యమునాచరించువారెల్లరును దుష్టులే. అట్టివారిని జీల్చిచెండాడుటకు అనువైనసాధనము నిషంగము = ఖడ్గము. కాన మహాదేవుడు నిషంగినామకుడాయెను.

విష్ణు:-

విష్ణువు ఖడ్గముపేరునందకము. అదియును నిషంగమే. దానినిజేత దాల్చిదుష్టులను సంహరించుటచే ఆతనికి నిషంగనామమువాటిల్లెను "నిషంగీ నందకీ" అను రెండుపదములును పర్యాయపదములే. "శంఖభృన్నందకీ చక్రీ" అను విష్ణుసహస్రసూక్తిలోని "నందకీ" అనుపదము విష్ణుపరముగా గలదు. "నందకీ" అను నామమువలె "నిషంగీ" అను నామముకూడ విష్ణువునకుఁజెల్లును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "న్+ఇ+ష్+అ+మ్+గ్+ఈ" అని యేడక్షరములు కలవు అవి సప్తధాతువులను సూచించును. సప్తమేఘమండలములను జెదరగొట్టు "వరాహాది సప్తవాయువులకును జిహ్నములు. విష్ణుబీజమైన ఇకారము, సావిత్రీబీజమైన నకారముతో గూడియుండుటచేఁ బైనామము నుపాసించువారికి పాపనాశకశక్తియును, రక్షకరశక్తియును లభించుననితెలియుచున్నది. సర్వ దేవతాకమైన అకారము ద్వాదశాత్మబీజమైన షకారముతో గూడియుండుటచేఁ బైనామము సూర్యోపాసకులకు అనన్తశక్తినిజేకూర్చును. అందుచే వారుకర్మేంద్రియ జ్ఞానేంద్రియ మనోబుద్ధులకు వాటిల్లురోగములను నశింపఁజేసి సర్వార్థ సిద్ధి చేకూర్పగలవారలగుదురు. మదనబీజమైన మకారమును, గణపతిబీజమైన గకారమును మాయాశక్తిబీజమైన ఈకారముతోఁ గూడియుండుటచేఁ బైనామము గణపత్యుపాసకులకు జాలశ్రేష్ఠమైనదని తెలియుచున్నది.

పైనామము నుపాసించువారు మానవసంఘమునకు నాయకులై సర్వ కార్యములందును జయమునొందగలరు. మొత్తముపైని ఈనామము శాక్తేయు లకుఁ జాలముఖ్యమైనదని తెలియుచున్నది.

44 వ నామము:- "సేనాన్యే పతయే నమః"

శివ:-

ధ. శా. భా:- తమశరీరమును గానరానీయక మఱుగుపఱచి, పరుల ధనము నపహరించువారు స్తేనులువారు సువర్ణాదిధనమును, పశుధనమును, బంటచేలను సైతము అపహరింతురు. వారిలో గుప్తముగా (రహస్యముగా) నుండి మారువేషముననుండి విద్యాదులను అపహరించువారు గుప్తచోరులు. కర్ణుడు బ్రాహ్మణవేషమునవచ్చి పరశురామునిచెంతఁజేరి, ధనుర్విద్యాదులను గ్రహించెను అట్టి గుప్తచోరులను శిక్షించుటకు సర్వాదులబుద్ధిలో జ్ఞానరూప మునసుండి వారివిషయము గ్రహింపజేసి, శివుడు శిక్షించును. మహాదేవుడు పరశురామునిలో బుద్ధిరూపమునుండి పరశురామునిచే శపింపజేసి కర్ణుని శిక్షించెను అట్టి గుప్తచోరులను రక్షించి, వారిపాపమును బరిహరించి, వారికి ముక్తినిజేర్చి శివుడు స్తేనపతియాయెను. "పద్ల = గౌత్రా" అను దాతువునుండి యేర్పడిన పతిశబ్దమునకుఁ జేర్చువాడనియు అర్థము చెప్పవచ్చును. దొంగ లైనను ఒకప్పుడు వారు తనకు భక్తులైనచో ఆశ్రితవత్సలుడైనకారణమున మహాశివుడు వారిపాపములను దొంగిలించి, రక్షించి, వారికి పతి = స్వామి యగుచున్నాడు కావున శివునకు స్తేనపతియనునామము సార్థకమాయెను.

విష్ణు:-

భగవంతుడైన విష్ణువు అనన్తరూపుడు; బృహద్రూపుడు. కావుననే "అనంతరూపోఽనన్తశ్రీః" "నైకరూపోబృహద్రూపః" అను నామములు విష్ణు సహస్రనామస్తుతిలోఁ జెప్పబడెను. అతని అనన్తరూపములలో స్తేనపతి

రూపము ఒకటియని చెప్పవచ్చును. "నిర్జరగేహినీస్వస్తసువర్ణసూత్రసంహర్తకు దానవలోకభర్తకున్" అను పోతన్నగారిసూక్తినిబట్టి దేవతాస్త్రీల సువర్ణ మంగళసూత్రములను అపహరించినగుప్తచోరుడు బలిచక్రవర్తియని చెప్ప వచ్చును. అయినను మంగళాధ్వరవిధానవిహర్తయై. యజ్ఞస్వరూపుడగు విష్ణువును ఆరాధించెను. కావున విష్ణువు ఆతనిని తుదముట్టించక వామనరూపమున వచ్చేసి, పాతాళమునకడంచి, రక్షించెను. వానికిఁ బతియాయెను. అందుచే విష్ణువుకూడ "సేనానాంపతి" అను నామమునకు అర్హుడాయెను.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "స్+త్+ఏ+న్+అ+వ్+అ+త్+ఇ" అని తొమ్మి దక్షరములుకలవు. ఇవి శరీరమందలి నవద్వారములకును, నవావరణలకును చిహ్నములు. ఇందలి అకారేకారములు బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరబీజములు, వీర భద్రబీజమైన ఏకారము, శక్తిబీజమైన సకారముతోడను, వాస్తుబీజమైన తకారముతోడను గూడియున్నది. అందుచేఁ బైయక్షరములుగల నామము నుపా సించువారు దుష్టసంహారకములైన మారణాయుధములను సృష్టించి, దుష్టు లను జయించి, సర్వత్రవిజయమును, సర్వార్థసిద్ధినిబొందగలవారలగుదురు. శక్తిసహితశివోపాసకులై వాస్తుశాస్త్రసమ్మతమగు భవనములను నిర్మింపగలరు, సర్వదేవతాకమైన అకారము, సావిత్రీబీజమైన నకారముతోడను, పర్జన్య బీజమైన వకారముతోడనుగూడియున్నకారణమునఁ బైనామము నుపాసించు వారు కృత్రిమవర్షము కురిపించగలవారలై సర్వసమృద్ధిచేకూర్పగలవార లగుదురు. విష్ణుబీజమైన ఇకారము వాస్తుబీజమైన తకారముతోఁ గూడియున్న కారణమునఁ బైనామము నుపాసించువారు నూతనయంత్ర నిర్మాతలై జగద్రక్షకులు కాగలరు.

—: తృతీయయజుస్సు :—

"నమోనిషంగిణఇషుధిమతే తస్కరాణాంపతయేనమః"

అర్థము:-

నిషంగిణే = ధనుస్సునసంధించుటకు జేతబాణముకలిగినట్టియును, ఇషుధిమతే = పృష్ఠభాగమున గట్టిబడిన అమ్ములపొదిగలిగినశివునకు, నమః = నమస్కారము తస్కరాణాం = ప్రకటచోరులకు, పతయే = పాలకుడైన శివునకు, నమః = నమస్కారమగుగాక.

తాత్పర్యము:-

సా భా:- శివుని ధనుస్సుమేరువు పర్వతమనికొందఱును, ఓంకారమనికొందఱును జెప్పుచున్నారు. అందు సంధింపబడినబాణముసోముఁడనికొందఱును, విష్ణువనికొందఱును జెప్పుచున్నారు. ఆతని అమ్ములపొది మహాసముద్రము. ఇట్లుచెప్పిన విచిత్రముగానుండును. కాని పరికింపగా జిత్రమేమియునులేదు. కారణమేమనన? శివుడు సమష్టిజీవచైతన్యము ఆతని స్వరూపము బ్రహ్మాండము. మేరువుపర్వతము బంగారుమయము. మహాలక్ష్మియొక్క ప్రతిరూపము. అదిధనువైనపుడు, ఆమెచెంతనుండదగినవాఁడు ఆమెభర్తయైన విష్ణువెనకావలెను. లేదా ఆమెసోదరుడైన చంద్రుడైన గావలెనుగదా? వారిరువురినివాసము జలమయమైన సముద్రమే. కావున పరమేశ్వరుడు అంపపొది రూపమైన సముద్రమును, బాణరూపమైన విష్ణువును జగద్రక్షణకై తనచెంతనుంచుకొన్నవాడన్నమాట. ఆతని స్వరూపమైన బ్రహ్మాండమునగల ప్రకటచోరులను బట్టిబంధించి, శిక్షించి, సన్మార్గముననుంచి, వారికి పాలకుడైయుండెను. అట్టిపరమేశ్వరునకు నమస్కారము.

45 వ నామము:- "నిషంగిణే నమః"

శివ:-

భ. భా. భా:- మహాదేవుడు భక్తులపట్ల మిక్కిలి ఆసక్తికలవాడు కావుననే, మార్కండేయాదులను దలంచినదే తడవుగారక్షించినాడు. అంతేకాదు. ని+సంగినే = భక్తులతో మిక్కిలిగాఁ గలిసియుండువాడు మహాదేవుడు. కావుననే అతడు గజాసురవ్యాఘ్రాసురుల చర్మములను కట్టుబట్టగా అంగవస్త్రముగా నొనర్చుకొనియున్నవాడు. విష్ణువవలెస్తనశల్యపరీక్షచేయక అనగా గఠిన ముగా బరీక్షింపకయే వరములనొసంగును. అందుచే శివునకు "నిషంగీ" అను నామము సార్థకమాయెను.

విష్ణు:-

విష్ణువుకూడ శివుడువలె భక్తులపట్ల సంగము = సక్తి = ప్రేమకలవాడు. కావుననే చేతులందు శత్రువులను సంహరించుటకు వివిధాయుధములనుదాల్చి, సర్వప్రహరణాయుధుడను నామము సార్థకముచేసికొనినాడు. అమితాసక్తిచే భక్తరక్షణార్థము అమిత్రులను శత్రువులను శిశుపాలాదులను సంహరించి, ఆప్తులను ఆనందపఱచినాడు. అందుచేతనే ప్రమోదనుడనునామము ఆతనికి వాటిల్లెను. భక్తులగు కుచేలాదులందుసక్తి = వాత్సల్యముకలవాడు కావుననే విష్ణువునకు భక్తవత్సలుడనునామము సార్థకమాయెను. పైయర్థములందు "నిషంగీ, సర్వప్రహరణాయుధః, భక్తవత్సలః", అను నామములు సమానాభిప్రాయముకలవే కావున విష్ణువునకును 'నిషంగి' అను నామము సార్థకమాయెననిచెప్పవచ్చును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "న్+ఇ+స్+అ+జ్+గ్+ఈ" అని ఏడక్షరములు కలవు ఇవి సప్తధాతువులకును సప్తవాయుమండలములకు జిహ్వాములు. ఇందు సావిత్రీ బీజమైన నకారమును, శక్తిబీజమైన సకారమును, మాయాశక్తిబీజమైన ఈకారమునుగలవు. అవి ఇచ్ఛాక్రియాజ్ఞానశక్తులకు ప్రతిబింబములు. అవి వరుసగా విష్ణుబీజమైన ఇకారముతోడను, సకలదేవతాకమైన అకారముతోడను, గణపతిబీజమైన గకారముతోడను, గూడియున్నవి. కావున నైనామము శక్తి పూజాతత్పరులకు బరమోపాస్యము. ఇందు కాలబీజమైన జకారమునుగలదు. అది సకలదేవతలును కాలస్వరూపులుగా నున్నారను విషయమును సూచించును. దీనినుపాసించువారు మహావిద్యాసంపన్నులై, సకలసృష్టిరహస్యములనెఱిగి, లోకమునకెఱుకపఱచి, సర్వత్ర విజయమందగలరు.

46 వ నామము:- "ఇషుధిమతే నమః"

శివ:-

భ. భా. భా:- ఇష్యతి = గచ్ఛతీతి ఇషుః, సధీయతేఽస్మిన్నితి ఇషుధిః, సయస్యాస్తి, సఇషుధిమాన్, తస్మైనమః. అనువ్యుత్పత్తిననుసరించి, ఇషుధిమాన్ = అమ్ములపొదికలవాడు భగవంతుడు శివుడని తెలియుచున్నది. మహాదేవుడు త్రిపురాసురాది రాక్షససంహారసమయమున బాణావసంచిని తన పృష్ఠభాగమునగట్టుకొనియుండును. కాన ఇషుధిమంతుడాయెను. అంతేకాదు. మహాదేవుని బాణాలసంచి మహాసముద్రము అందుగల బాణముసోముడే(చంద్రుడే) కానిండు. విష్ణువేకానిండు. ఎవరైననేమి? వారిరువురిలో చంద్రుని జన్మస్థలము సముద్రము. విష్ణువు నివాసము సముద్రము. జలధిశయనుడు, అనునామము విష్ణువునకుగలదుకదా! సకల సృష్టికిని నివాసమైనజలముకలది సముద్రము. అది శివునకు అమ్ములపొదిగాగలదు. ఇషువునకును, సోమునకును, విష్ణువు

నకును సర్వవ్యాపకత్వరూపగమనముకలదు. కావున ఇషుపదముచే బైముప్పో రుసు బోధింపబడుచున్నారన్నమాట. వారినివాసము ఇషుధి. అదికలవాడు పర మేశ్వరుడుకాన అతనికి "ఇషుధిమాన్" అను నామము సార్థకమాయెను.

విష్ణు:-

విష్ణువు జీవులకు వారికర్మలననుసరించి భయంకరుడును, వారికర్మలను నశింపజేయుటచే భయనాశనుడును అగుచున్నాడు. తనభక్తులయొక్క భయ మునుదొలగించుటవారిశత్రువులను నశింపఁజేసి వారికిసుఖముచేకూర్చుటకై తన పృష్ఠభాగమున అంపపొదినిదాల్చును. శ్రీరామావతారముననూ, అర్జున రూపనరావతారముననూ శత్రునాశనమునకును, భక్తమిత్రరక్షణకును విష్ణువు ఇషుధిని (బాణపుసంచిని) గల్గియున్నాడు. కాన శివునకువలె విష్ణువునకును ఇషుధిమంతుడనునామము, సార్థకమేయగును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "ఇ + ష్ + ఉ + ధ్ + ఇ + మ్ + అ + న్" అని యెనిమిదక్షర ములుకలవు. అవి అష్టాంగములకును అష్ట (8) సూర్యమండలములకు బీజా ములు. ద్వాదశాత్మబీజమైన షకారము, ముందున విష్ణుబీజమైన ఇకారము తోడను, వెనుకను వాయుబీజమైన ఉకారముతోడను గూడియున్నందున, బైనామము నుపాసించువారు వాయుధారణశక్తిచేతను, కృత్రిమవాయునహా యముచేతను, సర్వవ్యాపకుడైన సూర్యభగవానుని మండలమందలి కాంతి పుంజములనుగ్రహించి, దానియందలి విద్యుచ్ఛక్తిచేతను, నానావర్ణములు కలకిరణప్రసారముచేతను, పలువిధములైనరోగములను రూపుమాపఁగలరు. చంద్రమండలముమున్నగుగోళాంతరములకు యాత్రసాగించఁగలరు. ధనద బీజమైన ధకారము విష్ణుబీజమైన ఇకారముతోఁ గూడియుండుటచే, బైనామము నుపాసించువారు భూమిలోఁగలధనరాసులను వెలిబుచ్చఁగలరు. మదనబీజ

మైన మకారము పరాశక్తిబీజమైన అకారముతోడను, సావిత్రీబీజమైన నకారముతోడనుగూడియుండుటచేఁ బైనామము నుపాసించువారు శక్త్యుపాసకులై ప్రజాభీష్టములను దీర్చగలవారలగుదురు.

47 వ నామము:- "తస్కరాణాంపతయేనమః"

శివ:-

భ. భా. భా:- తస్కరులకు అనగా ప్రకటచోరులకు పాలకుడైన శివునకు నమస్కారము. చోరులలో ముఖ్యముగా గుప్తచోరులు, ప్రకటచోరులని రెండువిధములుగాఁగలరు. గుప్తచోరులనుగూర్చి పైమంత్రమునజెప్పబడెను. ఇందు ప్రకటచోరులనుగూర్చి చెప్పఁదొడగెను. ఈచోరులు చెట్లలోను జంతువులలోను, పక్షులందును, మనుష్యులందునుగూడగలరు. నేలలోనుండి వేరునాశ్రయించి, చెట్లను బాధచేయునవి గుప్తచోరులు. జంతువులకును, పక్షులకును ఆహారాదులద్వారా, కానరాక, లోనఁజేరిహానిచేయునవి గుప్తచోరులు. అటులనేకంటికిగానరాని అణురూపమున దాగియుండి మానవులను బాధచేయువారుగుప్తచోరులు. చెద,చీడ,ఫ్లేను విషక్రిముల రూపమున ప్రకటముగానుండి చెట్లను పక్షులను జంతువులను బాధచేయునవి ప్రకటచోరులు. అటులనే మిత్రులవలె బంధువులవలె గానవచ్చుచు, నరులసొత్తును అపహరించువారు ప్రకటచోరులు. అంతేకాదు, ధనాదులలోనుండి ప్రత్యక్షముగా సార్థవాహుల ధనాదుల నపహరించువారును ప్రకటచోరులే. వార్లిలో చెడు బుద్ధులను రేకెత్తించి, తద్ద్వారా శిక్షలను కష్టములను అనుభవింపజేసి, పశ్చాత్తప్తుల గావించి, సన్మార్గమునకు మరల్చి, పాలించువాడు పరమేశ్వరుడే. వృక్షాదులకు జెందిన ప్రకటచోరులను గుప్తచోరులను వాయ్వగ్ని జలాదులరూపమున నుండి శిక్షించి, రక్షించువాడును బరమేశ్వరుడే. కావున బరమశివునకు దస్కరపతియను నామము సార్థకమాయెను.

విషః-

"అశ్వత్థస్సర్వవృక్షాణాం స్థావరాణాం హిమాలయః; అనన్తశ్చాస్మి నాగానాం; మృగాణాంచమృగేంద్రోఽహం, వైనతేయశ్చ పక్షిణాం; ఝుషాణాంమకరశ్చాస్మి" మున్నగుగీతాసూక్తులచే భగవంతుడు స్థావరజంగమములలో ఆయారూపములతోనున్నట్లు తెలియుచున్నది. జంతుపక్షిక్రిమి కీటాకాదులలో భగవంతుడు మంచిచెడ్డరూపములతోనున్నట్లు తెలియుచున్నది మంచిచెడ్డవస్తువులన్నింటిలోను భగవంతుడు ప్రకటచోరులను సైతము పీడాకరులుగాఁ బ్రవేశపెట్టి, వారిని పాలించుచు వానిలోనిచెడ్డనుదొలగించి, వానిద్వారాలోకములకు మేలుచేకూర్చుచున్నాడు. ఆయారూపములన్నియు భగవంతుడైన విష్ణువునకుజెందినవే. ఆయారూపములనుండి, లోకములకు స్వస్తి = శుభమును జేకూర్చుటచేతనే విష్ణువునకుగల "స్వస్తికృత్" అను నామము సార్థకమగుచున్నది. మకరసింహాదులు, శిశుపాలాదులును బ్రకటచోరులేకదా! వారినిదొలుతపాలించి, పెద్దజేసి తర్వాత శిక్షించినాడు. కావున విష్ణువునకు "తస్కరపతి" నామము సార్థకమగునని తెలియుచున్నది.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "త్+అ+స్+క్+అ+ర్+అ+ప్+అ+త్+ఇ" అని పదునొండు అక్షరములుకలవు. ఇవి ఏకాదశరుద్రులకు ఏకాదశ శరీరద్వారములకును ఉపలక్షణములు. ఇందలి తకారద్వయమును వాస్తుబీజములు. సకారము శక్తిబీజము, కకారము ప్రజాపతిబీజము. రేఫము వహ్నిబీజము పకారము పర్జన్యబీజము. అవి సర్వదేవతా బీజమైన అకారచతుష్టయముతోడను, విష్ణుబీజమైన ఇకారముతోడను గూడియున్నవి. కావునఁ బైనామము నుపాసించువారు, శక్తిపురుషుల ప్రభావము తమపైనుండుటచే విద్యుచ్ఛక్తితోనడుపఁబడు యంత్రములనిర్మించి, సకాలవర్షములు కురిపించి, పలువిధములైన ఆహారపదార్థములను ఉత్పత్తిచేసి, సకలజీవుల ఆరోగ్యములను బెంపొందించియు, వారికి నిలుకడచేకూర్పగలవారలును, సకలరోగనివారకులునుగాఁగలరు.

—: చతుర్థయజుస్సు :—

“నమో వంచతే పరివంచతే స్తాయూనాం పతయే నమః”

అర్థము:-

వంచతే = యజమానికి అప్తుడై, ఆతని క్రయవిక్రయాది వ్యవహారములందు మెలగుచు, ఎచ్చటనైనను, ఏమాత్రమైనను ఆతని ద్రవ్యమును అపహరించుటయనెడి వంచనమొనరించువాని స్వరూపముతోనుండు శివునకు, నమః = నమస్కారము. యజమానియొక్క వ్యవహారములన్నింటియందును బాగుగా మోసగించుటయే పరివంచనము. పరివంచతే = పైనజెప్పినట్లు యజమానిని బాగుగా మోసగించు శివునకు, నమః = నమస్కారము. స్తాయూనాం = రాత్రియందో పగటియందో అన్యులకు తెలియనీయక యజమానిసొత్తు నపహరించువారికి, పతయే = పాలకుడైన శివునకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము:-

సా. భాష్యము:- ప్రపంచమంతయు పరమేశ్వరునిస్వరూపమే. అందు గల మంచిచెడ్డవస్తువులన్నియును శివమయములే. సుజనదుర్జనులందఱును పరమేశ్వరునిస్వరూపులే. అందులో కొందఱు తమ యజమానిచెంత ఆప్తుల వలె ఉందురు. వారి క్రయవిక్రయాది వ్యవహారములందు మెలగుచు, వారి ద్రవ్యమును స్వార్థపరులై కొంచెమైనను అపహరింతురు. కొందఱు అన్ని వ్యవహారములందును వారికి బాగుగా మోసముచేయనెంచి, యథార్థమును గప్పిపుచ్చెదరు. ఇంచుకంత మోసగించువారికి వంచతులనియు బాగుగా మోసగించువారికి పరివంచతులనియు, నామములు గలవు. వారందఱును శివస్వరూపులేయనుటకు గారణము భగవంతుని సర్వాంతర్యామిత్వమే. అంతేకాదు. పైనజెప్పిన గుప్తచోరులు రెండు విధములుగా గలరు. వారిలో మొదటితెగకు జెందినవారు స్తేనులనబడుదురు.- వారు

దూరమునుండివచ్చి ఎవ్వరికిని దెలియకుండగనే మెలగుచురాత్రియందు. గవాటాదులను బగులగొట్టి, ద్రవ్యాదులను అపహరింతురు రెండవతెగకు జెందినవారు స్వకీయులే యజమానికిఁజెందిన ఆప్తబంధువులే. ఆప్తమిత్రులే. అట్టుండి. రాత్రియందో పగటియందో అన్యులకు దెలియనీయక యజమాని సంపదను అపహరింతురు. వీరినేస్తాయువులందురు. ఈ స్తేనులు స్తాయువులు అనబడువారు మనుష్యులందేకాదు. జంతువృక్షపక్ష్యాదులందును ఉందురు. వారందఱికిని, మహాదేవుడుపాలకుడుగానుండి, వారిచెడుగుణములను తృద్ధి చేసి, వారికర్మఫలములను అనుభవింపజేసి, కష్టాలపాలుచేసి, పిమ్మట వారిని శుభాశుభకర్మహీనులఁగావించి, కాపాడును. వారిని సైతము తన భక్తులుగా నుంచును. అట్టివారే పురాణాదులలో గోచరించురాక్షసులు, దానవులు, జరాసంధాదులు; గుణనిధి, నిగమశర్మవంటివారును వారికిని గొంతకాలము నకు ముక్తినొసగును. కావుననే శివనామములలో "వంచతుడు పరివంచతుడు స్తాయుపతి" అను నామములు శివపరములుగా బేర్కొనబడినవి. అట్టి మహా దేవునకు నమస్కారము.

48 వ నామము:- *"నమోవంచతే"*

శివ:-

భ. భా. భా:- శివకేశవులిరువురును విరాట్పురుషుని రూపాన్తరులే అందుచే విష్ణువవలె శివుడును సర్వవ్యాపకుడే. "వంచతి = గచ్ఛతీతివంచన్" అను వ్యుత్పత్తి ననుసరించి మహాదేవుడు సర్వవ్యాపకుడు అని తెలియును కావుననే అతనికి "వంచన్" అను నామమేర్పడెను. అంతేకాదు. వంచ్ ధాతువునకు విప్రలంభము అనగా ఎడబాటు అను నర్థముకలదు. అందుచే బరమేశ్వరుడు సకలజీవులను వారికర్మఫలానుభవానంతరమున అయాకర్మల నుండియు దుష్టశక్తులనుండియు, వేరుచేసి రక్షించును. కావున అతనికి "వంచన్" అను నామము సార్థకమే. అందుచేతనే భక్తులాతనికి "వంచతేనమః" అనుచు నమస్కరింతురు.

విష్ణుః-

వంచతే = గమనశీలునకు సర్వవ్యాపకునకు నమస్కారము అను నర్థమున విష్ణువునకును "వంచన్" అను నామము సార్థకమేయగును. ఈ యర్థముననే "విశ్వంవిష్ణుః" అను విష్ణుసహస్రనసూక్తిలో విష్ణు పదము ప్రయోగింపబడెను. "సహిష్ణుర్గతిసత్తమః" అను సూక్తిలో గతిసత్తమపదము ఈ యర్థముననే విష్ణుపరముగాఁ ప్రయోగింపబడెను. అంతేకాదు. జీవులను వారి వారికర్మలనుండి వేరుచేయువాడు అనునర్థమునసైతము "వంచన్" అను నామము విష్ణువునకుఁ జెల్లును. వాణిజ్యముచేయు మానవులు భక్తులైనను జన ద్రవ్యాపహారకులైనకారణమున (తూకముమున్నగువానిలో) వంచకులే. అట్టివంచకులైన జీవులను వారివారి కర్మఫలము. అనుభవింపజేయుటకై ప్రవర్తింపజేయువాడు కావున భగవానుడైన విష్ణువునకు "వంచన్" అనునామము చెల్లును.

బీజాక్షరసంపుటి:-

ఇందు "వ్+అ+మ్+చ్+అ+న్" అని ఆరుఅక్షరములుకలవు. అవి షడృతువులను, షట్కృత్తికలను సూచించును. ఇందువరుణబీజమైన వకారమును, మదనబీజమైన మకారమును, సర్వదేవతాబీజమైన అకారముతో గూడియుండుటచే పైనామము నుపాసించువారు సముద్రాదిజల విజ్ఞానము కలవారై, వానికిజెందిన పరిశోధనము, చమురుగనులు, మంచినీరు, విద్యుచ్ఛక్తి మున్నగువానిని సముద్రజలమునుండి వెలిదీయుపద్ధతిని ఎఱుగగల వారగుచురు. చండరుద్రబీజమైన చకారమును, సావిత్రీబీజమైన నకారమును అకారముతో గూడియున్న కారణమున పైనామమును యోగపద్ధతి నుపాసించి, సకలపాపపరిహారకులై తాముచేయు కార్యములందు విఘ్నునివారకులు కాగలరు.